

מהדורא תננינא מילואים לחידושי מס' מעילה שפתיבתי וסדרתי.

דף ב' ע"א ב"רש"י ד"ה או חוץ למקומן וכו' ותרננייהו פגיגול דחול"ז ופיגול דחול"מ מחד קרא נפקא וכו' עכ"ל וכן הוא גם בפירגמ"ה, ולכאורה הוא אריכות שלא לצורך, ונראה דקשה להו דהא לפי המסקנא דגמ' תני מתניתין כל הבבות בסדר לא זו אף זו, ובחוץ לזמנו וחוץ למקומו הו"ל זו ואין צ"ל זו דהרי חוץ לזמנו חמור מחוץ למקומו דחל"ז הנה פיגול וחל"מ הנה רק פסול, להכי כתבו לתרץ דכל ענין חוץ למקומו ידעין רק מהיקשא מחוץ לזמנו להכי אינו ראוי למיתני חוץ למקומו קודם חוץ לזמנו, וגם דהרי בחוץ לזמנו שייך הסברא דהואיל ומרצה לפגולו אבל בחוץ למקומו דלא שייך סברא זו הו"א דאין בו מעילה קמ"ל גם חוץ למקומו ונהו לא זו אף זו, ועיין מש"כ בתוס' פאן ד"ה חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי קוזו ע"ש וק"ל ומ"מ בבא דשחט בליגה וזרק ביום על פרחן לפי הגירסא במשנה זו ואצ"ל זו קתני כמש"כ רש"י ורגמ"ה לעיל פיון דזריקה שיהא עיקר עבודה היתה ביום ודאי דמועלין, ובפרט לפמש"כ התוס' בזבחים (דף פ"ד ע"ב) בהג"ה ד"ה יוצא וכו' דלא מצינו פסול דעמוד השחר בדם פלל, ורק שקיעת החמה פוסלת בדם ע"ש ובזבחים (דף נ"ו ע"א), א"כ בשחט ביום וזרק בליגה הרי מלבד הריעותא דזריקה בליגה יש עוד ריעותא בהדם גופא שגפסל בשקיעת החמה, אבל בשחט בליגה וזרק ביום ליכא ריעותא בדם גופא רק הא דשחט בליגה, ועיין בשמ"ק פאן אות ל"ה שכתב דלהכי נקט בבא דשחט בליגה וזרק ביום משום דאיכא שני פסולים ששחט בליגה וגם הדם נפסל בליגה, דהשמ"ק אגיל בשיטת רש"י דהא דדם נפסל בשקה"ח היינו בליגה ולא בתחילת שקיעה ועיין בשאגת אריה סי' י"ז, ובאמת פן משמע לשון הגמ' לקמן (דף ה' ע"א) מאי לאו דלן דם ועוד שם לשונות פאלה (בדף ד' ע"ב ודף ו' ע"א) דמשמע דרק ליגה פוסלת ולא שקה"ח, ועיין לקמן (דף ה' ע"א) בתוס' ד"ה היתר שחיטה שנינו ובדברינו לקמן (דף ו' ע"א) ובשאגת אריה שם, ובספר אמטחת בנימין פתב דלא נפסל בשקה"ח רק בשחט קודם שקיעה אבל אם שחט אחר תחילת שקיעה רק בלן נפסל, ועיין בתוס' זבחים, (דף נ"ו ע"א) ומנחות (דף כ' ע"ב) ואכמ"ל: בגמ' קתני קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן פשיטא, נהי דהבשר יחד עם פל הקרבן טעון שרפה פיון שגפסל ולא חזי לא למזבח ולא לפהגים, מ"מ מוטלין בהן אפי' להסוכרים דגם בקדוה"ג בעינן שיווי ממון לענין מעילה, משום דבשר חטאת ואשם ושאר קדק"ד הנאכלין אחר האומורין גרידי לענין מעילה, וכיון דהאומורין אם עלו לא ירדו ממילא מועלין גם בבשר, דהרי גם קדק"ד פשרים נמי קודם זריקה לא חזו עדיין לא לגבוה ולא לפהגים, ואחר זריקה הבשר אמנם חזי לפהגים, אבל הרי הא דחזי לפהגים זה אין מביא לידי מעילה, ואדרבה פל שיש לו היתר לפהגים שעה חדא שוב אין בו מעילה, אלא ע"כ דהבשר קודם זריקה אחר האומורין גרידי, ועיין בדברינו לקמן (דף יו"ד ע"א) מש"כ בענין זה בארנפה: רש"י ד"ה חוץ לזמנו וחוץ למקומו למאי קוזו וכו' ושחט בליגה וזרק בליגה נמי דין הוא דמועלין בהן דליגה לאו מחוסר זמן הוא עכ"ל כ"כ בפירגמ"ה לעיל, ודאי דאין פונתם לפלוגתא דחזקיה וריו"ח דחגיגה (דף ט' ע"ב) דא"כ איך יפרנס חזקיה למשנתנו, ונהרי גם ההלכה היא פחזקיה דליגה הנה מחוסר"מ, ותו דהרי בשחט ביום ונזרק בליגה הא לא שייך לומר ליגה לאו מחוסר"מ הוא פמובן, אף פונתם לומר דליגה פיון דטפלה הוא להיום אין פסול דעבודה בליגה רק ריעותא קלישא

אע"ג דהפסול הוא מה"ת, ולישנא דלילה לאו מחוז"מ הוא לאו דוקא אלא דמליצת הש"ס נקטו ונאפתי צ"ע בזה: תוס' ד"ה חוץ לזמנו וחלמ"ק למאי חזו וכו' וקשה דמאי פריה השתא וכו' לכו נ"ל דגרסינן חוץ לזמנו וחלמ"ק פשיטא וכו' עכ"ל, לענ"ד אין התחלה לקושיתם שהרי בזבחים (דף פ"ד ע"ב) קאמר הש"ס דמפני מה אמרו חוץ לזמנו אם עלה לא ירד הואיל מרצה לפיגולו, חוץ למקומו הואיל ואתקיש לחוץ לזמנו, הרי דעיקר היסוד דחוץ לזמנו וחלמ"ק אם עלו לא ירדו הוא משום דמרצה לפיגולו, וא"כ קודם שידענו דמרצה לפיגולו הנה אמינא דבאמת אם עלו ירדו, וזהו באמת תירוץ הש"ס פאן הואיל ומרצה לפיגולו פלומר ואם עלו לא ירדו משו"ה מועלין בהם, ונהרי בלאו"ה ע"כ דסמך התרצן אסוגיא דזבחים שם, דאל"כ מאי משני הש"ס פאן אחוץ למקומו הא בחולמ"ק לא שייך הטעם דמרצה לפיגולו, וע"כ דסמך אסוגיא דזבחים שם דחולמ"ק אתקיש לחוץ לזמנו דאם עלה לא ירד, וא"כ גירסת המפרש ורגמ"ה ופירושה א"ש מאוד, דבאמת גם פירוש המורה פאן דקושית הש"ס היא מה חידוש יש פאן, ומשני הואיל ומרצה לפיגולו ונהו ס"ד דזריקה מפקיעה מידי מעילה מלבד דלשון הש"ס לא משמע כפירושו, מלבד זה הרי כבר ביארתי ברש"י במתניתין ד"ה או חוץ למקומו דבבות דמשנתנו לא זו אף זו קתני, ולפירוש המורה בשלמא חוץ לזמנו רבותא היא דסד"א דיצא מידי מעילה הואיל ומרצה לפיגולו, אבל חוץ למקומו הרי ע"כ זו ואצ"ל זו קתני, והתימה על התוי"ט במשנתנו שרוצה לתרץ הקושיא עם פירוש המורה והוא אדרבה מחזיק הקושיא ע"ש, עכ"פ נתבאר דגירסת רש"י ורגמ"ה ופירושה עיקר וק"ל: ע"ב קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה, דע דאע"ג דמעילה מה"ת ליכא בקדשים שמתו, איסור הנאה מה"ת יש בהן מ"מ, דבקדושין (דף נ"ז ע"ב) אהא דמה שלי בשלף פירש"י דאסור בהנאה דמי יתיר אחרי שאין דמו נזרק וכו', הרי מבואר דאסור בהנאה מה"ת כמו מחיים.

ונאמת שהתוס' שם הקשו על רש"י מהא דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה ע"ש, משמע דס"ל דאיסור הנאה בקדשים שמתו אינו רק מדרבנן, אבל לכאורה קשה בין לפירש"י ובין לפירוש התוס' דכיון דמפירש בגמ' דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת, וא"כ פינו דהגמ' מדמה שם חולין שנשחטו בעזרה לקדשים שמתו, ע"כ חשנבע"ז מותרין בהנאה מה"ת דומיא דשלי בשלף, ובאמת למ"ד חושנבע"ז דאורייתא אסור בהנאה ג"כ מה"ת כמפירש בסוגיא שם ובחולין (דף פ"ה ע"ב) וע"ש בתוס' ד"ה אין והתנן, ולהאי מ"ד אם קידש בו אשה אינה מקודשת, ואם הנה אסור בהנאה רק מדרבנן היתה מקודשת, ולא דמי למקדש אשה בחמץ משש שעות ומעלה כמש"כ התוס' בקדושין (דף נ"ח ע"א) ד"ה אלמא, וכן להתוס' דשלי בשלף אסור ר"ל שאין להם היתר בתורת חולין ושחיטתו לא מהני, עכ"פ למה יגרעו מלא נשחטו פלל דמותרין בהנאה מה"ת, אף י"ל דהא בפסחים (דף כ"א ע"ב) ס"ל לר' אבהו דכל מקום שנאמר לא יאכל וכו' גם איסור הנאה במשמע, וע"ש דמסיק דנפיק ליה מקרא דלכלב תשליכון אותו אמה משליף ואי אמה משליף לכלבים חולין שנשבע"ז פן ס"ל לר"מ, ואידך ס"ל חילין שנשבע"ז לאו דאורייתא ע"ש, וא"כ לר"מ חולין שנשבע"ז אסור מקרא דאיתו בהנאה, וא"כ צ"ל דהא דילפינו חולין שנשבע"ז במה מציינו מקדשים בחוץ היינו לאיסור אכילה, דאי לאו הכי לא הנה ידעינו פלל מאותו למעט חולין שנשבע"ז דאסור בהנאה פינו דגם באכילה

לא הוה ידעניו עדיין דאסור, אלא לאחר דינדעניו איסור אכילה מהמה מצינו שפיר ילפינו מאותו לאיסור הנאה, ואח"כ ילפינו בממ"צ קדשים בחוץ דאסור בהנאה מחולין בעזרה דמה שלף בשלי וכו' דאסור בהנאה מה"ת, ומה דקיי"ל דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת היינו רק דמעילה מה"ת ליפא, אבל איסור הנאה נשאר שפיר מה"ת, וכל זה רק אליבא דר"מ אבל לר"י דס"ל חולין שנשבע"ז לאו דאורייתא וכן נראה שיטת הרמב"ם עיין לח"מ בפ"ב מה' שחיטה, א"כ אין לנו לימוד על קדשים בחוץ שאסור בהנאה אלא בנשחטו אבל לא במתו, פינו דילפינו מחולין בעזרה ונחולין שמתו בעזרה הרי מותרין בהנאה אף מדרבנן ודיו לבא מה"ד להיות פגדון, אלא דמ"מ מסברא נראה דאסורין בהנאה מה"ת, פיון דמחיים נתקדשו העור והבשר אלא דהזריקה שבפנים מתירמן כבזבחים (דף ק"ג ע"א) ואם מתו שאין מי שיתירם ממילא אסורין, אלא דמעילה ליפא בהו דתו לאו קדשי ה' הם כמש"כ רש"י לקמן (דף י"ב ע"א) אבל אסורין בהנאה מה"ת, ואפי' להתוס' נמי נראה דאסורין בהנאה מה"ת שיהי אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ובעו קבורה פדאיתא בתמורה (דף ל"ב ע"א), אלא דתוס' בקדושים ס"ל דהא דקדשים שמתו אסורין בהנאה מה"ת, אין זה משום דאין להם מי שיתירם אלא מקרא דנאכלת ולא לכלב, דאפי' פסומו"ק אין פודין להאכיל לכלבים וכ"ש תמימים, והשיגו על רש"י רק בזה דלא שייך למילף חולין שנשבע"ז מקדשים בחוץ לענין שאין השחיטה מתירמן, דקדשים בחוץ שאסור בהנאה אין זה משום שאין השחיטה מועלת להתירן אלא משום דאין להם פדיון, ויש להביא עוד ראיה דקדשים שמתו אסורין בהנאה מה"ת, מבכורות (דף כ"א ע"ב) בהמה גסה ששפעה חררת דם ה"ז תקבר ופירש"י דאסור בהנאה שמה הולד זכר, ואם איתא דהא דאסור בהנאה הוא רק מדרבנן הרי קיי"ל ספק דרבנן לקולא, וכן מוכח בחולין (דף ע"ז ע"ב) דאיתא שם דמבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים משום סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות, מבואר דאלו הנה ספק השקול הי' אסור בהנאה וע"כ דהנה ספק דאורייתא פנ"ל, ואמת דלמ"ד פודין את הקדשים להאכילן לכלבים י"ל דקדשים שמתו אין בהן איסור הנאה מה"ת, אבל להלכה הרי קיי"ל מפמה הרבה סתם משניות דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, וא"כ לפי ההלכה ברור הוא דקדשים שמתו אסורין בהנאה מה"ת, וכן מוכח מקושית התוס' בזבחים (דף ס"ט) שהקשו איהו חל איסור נבלה על איסור קדשים הרי אחא ע"א ע"ש, ומאי קושיא הא קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת, וכן הקשה באמת בהגהות הרש"ש שם, אע"כ דהתוס' שם ג"כ ס"ל דקדשים שמתו רק ממעילה דב"ת יצאו אבל אסורין בהנאה מה"ת, וכן הספימו כבר גדולי האחרונים המהרי"ט אלגזי ובשו"ת בנין עולם ובספר תורת מרדכי, וזהו דלא כהפנ"י בסוכה (דף ט' ע"א) בתוס' ד"ה מנין, ובקדושין (דף נ"ז ע"א) ד"ה ואי ס"ד ע"ש: והנה איתא במכילתא ובילקוט פ' משפטים רמז של"ט דיליף ר"י דשור הנסקל עורו אסור מקו"ח ומה אם חטאת שבשרה מותר בשחיטתה עורה אסור במיתתה, שור הנסקל שבשרו אסור בשחיטתו אינו דין שעורו אסור במיתתו עכ"ל, ולכאורה קשה מאי קאמר דעור של חטאת אסור במיתתה הא קיי"ל קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה, ויהיה מפאן נמי ראיה למה שכתבנו דקדשים שמתו נהי דמעילה לית בהו מ"מ איסור הנאה דאורייתא יש בהו, אלא דיש מקום לדחות ראיה זו עפ"מ שכתב בשו"ת עמודי אור סי' ע' ועוד אינה אחרונים

דלעגן קדשים שמתו שיצאו מידי מעילה דב"ת חלוק עור מבשר דהעור לא יצא מידי מעילה דב"ת גם לאחר מיתה, דהא הטעם דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה דב"ת, פתב רש"י לקמן במכילתין (דף י"ב) משום דאין פודין את הקדשים להאכיל לכלבים, וא"כ הא דתנן בזבחים (דף נ"ג) דבכור שנטרף קוברין אותו עם עורו הוא מדרבנן אבל מה"ת יכול לפדות העור, דבשילמא הבשר אי אפשר לפדות משום ואכלת ולא לכלביה, וכיון דדרש זה לא שיניף בעור ומה"ת יש לו פדיוה א"כ ראוי הוא לגבוה לדמי ומועלין בו בהעור מה"ת אפי' כשמתה הבהמה, ואי משום דלאחר מיתה אי פשר לפדות העור משום דבעינו העמדה והערכה, הא לא קשיא דהא משכח"ל שיעמידה ויעריכה סמוך למיתה כמש"כ התוס' במכילתין לקמן (דף ט"ו ע"א) ד"ה ואפי' עיי"ש בדברינו, וא"כ א"ש הא דיליף ר"י במכילתא ובילקוט שם קו"ח דשור הנסקל עורו אסור בהנאה מחטאת שמתה והעמידוה ויעריכוה סמוך למיתתה דעורה אסור בהנאה וגם מעילה יש בה, וא"כ אין מהמכילתא ראי' דקדשים שמתו בשור אסור בהנאה מה"ת אע"ג דאין בהן מעילה מה"ת, אף מ"מ הדין דין אמת דקדשים שמתו יצאו מה"ת רק מידי מעילה אבל אסורין בהנאה מה"ת כמש"כ לעיל: והנה בתמורה (דף י"א ע"ב) בעי מניה אפיי מרבא הקדיש עורה מהו בעבודה וכו' פי קתני אסורה בעבודה מדרבנן ופירש"י וכי קמבעיא לי מדאורייתא ולמילקי עליה עכ"ל, ולכאורה תמוה דהא קיימא לו בבכורות (דף י"ד) דבקדושת דמים למזבח ליכא איסור עבודה רק מדרבנן, וכשהקדיש רק העור לחוד הרי לכאורה אין כאן רק קדושת דמים, וע"כ לומר דמייירי שהקדיש העור גופה למזבח והוא מסוג הקדיש אבר אחד למזבח שאם ימכור את הבהמה למחויב עולה תשאר העור בקדושת מזבח, ונהי דלהלכה קיי"ל בהקדיש למזבח אבר שהנשמה תלויה בו פשוטה קדושה בכולה וכל העור הנה אבר שהנשמה תלויה בו דגלודה טרפה, מ"מ שפיר קמבעיא אפיי לרבא לשיטת רבא בתמורה שם דבאבר שנעשה גבלה דוקא פשוטה קדושה בכולה ולא באבר שנעשית טרפה ועיין בחידושי לרמב"ם ספ"א מה' מעילה, אבל אפתי קשה דהא א"ר ינאי בזבחים (דף ק"ג) דאפי' למ"ד לא תפסי הנ"מ בשור אבל עור תפסי, הרי דאפי' עור קרבן שלם לאו קדוש הוא מכ"ש במקדיש עור לבד למזבח, אף באמת הסוגיא דזבחים תמוה מאוד לפי פשוטה דאיהו אפשר שאין מעילה בעור הקרבן כל זמן שלא נזרק הדם, ומי גרע עור העולה משופר של עולה דמועלין בו כבר"ה (דף כ"ח ע"א) ובתמורה (דף ל"ב ע"ב) מקשה למ"ד לא תפסי קדושת בדה"ב אמאי תניא ומועלין בה שתי מעילות ונדחק הש"ס לתרץ ולא משני דמעילת בדה"ב בעל העור, אלא ודאי דקדושת הקרבן יש על העיר ג"כ: והנה אפשר לומר דנדאי לפני זריקה גם העור קדושת מזבח יש לה, והסוגיא דזבחים שם מייירי אלאחר זריקה דאז העור לפנהיגים וע"ז תנן פר לעולת הקדש, וקמפרש ר' ינאי פרט למתפסי עולה לבדה"ב, וע"ז שפיר קאמר דאפי' למ"ד לא תפסי ולאחר זריקה נמי אינה קדושי בדה"ב, הנ"מ בשור דלעולם קדושי מזבח הוא אבל עור תפסי אחר זריקה קדושת בדה"ב, ולכאורה הנה אפשר לומר דר' ינאי א בזה לשיטתיה ביבמות (דף צ"ג) דס"ל אדם מקנה דבשלב"ל, אבל לדין אין הקדש דמסיים חל אלאחר זריקה, אלא דנה קשה להאמר דהרי ר' ינאי שם אליבא דר' יהודא קאי ע"ש ור' יהודא משמע בקדושין (דף ס"ב) דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ס"ל, ומשו"ה הסביר הגאון בעל נחלת יהושע דלאחר זריקה חל על העור קדושת בדה"ב ולא הנה

דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם כָּלָל, דְּכֵינּוּן דְּקַדְוִישִׁים שְׁמַתוּ יֵצְאוּ מִיַּדֵּי מְעִילָה דב"ת, וְכֵינּוּן שְׁהַקְרָבּוֹן סוֹפּוֹ ע"כ עוֹמֵד לְשַׁחֲטָה אוֹ לְמִיתָה וּבֵין לְאַחַר שְׁחִיטָה וּבֵין לְאַחַר מִיתָה חֵל הַקְדָּשׁ בְּדַה"ב עַל הָעִיר, פְּהֵאֵי גִּוְוָנָא אִין זֶה דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם ע"ש, אֲבָל לִפ"מ שְׁפַתְבְּתִי בְּזֶה דְּקַדְוִישִׁים שְׁמַתוּ רַק הַבֶּשֶׂר יֵצֵא מִיַּדֵּי מְעִילָה אֲבָל לֹא הָעוֹר, וּא"כ רַק עַל יַדֵּי שְׁחִיטָה וְזַרְיָקָה יוֹצֵא הָעוֹר לְחַוְלִין, וְע"י מִיתָה אֵינָה יוֹצֵאָה לְחַוְלִין אֲלָא דְמַהֲנֵי לָהּ פְּדִיָּה אִם הָיָה לָהּ הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה מִחַיִּים כַּנ"ל, א"כ אֲפַתִּי אֵינּוּ עוֹלָה הַסְּוֵגִיא דְּזִבְחִים יָפָה דְּהָא הֵנָּה דְּשַׁלְבַל"ע כְּמוֹ הַמְּקַדָּשׁ אֲשֶׁה לְאַתֵּר שְׁתַּמּוֹת אֲחוּתָה דְּאֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת מִשּׁוּם דְּהֵנָּה דְּשַׁלְבַל"ע, וְה"נ הֵנָּה דְּשַׁלְבַל"ע שְׁמָא לֹא תָּבוֹא כָּלָל לִיַּדֵּי שְׁחִיטָה וְזַרְיָקָה אֲלָא שְׁתַּמּוֹת מְעַצְמָה וְלֹא תוּכַל קְדוּשַׁת בְּדַה"ב לְחוּל עָלֶיהָ: וְהֵנָּה בְּתוּס' יוֹמָא (דְּרַף נ"ט ע"ב) ד"ה הוּא כְּתוּב בְּזַה"ל, דְּתַקּוּן רַבְּנָן הֵינּוּ הֵיכָא שְׁהַתְּפִיס עוֹלָה לְבַדְדָּה"ב מִשּׁוּם דְּלִיכָא מְעִילָה מְדַאֲוֵרִיָּתָא אֲלָא אֲבַשְׂרָ עַכ"ל, וְכ"כ הַתּוּס' בְּחַוְלִין (דְּרַף קי"ז ע"א) ד"ה הוּא, וְגַם עָלֶיהֶם קָשָׁה כַּנ"ל דְּמ"ש עוֹר מְקַרְנֵיִם שְׁמוּעֵלִין בְּהֵן כְּבַר"ה (דְּרַף כ"ח ע"א) שְׁהַזְפָּרְנוּ לְעֵיל, וְלוֹמַר דְּלֶהֱכִי קַרְנֵיִם מוֹעֵלִין בְּהֶם מִשּׁוּם דְּקוֹדֵם שְׁפָרְשׁוּ עוֹלִין הֵם לְכַתְחִילָה עִם הַבֶּשֶׂר לְמַזְבֵּחַ מִשָּׂא"כ עוֹר דְּאִפְי' אִם עָלְתָה עִם הַבֶּשֶׂר חֲרַד וְזֶה נִרְאָה נְכוּן, אֲלָא דְּאֲפַתִּי קָשָׁה קִצָּת לְרַבֵּי דַס"ל דְּקַרְנֵיִם לְאַחַר שְׁפִירְשׁוּ גַם אִם עָלוּ יִרְדּוּ אֲמַאי מוֹעֵלִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה, וּבְתוּסְפָתָא פ"ק דְּמְעִילָה מְפָרְשׁ דִּישׁ מְעִילָה בְּגִידִין וּבְעֲצָמוֹת וּבְטָלְפִים.

וְכַתּוּב רַש"י בְּזִבְחִים (דְּרַף פ"ו) הִטְעַם מִשּׁוּם דְּאִין לָהֶם הֵיִתֵּר לְפַהֲנִים, וְגַם קָשָׁה כֵּינּוּן דְּחֵל עַל הָעוֹר קְדוּשַׁת בְּדַה"ב כְּבִזְבְּחִים (דְּרַף ק"ג) הַנ"ל אֲמַאי לֹא יִמְעָלוּ בָּהּ מַה"ת: וְרַאֲיִתִּי לְהַגְאֹוֹן ר' יוֹנְתָן אֲבַעְלָמָאן ז"ל שְׁכַתּוּב בְּסִפְרָ מִטָּה יְהוּדָה לִיִּישָׁב בְּהַקְדָּם שְׁתֵּי הַצְּעוֹת, חֲדָא מִש"כ רַש"י בְּמַכִּילֵתִין לְקַמֵּן (דְּרַף א ע"א) בְּזַה"ל, שְׁלָמָא הֵיכָא דְּהֵנָּה בְּהוּ מְעִילָה מְעִיקְרָא מְדַאֲוֵרִיָּתָא פְּגוֹן הֵנִי קְדוּשִׁים שְׁמַתוּ אִית בְּהוּ מְעִילָה דְּרַבְּנָן לְבַסּוֹף שְׁפִיר, אֲבָל תּוֹרִין שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּם דְּבִשְׁעַת הַקְדָּשׁ לֹא הֵנָּה בְּהֵן מְעִילָה דְּאֲוֵרִיָּתָא מִי אֲמַרִּינוּ דְּלִיָּהֲנִי בְּהוּ מְעִילָה מְדַרְבְּנָן בְּסוֹף עַכ"ל, הֵרִי שִׁישׁ לָנוּ כָּלָל גְּדוּל דְּאִם הֵנָּה מְעִיקְרָא מְעִילָה מַה"ת אִיכָא שְׁפִיר לְבַסּוֹף מְעִילָה דְּרַבְּנָן, אֲבָל אִם לֹא הֵנָּה מְעִיקְרָא מְעִילָה מַה"ת לִיכָא לְבַסּוֹף מְעִילָה דְּרַבְּנָן הָא חֲדָא.

וְהַצְּעָה ב' שְׁכַתּוּבוּ הַתּוּס' בְּחַוְלִין (דְּרַף קל"ה ע"א) וְז"ל וּא"ת מַה שְׁיָיָה הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה בְּגִינָה דְּהֵנָּה כְּמַקְדִּישׁ עֲצִים וְאֲבָנִים, וּי"ל כֵּינּוּן דְּהֵיָה מְתַחֲיִלָה מְחַוְבָּר בְּבַהֲמָה שְׁהִיא בַת הַעֲמוּהָ"ע צָרִיף הַעֲמוּהָ"ע עַכ"ד, וּלִפ"ז הָא דְּקַתְּנֵי בְּפַרְיָתָא וּמוֹעֵלִין בָּהּ שְׁתֵּי מְעִילוֹת הֵרִי קָאֵי גַם אֲלֵאחֶר שְׁחִיטָה, וּבְתַמּוּרָה (דְּרַף ל"ב ע"ב) מְתִיבֵי הַמְּקַדִּישׁ עוֹלָה לְבַדְדָּה"ב אֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה עַד שְׁתַּפְּדָה וּמִשְׁנֵי מְדַרְבְּנָן, וּפְרִיף אִי מְדַרְבְּנָן אִימָא סִיפָא וּמוֹעֵלִין בָּהּ שְׁתֵּי מְעִילוֹת וְאִי מְדַרְבְּנָן אֲמַאי מוֹעֵלִין שְׁתֵּי מְעִילוֹת, וּמִשְׁנֵי ה"ק וְרַאֲיָיָה לְמַעֲנֹל בָּהּ שְׁתֵּי מְעִילוֹת ע"כ, הֵרִי דְּהָא דְּקַתְּנֵי וּמוֹעֵלִין בָּהּ שְׁתֵּי מְעִילוֹת מִיָּרִי בְּעֵבֶר וּשְׁחִטָּה נְמִי, וּא"כ א"ש דְּמְעִיקְרָא קַס"ד דְּהָא דְּקַתְּנֵי וּמוֹעֵלִין בָּהּ ב' מְעִילוֹת קָאֵי עַל הַבֶּשֶׂר, וּמִשּׁוּ"ה אִי אֲמַרְתָּ בְּשַׁלְמָא דְּחֵל קְדוּשַׁת בְּדַה"ב עַל הָעוֹלָה וּבְחִיָּה מוֹעֵלִין בָּהּ מַה"ת גַּם מִשּׁוּם בְּדַה"ב, נִיחָא הָא דְּקַתְּנֵי וּמוֹעֵלִין בָּהּ ב' מְעִילוֹת אַחֶר שְׁנִשְׁחִטָּה, דְּכֵינּוּן דְּבַחֲיָיָה מוֹעֵלִין בָּהּ מַה"ת, גַּם לְאַחֶר שְׁחִיטָה נְהִי שְׁאִין בָּהּ מְעִילָה מַה"ת מִשּׁוּם קְדוּשַׁת בְּדַה"ב דְּבַעֲיָה הַעֲמוּהָ"ע, מ"מ אִיכָא מְעִילָה מְדַרְבְּנָן דּוּמְיָא דְּקַדְוִישִׁים שְׁמַתוּ, וְאֵע"ג דְּהֵכָא בְּלֹאוּ"ה יֵשׁ מְעִילָה מַה"ת גַּם לְאַחֶר שְׁחִיטָה מִשּׁוּם עוֹלָה, י"ל דְּלֹא פְּלוּג רַבְּנָן וְתַקְּנוּ דְּבַכָּל מְקוּם שְׁנַפְקָעָה מְעִילָה

מה"ת משום שמתה יהיה בה מעילה מדרבנן אבל אי אמרת דקדושת בדה"ב אינו חל על עולה וליפא מעילה מה"ת עליה משום בדה"ב כלל, אמאי מועלין בה שנת מעילות הא בין מחיים ובין לאחר שחיטה ליפא בה מעילה מה"ת משום בדה"ב, ואין לומר דמועלין מדרבנן זה אינו דכיון דאיפא בלאו"ה מעילה מה"ת משום עולה אין להם לרבנן לתקן שם מעילה דבלאו"ה בדילי מינניהו, ומשני ראוי למעול ב' מעילות חדא אבשר וחדא אעור, אבשר מועלין מה"ת משום עולה, ואעור דליפא מעילה מה"ת לאחר שחיטה מ"מ כיון דמחיים מועלין בה מה"ת, גם לאחר שחיטה אף שגפקע בל מה"ת משי דחסר העמוה"ע, מ"מ מועלין מדרבנן בעור כבדקשים שמתו דכיון דליפא בהו מעילה מה"ת לא בדילי מינה ותקנו רבנן מעילה עכת"ד דברי הר"י אבעלמאן ז"ל שם והם דברים הראוים למי שאמרם, אם אמנם המחבר בעל למטה יהודא השיג עליו בהא דכתב הר"י אבעלמאן דגם להמקשן אחר שגשחטה נשאר על הבשר מעילה מה"ת, ובאמת אי תפסה קדושת בדה"ב בכולה ובעי העמוה"ע אם נשחטה בלי העמדה והערכה נפסל הזבח, כמש"כ החק נתן בזבחים (דף ק"ג ע"ב) בתוס' ד"ה לא מבציא וז"ל שם דלמ"ד תפסי מדאורייתא ובעי העמוה"ע אם נשחטה קודם פדייה נשרפת כולה עם העיר עכ"ל החק נתן שם, השיב לו הר"י אבעלמאן ז"ל שהחק נתן במחכת"ה שגה בזה ובאמת אם נשחט בלי פדייה לא נפסל הזבח ומקריבין אותה שפיר, דהרי מ"ד דקדושת בדה"ב תפיס בכולה הוא כמש"כ רש"י בזבחים שם והתוס' בתמורה (דף ל"ב) מאן דמותיב לעולא ממתניתא דהמתפיס עולה לבדה"ב אסור לשחטה עד שתפדה ומשני עולא דהפדייה היא מדרבנן, מפלל דהמקשן ס"ל דהבשר תפיס בקדושת בדה"ב מה"ת ע"ש, וא"כ אם נימא דאם חל על הבשר קדושת בדה"ב מה"ת אם עבר ושחט בלי פדייה נפסל הזבח, א"כ איך קתני לדעת המקשן אם עבר ושחטו מה שעשה עשוי והזבח פשר ומועלין בו שתי מעילות, ואין לומר דהאי תנא ס"ל דקבדה"ב לא בעו העמוה"ע דא"כ לא מקשו התוס' מידי, אע"כ דהתנא ס"ל דקדשי בדה"ב בעו העמוה"ע דאל"כ אמאי קאסר לשחטה עד שתפדה, וא"כ הרי מוכח דשחט בלי פדייה הזבח פשר, והא דקאמר בתמורה שם ה"ג מסתברא דהוה מדרבנן מדקתני ואם עבר ושחטו מה שעשה עשוי, אין הפננה דאם הוא מה"ת הזבח פסול אלא הפננה דמה שעשה עשוי משמע דגם אינו רק מדרבנן, דאל"כ הו"ל לומר דאם עבר ושחטו הזבח פשר וזה פשוט, ועוד דבירושלמי ספ"ה דשקלים איתא קדשי מזבח מוציאין את הראוי להן מקדשי בדה"ב וכו' עיי"ש, הרי דלכתחילה נוטלין קדבד"ה למזבח פשיש צורה, ואיך אפשר שאם הקדיש עולה לבדה"ב שהזבח פסול משום קדושת בדה"ב, ואפ"י להראב"ד בהלכות ערכין (פ"ב הי"ג) דמבדה"ב אין מוציאין למזבח ע"ש היינו דוקא אם מתחילה הקדישו לבדה"ב, אבל המתפיס עולה לבדה"ב שתחילת הקדישו למזבח ודאי לא נפקע שם עולה ממנה שאן בכח הטפל להוציא העיקר ואין זה משנה מקדושה לקדושה כלל, ומ"מ הקשו תוס' שפיר דנהי דאין הזבח פסול משום זה שלא נפדה קודם שחיטה ויכול להקריבו, מ"מ העור שהיא לפנהיגים אסורה בלי פדייה משום קדושת בדה"ב, וכיון דבעי העמוה"ע ואינו יכול לפדותה אחר שחיטה ודאי דאינה לפנהיגים ולמ"ל קרא ע"ז ויש עוד להאריך בזה אף טוב לקצר מעט, אבל עכ"פ אפ"י אם רק העור לבד קדושת בדה"ב יש עליה צריכה העמוה"ע מדרבנן דכל דתקון רבנן פיעין דאורייתא תקנו: גם מה שהשיג המחבר הנ"ל על הר"י אבעלמאן

וכתב דכיון דמה"ת לא בעי העמוה"ע לא הבהמה ולא העור, א"כ לאחר שנשחטה להיכן
אזלה ממנה מעילה דאורייתא משום שלא העמוה"ע, שפיר תפס עליו הר"י אבועלמן
מתוס' פסחים (דף כ"ט ע"א) ד"ה אין שכתבו וז"ל, ואין לתמוה אטו משום חששא דרבנן
נפקע מעילה דאורייתא, דכיון דאמרו רבנן אין פודין לא שנה מידי עכ"ל, וה"נ כיון
דמדרבנן בעי העמוה"ע הרי לא שנה מידי ונפקע מהעור מעילה מה"ת, וקרב המספר
שם הביא גם הוא ראיה לזה מהתוס' במכילתין לקמן (דף ט"ו ע"א) שהקשו דתיפוק ליה
משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים, וקרי הא דאין פודין אה"ק להאכיל
לכלבים הוא מדרבנן ואיך שינו טעם זה ארע עולא דאמר קדשים שמתו יצאו מידי
מעילה דב"ת, הרי מוכח דמשום איסור דרבנן נפקעה גם מעילה מה"ת, אלא דהתוס'
בע"ז (דף ס"ג ע"א) ד"ה והא מחסרי משיכה כתבו בזה"ל, דגבי נתנו לסיטון מעל אליבא
דריו"ח דכיון דמה"ת מעות קונות קניית הפסד מועיל וכיון שמעל מה"ת מי יפקיע
המעילה עכ"ל, אבל באמת יש לחלק בין הענינים ולא פליגי התוס' דפסחים עם התוס'
דע"ז, ועיין בתוס' בב"ק (דף ע"ט סע"א) ובגליון הש"ס שם, אבל כבר הארכתי פאן
יותר מדי אף את זה אנפיר פאן מה שהקשתי בזה על שיטת הר"מ מובא בר"טב"א מכות
(דף כ"ב ע"א) דהא דהמנהיג בפסוהמו"ק לוקה משום פלאים משום דקודש וחול
מעורבין בו דהעור והגינה קודש והבשר חולין, ועיין בהמפרש במכות שם וברש"י חולין
(דף קט"ו ע"ב) ד"ה בשני מינים א"כ מאי קמבעיא ליה אב"י מרבא הקדיש עורה מהו
בעבודה ומסיק דאסור בעבודה מדרבנן, תיפוק ליה דאסור בעבודה משום פלאים דעור
קדוש והבשר חולין, וא"כ אפי' אם עבודה לא מכחיש איפא מ"מ לאו דכלאים, דהא
המנהיג בכלאים לוקה הוא לאו דוקא מנהיג אלא ה"ה גם שאר עבודה עיין ביו"ד הלכות
פלאים, ואם נימא דדוקא קדוה"ג הנה פלאים עם חולין, אהל קדושת דמים כיון שיש לו
פדיון אף קודם שנפדה לא הנה פלאים עם חולין, ושם הקדיש עורה הפונה שהקדישה
רק קדושת דמים ולהכי אין בה משום פלאים, א"כ הדרא קושיא לדוכתא מאי קאמר
שם פי קאמר אסורה בעבודה מדרבנן, ופירש"י וכי קמבעיא לי מדאורייתא למלקי עלה
עכ"ל, הרי קדשי קדושת דמים אין בהם איסור גינה ועבודה מדאורייתא כבבכורות (דף
י"ד ה"ל, ויש לפלפל עוד הרבה אבל הגני רק מעורר ודי בזה פאן: ברש"י ד"ה ומשני
וכו' כל מתיירו לשם פגול וכו' עכ"ל וכן הוא בפירגמ"ה ז"ל, זהו אליבא דרב גידל לקמן
(דף ג' ע"ב) לפי שיטת המפרש ורגמ"ה שם, דאם פגל בשחיטה ושתק בזריקה לא הנה
פגול גמור והתוס' שם חולקים על פירושם ע"ש, ובפ"י קדמון הנדפס מכ"י בש"ס
דוילנא פי' פאן מעיקרא לפי שיטת התוס' שם שזכרנו, ואח"כ הביא בשם הרב ר'
אליקים פשיטת המפרש ורגמ"ה ע"ש, ואולם באמת שיטת המפרש ורגמ"ה שם תמוה
מפמה מקומות בש"ס ע"ש בדברינו: באו"ד וכיון דהא דשחיטה חשובה כן נראה דצ"ל
כמו שכתוב בפירגמ"ה: תוס' ד"ה נרבה וכו' בבהמה שהיתה לה שעת הפושר עכ"ל,
דוקא בשחיטת דרום וניתנין למעלה שנתנן למטה דכשרין בשאר קרבנות, יש חילוק
בין הו"ל שעת הפושר ללא הו"ל שעת הפושר, אבל יצא דמה ונשפך דמה דבכל
הקרבנות פסול אפי' הו"ל שעת הפושר נמי תרד אליבא דר"י, ורק פסול לילה דהנה
ריעותא קלישא דלילה לאו מחוסר זמן עיין מש"כ ברש"י לעיל ד"ה חוץ לזמנו וחוץ
למקומו למאי חזו, ס"ל לר"י דתרד רק משום דלא הו"ל שעת הפושר ודו"ק: דף ג' ע"א

רש"י ד"ה אַמְרֵי חֲטָאוֹת הַמֵּתוֹת וכו' לאַפּוֹקֵי שְׁאָר חֲטָאוֹת דְּלִהְקַרְבָּה קְוִימֵי עכ"ל וכן הוא בפירגמ"ה, פּוֹנְתָם דְּלֹא מִבְּעֵי חֲטָאת בְּעַל מוּם דְּלִפְדֵּינָה קֵאֵי דְוַדַּאי אֵית בֵּה מְעִילָה, אֲלֵא אִפִּי חֲטָאוֹת הַתְּמִימִים עכ"פ לִהְקַרְבָּה קְוִימֵי לְהֵכִי יֵשׁ בְּהוּן מְעִילָה מִשְׁא"כ חֲטָאוֹת הַמֵּתוֹת: שֵׁם בְּרִש"י ד"ה וְכָל שְׂלֵא הֵיָה פְּסוּלוֹ בְּקוֹדֶשׁ וכו' פְּגוֹן שְׁאֵירַע לָהּ קוֹדֶם שְׁהוֹקֶדְשׁוֹ עכ"ל פֶּן הוּא בִּפְרִיגְמ"ה, הִלְשׁוֹן אֵינוֹ מְדוּקְדָק לְפִי הַנֶּרְאָה, דְּאַפִּי אִם אֵירַע הַפְּסוּל לְאַחַר שְׁהוֹקֶדְשָׁה רַק שְׁנִתְהוּהָ קוֹדֶם שְׁבִתָּה לְעִזְרָה, לֹא הֵיָה פְּסוּלוֹ בְּקוֹדֶשׁ מִקְרֵי כְּמִבְּנֹאֵר בְּמִס' זְבָחִים בְּכ"מ: שֵׁם ע"ב בְּתוֹס' ד"ה אֶלְמָא פְּגוּל וכו' דְּמִדְּמֵי הָא דְקֶאֱמַר קִידָשׁ הַלְחָם ר"ל לִפְסֹל לְהִבְיָאָה לְיַדֵּי מְעִילָה וכו' עכ"ל, פָּאן לֹא בִּיָּאָרוּ הַתּוֹס' כְּמוֹ שְׁבִיָּאָרוּ לְקַמֵּן (דָּף ד' ע"א) ד"ה אֲלֵא מֵאֵי קִידָשׁ וכו' לְפְסוּל בִּטְבוּ"י וכו' עכ"ל, מְזַה נֶרְאָה דְכָאן כְּנִנְתָם דְקִדִּישׁ הַלְחָם לְפְסוּל בְּפְגוּל גּוֹפָא עֵינָן מְנַחֲחוֹת (דָּף מ"ו ע"ב) וְשִׁפִּיר פְּרִיָּה, דְכֵינּוּן דְקִדִּישׁ לְפְסוּל הַלְחָם שְׁיַחּוּל עָלָיו שֵׁם פְּגוּל ה"ה לְהִבְיָא לְיַדֵּי מְעִילָה בְּקִדְק"ד, וְדַחֵי הַש"ס לְקַמֵּן דְּלֹא מִיִּירֵי כְּלָל בְּזַרְק וְלֹא אֵיִירִינּוּ הֵכָא כְּלָל שְׁיִקְדָשׁ הַלְחָם לְעִנְיָן פְּגוּל, רַק לְעִנְיָן דְקִדִּישׁ הַלְחָם לְפְסוּל בִּטְבוּ"י וּבְמַחּוּ"כ וּבְלִינָה, וְלְעִנְיָן זֶה שְׁפִיר קְדוּשׁ דְּבִשְׁחִיטָה עֲדִינּוּן לֹא קְבָעָה פְּגוּל וְדוּ"ק: שֵׁם ד"ה קוֹמֵץ פְּגוּל וכו' מְדַנְקֵט פִּקְע עכ"ל, ר"ל דְּאֵי לֹא חָל פְּגוּל עַד שְׁעַת הַקְּטָרָה שְׁקִרְבוּ מִתִּירֵי לְמָה פִּקְעָה הַפְּגוּל כְּשִׁמְשָׁלָה הָאוּר, הֵרִי קוֹמֵץ אֵינוֹ מִתִּיר שִׁירִיִּים עַד שְׁיִנְצַת הָאוּר בְּרַבּוֹ כְּבִמְנַחֲחוֹת (דָּף כ"ו) וְא"כ לֹא הוּא נְמִי פְּגוּל עַד שְׁיִנְצִית הָאוּר בְּרַבּוֹ: דָּף ד' ע"א תוֹס' ד"ה אֵי דְלֹא זָרַק וכו' וְאִמְאֵי קַתְנֵי לְעוֹלָם לִיתְנֵי הַפְּגוּל מוֹעֲלִין בּוֹ וְתוֹ לֹא עכ"ל, הַחֵק נִתְּן הַקְּשָׁה דֹא"כ מֵאֵי פְּרִיָּה אֵי בְּעוֹלָה פְּשִׁיטָא הָא שֵׁם אֶפְשָׁר לומר דְקמ"ל דְּלֹא כְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי, וְאֵין זֹו קוֹשְׁיָא דְעֲדִינּוּ תַקְשָׁה לְמָה קַתְנֵי לְעוֹלָם דְּהָא זֶה פְּשִׁיטָא דְבְּעוֹלָה לְעוֹלָם מוֹעֲלִין בֵּה, וְאֵי מְשׁוּם דְלֹא נִימָא דְכְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי הֵנּוּ סְגִי לומר מוֹעֲלִין בֵּה וְתוֹ לֹא דִּהְוָה יְדַעִינּוּ דְלֹא כְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי וְאֵז מִפִּילָא הֵנּוּ יְדַעִינּוּ דְבְּעוֹלָה לְעוֹלָם מוֹעֲלִין בֵּה, וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר, וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דֹא"כ מָה הַקְשׁוֹ הַתּוֹס' לְקַמֵּן ע"ב ד"ה הַפְּגוּל בְּקִדְק"ד וכו' דְּאֵי בְּדִלָא זָרַק מֵאֵי אֵירָא פְּגָל בְּלֹא פְּגָל נְמִי מוֹעֲלִין וכו', הֵרִי שֵׁם לֹא קַתְנֵי לְעוֹלָם וְשִׁפִּיר י"ל דְּבִאֲמַת ה"ה בְּלֹא פְּגָל, רַק פְּגָל אֶצְטְרִיף לִיה דְּלֹא נִימָא דְכְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי, דִּי"ל דְקִשְׁיָא לְהוּ דְהָא דְלֹא כְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי הֵנּוּ יְדַעִינּוּ מְסִיפָא דְקֶאֱמַר בְּקִדְק"ל אֵין מוֹעֲלִין מִשְׁמַע דְבְּקִדְק"ד מוֹעֲלִין, אֶלְמָא דְלֹא כְּמֵאן דְחִנְקִינְהוּ דְמֵי וְע"כ דְקמ"ל מְלִתָא אַחֲרִיתָא: ע"ב בְּגמ' לִפְלוֹג בְּרִישָׁא וְלִיתְנֵי לְפָנֵי זְרִיקָה מוֹעֲלִין בּוֹ לְאַחַר זְרִיקָה אֵין מוֹעֲלִין בּוֹ, לְשִׁיטַת רִש"י וּרְגַמ"ה לְעֵיל (דָּף ג' ע"ב) ד"ה א"ל בְּזְרִיקָה דָּאָם זָרַק בְּשִׁתִּיקָה אַחַר שְׁפָגַל, גַּם רַב גִּידֵל מוֹדָה דְזְרִיקָה מוֹצִיאָה מִיַּדֵּי מְעִילָה, יְקִשָּׁה לְכַאוּרָה גַּם לְרַב גִּידֵל לִפְלוֹג דָּאָם זָרַק בְּשִׁתִּיקָה דְנִפְיָק מִיַּדֵּי מְעִילָה, אִף י"ל דְּבִשְׁלֵמָא לְרַב גִּידֵל לֹא פְּסִיקָא לִיה לְאַפְגוּלֵי פִינּוּן דְגַם בְּזְרִיקָה גּוֹפָא יֵשׁ חִילּוּק, אֲבָל לְדִידּוֹן דְּאֵין חִילּוּק וְלְעוֹלָם בְּזָרַק נִפְק מִיַּדֵּי מְעִילָה, א"כ נִפְלוֹג בְּרִישָׁא דְגַם הָא דְקמ"ל בְּקִדְשִׁים קְלִים עַל פְּרָחָה בְּזָרַק קֶאֱמַר וְהָא אֲשַׁמְעִינּוּ בְּקִדְשֵׁי קְדָשִׁים: שֵׁם תוֹס' ד"ה לֹא דְלֹא זָרַק וכו' פִּינּוּ דְאֵיפָא הֵיִתֵּר זְרִיקָה אוֹ שְׁחִיטָה עכ"ל, עֵינָן שְׁמ"ק פָּאן שְׁפַתְבּ וְז"ל הָךְ שְׁיִנוּיָא לֹא נִהִירָא לִי, דְכָךְ לִי הֵיִתֵּר שְׁחִיטָה וְהֵיִתֵּר זְרִיקָה לְמֵאן דְאֵית לִיה, כְּמוֹ זְרִיקָה לְמֵאן דְאֵית לִיה הֵיִתֵּר אֲכִילָה וכו' עכ"ל, לְעַנְדֵּי הַדְּבָרִים תְּמוּהִין שְׁהֵרִי הַטַּעַם דְּהֵיִתֵּר שְׁחִיטָה אוֹ זְרִיקָה שְׁנִינּוּ הוּא מְשׁוּם דְכָל הָעוֹמֵד לְזְרוּק כְּזָרוּק דְמֵי כְּמִש"כ רִש"י לְקַמֵּן (דָּף ה') וְהַתּוֹס' שֵׁם פְּתַבּוּ דְגַם רַבָּנּוּ מוֹדוּ בְּזֶה

ע"ש, והא תינח בקרבן פשר דעומד לזרוק אבל פגול הרי נדאי אינו עומד לזריקה כדאייתא בכריתות (דף כ"ד ע"ב) וכ"כ התוס' בב"ק (דף ע"ו ע"א) ובחולין (דף פ' ע"ב) ד"ה דכמה ע"ש, ובשולמא אם זרק בדיעבד י"ל דנפיק מידי מעילה דכהרצאת פשר פה הרצאת פסול, אבל הא נדאי שאינו עומד פלל לזריקה ועיין בתוס' סוטה (דף כ"ה ע"ב), והא ראיה שהרי הש"ס רוצה לסייע לרב גידל וקשה לסייעו ממתניתין דתנו פלל אמר ר' יהושע וכו' וכל שלא היתה לו שעת הפושט וכו' ואיזהו שלא היתה לו שעת הפושט ששחטה חוץ לזמנה וכו' והיכי איירי אי דזרק א"כ מבואר פרב גידל, ואי בלא זרק בלאו פגול נמי מועלין בו, וע"כ צ"ל דסבר כמ"ד היתר זריקה או היתר שחיטה שנינו ומשו"ה בלא פגל לא היה מועל, ואפתי תקשה אם לא נסבור פרב גידל גם פשפגל נימא היתר שחיטה או היתר זריקה ולא ימעול, אלא נדאי דכשלא זרק עדיין לא שייך לומר בפגל כל העומד לזרוק פזרוק דמי, ורק בדיעבד פשזרק בזה בעי הש"ס לחלוק על רב גידל דהזריקה מוציאה מידי מעילה פהרצאת פשר, ועיין בהגהת הר"ש"ש לקמן (דף ו' ע"א) ברש"י ד"ה לאחר זריקה אין מועלין בו מש"כ שם: באו"ד דאי בלא זרק מאי איירא פגול וכו' עכ"ל, לכאורה קשה לפי מש"כ התוס' לקמן (דף ז' ע"ב) ד"ה הא ממונא וכו' דלמ"ד היתר זריקה שנינו גם בקדק"ל אמרינן פן דמועלין באימורין קודם זריקה עיי"ש, א"כ נימא דבקדק"ל דוקא פגל מועלין אבל לא פגל אין מועלין פיון דיש היתר זריקה או היתר שחיטה כמש"כ בקדק"ד, ונראה מזה דדוקא היתר זריקה שייך בקדק"ל דכל העומד לזרוק פזרוק דמי, אבל היתר שחיטה שאין בו הסברא דכל העומד לזרוק כז"מ כדאייתא בפסחים (דף נ"ג).

אלא משום דהותר לעבודת פהנים ע"י שחיטה, כמש"כ התוס' לקמן בסמוך ד"ה היתר שחיטה שנינו, זהו שייך רק בקדק"ד, אבל בקדק"ל דהא דאין מועלין בהן קודם זריקה הוא משום דעדיין לא הוברר חלק גבוה, גם אחר שחיטה שהותר לעבודת פהנים מ"מ אפתי לא הוברר חלק גבוה, וסוגיא דהקא אזלי למ"ד היתר שחיטה שנינו ואפתי צ"ע ודו"ק: בתוס' ד"ה היתר שחיטה שנינו וכו' וי"ל לכו"ע בין לר"ש ובין לרבנן וכו' עכ"ל, התוס' במנחות (דף ק"ב ע"א) ד"ה דאי בעי זריק וכו' פתבו וז"ל וכן צ"ל דלא תקשי לריו"ח דשמענא בפ"ק דמעילה וכו', וכתבו שם דבגזרק לבסוף מודה ע"ש בהגהות חק נתו, וקשה דבב"ק (דף ע"ו ע"ב) בתוס' ד"ה והלא זריקה מתרת פתבו דקושית הגמ' היא רק למאן דמוקי לה בנשפף הדם, דלמ"ד שלא לשם בעליהם פיון דנשחט ונזרק בהכשר וא"כ לרבין לא קשה פלל ובמנחות שם אזלו בשיטת רש"י דהקושית היא לרבנן עיי"ש, אף קשה להתוס' במנחות דמחלקי בין נזרק לבסוף ולא ס"ל לחלק פמו שחילקו התוס' פאן בין מעילה לטומאה, א"כ הא ישאר הקושית לרב דימי משמיה דריו"ח דמוקי לה פשנשפף הדם, וע"כ דהטעם הוא משום דכל העומד לזרוק כז"מ, וכאן ס"ל לריו"ח היתר אכילה שנינו ולא אמרינן פל העומד לזרוק כז"מ גם לר"ש, ומדלא תרצו דשם בב"ק קאי לר"ש וכאן אליבא דרבנן, ע"כ דס"ל כמש"כ התוס' פאן דפליגי אליבא דכו"ע כ"כ בספר חיי אריה ויש ליישב: דף ה' ע"א בגמ' מתקיף לה רב יוסף וכו' היכי דמי אילימא דקבלהו פסולין וזרקוהו פסולין הוא דאין דמה טעון פכיוס וכו' קרי פאן אי"ז מדמה ולא שפכר הנה, גם פאן היה יכול להקשות למ"ל עד דאיכא תרתי אלא דעדיפא מינה קפריה, ומשני אלא דמעילה דוקא והא קמ"ל דפסול עושה שיריים ובמשנה דזבחים

קַתְנֵי תַרְתֵי אַגַב מְשֻנָּה דִידָן לְפִי הַתּוֹס' וּרְגַמ"ה פֶּאן, וְהָא דְלָא קְאָמַר לְהִיפּוּדֵי דְמְשֻנָּה דְזַבְחִים קַמ"ל דְפֶסוּל עוֹשֶׂה שִׁירִיָּים, וּבְמִשְׁנֵתְנוּ פֶּאן קַתְנֵי תַרְתֵי אַגַב מְשֻנָּה דְזַבְחִים.

הוּא מְשׁוּם דְבִסְדָר הַש"ס מַס' מְעִילָה נְשִׁנִית קוֹדֵם מַס' זַבְחִים. וְכֵן הוּא בְסִדָר הַתּוֹסְפָתָא מְעִילָה לְפָנֵי זַבְחִים, וּמוּטָב לֹאמַר דְבְמְעִילָה קַתְנֵי בְדִיוק וּבְזַבְחִים קַתְנֵי תַרְתֵי אַגַב מְעִילָה וּז"פ, וּמ"מ עֵינָן בְּתַמוּרָה דָף כ"ב ע"א וּבְשַׁמ"ק שְׁם אוֹת ב' וּבְרִיטְב"א קְדוּשִׁין דָף נ' ע"א ד"ה וְתַנּוּ נְמִי וְצַע"ק: בְּרִש"י ד"ה שְׁלֹן הַדָּם אוּ הַבְּשָׂר וְכו', הַחֵק נָתַן וְהַרְשָׁ"ש הַקְשׁוּ הַרִי בְלֹן בְּשָׂר בְּלֹא"ה אֵין טְעוּן פְּיָבוּס דְהוּא לְאַחַר זְרִיקָה, וְעוֹד הַקְשָׁה הַח"נ עַל הַרְמַב"ם פ"ח ה"ג מַה' מַעֲשֵׂה"ק שְׁפָתַב חֲטָאָת שְׁנַפְסָלָה אֵין דְמָה טְעוּן פְּיָבוּס בֵּין שְׁהִיתָה לָה שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר בֵּין שְׁלֹא הִיתָה לָה שְׁעָה"כ, וְאֵיזָה הִיא שְׁלֹא הִיתָה לָה שְׁעָה"כ שְׁנַפְסָלָה בְּשַׁחֲטָה אוּ בְזְרִיקַת הַדָּם, וְא"כ בְּהִיתָה לָה שְׁעָה"כ מִיִּירֵי שְׁהַזְרִיקָה הִיתָה בְּהַכְשָׁר א"כ גַּם בְּלֹא נְפִסָלָה אֵינָה טְעוּנָה פְּיָבוּס ע"ש, וְלַחֲנוּמָר הַקְּנוּשָׂא י"ל עַפ"מ שְׁהִבִיא שְׁם הַמַּל"מ וְכֵן הַלַּח"מ לְהַקְשׁוֹת עַל הַרְמַב"ם שְׁזִיפָה שְׁטָרָא לְבֵי תַרְי, דְפּוֹסֵק דְאַפִּי קַדֵּק"ל בְּעוּ מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה וּפּוֹסֵק דְבֵין שְׁהִיָּה לֹו שְׁעָה"כ וּבֵין שְׁלֹא הוּ"ל שְׁעָה"כ אֵינוּ טְעִין פְּיָבוּס, וּבְזַבְחִים (דָף צ"ג) מוּכַח דְתַלְיָא זב"ז ע"י"ש, אַכֵּן הַרְמַב"ם הַרִי פּוֹסֵק בַּה' מְעִילָה דְהִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ הִינּוּ אַחַר זְרִיקָה, וְא"כ י"ל דְהַרְמַב"ם נִקְטַ גְבִי חֲטָאָת דְבָר פְּסוּק שְׁאָם נְפִסָל אֵין דְמָה טְעִין פְּיָבוּס בְּכָל אַנְפֹן, דָּאָם לֹא הוּ"ל שְׁעָה"כ יִלְפִינוּ מְקָרָא דְאֵינָה טְעוּנָה פְּיָבוּס, וְאָם הוּ"ל שְׁעָה"כ הִינּוּ שְׁפָבָר נְזַרְק הַדָּם אָף דְלִיכָא ע"ז קְרָא לְשִׁיטְתֵיהּ דְפּוֹסֵק בַּקַּדֵּק"ל דְבַעֲי פְּיָבוּס, מ"מ אֵינוּ טְעוּן פְּיָבוּס בֵּינוּ שְׁפָבָר נְזַרְק, וּבְזָה יֵשׁ לְיִישָׁב גַּם דְבַרֵי רִש"י פֶּאן דְמִילְתָא דְפְּסִיקָא נִקְט, וְהִנֵּה ר"ע בְּזַבְחִים (דָף צ"ג ע"א) דְנִקְט בְּלָנָה דְטְעוּן פְּיָבוּס ע"כ אֵיירִי דְלָנָה קוֹדֵם זְרִיקָה וְלֹן הַדָּם, וְהַרְמַב"ם אֵיירִי שְׁלֹן הַבְּשָׂר כְּדַמְסִיק הַש"ס פֶּאן לְמ"ד הִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ, א"כ אֵיירִי אַחַר זְרִיקָה וּמִשׁוּ"ה אֵינוּ טְעוּן פְּיָבוּס וְדוּחַק, וְהָא דְלָא מְקַשֵׁי הַש"ס לְמ"ד הִיתָר אַכִּילָה שְׁנִינוּ וּמִקוֹדֵם לֹא מְקַרִי הוּ"ל שְׁעָה"כ, וְגַבֵי חֲטָאָת מוּכַח דְקַרִי שְׁעָה"כ לְהִיתָר זְרִיקָה דְקַתְנֵי שְׁלֹן הַדָּם וְע"כ דְמִיִּירֵי קוֹדֵם זְרִיקָה, דְלֹאחַר זְרִיקָה גַּם דָּם שְׁל פְּשָׂרָה הָא אֵינוּ טְעוּן פְּיָבוּס, וּמ"מ מְקַרִי שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר, וּמוּכַח לְחַלֵּק בֵּין לְשׁוֹן הִיתָר דְמִשְׁמַע הִיתָר אַכִּילָה, וּבֵין לְשׁוֹן שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר דְגַם הִיתָר זְרִיקָה מְקַרִי שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר לְזְרִיקָה כ"כ הָרַב חַיִי אַרְיָה וְדו"ק: תּוֹס' ד"ה הִיתָר שְׁחִיטָה וְכו' דְעַד פֶּאן לֹא קְאָמַר ר"ש כְּזִרוּק דְמִי אֵלָא לְעַנְנֵי טוֹמְאָת אוּכְלִין וְכו' עכ"ל, לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע הַסְפָּר דְבַרְיָהּ דְבְטוֹמְאָת אוּכְלִין לֹא בְעֵינָן שְׁיָהָא רָאוּי עַכְשָׁיו, רַק שְׁיָהָא רָאוּי לְתַקּוֹן לְאַכִּילָה וְאִז ג"כ מְטַמָּא כַּמִּש"כ הַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין (דָף כ"ז ע"ב) ע"ש, אַמְנָם א"כ לִית לֵיהּ לַר"י אֵלִיכָא דַר"ש כֹּל הָעוֹמֵד לְזִרוּק כּוּז"מ, וְזָה נִדְאִי אֵינוּ עֵינָן בַּב"ק (דָף ע"ו ע"ב) דְקְאָמַר לְעַנְנֵי שְׁחִיטָה שְׁאֵינָה רָאוּיָה לַר"י אֵלִיכָא דַר"ש כֹּל הָעוֹמֵד לְזִרוּק כּוּז"מ, וּמִיִּיתֵי מְהָא דְכָל הָעוֹמֵד לְזִרוּק כּוּז"מ דְגַבֵי טוֹמְאָת אוּכְלִין, וְעֵינָן בְּכַרִיתוֹת (דָף כ"ד ע"ב) וּבְאַחַרְוֵיָם בְּשׁו"ע אַבֵּה"ז ס' כ"ד וּבְרַא"ש בְּחֻלִין פָּרַק ז' ס' ל"ז דְכְּתַבוּ דַר"ש לְטַעֲמֵיהּ דַּס"ל דְכָל הָעוֹמֵד לְהַרִים כְּמוּרָם דְמִי ע"ש לְכֵן נִרְאֶה דְכּוֹנֵת הַתּוֹס' פֶּאן הִיא דְלֹאֲפְקוּעֵי מְמַעִילָה דְלָא לְקַרִי קְדוּשֵׁי ה' בְּוֹלֵי הָאֵי לֹא אַמְרִינוּ עֵינָן לְקַמֵן (דָף ו' ע"ב), אַמְנָם לְפִי"ז קַדֵּק"ל הוּ"ל לֹאמַר דְלְכוּ"ע סְגִי בְּהִיתָר זְרִיקָה, וְעֵינָן לְקַמֵן (דָף ז' ע"ב) בְּתוֹס' ד"ה הָא מְמוֹנָא וְכו' וְהַרְשָׁ"ש שְׁם רוּצָה לֹאמַר לְהִיפּוּדֵי דְאַפִּי לְמ"ד הִיתָר זְרִיקָה מוֹדָה קַדֵּק"ל, וְעֵינָן לְקַמֵן (דָף ו' ע"א וּבְתוֹס' שְׁם ע"ב ד"ה שְׁלֹא וְכו') וְצ"ע, וְעֵינָן בְּתוֹס' בַּב"ב (דָף ע"ז ע"א)

ודו"ק: באו"ד י"ל דמיירי בקיבל קודם גמר שחיטה וכו' עכ"ל, הפונה דהבמה היתה בצפון וא"כ השחיטה היתה בצפון פדיון, אלא שהפלי לקבל הדם היתה בדרום ופסול רק מצד הקבלה שהיה בדרום, כמש"כ התוס' בנבחים (דף מ"ז ע"א) ד"ה איזה מקומן וכו' ע"ש כ"כ הרב חיי אריה אבל פשטיות דברי התוס' מורין שקיבל אחר ששחט סימן אחד והארכתו בזה לעיל דף ד' ע"א ע"ש ועיין במש"כ לעיל דף ב' ע"א ד"ה אבל שחטן ביום ונרק דמן בליגה ודו"ק: באו"ד וי"ל התם נמי מיירי ששחט כ"כ סמוך לשקיעת החמה וכו' עכ"ל, לכאורה קשה הרי קיי"ל דבין השמשות הוא זמן גדול פדאיתא בשבת (דף ל"ה), וא"כ שפא ביהש"מ היה יום והיה עוד שהות ליזרק ויצא מידי מעילה ואיך יביא קרבן מעילה מספק, אף התוס' במנחות (דף כ' ע"ב) סוף ד"ה יפסל בשקה"ח כתבו, דאם הא דדם נפסל בשקה"ח היינו לאו דוקא תחילת שקיעה אלא צאת הכוכבים, הא דאמר מעילה (דף ו' ע"א) דקבלה סמוך לשקה"ח דלא הוה שהית למזרקה שהוא מעילה מדרבנן ע"ש כ"כ הרב חיי אריה: בתוס' ד"ה שקבלו פסולין בסוף הדבור וגם דלא כמ"ד היתר שחיטה שנינו וכו' עכ"ל, החק נתן פאן כתב וז"ל, ואע"ג שפכר פתבו דאיירי פגון שקבלו קודם גמר שחיטה [היינו לעיל בסוף התוס' ד"ה היתר שחיטה] מ"מ שנינו דחיקא הוא עכ"ל, ויש להבין הרי התוס' לעיל תירצו הכי ולא החזיקו זה לדחוק.

אף הענין הוא כפ' דהתם אהא דשחט בצפון וקיבל דמן בדרום שפיר תירצו התוס' דמיירי קודם גמר שחיטה ואין זה דוחק כלל, אבל הכא דקשה למ"ל כלל למתני ושזרקו את דמה אם לא לאשמעינן דהיתר זריקה בעינו, אין לומר דלעולם היתר שחיטה סגי ומיירי שקבל הדם קודם גמר שחיטה, א"כ הו"ל לתנא לאשמעינן עיקר הרבותא דהיתר שחיטה שנינו, ולומר בהדיא שקבל הדם קודם גמר השחיטה ולא לתני זריקה כלל, דאמאי קתני זריקה שלא נטעה לומר היתר אכילה שנינו.

הא גם עכשיו דתני זריקה יש עדיין לטעות ולומר דהיתר זריקה שנינו ועיקר חסר מן הספר, להכי שפיר כתבו התוס' דמפאן קשה למ"ד היתר שחיטה שנינו כ"כ הרב חיי אריה: ע"ב תוס' ד"ה א"ר אסי וכו' לאו פלוגה הוא פיון שזרק פסול וכו' עכ"ל, וא"כ מוכח דפסולין דמתניתין היינו טמאין, וכבר פתבתי מזה ברש"י במתניתין ע"ש, ויש להקשות לפמש"כ התבו"ש בבכור שור לכריתות (דף ט"ו) דלר' יהושע דס"ל בפסחים (דף ע"ז) דאם אין בשר אין דם אי אפשר אליביה לומר לר"ש כל העומד לזרוק כז"מ, פיון שיש מעכב שאם יאבד הבשר לא יזרק הדם, וכן אם טמא או יוצא או ישרף לא יזרק הדם ע"ש, ואנכי בעניי הבאתי ראיה לזה מהריטב"א בשבועות (דף י"א ע"ב) שהקשה שם דאמאי ס"ל לר"ש דפרה אדנמה מטמאה טומאת אוכלין אחר שחיטה, הואיל והיתה לה שעת הפושר דפרה נפדית ע"ג מערכתה, הרי לאחר הזייה ודאי אי אפשר שוב לפדותה ור"ש הרי ס"ל כל העומד לזרוק כז"מ, ותיגרן שם הריטב"א דפרה לר"ש פיון דראויה לפדות אם מצא אחרת נאה הימנה לא ח שייבא עומדת לזרוק עכ"ד ע"ש, הרי דכיון דיש איזה דבר המעכב אפ"ל אם לא שכית כלל לא מקרי עומדת לזרוק גם לר"ש והיא ראיה נכונה לענ"ד, א"כ איך בעי להוכיח מר' יהושע דמתניתין דהיתר שחיטה שנינו, ועיין לקמן (דף ו' ע"א) בתוס' ד"ה ת"ש ר"ש אומר וכו' בסוף הדבור שכתבו דבאמת פליגי בזה ר' יהושע ור"ש דר"ש ס"ל היתר זריקה ורי"ה ס"ל היתר אכילה דוקא דאזיל לשיטתיה דאם אין בשר אין דם ודו"ק היטיב שיש מקום לפלפל בזה

הרבה נקצרת: דף ו' ע"א בגמ' ת"ש ר"ש אומר יש נותר וכו' מאי איירא דתני לפני זריקה וכו' ואח"כ פריה מבריינתא דפגול ת"ש ר"ש אומר וכו' מאי איירא דתני אחר זריקה וכו' וכתבו רש"י ותוס' דהסוגיא דפגול פסוגיא דנותר, ויש להבין למה בסוגיא דנותר פריה אדתני לפני זריקה ובסוגיא דפגול פריה אדתני לאחר זריקה הלא דבר הוא, אף הענין הוא דלכאורה קשה מאי פריה אדתני לאחר זריקה לתני קודם שקיעה ולאחר שקיעה, דלמא אתי לאשמענו דזריקת פגול מוציא מידי מעילה דלא פרב גידל, ואי הוי תני לפני שקיעה ולאחר שקיעה לא הוי ונדעינו זה, דהנה אמינא דלעולם זריקת פגול אינו מוציא מידי מעילה והא דקודם שקיעה אין מועלין, הוא משום דקבל קודם שקיעה והו"ל שהות לזרוק בהיתר גם קודם שפגל כמש"כ התוס' ד"ה ת"ש רש"א דמייירי שפגל בסוף קבלת הדם, להכי נקט תנא לאחר זריקה להשמיענו דזריקת פגול מוציאה מידי מעילה, וכן קשה ברישא גבי לינה דלמא קמ"ל דזריקת לן מוציא מידי מעילה.

דלא כבריינתא דלעיל (דף ד' ע"ב) דתני לן דמה אע"פ ששזר וזרקו מועלין בו, ועל פירוש לומר דעיקר קושית הש"ס גבי לן היא למה תני בפשיטות לפני זריקה מועלין, הרי בקבל לפני שקה"ח גם לפני זריקה אין מועלין והו"ל לתנא לומר בהדיא לפני שקיעה, משו"ה פריה הש"ס מאי איירא דתני לפני זריקה, אבל סיפא גבי פגול קודם דמשני ה"נ קאמר קודם שזרקה לזריקה, וקס"ד דקודם זריקה ואחר זריקה ממש קאמר.

וא"כ גם ברישא כבריינתא דנותר נמי קודם זריקה ואחר זרקה ממש קאמר, א"כ מוכח מרישא דזריקת לן מוציא מידי מעילה אע"ג דלן נחשב למעשה, א"כ כל שפן דזריקת פגול דהנה מחשבה לבד דנדאי מוציאה מידי מעילה כדמוכח לעיל (דף ד' ע"ב) ע"ש ברש"י, להכי מקשה בפשוטו מאי איירא דתני אחר זריקה פן כתב הרב חיי אריה והוא גיטתו להאמר ע"ד הדותק: בגמ' דקבלה סמוך לשקיעת החמה הנה שקיעת החמה לענין פסול דם העלו התוס' בזבחים דף נ"ו ע"א בשם ר"ת שהפסול הוא מתחילת השקיעה וכן כתבו התוס' במנחות דף כ' ע"ב, והשאגת ארי' סי' י"ז האריה להשיג על זה ועיקר ראיתו היא מהוריות דף ד' ע"א למה הדבר דומה לאחד שהביא פפרתו ביהש"מ ספק מבעוד יום ונתפפר לו ספק בלילה ולא נתפפר לו שאינו מביא אשם תלוי עיי"ש, ואם גימא פשיטת ר"ת דדם נפסל בתחילת השקיעה א"כ ביהש"מ ליפא שום ספק דהא בנדאי פפר נפסל הדם ולא נתפפר לו וכן הקשה גם הקרן אורה בזבחים שם והיא תמיה עצומה, ולחומר הנושא ראיתי לתרץ ע"פ הא דאיתא בזבחים דף קי"ט דמ"ד אין מנחה בבמה וכן אין עוף בבמה משום דזבח ולא מנחה זבח ולא עופות שהם במליקה, ובאמת שהוא פלל גדול והאריכו בו האחרונים ובראשם השעה"מ ברמב"ם פ"א מה' תגיגה, וא"כ י"ל דהרי כל עיקר הוכחת התוס' בזבחים דף נ"ו שם דדם נפסל בתחילת השקיעה הוא דקשה למ"ל קרא דביום הקריבו את זבחו דדם נפסל בשקה"ח הא כתיב ביום צותו, וע"ז תירצו דביום הקריבו את זבחו אתי לפסול מתחילת השקיעה דזה לא הנה ידעינו מקרא דביום צותו ע"ש, וא"כ י"ל דביום הקריבו את זבחו אתי רק לקרבנות הנקראים זבח דהיינו בהמות אבל עופות ומנחות אינם נפסלין רק בסוף השקיעה מקרא דביום צותו וא"כ י"ל דהתם בהוריות הפונה היא למי שהיה טמא ונכנס למקדש או אכל קודש שהוא בקרבן עולה ויורד, והנה ענין והביא שתי תורים או בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה, והביא חטאת העוף בין השמשות ונהנה ספק אם נתפפר, ובעוף הרי גם ר"ת ס"ל דאינו נפסל

רק בסוף השקיעה פינון שאינו נבחר, וניתנישב בזה גם מה שהקשו הראשונים דאיך הביא קרבן ביהש"מ אחר תמיד של בין הערבים ועינין בפ"י, ר"ח הנדפס בש"ס דוילנא, אבל אם הש"ס מיירי פאן בעוף.

הרי אתי שפיר דהא איתא בפסחים דף נ"ט ע"א דבחטאת ** (העוף) ** ליפא עשה דהשלמה ועולת העוף שצריף להביא יביא מחר: וא"ת הא רהיטא דלישנא דגמ' שם משמע דרק בספק אם נתפפר לו אינו מביא אשם תלוי אבל אם היה ספק אם חטא היה מביא אשם תלוי, והרי מבואר במשנה ריש מס' פרייתות דעל ספק של עולה יורד אין מביאין אשם תלוי משום דלא הנה חטאת קבוע, גם הא לא תברא דהא ר"א ס"ל בהוריות דף ט' דנשיא מביא שעיר על טומאת מקדש וקדשיו ואמרין שם ע"ב בגמ' הטעם משום דאיפא בהו פרת כבקבועה, ותנא שם תנא קמיה דרב ששית שעל טומאת מקדש וקדשיו פא אשם תלוי, ואמר רב ששית דאתיא כר"א דמשנה טומאת מקדש וקדשיו לשאר חטאות משום דשונין לענין פרת וה"נ הן שוויין לענין אשם תלוי, והקשו הא ריו"ח אמר דמודה ר"א לענין אשם תלוי שאינו מביא על טומאת מקדש וקדשיו ונשאר בקושיא, ועיין בהגהות הרש"ש שהביא בשם הריב"ן במכות שמפרש דרב ששית בנחיתא קאמר דהא מני ר"א היא, ופליג על ריו"ח ועל ריו"ח נשאר הקושיא מברייתא זו, ואף דבפירוש הרא"ש מפרש דהברייתא קאי רק על נשיא, מ"מ ריהטא דלשון הש"ס משמע יותר כפירש"י דקאי על כל אדם, וא"כ הרי מצינו אליפא דר"א דאיפא אשם תלוי בטומאת מקו"ק א"כ בהוריות דף ד' דקאי שם על מחלוקת סומכוס ור"א אפשר דקאי אליפא דהאי תנא דיש אשם תלוי בטומאת מקו"ק ואיירי בחטאת העוף כמו שנתבאר ועפ"ז נדחה ביותר פשוט ראית השאג"א מהא דסופה דף מ"א דחדש אסור כל יום הנה משום שפא יבנה ביהמ"ק בסמוך לשקיעת החמה ולא יספיקו להקריב העומר קודם חצות והם יאכלו חדש קודם, ואם נימא דדם נפסל מתחילת השקיעה והרי קומץ מנחה שנה בהרבה דברים לדם, וא"כ גם קומץ נפסל מתחילת השקיעה ובנדאי הקריבו עד שקיעה"ח, ואמאי אסרו כל היום יתירו מתחילת השקיעה אלא ע"כ דמותר להקריב עד צאת הכוכבים עכת"ד, אבל לפי הנחה הנ"ל אין פאן ראיה דבמנחה גם ר"ת מודה כמו בעופות דלא נפסלין עד צאת הכוכבים משום דמנחה ועוף אינם בכלל נבחר.

כ"כ הג"מ מו"ה ניסן אב"ד דק"ק קונניציא שליט"א, ולפ"ז הא דאיתא במנחות דף כ' רע"ב דאדרבה דם נפסל בשקיעה"ח כמותה משא"כ אימורין, האי כמותה הוא לאו דוקא כמותה ממש אלא דעכ"פ גם הקומץ נפסל בסוף השקיעה משא"כ האימורין ודחוק הוא, ובלאו"ה כל העצה הזאת רחוקה היא, אבל לפי חנומר הקושיא ניתן זה להאמר, ולפ"ז מה שכתבתי לקמן דף ח' ע"א בתוס' ד"ה ובלילה דהתוס' שם ס"ל ע"כ כהשאגת אריה אינו מוכרח דהא התם על חטאת העוף קאי, ומ"מ אין דברי שם מופרכין לגמרי שהרי דברי התוס' שייכים גם לכל המשניות שבפרק זה דמיירי בזריקה דבהמות נמי ודו"ק היטב: ברש"י ד"ה לא דקבליה סמוך לשקה"ח וכו' והוא אכל הבשר בלילה לפני זריקה עכ"ל, ודאי הוא כמש"כ הצ"ק פאן דה"ה אם אכל ביום נמי פינון דלכתחילה אסור לזרוק דם שלן, לא אמרינו גביה כל העומד לזרוק כזרוק דמי פינון דליפא מצוה לזרוק כמש"כ התוס' בב"ק (דף ע"ו ע"ב) ד"ה כל העומד ובפירגמ"ה ליתא זה: ברש"י ד"ה כל לאפוקי וכו' והיינו דאמרין במס' מנחות הא אתותב רב גידל עכ"ל, כפר פתב הכ"מ בפרק ג'

מה' מעילה ה"ג בשם מהריק"ו, דלא אתותב רב גידל אלא בקא דס"ל דזריקת פגול אינה מוציאה מידי מעילה, אבל בקא דאינה מביאה לידי מעילה בקדק"ל לא אתותב וכן הוא האמת, ומשו"ה פוסק הרמב"ם בזה פרב גידל ע"ש, ושם במנחות הרי לענן להביא הלחם לידי קידוש ע"י זריקת פגול איירי, וא"כ צ"ע אם דמי זה להוצאה מידי מעילה בקדק"ל דנימא דלא אתותב בזה, ובאמת השמ"ק במנחות שם מפרש הא דאתותב רב גידל בענן אחר עיי"ש ודו"ק: ע"ב במשנה רע"א מועלין בקהן וסייבין עליהם משום פגול נו"ט.

בתוס' רע"א במשניות פאן הקשה אהא דאייתא בזבחים (דף צ') דבהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי דזריקה מועלת לאימורין שיצאו, הרי גם בהדר עיילינהו אפשר דפליגי פגון שיצאו האימורין חוץ לירושלים דנפסלו, דהא לא גריעי אימורין מבשר עכ"פ דנמי פסולין ביצאו חוץ לחומת ירושלים, והתפארת ירושלים מיישב הקושץ בדברים זרים שפתב דאם יצאו האימורין אפ"ל חוץ לירושלים קודם זריקה פשר.

ולדבריו בשר קדק"ל חמירא בזה מהאימורין דקדק"ל דבשר נפסל ביוצא חוץ לירושלים קודם זריקה ואימורין לא נפסלו וזה תימא יציבא בארעא וכו', אף האמת בזה נראה דהריהכ"מ הלכות פסוהמו"ק (פ"א הט"ו) פתב ליישב השג הראב"ד שם דמייירי בינא חוץ לירושלים, ע"ש דמבאר דס"ל דקדק"ל אם יצא הבשר קודם זריקה אפ"ל חוץ לירושלים פשר, וצ"ל דאף דבגמ' אייתא הטעם משום שסופו לצאת וזה שייך רק ביצא חוץ לעירה אבל לא בחוץ לירושלים, זה אינו רק להס"ד אבל להמסקנא דאף האימורין אם יצאו לחוץ לפני זריקה פשרין אף דלא שייך בהן הסברא דסופן לצאת ע"ש ברש"י, וע"כ לומר דהטעם הוא משום דקודם זריקה לא חל עליהו עדיין קדושה גמורה לאפסולי ביצא, א"כ י"ל דה"ה והוא הטעם גם ביצא בשר חוץ לירושלים דכשרין, ומה שהשיג שם הלח"מ על הכ"מ דמפרש ביצא חוץ לירושלים דהא בכה"ג אף דזריקה מועלת ליוצא הקרבן פסול כמש"כ הרמב"ם בסוף הפרק שם, וכונתו למש"כ שם הרמב"ם דזריקה מועלת ליוצא רק לשורפו אבל לא לא כל שהכ"מ בעצמו מפרש לה שם בבשר קדק"ל שיצא לפני זריקה חוץ לירושלים באמת אין זו השגה כלל דהא שם מייירי נא הבשר פני זריקה ונזרק הדם בעוד שהיה הבשר בחוץ, ובזה ודאי דהזבח פסיל דנהי דקודם זריקה לא נפסל בהוצאה לחוץ לירושלים, אבל עכ"פ בשעת זריקה פיון דאז ג"כ הנה הבשר חוץ לירושלים ודאי דנפסל כדין בשר שיצא חוץ לירושלים אחר זריקה בקדק"ל, אבל בהלכה ט"ו דמייירי הכ"מ בהחזירו לפנים קודם זריקה שהחזיר רגל ואח"כ זרק, שפיר פתב הכ"מ די"ל דכשר אף ביצא חוץ לירושלים, ומה"ט לא קשה נמי על הכ"מ מהא דלקמן (דף ז' ע"ב) דאמר ביוצאין ור"ע היא פי קאמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא לשרפה אבל לאכילה לא, הרי מפרש דביצא חוץ לחומת ירושלים נפסל ביצא, והא שם בקדק"ל מייירי כמש"כ שם הרש"ש וע"כ ביצא חוץ לירושלים עסקינן ומשו"ה נפסל, דהתם נמי ביצא הבשר חוץ לירושלים ולא החזירו קודם זריקה משו"ה נפסל לאכילה, דלא עדיף מיצא חוץ לירושלים לאחר זריקה דנפסל לכו"ע, אבל ביצא בשר חוץ לירושלים והחזירו קודם זריקה שפיר י"ל דכשר לגמרי, וא"כ מיישב שפיר קושית הגרע"א דבהדר ועיילינהו ודאי אפ"ל האימורין שיצאו חוץ לירושלים ואהדרינהו לעזרה קודם זריקה נמי פשרין, ולפ"ז יהיה מקושית הגאון רע"א ראיה עצומה להכ"מ

הנ"ל ודו"ק אלא דהמציאות תמוה דאיך אפשר שהבהמה תהיה בעזרה ורגלה תהא חוץ לירושלים וזו היא תמיה גדולה על הכ"מ אבל לענין הדין הצידיק עמו: וע"פ דברינו אלה מבואר שיש להתפלא על מש"כ התו"ט במשנתנו אהא דפסק הרמב"ם בפ"א מה' פסוהמו"ק דאימורין שיצאו חוץ לעזרה לפני זריקה ונזרק הדם בהיותם בחוץ דאם חזרו מקטירין אותן והשיג עליו הראב"ד דלמה מקטרן הא הקטרן פסול דאין הזריקה מתרת לאכילה, ותירץ התו"ט וס"ל להרמב"ם דהא דאין זריקה מועלת ליוצא להתיר באכילה היא חומרא בעלמא מדברנו שלא יאכל לאדם, אבל לגבי הקטרה לגבוה לא מחמירנו עכ"ל ע"ש, והדבר תימה דנהי נימא דזריקה מועלת ליוצא גם להתיר באכילה דאף שצאסר לפני זריקה אמי זריקה ושרי לה, היינו רק בינא לפני זריקה ונפסל ושוב חזר לעזרה ג"כ לפני זריקה, דבזה י"ל דמועלת הזריקה להתיר איסור הקודם, אבל הרמב"ם הרי מייירי ביצאו לפני זריקה ולא חזרו ונזרק הדם בהיות עדיין האימורין בחוץ וא"כ הרי נפסלו לאחר זריקה גמי, דהא ע"י הזריקה הוכררו האימורין לגבוה ונפסלו גם לאחר זריקה וא"כ איך נימא דהזריקה שרי להו, ומי עדיף יצאו האימורין לחוץ קודם זריקה ושהו שם עד לאחר זריקה, מאילו יצאו רק אחר זריקה דנפסלו ביוצא ואינו מקטירן שוב: ובזה יש ליישב דברי רש"י ורגמ"ה פאן דמפרשי פלוגתא דר"א וריע בבשר קדק"ד אם זריקה מועלת ליוצא לקבען בפגול דמייירי ביצאו וחזרו לפני זריקה ואח"כ נזרק הדם, ותמה הרש"ש דמאי נפ"מ בחזרו הא כבר נפסלו ע"ש, ולהנ"ל י"ל דהרי הא דקאמר הש"ס לקמן (דף ז' ע"ב) ליוצאין ור"ע היא פי קאמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא לשרפה אבל לאכילה לא, ומבואר שם מהמפרש דארישא קאי אבשר קדק"ד ואגב רישא תני סיפא כמש"כ הרש"ש שם, וטעם המפרש נראה דקשה לאוקמי בבשר קדק"ל דהרי בשר קדק"ל שיצאו קודם זריקה חוץ לעזרה פשר לגמרי, ודוחק לומר דמייירי ביצא חוץ לחומת ירושלים, לכך מפרש לה ארישא בבשר קדק"ד, ומשו"ה הוכרחו לפרש פאן שחזרו לעזרה ג"כ קודם זריקה דאז פליגי ר"א ור"ע, דאי בעודן בחוץ בשעת זריקה גמי, למה הוצרכו לאשמעין דאין הזריקה מועלת ליוצא להתירו באכילה, פשיטא דנהי דזריקה מועלת להתיר איסור יוצא דקודם זריקה, הרי אפתי איפא איסור יוצא שלאחר זריקה שזה נדאי אי אפשר שהזריקה יתיר פסול שאח"כ, משו"ה פירשו שבתזרו לפני קודם זריקה איירי והדבר נכון: עכ"פ נתבאר דדברי התו"ט פאן קשה להולמן, דאין לומר דס"ל להתו"ט דנהי דאם יצא בשר אחר זריקה ודאין שאין הזריקה הקודמת מתרת פסול יוצא שאח"כ, אבל ביצאו האימורין קודם זריקה חוץ לעזרה ונזרק הדם בהיותם בחוץ, והרי לפני זריקה לא היה עדיין עליהם שם פסול יוצא לפי שלא הוכררו עדיין לגבוה, משו"ה גם לאחר זריקה אף שהוכררו אז לגבוה לא נפסלו עוד ביוצא פיון דהציאה ממילא הנה, וכעין הא דאיתא במנחות (דף מ"ה) לענין חולין בעזרה דאם פדאן בעזרה לא הנה איסור חולין בעזרה דחולין ממילא הנה וה"נ יוצא ממילא הנה, ועיין בקדושין (דף נ"ז) דהנהו תרנוייהו אתקשו להדדי מה שלי בשלף אף שלף בשלי ע"ש, זה אין לומר כלל דהא בנבחים (דף כ"ו) מבואר דהיא בפנים ורגלה בחוץ קבל ואח"כ חתף פסולה וכו' ש"מ בשר קדק"ל שיצאו לפני זריקת דמים פסול, דילמא בקדשי קדשים ע"ש, והא שם לשיטת הרמב"ם גופא אילו היה הרגל בחוץ לפני שחיטה ולא היה אז בנדאי איסור יוצא כלל, ומ"מ ע"י השחיטה שנתקדשה לפסול יוצא

נפסלה אף שיצאה ממילא הנה, עיין מה שהארבתי בענין זה בשיטת הרמב"ם בריש
 מכילתין ותבין, ומוכח מזה דלענין פסול ואיסור יוצא אין לחלק ולא דמי לאיסור חולין
 בעזרה וא"כ דברי התוי"ט צ"ע, ועיין בשמ"ק מנחות (דף מ"ז ע"ב) אות ג' הנדפס בסוף
 המס' שם ודו"ק, ולענין השגת הראב"ד הנ"ל עיין מש"כ בסוף פרקין: תוס' ד"ה בשר
 קדשי קדשים וכו' היתר שחיטה דמייברי קודם שפראה לקבל הדם עכ"ל, לכאורה קשה
 דהרי תיכף שנסחטה ראוייה לקבל הדם, וכיון שגמר השחיטה בעזרה הרי יצא מידי
 מעילה, ואם מייברי דיצא קודם גמר שחיטה הרי לא נשחטה הבהמה בעזרה, אף י"ל
 בכונתם דמ"ד היתר שחיטה שנינו ס"ל כמש"כ התוס' בנבחים (דף כ"ו ע"א) גבי חתף
 ואח"כ שחט פשרה, וכתבו התוס' שם ד"ה חתף וכו' ובסמוך דקאמר ונהביאום פתיב
 שפיהא כולה בפנים היינו לכתחילה עכ"ל ובדיעבד פשר, וא"כ ה"נ מייברי שיצאה מקצתה
 כדאימא לקמן בגמ' קודם גמר שחיטה, וגמר השחיטה בעוד רגלה למשל בחוץ וכשרה
 בדיעבד, ואע"ג דלמסקנא שם פסולה גם בדיעבד השחיטה פשהיה רגלה בחוץ בשעת
 שחיטה וכמש"פ הרמב"ם פ"א מפסוהמו"ק הי"ד, מ"מ מ"ד היתר שחיטה שנינו יספור
 כן גם לפי האמת דדיעבד פשר, ולקושטא דמילתא אין הלכה פמותו דקיי"ל היתר
 אכילה שנינו ודו"ק חיי אריה ועיין מש"כ בעזה"ש בענין זה בריש מכילתין ע"ש: תוס'
 ד"ה שלא פתקונה וכו' פי טעם זה וזה החילוק פי מורי למעלה עכ"ל, היינו לעיל (דף
 ד' ע"ב) ע"ש: תוס' דיה איל רב אסי לריו"ח וכו' דהא פירשתי במתניתין שאין לדמות
 עכ"ל, ר"ל דבמתניתין פתבו דדוקא פסול יוצא ס"ל לר"ע דמהני ליה זריקה, אבל שאר
 פסולין דחמירי מידה ר"ע שאין דומין למפריש ע"ש בסוף ד"ה בשר קדק"ד, ובנדאי
 דכן הוא האמת דכן מפניש כמעט במנחות (דף י"ב ע"ב) דגם רבא ס"ל באחרונה כר"ה
 דדוקא יוצא דפסולו מחמת דבר אחר ס"ל לר"ע דזריקה מהני ביה אבל פסול הגוף לא
 מהני ליה זריקה, זולת פסול טומאה דאף דהנה פסול הגוף יותר מפסול יוצא מ"מ מהני
 ליה זריקה, למ"ד הציץ מרצה על האכילות עיין פסחים (דף ל"ד ודף ע"ז וע"ח), אבל
 מ"מ קשה להבין מה שהקשו התוס' דאיה מדמה שאר פסולין ליוצא דהא פירשתי
 במתניתין שאין לדמות, דהא אדרבה כ"ש הוא דאם באבד ושרוף מהני זריקה כ"ש
 וקו"ח ליוצא פולו דקיל, שוב ראיתי דכבר הקשה כן הר"ש"ש ויישב לה בלוחק: בגמ' פי
 אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא שיצא מקצתו וכו', פירש"י ורגמ"ה ותוס' דהוא מטעם
 מיגו דמהני זריקה לשפנים מהני נמי להבשר שיצא עכ"ד, אין הפונה פאן פמו המיגו
 דסופה (דף ז' ע"א) מיגו דהנה דופן לענין סופה הנה דופן לענין שבת.

ובביצה (דף ו' ע"א) אפרוח שנולד ביו"ט וכו' הואיל ומתיר עצמו בשחיטה ופירש"י
 דהוא משום מיגו ע"ש, ובחולין (דף ל"ג ע"א) רש"א הנכשרו בשחיטה ופירש"י משום
 מיגו ע"ש, דבכל אלה המיגו הוא רק לענין איסור דרבנן או להחמיר בדאורייתא, וגם
 רק לאותו הנושא עצמו מיגו דמהני מעשה זה לנושא זה לענין אחד מהני נמי מעשה זה
 לנושא זה לענין אחר, אבל הך דהקא הוא מיגו דמהני מעשה זה לנושא זה מהני נמי
 לנושא אחר זה לא מצינו, אלא פאן הפונה היא דכיון דנשאר בשר בפנים ממילא היא
 זריקה פתיקונה ומהני לכל חלקי הקרבן לשפנים וגם לשבחוי, משא"כ כשיצא פולו
 דאין עיקר הזריקה פתיקונה פלל לא מהני הזריקה, וכהא דבכורות (דף כ"ה) בשער
 בכור בעל מום שנשר ואח"כ שחטו לכו"ע שרי דמיגו דמהני שחיטה להתיר הבשר

והצמר שמחנך בו מהני נמי לצמר שנשר מחיים ומנוח בחלון, דאין זה באמת מיגו גמור אלא הפונה דנדאי השחיטה מתיר גם הצמר שנשאר מחיים כמו שמתיר הצמר המחנך בו בשעת שחיטה, וכהיא משנה דמקנאות (פ"ו מ"ב) מיגו דעולה הטבילה להדלי עולה נמי להפלים שבתוכו, שהפונה היא דכיון דהדלי טמא וצריך טבילה הרי הוא פגוף אחד עם הכלים שבתוכו ומהני הטבילה לכולם משא"כ כשהדלי טהור: דף ו' ע"א א"ר א"ר לא אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא אלא ביצא בשר וכו', לפי מה שאמר ר"פ גופא בזבחים (דף צ') דפלוגתא דר"א ור"ע היא דוקא בנשאר בחוץ אבל בעיילינהו להבשר גם ר"א מודה דמהני הזריקה, וגבי דם שייצא הרי נדאי גם בעיילינהו לא מהני הזריקה כמש"כ רש"י ותוס', א"כ גם לר"א יש נפ"מ בין יצא בשר ליצא דם דבבשר מהני חזרה ובדם לא מהני חזרה, ור"פ דאמר פאן החילוק בין בשר לדם רק אליבא דר"ע, הוא משום דקאי אמשנתנו דמייירי לר"פ בלא הדר ועיילינהו וא"כ אין החילוק רק לר"ע ולא לר"א וק"ל: שם לא אמר ר"ע אלא כששחט שניהם בבת אחת, לפירש"י דתלוי בשחיטה ושחטום שני פהנים בבת אחת יהיה מוכח מפאן, דהא דפליג ר"ע על ריה"ג וס"ל דאי אפשר לצמצם עיין במס' בכורות (דף י"ז ע"ב ודף י"ח ע"א), לא פליג רק בידי שמים אבל בידי אדם מודה ר"ע דאפשר לצמצם, אבל לשיטת התוס' פאן דהעיקר תלוי בזריקה אע"ג דשחט בזה אחר זה נדאי דאין פאן הוכחה, ולפי מה שכתבתי לקמן (דף י"ז ע"ב) בשם השואל ומשיב ע"ש מש"כ ברש"י ד"ה לענן אכילה אין פאן הוכחה גם אליבא דפירש"י ודו"ק: ברש"י ד"ה והא בעי מיניה וכו' ענן אחר וכו' פאילו חישב בזריקה עצמה לזרוק מקצתה למחר חוץ לזמנו שמפגל ליה עכ"ל, הדבר תימה דבמאי פשיטא ליה בזריקה עצמה דיפגל מקצתו את מקצתו טפי משירייה, הרי כל הניתנין במזבח החיצון אם נתנו במתנה אחת פיפר, ויתר הזריקה אינה מעכבת את הפפרה כמו השירייה דלא מעכבי, ורק על מזבח הפנימי מתנה אחת מהן מעכבת את הפפרה כדאיתא בזבחים ר"פ ב"ש, אף לקושטא דמילתא גם אם חישב בשעת שחיטה או זריקה מחשבת חוץ לזמנם על השירייה נמי נדאי דמפגל כמו שהקשו כבר הראשונים והאחרונים: ע"ב בגמ' מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא, פן מדייק הש"ס גם בפסחים (דף כ"ו ע"א) קול ומראה נריח אין בהם משום מעילה, מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא, וכן בב"ק (דף י"ב ע"ב) נכסים שאין בהם מעילה, מעילה הוא דליכא הא מקדש קדשי, ודיוק זה לא שייך אלא על לשון אין בהם מעילה, אבל לשון יצאו מידי מעילה משמע לכאורה בפשוטו דאפי' יד למעילה אין בו ומותרין לגמרי, וא"כ קשה הלשון דאמר ריו"ח קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה (לעיל דף ב' ע"ב ולקמן דף י"ב וט"ו ע"א) ונהרי מ"מ איסור הנאה יש בהם מה"ת מקרא דנאכלת ולא לכלביה כמש"כ מהרי"ט אלגזי בבכורות פ"ה אות ל"ט ועוד הרבה אחרונים, ותו דהרי קדשים שמתו צריכין קבורה כדאיתא בפרק בתרא דתמורה, דלא כהפנ"י בסופה (דף ט' ע"א) ובקדושין (דף נ"ז ע"א) ד"ה ואי ס"ד דמחיים אסורה שכתב שם דקדשים שמתו מותרין מה"ת לגמרי [ובזה עם מש"כ התוס' ביבמות (דף ל"ג) ד"ה אלא מליקה וכו' דאם יש רק איסור מעילה נמי לא חל עליו איסור גבלה ע"ש מתנרץ שפיר הצע"ג של הרש"ש בפסחים (דף ל"ה ע"ב) ד"ה מי שאיסורו ע"ש] אבל כבר עמד ע"ז הש"ס סוף תמורה אהא דתנו שם פל הנקברין לא ישרפו משום דנקברין אפרן אסור, ומותיב ר"פ מהא

דַתְנָא עולת הָעוֹף וכו' מוֹרְאָתָהּ וְנוֹצָתָהּ יֵצְאוּ מִיַּד מְעִילָה מֵאֵי לָאוּ יֵצְאוּ מִיַּד מְעִילָה וּמִוֹתְרִין, וּמִשְׁנֵי לָא יֵצְאוּ מִיַּד מְעִילָה וְאִסּוּרִין, הָרִי דְגַם לְשׁוֹן יֵצְאוּ מִיַּד מְעִילָה סוֹבֵל דַּמ"מ אִסּוּר יֵשׁ בּוֹ, אָמַת שֶהֲכֹ"פ כְּתֹב בְּסִי' כ"ז דְּאִפְרֵי הַנְּקֻבְרִין אִסּוּר רַב מְדַרְבְּנֵי אֲבָל מַה"ת מִוֹתְרִין לְגַמְרִי, וְכ"כ הַפְּנִי בְּפִסְחִים (דָּף כ"ז ע"ב) ד"ה חוּץ מִעֲצֵי אֲשֶׁרָה וְעוֹד בְּאִיזָה דִּיבּוּרִים, וְהִשְׁדִּי חֲמַד מִעֲרַכְתְּ הַפְּלִים אוֹת א' סִי' שֶׁצ"ז הֵבִיא שְׁבִסְפֵר זָרַע אָמַת הַעֲלָה בְּאִרְיִכוֹת שְׁאִפְרֵי הַנְּקֻבְרִין אִסּוּרִין רַב מְדַרְבְּנֵי וְהַעֲנִינֵי אֲרוּךְ, אֲבָל נִרְאָה דְאִין פֶּל אֲנָפִי שְׁוִין בְּזָה וְיֵשׁ בְּזָה שְׁלִשָּׁה עֲנִינִים, נוֹתֵר וְכֵן פֶּל פְּסוּהֵמו"ק שְׁנַפְסְלוּ בְּעִזְרָה וּשְׁעַר נִזִּיר טְהוֹר וְאֲשֶׁרָה וְכֵן פֶּל עֲכו"ם לְדַעַת הַתּוֹס' בְּחוּלִין (דָּף פ"ח) ד"ה שְׁחִיקַת ע"ש, וְכִלְאֵי הַכָּרִם מְצוֹתֵן בְּשֶׁרְפָה, וּמַת וְעִגְלָה עֲרוּפָה מַה"ת מְצוֹתֵן בְּקִבּוּרָה, וּשְׁאֵרֵי אִסּוּרֵי הַנָּאָה אִין מְפוֹרֵשׁ בְּהֵם בְּקִרְא קִבּוּרָה רַב מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ תַּקְלָה הַטְּעִינוּם חו"ל קִבּוּרָה לְכֹאֲרָה, וְחֲמִץ בְּפִסְחָה וְדוּמִיּוֹ יֵשׁ בְּהֵן מִחְלוֹקַת תַּנְאִים אִם בְּעוֹ שְׁרָפָה אוֹ קִבּוּרָה וּבִאֲלָה דְמְפוֹרֵשׁ בְּקִרְא קִבּוּרָה נִרְאָה דְאִין הַקִּבּוּרָה שְׁיִיךְ כֹּלֵל לְעֲנִינֵי אִסּוּר הַנָּאָה, שְׁהָרִי בְּסִנְהֶדְרִין חֲקֵר הַש"ס אִם קִבּוּרַת מַת הוּא מִשּׁוּם כְּפָרָה אוֹ מִשּׁוּם בְּזוּיָה ע"ש (דָּף מ"ז), וְכֵן קִבּוּרַת עִגְלָה עֲרוּפָה נִרְאָה נְמִי דְלָאוּ מִשּׁוּם לְתַא דְהַנָּאָה הוּא דַּא"כ לְמָהּ בְּעִי לְקוֹבְרָה בְּנַחַל אֵיתָן וְעִינֵי פְרִיתוֹת (דָּף ו' ע"א), וְכֵן נוֹתֵר דְבְּעִי שְׁרָפָה לְכֹאֲרָה ע"כ לָאוּ מִשּׁוּם לְתַא דְהַנָּאָה הוּא, דְהָרִי הַרְמַב"ם פּוֹסֵק דְנוֹתֵר צְרִיךְ שְׁרָפָה בְּעֲצִים דְנוֹקָא וְאִם אֵיתָא דְמִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ הַנָּאָה הוּא לְמָהּ לָא סָגִי לְשׁוֹרְפוֹ בְּקִשׁ אוֹ בְּגִבְבָא, וְלִהְכִי אִפְרֵי הַנְּשִׁרְפִין מוֹתֵר שְׁהָרִי אֲנִי רוֹאִין דְקִפְדָּה הַתּוֹרָה שְׁלֵא יִמְצָא אִסּוּר זֶה בְּעוֹלָם כֹּלֵל, וְאִם אֵיתָא דְאִפְרוּ נְמִי אִסּוּר מַה תּוֹעִיל שְׁרַפְתּוֹ הָרִי אֲפִתִי יְהִיָּה אִסּוּר זֶה בְּעוֹלָם הֵינְנוּ הָאִפְרֵי אַע"כ דְהֵאִפְרֵי בְּאָמַת מוֹתֵר, אֲבָל הַנְּקֻבְרִין שְׁלֵא קִפְדָּה הַתּוֹרָה שְׁלֵא יְהִיָּה הָאִסּוּר בְּעוֹלָם כֹּלֵל אֲלֵא רַב לְכַסּוֹתוֹ בְּאֶרֶץ אִין לְנוּ הוֹכְחָה דְהֵאִפְרֵי מוֹתֵר וי"ל דְבְּאָמַת אִסּוּר, וְנִרְאָה שְׁנֵיהוּ עוֹמֵק פְּנִינַת הַתּוֹס' תְּמוּרָה (דָּף ל"ג ע"ב) ד"ה הַנְּשִׁרְפִין וְדו"ק בְּכ"ז: אֵלוּ הַפְּרִישׁ וְכו' דַּע דְלִשְׁיַטַת הַרְמַב"ם פ"ג מַה' פְּסוּהֵמו"ק הִי"ג בְּיֹאֵר הַסּוּגְיָא הוּא, דַּר"ל מְקַשָּׁה דְכִיּוֹן דְקִי"ל כַּר"א דְלֵא אָמַר ר"ע אֲלֵא בְּב"א וְלֵא בְּזַא"ז הָרִי דְאִין הַטְּעַם מִשּׁוּם דַּס"ל דְזִרְיָקָה מְהִי לְהוֹצִיא פְּסוּלִין מִיַּד מְעִילָה דַּא"כ בְּזַח"ז נְמִי, אֲלֵא ע"כ דְמִשּׁוּ"ה מוֹדָה ר"ע דְבְּזַא"ז אִינוּ מוֹצִיא מִיַּד מְעִילָה מִשּׁוּם דְכָבֵר נִדְתָּה הַשְּׁנִי דְהִנּוּ מוֹתֵר חֲטָאֵת מְשַׁעָּה שְׁנַשְׁחַט הָרֵאשׁוֹן וְנִפְסַל וְלֵא מְהִי זִרְיָקָה לְפְסוּלִין, וְרַב אִם נִשְׁחַטוּ שְׁנֵיהֶם בְּב"א דְשְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים עַד אַחַר זִרְיָקָה דְזִרְיָקַת הָרֵאשׁוֹן עוֹשָׂה הַשְּׁנִי מוֹתֵר חֲטָאֵת, אֲזִי זִרְיָקַת הָאֶחָד מוֹצִיא הַשְּׁנִי מִיַּד מְעִילָה, דְפְּסוּל מוֹתֵר חֲטָאֵת וְהוֹצֵאָה מִיַּד מְעִילָה נַעֲשֶׂה בְּבַת אַחַת דְאִינוּ נִפְסַל עַד שְׁיֵצֵא מִיַּד מְעִילָה, וְא"כ הָרִי תְּשׁוּבָה גְּנוּבָה הַשִּׁיב ר"ע דְמַנְלֵן דְזִרְיָקָה מוֹעֲלַת לְיוֹצֵא כְּשֵׁיִצֵּא מְקַצְתוֹ הָרִי הַמְקַצֵּת שְׁיֵצֵא כְּבָר נִפְסַל קוֹנְדֵם זִרְיָקָה, וְהָרִי מוֹדָה ר"ע דַּאִם כְּבָר נִפְסַל קוֹנְדֵם זִרְיָקָה שׁוֹב אִין הַזִּרְיָקָה מוֹעֲלַת לוֹ, וְהַשִּׁיב לוֹ רִיו"ח וְאֵתָה אִי אֵתָה אוֹמֵר כֵּן דַּאִע"ג דַּס"ל לַר"ע דְזִרְיָקָה מְהִי לְהוֹצִיא פְּסוּלִין מִיַּד מְעִילָה מ"מ מוֹדָה בְּזַא"ז, דְאִי ס"ד כְּדֹאמְרַת דְטַעְמוֹ דַּר"ע דְמַחְלֵק בֵּין בְּב"א לְבִין בְּזַא"ז מִשּׁוּם דְבְּב"א חֲשׁוֹב עַדִּין כְּשֵׁר, עַד הַזִּרְיָקָה וּבְזַא"ז חֲשׁוֹב פְּסוּל, א"כ אִי אֵתָה מוֹדָה בְּהַפְּרִישׁ שְׁתֵּי אֲשֶׁמוֹת לְאַחֲרִיּוֹת וְהַעֲלָה אִימּוּרִין שְׁלֵ אֶחָד מֵהֵן קוֹנְדֵם זִרְיָקַת שׁוֹם דֵם שְׁאִם עָלוּ יִרְדּוּ אֲלִיבָא דְכוּ"ע וְגַם לַר"ע, וְע"כ הַטְּעַם הוּא מִשּׁוּם דְשִׁמָּא לֵא יִזְרוֹק דֵם שְׁלוֹ אֲלֵא דֵם חֲבִירוֹ וְאִין דֵם חֲבִירוֹ מִתִּיר לְמַפְרַע הָאִימּוּרִים שְׁעָלוּ מִקוֹנְדֵם דְהו"ל בְּזַא"ז, וְאִי ס"ד דְחֲשׁוֹב חַד גּוּפָא וְהַטְּעַם

פְּדָאֲמַרְתָּ דְּמִשׁוּ"ה מְחַלְקֵי ר"ע לְעֵנְנֵי מְעִילָה בֵּין בְּב"א לְבִזְא"ז דְּבִזְא"ז כְּפָר הוּא פְּסוּל
קוֹדֵם זְרִיקָה וְלֹא מְהֵנִי זְרִיקָה לְפְסוּלֵי, א"כ בְּהֶעֱלָה אִימּוּרֵי ע"ג הַמִּזְבֵּחַ דְּאַכְפֵּי אֵין כְּאֵן
פְּסוּל אֲמַאי יָרְדוּ, מ"ש מְאִימּוּרֵי קִדְק"ל שְׁהֶעֱלָה קוֹדֵם זְרִיקָה דְלֹא יָרְדוּ וְלֹא חֲשׁוּב פְּסוּל
הוֹאִיל שְׁסוּפּוֹ לְזֶרֶק הַדָּם, וְא"כ ה"נ לֹא יָרְדוּ שְׁהָרִי סוּפּוֹ לְהִיּוֹת לְחִמּוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ אַע"ג
שְׁיִזְרוֹק דָּם הָאֲחֵר וְלֹא יִהְיֶה לוֹ דִּין מוֹתֵר אֲשֶׁם עַד אַחֵר זְרִיקָה, אֲלֵא נִדְאֵי הִיָּינוּ טַעֲמָא
דְּאֵם עָלוּ יָרְדוּ שְׁאֵם יִזְרוֹק דָּם הָאֲחֵר יִהְיֶה זֶה לְמַפְרַע מוֹתֵר אֲשֶׁם, וְאֵין הַזְרִיקָה מִתְּרַת
בִּזְא"ז דְּכָל בִּזְא"ז הו"ל כְּתָרֵי גוּפֵי דְכִיּוֹן שְׁעָלוּ אִימּוּרֵי אֵלוּ וְצָרִיכִין הַכְּשֵׁר זְרִיקָה אֵין
זְרִיקָה חֲבִירוֹ מִתְּרַת לְמַפְרַע לְמִזְבֵּחַ אַע"ג דְּאֵז בְּשַׁעָה שְׁהֶעֱלָהּ לֹא הִנָּה עָלוּ עֲדִיין שֶׁם
פְּסוּל, וּמִיָּנָה דֵּה"ה לְשִׁפְתֵי חֲטָאוֹת שְׁנִשְׁחֲטוּ בִּזְא"ז הִיָּינוּ טַעֲמָא דְאֵין הַזְרִיקָה מוֹעֵלֶת מִשׁוּם
דְּכָל בִּזְא"ז חֲשִׁיב שְׁנֵי גוּפֵין וְדוֹקָא בְּב"א חֲשׁוּב גּוּף אֶחָד וְאַע"ג דְּבִשְׁעָת זְרִיקָה נִפְסַל
חֲבִרְתָּה לֹא נַעֲשׂוּ ב' גוּפֵין עַד אַחֵר זְרִיקָה וּבִשְׁעָת זְרִיקָה מְהֵנִי לְהוֹצִיא שְׁנֵיהֶם מִמְעִילָה,
וּמִיָּנָה שְׁמַעֲנוּ דְּזְרִיקָה מוֹעֵלֶת לְיוֹצֵא אַע"ג דְּחֲשִׁיב בִּזְא"ז הוֹאִיל דְּחָד גּוּפָא מִמֶּשׁ הוּא,
מִשָּׂא"כ בְּב"א שְׁמֹת לְעֵנְנֵי דְאֵם עָלוּ דְיָרְדוּ אַע"ג דְּנִשְׁחֲטוּ שְׁנֵיהֶם בְּב"א כִּיּוֹן דְּהֶעֱלָה
אֲבָרִין שֶׁל אֶחָד מֵהֶן קוֹדֵם זְרִיקָה הַזְרִיקָה שֶׁל חֲבִירוֹ לְאַחֵר זְמַן דְּהִיָּינוּ בִּזְא"ז לֹא מְהֵנִי
דְּכָל בִּזְא"ז הָיִי כְּב' גוּפֵין, וְלֹא דְמֵי לְב' חֲטָאוֹת שְׁנִשְׁחֲטוּ כְּאֶחָד וְזֶרֶק דָּם אֶחָד מֵהֶן דֵּהו"ל
עֲדִיין כְּגוּף אֶחָד בְּשַׁעָת זְרִיקָה וּמְהֵנִי לְחֲבִירוֹ אַע"ג דְּנִפְסַל דְּכָגוּף אֶחָד מְהֵנִי זְרִיקָה
לְפְסוּל, וְהֵ"ה דְמְהֵנִי זְרִיקָה לְיוֹצֵא דְגוּף אֶחָד מִמֶּשׁ הוּא אֲפִי בְּזֶה אַחֵר זֶה, וְדו"ק בְּזֶה
הֵיטֵב שַׁע"ז מִיָּנֹשֵׁב כָּל קוֹשִׁיּוֹת הַתּוֹס' ד"ה תְּשׁוּבָה גְנוּבָה וּד"ה אָמַר רִיו"ח וְקוֹשִׁיּוֹת
הַשִּׁמ"ק כְּאֵן אוֹת ו' וְכֵן מִיָּנֹשֵׁב גַּם הַשְּׁגַת הַרְאָב"ד פ"ג מֵה' פְּסוּהוּמו"ק הִי"ג, דְּנִדְאֵי שְׁפִיר
פּוֹסֵק הַרְמַב"ם סֵתֵם דְאֵם עָלוּ יָרְדוּ שְׁהָרִי בְּשַׁעָת הַעֲלָת אִימּוּרֵי הָרֵאשׁוֹן אֵינוּ נַעֲשֶׂה
נִדְאֵי לְחִמּוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, דְּמֵי יוֹדַע אֵינָה דָּם יִזְרוֹק שְׁמָא יִזְרוֹק דָּם חֲבִירוֹ וּבְדִאוּרֵי יִתָּא הָרִי
קִי"ל דְאֵין בְּרִירָה וְצָרִיף לְהוֹרִיד תִּקְרָף, דְאַפְל' אִם אַח"כ יִזְרוֹק דָּם אוֹתוֹ אֲשֶׁם אֵין
אוּמְרִים הַנְּכַרֵּר הַדְּבָר לְמַפְרַע שְׁעָלָה כְּדִין, אֲלֵא הו"ל עֲלִייתוֹ שְׁלֹא לְרַצּוֹן עַד שְׁיִזְרוֹק
דְּמוֹ.

וּמִשׁוּ"ה יָרַד עַד שְׁיִזְרוֹק דָּם אֲשֶׁם זֶה נָאֵז יַעֲלָה וְדָלָא כְּמוֹ שְׁהִסְפִּים הַכ"מ לְהַשְׁגַּת הַרְאָב"ד
וְזֶה בְּרוּר כֵּן כְּתִב הַרְבַּ מְרַכְּבַת הַמְּשֻׁנָּה עַל הַרְמַב"ם שֶׁם וְדו"ק בְּכ"ז הֵיטֵב: אֵימָא סִיפָא
בְּשֵׁר קִדְק"ל לְפָנֵי זִרְקוֹד"מ אֵין מוֹעֲלִין בְּהֶן וּבְאִימּוּרֵיהֶן וְכו', הַלְשׁוֹן בְּגַמ' כְּאֵן אֵינוּ
מְדוֹקְדֵק מְאוּד וְגַם בְּמִשְׁנֵה הָרִי לִיתָא כָּלֵל כְּלִשׁוֹן זֶה וְע"כ יֵשׁ לְתַקּוֹן הַלְשׁוֹן כְּמוֹכֵן: דָּף ח'
סוּף הַפְּרָק אֲבָל לְאַכִּילָה לֹא מְרַצָּה, כְּפָר הַבְּאֵתִי לְעִיל (דָּף ו' ע"ב) בְּמִשְׁנֵה מֵה שְׁהִשְׁיֵג
הַרְאָב"ד עַל הַרְמַב"ם פ"א מֵה' פְּסוּלֵי הַפְּקוּדָשִׁין הַל"ב שְׁכַתְּב דְּאִימּוּרֵי קִדְק"ל שְׁיִצְאוּ
וְהַחֲזִירוּ דְּמִקְטִירֵין אוֹתָם.

וְהִשְׁיֵג הַרְאָב"ד דְּהָרִי אֵינָה מוֹעֵלֶת זְרִיקָה לְאַכִּילָה בְּשִׁצְאָ וּבְנִדְאֵי דֵּה"ה דְאֵינָה מוֹעֵלֶת
לְהַקְטִיר הָאִימּוּרֵין, וּמִשָּׁ"כ הַתּוֹי"ט שֶׁם לְתַרְצָ, דְּהָא דְזְרִיקָה אֵינָה מוֹעֵלֶת לְאַכִּילָה אֵינָה
אֲלֵא חוּמְרָא בְּעֻלְמָא, כְּתַבְתִּי כְּפָר שֶׁם דְּזֶה אֵי אֲפָשֵׁר לְהֵאֲמַר כָּלֵל, וְלִיָּשֵׁב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם
נִרְאָה לוֹמַר כְּמִשָּׁ"כ הַרְבַּ לְב אַרְיָה עַל מִס' חוּלִין דְּהִנָּה בְּזַבְּחִים (דָּף פ"ט) אֵיתָא אָמַר
רְבִינָא ב"ש אִימּוּרֵי קִדְק"ל שְׁיִצְאוּ לְפָנֵי זְרִיקַת דְּמִים פְּסוּלִים, וּפִירִש"י אַע"ג דְּלְעֵנְנֵי
מְעִילָה לְפָנֵי זִרְד"מ לֹא קִדְשׁוּ לְעֵנְנֵי אֲפְסוּלֵי בְּיוֹצֵא קִדְק"ד נִינְהוּ, נִימָא מְסִיעַ לִיהַ בְּשֵׁר
קִדְק"ל שְׁיִצְאוּ לְפָנֵי זִרְד"מ רִיו"ח אָמַר כְּשֵׁר שְׁסוּף הַבְּשֵׁר לְצֵאת, ר"ל אָמַר פְּסוּל עֲדִיין

לא הגיע זמנו לצאת, עד פאן לא פליגי אלא בבשר אבל באימורין לא, ומשני ה"ה באימורין פליגי והא דמפליגי בבשר להודיעה פחו דר"ל, לימא כתנאי אימורי קדק"ל שיצאו לפני זרד"מ ר"א אומר אין מועלין ואין חייבין עליו משום פגול נו"ט רע"א מועלין בהן וחיובין עליהן משום פגול נו"ט מאי לאו דבהדר ועינינהו פליגי וכו', אר"פ בהדר ועינינהו כו"ע לא פליגי פי פליגי בדאימנהו אפראי ופליגי אי זריקה מועלת ליוצא, והנה בהא דקאמר הש"ס דה"ה דבאימורין פליגי ומכשיר ריו"ח, פירש"י הטעם דהזריקה עושה קדק"ד והא דקאמר הטעם משום דסופו לצאת הש"ס מפרש לה ולא מקילתא דריו"ח היא, ולפ"ז אם נאמר דגם באימורין פשר לא מצרפינו הסברא דסופו לצאת גם לגבי בשר ואולם הרמב"ם שם אף דפסק דגם באימורין שיצאו לא נפסל הזבח, אפ"ה פתב דבשר קדק"ל שיצאו אע"פ שזנרק הדם והם בחוץ הזבח פשר מפני שסוף הבשר לצאת, מבואר דהרמב"ם ס"ל דטעם זה מוכרח מדברי ריו"ח גופא דבבשר קאמר ריו"ח סתם דכשר דמשמע בכל ענין אף בלא הדר ועיילינהו לפני זריקה ואף באכילה פשר, ולזה הוצרכו לטעם שסוף הבשר לצאת ונהו פלא יצא כלל, אבל באימורין דלא שייך האי טעמא אין להתיר אלא מטעם דלפני זריקה עדיין לא קדשי וכדפירש"י, וזה לא שייך אלא בהדר ועיילינהו לפני זריקה אבל באימנהו אפראי בשעת זריקה הרי נתקדשו בזריקה ונפסלו, אלא דגם באימנהו אפראי בשעת זריקה יש טעם להתיר משום דזריקה מועלת ליוצא, וכיון דההיתר הוא רק משום דזריקה מועלת ליוצא, ודאי דאינה מועלת רק לשונרפו ולמקבעינהו לפגול אבל לא שיוכשר להקטיר, וכן בבשר קדק"ל לא מהני אפי' בהדר עיילינהו לענין שיהא מותר באכילה ור"ל לא ס"ל הסברא דסוף הבשר לצאת להכי אמר סתם דפסול, דמשמע ג"כ בכל ענין אף בהדר ועיילינהו ולא מהני כלל הזריקה, ורצה הש"ס לומר דעו פאן לא פליגי אלא בבשר אבל אימורין מודה ריו"ח דפסול בכל ענין, ומשני הש"ס דריו"ח באימורין נמי מכשיר והא דפליגי בבשר להודיעה פחו דר"ל דאפי' בבשר פוסל לגמרי, אבל מ"מ גם לריו"ח לא דמי שריותא דאימורין לשירותא דבשר, דגבי אימורין ההיתר הוא רק מטעם דקודם זריקה עדיין לא נתקדשו וא"כ אינו מותר רק בהדר ועיילינהו קודם זריקה, אבל אם לא עיילינהו קודם זריקה אין מועיל הזריקה מטעם דזריקה מועלת ליוצא רק למקבעינהו בפגול ולשרפה, אבל טעמא דזריקה מועלת ליוצא לא מהני להקטיר, אבל בבשר דהטעם הוא דסוף הבשר לצאת מותר גם באכילה אף בלא הדר ועיילינהו דדמי פאלו לא יצא כלל: ובזה א"ש מאי דקאמר הש"ס שם לימא כתנאי אימורי קדק"ל וכו' מאי לאו באימנהו אפראי וכו', ולכאורה אינו מוכן דהחילוק בין הדר ועיילינהו ללא הדר ועיילינהו מאן דכר שמייה מעיקרא דקאמר ע"ז לימא כתנאי מאי לאו דבעיילינהו פליגי, ולהאמור א"ש טובא דכלפי מה דאמר ריו"ח דבשר פשר מטעם שסוף הבשר לצאת ובאימורין הרי לא שייך האי טעמא, ואם נימא דגם באימורין מכשיר ריו"ח ע"כ דהוא מטעם דקודם זריקה עדיין לא נתקדשו האימורין, והאי טעמא לא שייך אלא בהדר ועיילינהו קודם זריקה, ומשו"ה קאמר שפיר ע"ז לימא כתנאי אימורי קדק"ל וכו' מאי לאו דבהדר ועיילינהו פליגי ור"ל והא דפליגי בבשר להודיעה פחו דר"ל דאדרבה הו"ל לפלוגי באימורין להודיעה פחו דריו"ח שהוא פחא דהתירא, ואולם לפי הנ"ל א"ש דהשתא דפליגי בבשר מודיעה

ג"כ פתא דהתירא דמכשיר בבשר בכל עגנו אף בלא הדר ועיילינהו, משא"כ באימורין אינו מכשיר אלא בהדר ועיילינהו קודם זריקה, אלא דהש"ס קאמר דהשתא דפליגי בבשר מודיעה נמי פחו דר"ל דאפי' בבשר פוסל בכל עגנו, וא"כ עתה אשמעינו פח שניהם, משא"כ אי הנה פליגי באימורין לא הנה מודיעה אלא פחו דריו"ח אבל לא פחו דר"ל דפוסל גם בבשר, ואולי שנהו גם פונת התוס' דבכשוטו אינו מוכן כלל מש"כ והבליעו בנעימה דהו מצו לפלוגי באימורין ונהרי היא תמיה עצומה על הגמרא, אלא דהתוס' מפרשי דברי הש"ס דקאמר וקא דפליגי בבשר להודיעה פחו דר"ל, דלכאורה מאי קושיא הרי אין עגנו פלוגתינהו בבשר לפלוגתינהו באימורין וכנ"ל, כלפי זה פתבו דאפ"ה הוי מצי לפלוגי באימורין להודיעה פתא דהתירא דאפי' באימורין מכשיר ריו"ח בהדר עיילינהו, וע"ז משני הש"ס דעכ"פ השתא דפליגי בבשר קמ"ל נמי פחו דר"ל ונדעינו פח שניהם וא"ש הכל: העולה מזה דלריו"ח דקיי"ל פותיה בשר קדק"ל שיצאו אע"ג דלא הדר ועיילינהו לפני זריקה מותר אפי' באכילה מטעם שסוף הבשר לצאת והוי פאלו לא יצא, ואימורי קדק"ל אי הדר עיילינהו נמי פשרים גם להקטיר מטעם דקודם זריקה עדיין לא נתקדשו, ואם הם בחוץ בשעת זריקה הזריקה מועלת לשורפו ולאקבועיה בפגול אבל לא להקטיר, וכן בשר קדק"ל שיצאו חוץ לעזרה דקודם זריקה קדשי קדושתו ממילא ואין סופן לצאת אפי' בהדר עיילינהו קודם זריקה מהני הזריקה, רק לשורפו אבל לא לאכילה, ומעתה הן הם דברי הרמב"ם שמתחילה פתב דין בשר קדק"ל שיצאו חוץ לעזרה, ואח"כ פתב דין בשר קדק"ל שיצאו חוץ לעזרה דאע"ג שלא הוחזרו קודם זריקה פשר אף באכילה מטעם שסופו לצאת, ואח"כ פתב בשר שיצא חוץ למחיצתו היינו קדק"ל חוץ לעזרה וקדק"ל חוץ לירושלים, הזריקה מועלת רק לשורפו אבל לא לאכילה כמש"כ הכ"מ, ואח"כ פתב דין אימורי קדק"ל שיצאו ונזרק הדם פשהם בחוץ לא נפסל הגזבח ואם התזירן פלומר קודם זריקה מהני הזריקה גם להקטירן דקודם זריקה עדיין לא קדשי ולא אכפת לן יציאתו, כמו בשר קדק"ל שיצאו חוץ לחומה והתזירו קודם זריקה דמהני הזריקה גם לאכילה, אלא משום דהרמב"ם פולל יחד גם בשר קדק"ל שיצאו חוץ לעזרה כמש"כ הכ"מ ועל שניהם הוא אומר דהזריקה מועלת רק לשרפה ולא לאכילה, היינו דבקדק"ל לא מהני הזריקה לאכילה אפי' אם הדר ועיילינהו לפני זריקה, ובקדק"ל איירי דוקא בלא הדר ועיילינהו וסמך עצמו דממילא נשמע מדכתב גבי אימורי קדק"ל דאם התזירן קודם זריקה מקטירן משום דקודם זריקה עדיין לא נתקדשו, ממילא דה"ה וכ"ש בשר קדק"ל שהתזירן קודם זריקה דמהני הזריקה גם לאכילה דקיל טפי מהקטרה לגבוה, וממילא שמעינו דמה שכתב תחילה דזריקה לא מהני לאכילה בבשר קדק"ל, לאו בחדא מחתא מחתינהו אלא דבקדק"ל איירי דוקא בלא הדר ועיילינהו ובקדק"ל אף בהדר ועיילינהו, ונמצא דברי הרמב"ם ברורים דלא כמו שנדחקו בהם הכ"מ והתוי"ט ועיין בלח"מ פ"ג ה"ג מה' מעה"ק ומה שכתבתי לעיל (דף ו' ע"ב) בעגנון זה ודו"ק: פירק שני שינוי לספרי תק"ע מהדו"ק בגמרא דף ח' לסוף הפלפול על דבר בעלים להכשר.

ודע דכל דברינו אלה שהארכנו כאן הוא רק בכל הגדשים המבוארים בפרק זה, אבל חטאת העוף דאיירי בה במשנה זו הראשונה י"ל בקצרה, דהרי כבר העירו האחרונים בכל הגדשים תפוק ליה דנהו שלו מדמצי לאתשולי עליו, ותימצו דסוף סוף יהיו חולין

שְׁנֵשְׁחֲטוּ בַעֲזָרָה וְאָסוּר בַּהֲנָאָה וְאָסוּרִי הֲנָאָה לֹא מְקָרוּ שְׁלוֹ וְעֵינָן בַּקְצוּה"ח ס"א ת"ו,
וּא"כ בַּמְלִיקָה דְלֹא שְׁיִיךְ חוֹלִין שְׁנֵשְׁחֲטוּ בַעֲזָרָה כַּמְבֹאָר בְּרִש"י בַּהוֹרִיּוֹת (דָּף ז') וְעֵינָן
בַּכְרִיתוֹת (דָּף כ"ו ע"ב) וּבִשְׁמ"ק שֵׁם אוֹת כ' וּבַהֲגָהוֹת ר' זָאב וּוְאֵלֶּף בְּאֶסְקָאוּיִץ שֵׁם,
וּבִירוּשְׁלָמִי סוּף פֶּרֶק ד' דְּנִזִּיר מְבֹאָר לְהִדְיָא לְדָבָר בְּרוּר דְּאִין בַּמְלִיקָה מְשׁוּם חוֹלִין
שְׁנֵשְׁחֲטוּ בַעֲזָרָה וְעֵינָן בְּסִפְר דְּבָרֵי נְחֻמָּי ס"א כ"א, שְׁפִיר י"ל דְּהִנֵּה שְׁלוֹ הוּאִיל וּבִידוֹ
לְשֹׂאֵל עָלָיו וְשְׁפִיר מְהִנֵּי נִיחּוּתָא דְּבַעֲלִים לְקַבֵּל הַכֶּשֶׁר לְטוּמְאַה, וְעוֹד יֵשׁ לְהֶאֱרִיךְ בְּזֵה
ע"פ הַגַּמ' דְּחוֹלִין (דָּף מ"א) בְּסוּגִיָּא דְּרַבּוּצָה דְּאִיתָא שֵׁם דְּהוּאִיל דְּמַנְיָה לְכַפְרָה פְּדִידִיָּה
דְּמִיָּא וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם, וּא"כ יֵשׁ מְקוֹם לֹמַר דְּכָל הַקְּרִבּוֹת דְּאִתּוּ לְכַפְרָה מְהִנֵּי נִיחּוּתָא
דְּבַעֲלִים וְדִי בְּזֵה הֶעֱרָה: תוֹס' ד"ה הַכֶּשֶׁר לְיִפְסֹל בַּטְבוּ"י תִּימָה לְמֵאֵי הַלְכָתָא הַנֶּחְשָׁרוּ
וְכוּ' וְי"ל לְעֵנָן לְשׁוֹרְפוֹ בְּבִיה"ד שְׁשׁוֹרְפִין בּוֹ פְּסוּלִין קְאָמַר וְכוּ' עכ"ל, הִנֵּה פֶּאֶן הָא
אִינְרִי קוֹדֵם הֲזָאָה דְּהָרִי אַח"כ תַּנּוּ הַנּוּזָה דְּמֵן וּמ"מ כְּתִבּוּ דְּנִשְׁרְפִין בְּבִיה"ד שֶׁל פְּסוּלִין,
וְקִשָּׁה לְמָה נִשְׁרְפִין בְּבִיה"ד שֶׁל פְּסוּלִין הָא אִם נְטֻמְאֵי קוֹדֵם הֲזָאָה לְכוּ"ע קְרִיבִין בְּטוּמְאַה
עֵינָן זְבָחִים דָּף ק"ד ע"א, וְצ"ל דְּדוּקָא אֲבָרִין קְרִיבִין בְּטוּמְאַה אֲבָל הַבְּשָׂר אִפִּי נְטֻמָּא
קוֹדֵם זְרִיקָה אִינוּ נִשְׂרָף חוּץ לֵג' מִחֲנוּת, כְּמוֹ דְּלַעֲנָן אֲכִילָה קִי"ל לְכוּ"ע דְּאִפִּי קְרִיבִין
צְבוּר הַבָּא בְּטוּמְאַה אִינוּ נֶאֱכָל בְּטוּמְאַה.

אֲכֵן בִּירוּשְׁלָמִי ספ"ו דְּיוֹמָא אִיתָא פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשַׁע"נ שְׁנֻטְמָאוּ מֵהוּ שְׁיִשְׂרְפוּ
כְּמִצְוֹתָן. מֵה צְרִיכָא לִיָּה כְּשֶׁנְּטֻמְאֵי לְאַחַר זְרִיקָה אֲבָל אִם נְטֻמְאֵי קוֹדֵם זְרִיקָה קוֹרָא אֲנִי
עָלָיו בְּמוֹעֲדוֹ אִפִּי בְּטוּמְאַה, א"ר יוֹסִי וְעַדָּה שְׁלֹא כְּתִיב בּוֹ בְּמוֹעֲדוֹ לִית ש"מ כְּלוּם וְכוּ'
וּא"ל קִינִים בְּפֶר מְשִׁיחַ וְעַדָּה עכ"ל, מְפֹרָשׁ כְּפֶאֶן בִּירוּשְׁלָמִי דְּפֶר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹהֲכ"פ
שְׁנֻטְמָאוּ קוֹדֵם הֲזָאָה נִשְׂרָף בְּשָׂרָם כְּהִלְכָתָן חוּץ לֵג' מִחֲנוּת שְׁלֹא פְּדַעַת הַתּוֹס' פֶּאֶן,
וּלְהִירוּשְׁלָמִי צ"ל דְּמִשְׁנֵתָנוּ אִינְרִי דוּקָא בְּפֶר מְשִׁיחַ וּפֶר הַעֲדָה וְשְׁעִירֵי עֶפְו"ם אֲבָל לֹא
בְּפֶר וְשְׁעִיר יוֹהֲכ"פ דְּכְתִיב בְּהוּ בְּמוֹעֲדוֹ אִפִּי בְּטוּמְאַה וְקִצְרִיתִי: דָּף ט' ע"א וְהָא תָּנָא דְּבִי
רִי"ש הֵתֵם שִׁירִיִּים מְעַכְבִּי, בְּאַמַּת הֵתֵם לֹא תָּנָא דְּבִי רִי"ש קְאָמַר לֵה אֵלָא רִי"ש גּוּפָא
כְּמָה שְׁהִבִּיא רִש"י פֶּאֶן, וּמ"מ שְׁפִיר פְּרִיךְ הַש"ס מִתְּנָא דְּבִי רִי"ש עַל ר' יִשְׁמַעֲלֵל גּוּפָא,
עֵינָן בְּתוֹס' פְּסָחִים (דָּף ה') ד"ה דְּבָרֵי וּבִיבְמוֹת (דָּף ק"ד) וּבְשִׁבּוּעוֹת (דָּף ה') ד"ה דְּתַנִּי
דְּבִי ר' יִשְׁמַעֲלֵל וּבַכְרִיתוֹת (דָּף ו' ע"ב) בִּשְׁמ"ק אוֹת י"ד הַנְּדָפְסִ בִּש"ס דּוּוִילְנָא, וְתַמּוּזָה
שֵׁם מִש"כ בַּהֲגָתָה הַרד"ל וְהַצְּדִק הוּא כַּמִּש"כ הַשְׁמ"ק וְהַמְצָפָה אִיתָן שֵׁם, וְעֵינָן בְּרִש"י
זְבָחִים (דָּף מ"א ע"ב) ע"ש וְקִצְרִיתִי וּזְבָחִים (דָּף נ"ב סע"א) מְבִיא סוּגִיָּא דִּידָן וּפְרִיךְ
בְּאַמַּת מֵר' יִשְׁמַעֲלֵל אֲתַנָּא דְּרִי"ש וְכֵן פְּרִיךְ גַּם בְּמַגִּילָה (דָּף כ"ג ע"א) מְרִי"ש אֲתַנָּא דְּבִי
רִי"ש וְדִי בְּזֵה: בְּמִשְׁנֵה פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים וְכוּ' הַנּוּזָה דְּמֵן חִיבִין עָלֵיהֶם
מְשׁוּם פְּגוּל וְכוּ', הִינּוּ דוּקָא עַל הָאִימּוּרִין אֲבָל בְּבִשְׂר הַנִּשְׂרָפִין לִיכָא פְּגוּל, דָּאִם חֲשַׁב
בְּד' עֲבוּדוֹת לְאֲכֹל אוֹ לְהַקְטִיר הַבְּשָׂר לְמַחַר לֹא נִתְפַּגֵּל, פִּינּוּ דְּהַבְּשָׂר אִינוּ רְאוּי לֹא
לְאֲכִילַת אֲדָם וְלֹא לְאֲכִילַת מְזִבָּח, אֵלָא דָּאִם חֲשַׁב לְהַקְטִיר הָאִימּוּרִין לְמַחַר נִתְפַּגֵּל גַּם
הַבְּשָׂר כְּדִאִיתָא בְּזְבָחִים (דָּף ל"ה) ע"ש.

אֲכֵן מְהַרְמְב"ם פִּי"ח מֵה' פִּסְהֵמו"ק דְּחֲשַׁב בְּשָׂר הַנִּשְׂרָפִין בְּכָלֵל אֵלָה שְׂאִין בְּהֵם פְּגוּל
מְשֻׁמַּע דְּגַם אִם נִתְפַּגְּלוּ הַפְּרִים אִין חִיּוּב פְּגוּל עַל הַבְּשָׂר מְשׁוּם שְׂאִין לְהֵם מִתִּירִין, וְזֵהוּ
דְּלֹא פִּש"ס זְבָחִים הַנְּ"ל וְכִבֵּר עֲמַד ע"ז בְּתוֹס' רע"א בְּמִשְׁנֵיּוֹת דְּזְבָחִים אוֹת ל"ד וְנִשְׂאָר
בְּצ"ע, גַּם דְּלִפִּי הַטַּעַם דְּאִיתָא בְּגַמ' שֵׁם דְּאִין בְּבִשְׂר פְּגוּל מְשׁוּם דְּאִינוּ רְאוּי לְאֲכִילָה לֹא

לְאָדָם וְלֹא לְמַזְבֵּחַ, א"כ גם נותר וְטָמֵא אִין שִׁינָה בַּבֶּשֶׂר, וּמִשְׁנֵתֵינוּ דְקַתְנֵי הַנְּזָה דְמִן חַיִּיבִין עֲלֵיהֶן מִשׁוּם פְּגוּל נו"ט שְׁלֵשְׁתָּן אַאִימוּרִין קָאֵי וְלֹא אַבְשָׁר, אָבֵל בְּרַמְב"ם פ"ח ה"ז מה' פסחמו"ק מְבֹאָר דְחַיִּיבִין עַל בֶּשֶׂר הַנְּשָׂרְפִין מִשׁוּם טְוִמְאָה וצ"ע, וְדַבְרֵי הַרֵב תַּפְאָרֶת יְרוּשָׁלַיִם בְּזִבְחִים שָׁם אֵינָם מְסַפִּיקִים כָּלֵל לְדַבְרֵינוּ וְעַיִן בְּהִגָּהוֹת הַרְש"ש וּבְהִגָּהוֹת חֶק נֶתָן בְּזִבְחִים (דף ל"ה) שָׁם בְּמִשְׁנֵה אִין מוֹעֲלִין בְּעוֹרָה, לְפִנּוּם רַהֲיִטָא הִיָּינוּ דְנוֹקָא אַחַר זְרִיקָה אָבֵל קוֹנְדָם שְׁזַרְק יֵשׁ מְעִילָה בְּעוֹרוֹת קִדְק"ד, וְכֵן מִשְׁמַע לְהִדְיָא בְּרִש"י זְבָחִים דָּף ק"ג ע"ב ד"ה מְגִי רִשְׁב"א הִיא ע"ש.

וְכֵן מְשַׁמֵּט גַּם בְּרִש"י ר"ה דף כ"ח ע"א ד"ה שָׁל עוֹלָה וְכו' דְאֵלוּ לְאַחַר זְרִיקָה אִין מְעִילָה לֹא בְּעוֹרָה וְלֹא בְּקִרְנִים עכ"ל, הָרִי מְפֹרֵשׁ דְרַב אַחַר זְרִיקָה אִין מְעִילָה בְּעוֹר אָבֵל קוֹנְדָם זְרִיקָה יֵשׁ מְעִילָה בְּעוֹר, אָבֵל בְּפִיהֶם מ"ש לְהַרְמַב"ם פָּאן שְׁפַתְב סָתָם אִין מוֹעֲלִין בְּעוֹרוֹת מִשְׁמַע דְקָאֵי גַּם עַל קוֹנְדָם זְרִיקָה, וְגַם הַתּוֹס' בְּיוֹמָא דָּף נ"ט ע"ב ד"ה הוּא כְּתָבוּ דְתַקְנוּ רַבְּנָן מְעִילָה עַל עוֹר כְּשֶׁהִתְפִּיס עוֹלָה לְבַדְהָ"ב מִשׁוּם דְלִיכָא מְעִילָה מֵה"ת רַק אַבְשָׁר, וְגַם בְּרִש"י חוֹלִין דָּף קי"ז ע"ב סוֹף ד"ה אֲסוּרָה ו"ל דְאִין קְדוּשָׁה חֲלָה אֲלֵא עַל הָרְאוּי לְמַזְבֵּחַ מִיַּד דְהִנָּה אַעוֹר שָׁל עוֹלָה שֶׁהוּא מְתַחַלֵּק לְכַהֲנִים עכ"ל, הָרִי פָּאן דַּעֲתוֹ לְהִגְפֹּד דְאִין מְעִילָה גַּם קוֹנְדָם זְרִיקָה בְּעוֹר, וּבְזִבְחִים דָּף פ"ו ע"א הוּבָא תוֹסְפָתָא דְמְעִילָה פ"א דְמוֹעֲלִין בְּגִידִין וְעֲצָמוֹת וְטַלְפִים וְהַסְבִּיר שָׁם רִש"י הַטַּעַם מִשׁוּם דְאִין לָהֶם הִיתֵר לְכַהֲנִים, וְזֶה מִתְאִים עִם דְבָרָיו בְּחוֹלִין דָּף קי"ז הַנ"ל דְעוֹר שְׁאֵנִי שְׁמַתְחַלֵּק לְכַהֲנִים, מִשָּׂא"כ גִּידִין וְעֲצָמוֹת וְטַלְפִים וְקִרְנִים דְכָל זְמַן שְׁלֵא פִירְשׁוּ עוֹלִין הֵם לְמַזְבֵּחַ עִם הַבֶּשֶׂר וְרְאוּיִם לְמַזְבֵּחַ, מִשָּׂא"כ עוֹר הָעוֹלָה דְאֵפִי' אִם עֲלָתָה עִם הַבֶּשֶׂר תֵּרַד, עכ"פ צע"ג בְּכָל זֶה, וְעַיִן בְּשׁו"ת עֲמוּדֵי אוֹר ס' ע' וּבְשׁו"ת דְבַר אַבְרָהָם בְּקוּנְטֵרֵס מְסַגֶּרֶת זֶהָב וּבְסַפֵּר לְמִטָּה יְהוּדָא בְּשׁו"ת: בְּמִשְׁנֵה שְׁתֵּי הַלָּחִים וְכו' קָרְמוּ בְּתַנּוּר וְכו' לָחֵם הַפָּנִים וְכו' קָרְמוּ בְּתַנּוּר וְכו' מְרַהֲיֵת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנֵה גְרָאָה לְעַנ"ד בְּרוּר דְשִׁיעוֹר הַקְרִימָה בְּתַנּוּר בְּשְׁתֵּי הַלָּחִים וּבְלַחַה"פ שְׁוִים הֵם וְאִין חִילּוּק בִּינֵיהֶם כָּלֵל, וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"א ה"ג מה' אַבּוֹת הַטְּוִמְאָה דְדִינָם שְׁנָה, וְהִיָּינוּ הַשִּׁיעוֹר הַנְּאָמָר בְּחִלּוֹת תּוֹדָה כָּל שְׁפוֹרְסָה וְאִין חוֹטִין גְּמִשְׁכִּים הִימָנָה כְּבִפְסוּחִים (דף ל"ז) וּבְמִנְחוֹת (דף ע"ח) וְעַיִן בְּמִלְאֲכַת שְׁלֵמָה בְּמִשְׁנֵיּוֹת פָּאן, וְעַיִן בְּאֲבֹן הָעוֹזֵר שְׁפַתְב בְּשׁו"ע או"ח ס' רנ"ד סע"ה ה' לְהַסְבִּיר דְלָחֵם הַפָּנִים שְׁנָאָפָה בְּכָלִי אִין הַחֲמִימוֹת בָּא אֲלֵיהֶּם רַק מְלַמְעֵלָה, לְכֵן לֹא נֶאֱפָה מְעַבֵּר לְעַבֵּר עַד שְׁיִקְרְמוּ פָּנִים שָׁל מְעֵלָה וְשָׁל מִטָּה ע"ש בְּאַרְיִכוֹת דְבָרָיו, וְלְדַבְרָיו גַּם שְׁתֵּי הַלָּחִים שְׁאִינוּ נֶאֱפָה בְּדַפּוּס אֵינוּ שְׁנָה בְּדִין הַקְרִימָה לְלַחַה"פ, וְכָל הָרְאוּשׁוֹנִים פָּסְקוּ כר"א ע"ש בַּאֲה"ע, וְלְעַנ"ד שְׁלֵהַרְמַב"ם קְרִימַת לַחַה"פ וְשְׁתֵּי הַלָּחִים שְׁוִין דַּל"כ הו"ל לְפָרֵשׁ וְדו"ק: בְּמִשְׁנֵה שְׁתֵּי הַלָּחִים וְכו' לָחֵם הַפָּנִים וְכו', כְּכַר כְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת דָּף צ"ד ע"א דְלָחֵם הוּא לְשׁוֹן זָכָר וְגַם לְשׁוֹן נְקֵבָה לְהַכִּי אִין לְדַקְדַּק עַל לְשׁוֹן הַמִּשְׁנֵה פָּאן שְׁשֵׁנָה בְּשְׁתֵּי הַלָּחִים לְשׁוֹן נְקֵבָה, וּבְלָחֵם הַפָּנִים לְשׁוֹן זָכָר, וְהִנֵּה בְּמַס' אַבּוֹת פ"ה וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בְּעוֹמֵר וּבְשֵׁתָה"ל וּבְלַחַה"פ, וְכַתֵּב שָׁם הַגְרִי"פ בְּרַאוּשׁוֹן לְצִיּוֹן שָׁם וְז"ל, גִּשְׂאֵלְתִי לְמָה לֹא הִקְדִּים לַחַה"פ שֶׁהוּא תְדִיר מְעוֹמֵר וּשְׁתָה"ל הַרְבֵּה, וְהַשְׁבַּתִי דָּאִם הִנֵּה דְבַר הַנְּמַצָּא שְׁפִיר הו"ל לְהִקְדִּים הַתְדִיר, אָבֵל מַה דְתַנּוּ שְׁלֵא נִמְצָא הָרִי בְּדַבְרֵי שְׁאִינוּ תְדִיר שְׁכִיחַ יוֹתֵר שְׁלֵא נִמְצָא מִמָּה דְלֹא נִמְצָא בְּדַבְרֵי הַשְׁכִּיחַ וְתְדִיר, וְשְׁפִיר הַקְדִּים שְׁתֵּי הַלָּחִים לְלָחֵם הַפָּנִים וְהִנֵּה ל"ז אָף זֶה לֹא מְבַעֵי עוֹמֵר וּשְׁתָה"ל שְׁהֵם רַק פְּעַם אַחַת בְּשֵׁנָה שְׁלֵא נִמְצָא

בהם פסול, אלא אפילו לחה"פ וכו', והא דשקלים ב' ע"א ופסחים ע"ו ע"ב ומנחות כ' ע"א וערכין ד' ע"א וב"ק ק"י ע"א וכן במשנתנו פאן במעילה, י"ל דבבבולן סרסא דמשנה דאבות נקט עכ"ד ושם ואם שמצד הסברא הוא דוחק דבבבולן הקדים שתה"ל ללחה"פ משום חדא דמס' אבות, ובמכילתין לעיל דף ה' ע"ב בתוס' ד"ה א"ר אסי ושם מבואר דשתי משניות שלא בדקדוק יש להקפיד ע"ז, אין סתירה להנ"ל דכונת התוס' היא רק דאי ליפא פלל משנה דשם לשון זה מדוקדק ודאי דיש להקפיד על שתיים.

אבל אם יש אפילו משנה אחת דשם הלשון הזה מדוקדק י"ל דגם הרבה משניות נשנו בלשון זה משום סרסא דהמשנה האחת ויש להביא גם ראיות לזה ואכמ"ל רק ראיה אחת אביא לענין זה למען דעת, דבמס' אבות פ"ד משנה י"א ר' יוחנן הסנדלר אומר כל פגסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאנינה לשם שמים אין סופה להתקיים, ובש"ס מצינו כמה פעמים שם תנא זה עם שם אומנתו הם שא ולא מצינו כן בשאר תנאים שגם להם היה אומנות פידו ולא נזכר רק שמם ולא שם אומנתם, רק איזה מעט מהם נזכר שם אומנתם ובדאי שיש טעם להזכרה ולענין ריו"ח הסנדלר י"ל דהנה לפנים בישראל היו כל בעלי אומנות ומלאכות יראי ה' ושומרי תורה בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאנדם, וכשהיו עושין בתי פגסיות היו הבתים ההם במטרה לתורה ועבודה וצדקה כדאימא בסופה דף נ"א ע"ב, אולם בתקופת השנים האחרונות רוח מצפון בא כי ממלכת רוסיא הגדולה בה המלכות נהפכה למינוח נוראה ואיומה, וממנה פרח הדון ויגמול ענבי רוש אשפלות מורות וענפיה התפשטו לבעלי אומנות שברוב העולם, עד שכל פגסיות האומנים ובעלי מלאכות אם שראשיתם היא במטרה להטיב מצבם החומרי שאין בזה כל רע, אבל סוף פגסיות שלהם היא מרד במלכות שמים ופריקת עול תורה פידוע בעוה"ר.

לכן רבינו הקדוש בהשקפתו הרחוקה לאחרית הימים הביא מאמרו של ריו"ח הסנדלר, שאע"פ שהיה בעל מלאכה סנדלר הזהיר ואמר כל פגסיה שהיא לשש"מ סופה להתקיים ושאנינה לשש"מ אין סופה להתקיים, בין בדבר שיש להאריך בזה הרבה, ובכל הש"ס נקט שם ריו"ח התנא הזה עם שם אומנתו הסנדלר מסרסא דלשנא דאבות כמש"כ הגרי"פ לענין שתה"ל ח ולחה"פ: בגמ' פיון שצריך לבגדי כהונה בקנשתייה קאי, והא דמועלין בפרימ הנשרפין ושהנש"ר בבית הדשן עד שיתיהו הבשר, אף דאין צריך בגדי כהונה לשרפתו שהרי שרפתו פשר גם בזר, ומכ"ש דתקשה מזה לרב, עיין לקמן (דף יו"ד ע"א) בתוס' ד"ה הפל מודים וכו' ומיהו קשה דבמתניתין תנן גפי עולה דמועלין בה עד שתצא לביה"ד וכו' ובהגהות הרש"ש ודו"ק: ברש"י ד"ה עד שינתהו הבשר עד שיתעפל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותם עכ"ל, הרמב"ם בפיהמ"ש וכן בחיבורו פתב להדיא דניתהו הבשר עדיין לא נעשה אפר, והתוס' בנבחים (דף מ"ה ע"ב) ד"ה אבל העצים והלבונה ביארו עוד יותר דניתהו הבשר ראוי עדיין גם לאכילה עשה"ט, וסתירה עצומה לדברי המפרש פאן מהא דאימא בנבחים (דף ק"ו ע"א) ת"ר השורף מטמא בגדים ולא המצית את האור וכו' ואיזהו השורף המסייע בשעת שרפה, יכול אף משנעשה אפר מטמא בגדים ת"ל אותם וכו' רש"א אותם מטמאין בגדים ניתהו הבשר אין מטמאין בגדים, מאי בינייהו אמר רבא איפא בינייהו דשניא חרוכא עכ"ל הגמ' ושם, ועיין גם ביומא (דף ס"ח ע"ב) עכ"פ הרי מבואר כהרמב"ם והתוס' ודברי המפרש פאן צע"ג

ועיין תוי"ט פאן, ואין ספק בידי שיש פאן בדברי המפרש אינה טעות הדפוס שהרי כל פירוש המפרש במשנה פאן כבכל מסכת זו היא העתקה מפירוש רגמ"ה כמש"כ בכ"מ, ובפירגמ"ה פאן ז"ל עד שיתיהו הפשר עד שיתעפל הפשר דכיון דלשרפה קיימא לא נעשית מצותן עד שיתיהו הפשר עכ"ל, ואולי פיון לכל מש"כ פאן השמ"ק פאן אות ט"ז אם שלא היה עדיין לפניו פירגמ"ה פנראה לכאורה, ומ"מ נלע"ד דכל המפרשים אינם מסכימים עם התוס' הג"ל דס"ל דלאחר שניתהו עדיין ראוי לאכילה אף בפסחים דף מ"א ע"א משמע דשניא תרוכא ראוי לאכילה ע"ש ודו"ק: בתוס' ד"ה קרמו פניה, ומכ"ש לפ"מ שכתבו התוס' בסופה (דף נ' ע"א) דאף למ"ד תנור מקדש מ"מ לענין יוצא לא מקדש א"כ בנדאי גיחא, ובזה יש ליישב משפ"י רש"י בפסחים (דף י"ג) דשחט מקדש לענין יוצא ולא הזכיר לענין לינה, דאפשר דמפרש שם אליבא דמ"ד דתנור מקדש וא"כ לענין לינה כבר קידשו התנור אבל לא לענין יוצא, ואף דרש"י במנחות (דף צ"ה) חולק אסברת התוס' וס"ל דאם תנור מקדש גם לענין יוצא מקדש, מ"מ י"ל דבפסחים שם פירש אליבא דשיטה זו דלענין יוצא לא מקדש, וביבמות (דף ק"ד ע"ב) ד"ה אין מקדשין פירש"י באמת דשיטה מקדשת לענין לפסול ביוצא ובלינה ע"ש, היינו דרש"י אזיל שם בשיטת המפרש ורגמ"ה פאן דאין לינה פוסלת עד שחיתת פבשים דנאפות מערב יו"ט וכמ"ד אין תנור מקדש, ובפסחים פי' למ"ד תנור מקדש, ומ"מ דברי רש"י הג"ל ביבמות קשים להולמן שהרי שם הברייתא רבי היא, ורבי הרי ס"ל במנחות (דף ע"ב) דתנור מקדש ומהאי טעמא מפרש שם הוקבע ולא הוקבע קאמר וא"כ איהו מפרש רש"י ביבמות לענין יוצא ולינה, וגם על התוס' קשה דאם נניח דברייהם דלענין יוצא אין התנור מקדש א"כ מי דחקו במנחות שם דהוקבע ולא הוקבע קאמר הא אפשר לפרש לענין יוצא וכדפירש"י בפסחים שם יי בזה היטב גם בתוס' מנחות (דף מ"ו): ועיין גם בלחם משנה בפ"ה מה' תמידין ומוספין ה"ז דבאמת התנור מקדש הלחם אבל לא כל כף שיפסל בלינה ע"ש ועפ"ז יש ליישב גמי דברי רש"י ותוס' פאן וקצרת: ע"ב ברש"י ד"ה אמר לה רב שאני גחלת דאית ביה מששא וכו' עכ"ל, ביאור הדברים עיין בתוס' זבחים (דף פ"ו) ד"ה וחציו להרמה, גם במש"כ פאן התוס' ד"ה וכולן שפקעו וכו' וכולן בין מחוברין בין פירשו וכו' עכ"ל, הנה במשנה דזבחים שם פירש"י והרע"ב דנכולם היינו בין פסולים ובין עצמות וגידין המחוברין וכ"כ הרמב"ם בפיהמ"ש שם, אבל בחיבורו (פ"ו מה' מעשה"ק ה"ב) משמע דמפרש פהתוס' פאן ואכמ"ל בזה: תוס' ד"ה הלמדן פני חכמים וכו' שאין זה שיטה שייבא ראיה ללוי מלוי עצמו עכ"ד, לענ"ד דבריהם פאן אינם מוכרחין כל כף, שהרי בזבחים (דף נ"ד ע"א) איתא מאי לא הו"ל יסוד רב אמר בבגין ולוי אמר בדמים וכו' ת"ש דתני לוי פיצד בונין את המזבח וכו', הרי לפנינו דפריה הש"ס על רב דפליג על לוי מהא דתני לוי בעצמו במתניתא, משמע דנדאי פשונה לוי במתניתיה קיבל פן מרבותיו התנאים בבירור, וא"כ אפשר לומר דגם פאן היה ידוע להש"ס דהלמדן לפני חכמים דהיינו לוי קיבל פן מרבותיו בברייתא: דף י"ד ע"א בשר קדק"ד שנטמא אית ליה מצות שרפה לפהגים, לא ידענא בעניי מנין לנו דשרפת בשר קדק"ד שנטמא היא בפהגים, ולכאורה להסוברים דקדשים שנטמאו גשרפין גם בלינה כמש"כ התוס' במנחות (דף מ"ו ע"ב) דלא ילפינן מותר ע"ש, וכן הוא דעת הרמב"ם כמש"כ הנו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' צ"ו ופלא שלא הזכיר הנו"ב דברי

התוס' במנחות הנ"ל, וכן משמע קצת גם מלשון רש"י במנחות (דף מ"ח ע"ב) ד"ה ותעובר צורתן וכו' משום בזיון קדשים וכו' עכ"ל, ולא בפשוטו דביום הרי הוא יו"ט ואין שורפין קדשים ביו"ט, ובגליל מוצאי יו"ט אין שורפין קדשים בלילה וע"כ לעבר צורתן.

משמע דרש"י ס"ל דרק נותר ואפשר גם פגול דאתקיש לנותר אין נשרפין בלילה אבל לא שאר פסולין, דלא כהשמ"ק במנחות (דף מ"ו ע"ב) אות ג' שכתב דכל הנשרפין נשרפין רק ביום, ונראה דבזה פליגי הר"ר יוסף מארץ ישראל עם היש מפרשים שבתוס' קדושין (דף ל"א ע"א) ד"ה מעקה אבדה ושה"ק שכתבו וז"ל, תימה לרבי בכל הני פתיב לאו [ולמ"ל לומר דנשים חייבות בהן משום דהו"מ מצ"ע שלא הזמן גרמא] וכו', ויש מפרשים דמ"מ איפא נפקותא פשיהיה לאשה לקנים מצ"ע דאי הנה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו זמן גרמא, כמו כן יהיו פטורות מן הלואנון דאיפא למימר אתי עשה נדחי ל"ת, אבל פשהן חייבות בעשה דלאו זמג"ר אז לא יבוא עשה אחר ונדחבו דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, אף הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שרפה ביו"ט משום דיו"ט עשה ול"ת ושרפת קדשים אינה אלא עשה, אשה דאינה חייבת בעשה דיו"ט דהנה זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שרפה ביו"ט וכו' עכ"ל, וידוע התמיה דמאי מקשה הר"ר יוסף דשרפת קדשים הרי נמי מצ"ע שהזמן גרמא הוא דליתה בלילה ונשים פטורות ממנה, אע"כ דהר"ר יוסף מא"י באמת ס"ל דרק נותר ופגול אין נשרפין בלילה אבל שארי קדשים פסולין נשרפין גם בלילה, משו"ה הקשה שפיר משאר פסולי המוקדשין פקדשים שנטמאו וכיוצא בה דיהיה מותר לנשים לשורפם ביו"ט דכיון דנשרפין בלילה הו"ל מצ"ע שלא הזמן גרמא, והיש מפרשים ס"ל דכל פסולי הקדשים אינו נשרפין אלא ביום כנותר ופגול ומשו"ה לא אכפת להו קושית הר"ר יוסף מא"י דלשיטתם לא קשה מידי, ועיין בשעה"מ פ"ח ה"א מה' עפ"ם ע"ש שאינו בידי עתה לראות מש"כ בענין זה ועכ"פ מה שכתבנו כאן הוא לענ"ד נכון, וא"כ להסוברים דבשר קדק"ד שנטמא נשרף גם בלילה ע"כ דגם זר מותר לשרפם, דהרי אמרינו ביומא (דף כ"ז ע"ב) מתקף לה ר' זירא מי איפא מידי דכשר בלילה ובעי פהו, ואמת דלפמש"כ התוס' ישנים שם דרק לענין חיוב מיתה בזר איירי שם אין דברינו מוכרחין, אבל מ"מ מנין לנו עכ"פ דבעינו לשרפת קדשים טמאים פהו אפי' לכתחילה וכעת צ"ע, שבתתי וראיתי שהדבר מפורש ברמב"ם פ"ו ה"ה מה' מעשה"ק שז"ל שם ושרפת פל הנשרפין פשרה בזר ובלילה עכ"ל, ופלא על הנו"ב בתשובתו הנ"ל שלא הביא גם הרמב"ם הנה המפורש עכ"פ מוכרח בבירור שלא היה רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל גורס כאן מצות שרפה לכהנים אלא מצות שרפה לחוד ולענ"ד זה ברור: ברש"י ד"ה אין חייבין עליהן וכו' דנותר יליף קודש קודש מפגול וטמא יליף חילול חילול מנותר עכ"ל וכ"כ בפירגמ"ה, ותמוה דבגמ' פאן ובזבחים שם מבואר להיפך דבטומאה יש קרא דאשר יקריב עד שיקריב את מתיריו אינו חייב ונותר יליף מטומאה בגמ' וברש"י ורגמ"ה סוף פרקין, וכבר עמד ע"ו בתוס' רע"א פאן במשניות, וע"כ דלהמפרש ורגמ"ה היה להם אינה גירסא אחרת בזבחים שם, והא דבעינו בטומאה קרא דאשר יקריבו ולא סגי בקרא דכל טהור יאכל בשר הנותר לטהורין חייבין עליו משום טומאה ושאינו ניתר עדיין לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה כבמנחות (דף

וגם את מעכה אמו ויסרה מגבירה אשר עשתה מפלצת לאשרה ויכרות אסא את מפלצתה וישרוף בנחל קדרון, ועוד פתיב (מלכים כ"ג ו') ויצא את האשרה כו' מחוץ לירושלים אלנחל קדרון וישרוף אותה בנחל קדרון ויזק לעפר וישלף אח עפרה על קבר בני העם, הרי מפורש דהמקום הזה עכ"פ לא היה בו שום קדושה, ועיין בע"ז (דף מ"ד ע"א) דגם שם מבואר שהיה מקום חול וא"כ במה היה פחו גדול להשיב להדם קדושתו וצע"ג: ודע דבפסחים (דף כ"ב ע"א) פירש"י נחל קדרון כמו לנחל איתן עמק, ועיין בתוי"ט פ"ט דסוטה מ"ה דהרמב"ם פירש נחל איתן נחל ממש של מים, וכבר האריכו שם האחרונים והדברים עתיקים, מיהו נחל קדרון דכאן נראה דלכו"ע פירושו עמק דכן מבואר בע"ז שם, וגם אם היה נחל של מים היה הדם מתערב לגמרי במים וכבד היה לאספם למכרם לגננים לזבל, ומ"מ נראה דהיה בעמק ההוא גם איזה הילוף של מים ממש, שהרי האמה של מים שהיה בעזרה היה שוטף לשם כמבואר בכ"מ: והנה בשואל ומשיב מהדורא ג' סי' קי"ג העיר דאיה נמפרין לגננים לזבל והא אין עושין סחורה בדבר האסור, וכתב דדם שאני דכתיב על הארץ תשפכונו פמים ומותר לעשות עמו סחורה, וא"ת בפסחים (דף כ"ב) לפי הס"ד דלא ידע עדיין מקרא דהקיש הפתוב דם למים, למה פריף מהא דנמפרין לגננים לזבל רק לר' אבנהו הרי גם לחזקיה קשה דעכ"פ הרי אסור באכילה ואיף עושין בו סחורה, י"ל עפ"מ דקשה לכאורה על דעת האו"ה הארף שפתב דדם שנתערב במים מותר מה"ת כמו דם שמלחו פיון דלא חזי לכפרה, א"כ מאי פריף על ר' אבנהו הרי נתערבו באמה עם המים ומותרין מה"ת גם באכילה ומכ"ש בהנאה, אכן יש ליישב ע"פ מש"כ הסמ"ג לאוויין קל"ט דהא דדם שמלחו אינו עובר עליו זהו דוקא בחטאות הפנימיות, דכתיב וטבל והזה ויצא מפלל דם, משא"כ בחטאות החיצוניות כדמחלק הש"ס במנחות (דף כ"א ע"א), ועיין בכרתי ופליתי ריש סי' ס"ט שפתב פן מדעתיה דנפשיה, וא"כ בנחל קדרון שנתערב שם ודאי דמים הפנימיים עם דמים החיצוניים ביחד כמש"כ רש"י ביומא, וא"כ בדמים החיצוניים דלא פתיב וטבל והזה אף שנתערב במים שמיה דם כמו דם שמלחו וחזי לכפרה, וא"כ שפיר פריף הש"ס לר"א מדם חטאות החיצוניות, וא"כ מינושב גם הקושיא הנ"ל דכיון שנתערבו דם פנימיות וחיצוניות יחד שפיר נמפרין לגננים ואין בהם איסור סחורה, מידי דהנה אנדדמנו לו טמאין וטהורין יחד דמותר לסחור בהן להכי מותר למפור ולכוף לא מקשה רק לר"א דאסור בהנאה את"ד השו"מ שם ויש להתנישב עוד בזה: בגמ' ואני נתתיו לכם שלכם יהא, קשה לי דבפסחים (דף כ"ב) פריף למ"ד לא תאכל גם הנאה במשמע והרי דם דרחמנא אמר פל נפש מכם ל"ת דם וכו', והשתא מאי קושיא הא בדם קדשים פתיב רחמנא לכם שלכם? הא כ"ש דם חולין שמוותר בהנאה, ואין לומר דאי לאו דכתב התם היתר הנאה בדם מתשפכונו פמים כמו דמסיק שם, הנה אמינא האי לכם דהקא להתיר דם בהנאה אתי ולא למעט ממעילה, הא ודאי אי אפשר לומר פן פיון דהא קרא דלכם גבי קדשים כתיב דמותר בהנאה ממילא מכ"ש דאין בו מעילה, ובשלמא להסוברים דדם שמלחו או שבשלו אינו עובר עליו מה"ת פלל, שפיר צריף הקיש דם למים להיתר הנאה דאי מהקא הנה אמינא דלא אמר רחמנא לכם שלכם יהא אלא לענין איסור קדשים אבל לא לענין איסור משום דם, ונפקא מינה כשפקע איסור דם ע"י בישול או מליחה דליכא איסור הנאה משום קודש, אבל דם פל זמן שלא פקע איסורו ע"י בישול ומליחה אסור

בהנאה קמ"ל היקוש דם למים דמוטר, אבל לפי הסוכרים דם שבשלו ושמלחו נמי אסור מה"ת ודאי קשה, דכיון דכתיב גבי דם קדשים דמוטר בהנאה ממילא ע"כ דדם חולין נמי מותר בהנאה דאטו משום דרבע עליה נמי אסור קדשים גרע ושרי בהנאה אמתקה, וצ"ל דלשיטה זו דדם שמלחו או שבשלו אסור מה"ת, עפ"מ דאיתא בפסחים (דף כ"ד) דכל אסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא פדרה הנאתן ואכילתן משום דאכילה פתיב בהו, וכלאי הפרם לוקין עליהם גם שלא פדרה אכילתן משום דלא פתיב בה אכילה, וכן בשך בחלב למאן דמפיק אסור דידיה מג"ש מנבלה אע"ג דבנבלה גופא פתיב אכילה ואין לוקין עליו אלא דרה אכילה, מ"מ כיון דלא פתיב אכילה בגופו דבשך בחלב לוקין עליו אפי' שלא פדרה הנאתו עיי"ש, וא"כ במעילה דלא פתיב לשון אכילה בגופו אע"ג דילפינו לה מתרומה נמי לוקין עליה גם שלא פדרה הנאתו, וא"כ אי לא היקישא דדם למים ה"א דמקרא דלכם ידעינו רק היתר הנאה דקדשים היינו שלא כדה"ג, אבל פדרה הנאה חייב משום אסור דם ואתי היקישא דדם למים להתיר אפי' פדרה הנאה ודו"ק.

גבו"א ליומא: ע"ב לימא מתניתין דלא כראב"ז, פירש"י ורגמ"ה דכיון דמצריף שרפה בקדושה מועלין בהו עכ"ל, אין להקשות דהרי לעיל (דף יו"ד ע"א) איתא דבשך קדק"ד שנטמא אע"ג שיש בהו מצות שרפה בקודש מ"מ אין בהו מעילה ע"ש בפירש"י ורגמ"ה, ה"א שאני דכיון דילפינו נסכים קודש קודש ג"ש מותר, כמו דבותר יש מעילה אע"ג דלא חזי לגבוה ע"פ דין ה"נ הנסכים יש בהו מעילה וג"ש מופנה למדין ואין משיבין: פשם שניסוכה בקדושה כף שרפתה בקדושה, השמ"ק מוחק זה דהרי ילפינו לה מקודש קודש, באמת בסוכה (דף מ"ט ע"ב) ובתוספתא פ"ג דסוכה הגירסא כמו שהיא לפנינו כאן במעילה וקשה לשבש כל הספרים לפי הגהת השמ"ק, אמנם ראיתי בהגהות פתב יד על הגליון מהש"ס של הגאון ר' חיים יאנאון ער ז"ל שכתב וז"ל, לענ"ד י"ל דאף לראב"ז לכאורה לא מקרי לא נעשית עדיין מצותו פדאמר רבא לעיל (דף יו"ד ע"א) דאע"ג דבעי שרפה מ"מ לא מקרי לא נעשית מצותו וכתבו שם התוס' הטעם דכיון דלא בעי בגדי פהונה לאו עבודה היא, א"כ ה"נ דילף משרפת נותר נראה דלא בעי בגדי פהונה וא"כ לאו עבודה היא, לזה קאמר דכשם שניסוכה בקדושה פירוש בבגדי פהונה כף שרפתה בקדושה פ"י בבגדי פהונה עכ"ל ודו"ק שזה נראה נכון, וע"ש שכתבנו לעיל (דף יו"ד ע"א) דנראה עיקר דשם גם פהו לא בעינו לההיא שרפה דבשך טמא, ורק בשרפת נותר דבעי יום דוקא אפשר דבעי גם פהו לשרפת קדק"ד של נותר ע"ש בדברינו, מ"מ בגדי פהונה ודאי לא בעינו לשרפת נותר וא"כ הנה אמינא דגם שרפת הנסכים לא בעי בגכ"ה קמ"ל היקישא דשרפה לניסוך: במשנה דישון מזבח הפנימי והמנורה לנו"מ, אין להקשות איהו אפשר פלל ליהנות מהו הרי נבלעו במקומן, ודא דמ"מ נפ"מ יש אם נהנה קודם שנגבלעו דאפשר שלא נבלעו תכף ומיד, או י"ל דה"ק לולא שהיו נבלעין לא נהניו ולא מועלין פתרוץ התוס' ביומא (דף כ"א) הובא בתוי"ט פ"א דתמיד: דף י"ב ע"א בגמ' בשלמא לר"ש פדנקט טעמא וכו', לכאורה לפמש"כ התוס' לעיל ד"ה רש"א, דמשו"ה מודה ר"ש בבני יונה שעבר זמנא דאין בהם מעילה, משום דאין פדיון לעופות וכו' משו"ה לא דמו לחטאת שעבר זמנא ע"ש, א"כ להס"ד כאן דלא ירד עדיין לחלק בהסברא דאין לעוף פדיון, א"כ גם לר"ש קשה להקפד אמאי מודה בעבר זמנא דאין ביונים מעילה, אף לפ"מ שיתבאר לקמן עיקר פונת תירוץ הש"ס

כַּיְנָן דַּאִין מוּם פּוֹסֵל בְּעוֹפוֹת אִין לְעוֹף פְּדִיּוֹן, יִתְבָּאֵר לָךְ דְּגַם הַמְקַשֵּׁן יָדַע דַּאִין לְעוֹף פְּדִיּוֹן וְהַתְּרַצָּן חִידוּשׁ לוֹ עוֹד עֵינָן אַחַר וּא"כ וּא"ש וְלֹא קָשָׁה מִיַּדִּי וְדו"ק וְאִין לְהַקְשׁוֹת הָרִי אָמְרִינוּ בְּפִסְחִים (דָּף כ"ט) הָאוֹכֵל חֶמֶץ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּמוֹעֵד מְעַל וַיֵּשׁ אוֹמְרִים לֹא מְעַל, וּמְפָרֵשׁ הֵתָם דַּמ"ד מְעַל ס"ל דְּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְּמִי וְחֶמֶץ בְּמוֹעֵד אַע"ג דַּעֲתָה אִינוּ שְׂוֵה כְּלוּם, מ"מ כַּיְנָן דַּאֲחַר הַמוֹעֵד יִהְיֶה שְׂוֵה מָמוֹן גַּם בְּמוֹעֵד כְּמָמוֹן דְּמִי, וּא"כ הָרִי ר"ש ס"ל בַּב"מ (דָּף נ"ח) דְּדְבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְּמִי, וְנִימָא דַּמְשׁו"ה ס"ל ג"כ הֵכָא דְתוֹרִים שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנָּם מוֹעֲלִים בְּהֵם, דַּאֲע"ג דְּהַשְׁתָּא לֹא חָזוּ מ"מ כַּיְנָן דַּאֲחַר שְׁיַגִּיעַ זְמַנָּם יִהְיוּ רְאוּנָן מוֹעֲלִין בְּהֵם.

גַּם עֲתָה, וְלִמ"ל לְהַש"ס פֶּאן אֲלִיבָא דַּר"ש לְטַעֲמָא דְהִיָּה ר"ש אוֹמֵר כֹּל הָרְאוּי לְאַחַר זְמַן וְכו' הָרִי הוּא בַל"ת, דְּבִאֲמַת לֹא קָשָׁה מִיַּדִּי דְהָרִי תוֹרִין מוֹעֲלִין בְּהוֹן גַּם אִם ע"י הַהֲנָאָה אִינוּ פּוֹסֵל אוֹתָם לְקַרְבָּן אַחַר שְׁיַגִּיעַ זְמַנָּם, כְּגוֹן שְׁתַּלְשׁ מִהוֹן נּוֹצוֹת שְׁאִינוּ מְגַרְע בְּזָה כְּשֵׁרוֹתָן כָּלֵל עֵינָן לְעִיל רִישׁ פְּרָק חֲטָאֵת הָעוֹף בְּדְבָרֵינוּ בְּרִישׁ"י שָׁם, וְאִטוּ הַתּוֹלֵשׁ מִחֲטָאֵת בְּהִמָּה דַּתְנָן לְקַמָּן (דָּף י"ט ע"ב) כְּמַתְנִיתִין וּפִירֵשׁ"י שְׁתַּלְשׁ מִמָּנָה צְמַר פּוֹסְלָה בְּזָה לְמַזְבֵּחַ הָרִי וְדַאי דְלֹא פְּסָלָהּ, כְּמַפְרָשׁ בִּירוּשְׁלַמִי פְּסָחִים (פ"ט ה"ה) תְּנִי בְּן בַּג בַּג אוֹמֵר שְׁוֵה תְּמִים אִין גִּיזָה תְּמִימָה ע"ש וְזָה פְּשׁוּט וּמ"מ מְעַל, וְה"ה חֲטָאֵת הָעוֹף אוֹ עוֹלַת הָעוֹף שְׁתַּלְשׁ מִמָּנָה נּוֹצוֹת אוֹ הַנָּאָה אַחֲרַת כְּיּוֹצֵא וּמ"מ מְעַל לַר"ש, אַע"ג דְּלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּם שֶׁל הַתּוֹרִין עֲדִינָן וְהָרִי אִין פֶּאן שׁוּם דְּבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כָּלֵל שְׁהָרִי לֹא הִפְסִיד לְהַקְדִּישׁ, וְהָאוֹכֵל חֶמֶץ בְּמוֹעֵד שְׁאִינוּ שְׁהָרִי הִפְסִיד לְהַקְדִּישׁ שְׁלֹאֲחַר הַמוֹעֵד לֹא יִהְיֶה עוֹד הַחֶמֶץ בְּעוֹלָם מְשׁו"ה הִנֵּה שְׁפִיר גּוֹרֵם לְמָמוֹן, וְעֵינָן בַּקְצוּה"ח ס' שפ"ו וַיֵּשׁ לְהַאֲרִיף בְּדְבָרֵינוּ הַרְבֵּה אֲבָל פֶּאן דִּי בְּזָה הַעֲרָה: אֲלֵא לְרַבְּנָן מ"ש מְמַחְסְרֵי זְמַן, הַמְּפָרֵשׁ וּרְגַמ"ה מְפָרְשִׁים דְּהַקְשׁוּנָא הִיא לְמָה לֹא יִמְעַלוּ בְּתוֹרִין שְׁלֵה"ג זְמַנָּם, מ"ש מְמַחְסְרֵי זְמַן שְׁנַכְנְסֵי לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר כְּדַאֲתָא בְּכּוֹרוֹת.

וּבְפְּשׁוּטוֹ הוּא תְּמוּהָ דְהֵתָם בְּכּוֹרוֹת אָמֵר בְּן רַק אֲלִיבָא דַּר"ש וְכֵן הִבִּיא פֶּאן בְּפִירְגַמ"ה, אֲבָל רַבְּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ וּס"ל דְּמַחְסְרֵי זְמַן אִינוּ נַכְנְסֵי לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר וּא"כ מֵאֵי פְּרִיף פֶּאן אַדְרַבְּנָן דַּר"ש, וְצָרִיף לְדַחֲוִק דְּעִיקָר הַקְשׁוּנָא הִיא לֹא מִהָא דְנַכְנְסֵי לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר אֲלֵא מִהָא דְקִדּוּשׁ גַּם לְפָנֵי זְמַנּוֹ, וְכֵן בְּאֲמַת מְשַׁמַּע מְאַרְיִכוֹת לְשׁוֹן פִּירוּשׁ רַגְמ"ה עֵינָן עֲלֵינוּ, וְנִרְאִיתִי שְׁבַפְּירוּשׁ קִדְמוֹן הַנְּדַפֵּס בְּדְפוּס וְוִילְנָא מַכ"י מְפָרֵשׁ הַקְשׁוּנָא עַל רַבְּנָן לְהִיפּוֹף דַּאֲמַאי לֹא נִהְיִינוּ בְּהוֹן מְדַרְבְּנָן מ"ש מְמַחְסְרֵי זְמַן דְּלְרַבְּנָן אִינוּ קִדּוּשׁ כָּלֵל וּא"כ הו"ל לְהִיּוֹת מוֹתֵר בְּהֲנָאָה גַּם מְרַבְּנָן, אֲבָל פִּירוּשׁ זֶה מוֹקָשָׁה עוֹד יוֹתֵר דְּבִאֲמַת רַבְּנָן מוֹדוּ דְקִדּוּשׁ לְפָנֵי זְמַנּוֹ רַק דְקַרְיָב אַחַר זְמַנּוֹ, וְגַם לַפ"ז תְּפִירוּץ הַש"ס אִינוּ מוֹכְנֵי וְצ"ע: דַּאִין לְעוֹף פְּדִיּוֹן, הַטַּעַם דַּאִין לְעוֹף פְּדִיּוֹן נִרְאָה מְמַנְחוֹת (דָּף ק"א ע"א) מְשׁוּם דְּעוֹפוֹת קִדְוֹשָׁתַּת הַגּוֹף נִינְהוּ, וְאַע"ג דְּבִהִמָּה נְמִי מְשַׁנְתָּהּ קִדְוֹשָׁה בְּפָה קִדְוֹשָׁה קְדוּהָ"ג, מ"מ עֲדִינָן אִין קִדְוֹשָׁתָהּ גְּמוּרָה שְׁהָרִי עֲדִינָן הִיא צְרִיכָה קִדְוֹשָׁתַּת כְּלִי בְּקַבְלַת הַדָּם, וְגַם סַכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה יֵשׁ דַּס"ל שְׁהִיא כְּלִי שְׂרַת עֵינָן בְּתוֹס' רִישׁ פְּרָק אִיזְהוּ מְקוּמָן וּבְשַׁאֲרֵי מְקוּמוֹת, מְשׁו"ה כְּשֶׁהוֹמָמָה שְׁפִיר יֵשׁ לָהּ פְּדִיּוֹן, אֲבָל עוֹף שְׁכָל מְעַשְׂיָהּ בִּיד וְאִינָה טְעוּנָה שׁוּם קִדְוֹשׁ כְּלִי הו"ל גְּבַהּ קִדְוֹשָׁתַּת פֶּה כְּקִדְוֹשָׁתַּת כְּלִי בְּבִהִמָּה, דּוּגְמָא דַּאֲתָא בְּפִסְחִים (דָּף ל"ד ע"ב) עֲנַבִּים קְאָמְרַתְּ הֵכָא בְּעֲנַבִּים שֶׁל תְּרוּמָה עֲסָקִינוּ דְקִדְוֹשָׁתַּת פֶּה דִּידְהוּ כְּקִדְוֹשָׁתַּת כְּלִי דְמִי, אֲבָל מִי הִחַג דְּבָעוּ כְּלִי לֹא עֲבוּד רַבְּנָן מְעַלָּה ע"ש, וְכַמְשֻׁנָה דְמַנְחוֹת (דָּף ק' ע"ב) הַמְּנַחוֹת וְהַנְּסָכִים שְׁנַטְמָאוּ

עד שלא קדשן בכלי יש להם פדיון משקדשו בכלי אין להם פדיון, ובגמ' שם איתא דמפלי שרת לא אשפחן דמפריק, וזהו עומק פננת רש"י במנחות שם עופות קדוה"ג בינהו דהו עצמן קרבין ואין צריכין קדושת פלי עכ"ל אמנם דבזבחים (דף צ"ב ע"ב) בעי ר' אבין חטאת העוף שהקניס דמה בצוארה בפנים מהו, צוארה בכלי שרת דמאי ומפסיל או בצואר בהמה דמאי ע"ש, הרי דיש סכרא דצואר העוף הוא בכלי שרת, אבל מ"מ אין זה עני לגידון דידן לומר דמחיים עדיין חסר לה איזה קדושת פלי פלומר צואר העוף, דהפננה הוה היא רק דכיון דדם עוף לא הוה נזקק לקבלה בכלי אפשר שאם הפניסה נפסל הדם פאלו הקניס הדם בכלי, אלא דמחיים ליפא עדיין שם דם פלל, אבל לאחור מליקה פינו דיש פבר על הדם שם דם וקדושת פלי שרת לא הוה נזקק לה, אפשר דאם הקניסו לפנים קודם הנאה שפיר נפסל, ועיין בזבחים (דף מ"ח ע"ב) דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפיון, ודין הוא ומה בן צאן וכו' מה לבן צאן שפן קבע לו פלי וברש"י שם, ועיין בספרא פ' ויקרא דיבורא דחובה פי"ח ברייתא ה' ובספרא פ' בחוקותי פ"ד ברייתא ה' ובתוי"ט במנחות פי"ב משנה א' מש"כ שם על הרמב"ם ואכמ"ל בזה יותר: ברש"י ד"ה יצאו מידי מעילה דבר תורה וכו' וקדושת דמים נמי לית בהו דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים עכ"ל, וקלשון הוה פתב המפרש ורגמ"ה גם לעיל (דף ב' ע"א) ע"ש, ולכאורה משמע דאם הדין דפודין את הקדשים להאכילן לכלבים הוה מותר לפדותן ש דאין בהם מום וע"כ לומר דהמיתה עצמה אין לה מו גדול מזה, וכן מוכח מתוס' בכורות (דף ל"ד) ד"ה אילימא שפכתו דאחיות דם פינו דא"א לה לחיות הנה מה"ת מום גמור, היינו דמיתה גופא הנה מום, ובחולין (דף ל"ז) תוס' ד"ה ומה ו"ל נבלה נמי מתסרא פינו דמיתה אין לה חסרון גדול מזה עכ"ל ע"ש היינו דמיתה הנה מום וא"כ מצינו בראשונים הסוכרים כהתו"ח שפכתו פן ובחנם השיג עליו לפ"ז בהגהות מצפה איתן בשבועות (דף י"א ע"ב) מהתוס' בב"ק (דף ע"ו) ד"ה שחיטה שפכתו דהמיתה לא הנה מום שהרי לפניה שיש ראשונים דסברי כהתו"ח, ומ"מ הא ודאי דהמפרש ורגמ"ה לרוחא דמילתא פכתו הוה, דהרי פאן אליבא דריו"ח קיימינן ואיהו הא ס"ל להדיא במס' תמורה דקדשי מזבח נמי בעו העמדה והערכה, וא"כ פשמתו אפי' אם היו פודין את הקדשים להאכילן לכלב ים, הרי אי אפשר בהם פדייה משום דאי אפשר להעמידן ולהעריכן, ועיין בדברינו לקמן (דף ט"ו ע"א) בתוס' ד"ה ואפילו: ע"ב דאמר רב המקיז דם לבהק"ד אסור בהנאה ומועלין בו.

בתוס' פאן ד"ה המקיז דם הקשו דהרי ממעטינן דם ממעילה מלכפר לכפרה נמתיו ולא למעילה, ותירצו דהנ"מ בדם שחיטה דחזיא לכפרה אבל דם בהמה בחייה דלא חזיא לכפרה לא נתמעט ממעילה עכ"ד, וכ"כ גם בזבחים (דף מ"ו ע"א) ובחולין (דף קי"ז ע"א) ע"ש, והנה ע"פ יסוד הנה ראיתי בשדי חמד ערה דם בצים שבשלו שהביא קונטרס גדול מהג"מ ר' יצחק שלמה יואל שליט"א שחיטתו, דהא דדם שבשלו אינו עובר עליו כזעירא אר"ח במנחות (דף כ"א ע"א) ונהרי הטעם הוא גם בזה משום דענין אסור דם בעינו שפיוצא בזה יהיה ראוי לכפרה, כמש"כ הרלב"ח הובאו דבריו בכסא דהרסנא סי' ל"ד וכנראה בכריתות (דף ד' ע"ב ודף כ"ב ע"א) ע"ש, וכיון דהאי קרא דכי הדם בנפש כפר לא איירי רק בדם שחיטה הראוי לכפרה, אבל בדם מה"ח דלא חזי לכפרה לא מיירי האי קראומשו"ה מועלין בו בדם הקנה שפא מה"ת, א"כ ה"ה מאי דממעטינן מהאי

קרא דם שבשלו דמשום דלא חזי לכפרה אינו עובר עליו, נמי לא ממעטינו אלא דם שחיטה דמייירי ביה קרא דיכפר אבל דם מן החי אע"פ שבשלו עובר עליו, פינו דלא איירי האי קרא בדם מה"ח, וכמו שבדם מה"ח יש מעילה ה"נ דם מה"ח שבשלו עובר עליו זהו יסוד חידושו בקונטרס זה, ועפ"ז הוא הולך ומתרחץ קושיות רבות שהקשו האחרונים על האי פלגא דדם שבשלו אינו עובר עליו, כמו קושית הגאון ר' אלעזר לאנדא בנו"ב חיו"ד סי' ל"ו ועוד רבות פאלה בחריפות עצום ע"ש באריכות דבריו ובאמת שהוא דבר חכמה, אבל מ"מ לקושטא דמילתא לענ"ד קשה הדבר להאמר, חדא דא"כ הו"ל לזעירי לומר בהדיא דם שחיטה שבשלו אינו עובר עליו דאמורא צריה לפרש דבריו, ותו דא"כ כשמותיב עליו אביי שם מברייתא דקתני הקפה את הדם ואכלו וכו' חייב ונדחק מאוד לתרץ דבהקפה בחמה מייירי, וקשה דא"כ חי הוא ואמאי חייב אחלב הרי האוכל חלב חי פטור, וע"כ לומר דברייתא לצדדין קתני הקפה את הדם בחמה ואת החלב באור, כמש"כ התוס' בפסחים, (דף כ"ד ע"ב) וזהו ודאי דוחק גדול, טפי הו"ל לשנויי דברייתא בדם הקנה איירי משו"ה חייב אף אם הקפהו באור ואכלו, אלא ע"כ דלזעירי דם שבשלו אפי' אם הדם הוא מה"ח נמי פטור, וענין מעילה שאני דמחיים דם ובשר חד מילתא היא וחיוב הדם פגופה של בהמה לענין מעילה, משא"כ לענין איסור דם אין חילוק בין דם מה"ח לדם מן השחוטא ואכמ"ל יותר בענין זה, אף אנפיר פאן מה שלפי דברינו תירצתי בפשוטו קושית הגרע"א בגליון הש"ס זבחים (דף מ"ה ע"ב) בתוס' ד"ה אבל עצים וכו', שהקשו שם למ"ד אין איסור חל על איסור בקדשים אפי' באיסור בת אחת, א"כ למ"ל קרא דכי הדם הוא בנפש יכפר למעוטי דם מנותר וטומאה הא בלאו"ה אין איסור נו"ט חל על איסור דם, והקשה בגה"ש הא קיי"ל דדם שבשלו אינו עובר עליו וא"כ אצטריף קרא למעט מנותר וטומאה דם קדשים שבשלו, ולדברינו אי אפשר כלל לומר פן דקרא אתי למעט דם שבשלו מנותר וטומאה, דהרי קרא בדם הראוי לכפרה דוקא איירי ודרשינו לכפרה נמתיו ולא לנותר וטומאה עיין בתוס' יומא (דף ס' ע"א) מש"כ שם בזה, וא"כ הרי אין מקום כלל לומר דבדם שבשלו שאינו ראוי לכפרה איירי קרא דממעט מאיסור נותר וטומאה, ובקונטרס מיוחד על אודות דם שבשלו בכלל הארכתי בזה: גמ' מסייע ליה לר"א דאמר ר"א כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש דמיו יפלו ללשכה פירוש שהגזבר מוכרן והדמים יפלו ללשכה כמש"כ פאן התוס' וכן פוסק הרמב"ם, נמצא דאע"ג דבהן עצמן ליכא מעילה מ"מ כשמכרן ונפלו דמיהן ללשכה מועלין שפיר בהדמים, אבל אין למדין מן הפללות דהרי דישון מזבח הפנימי והמנורה תנו לעיל דאין נהנין ולא מועלין ומ"מ ודאי שהגזבר אינו מוכרן דהא הם אסורין בהנאה ואינן תופסין את דמיהן כדאיתא בירושלמי יומא פ"ב ה"ב, ובזה תבין היטב דברי הירושלמי יומא פ"ה ה"ו דמביא דברי ר"א אלה ומחלק כמו שפכתבנו, ודברי הפ"מ שם וכן גם דברי הרידב"ז שם אינם מדוקדקים כלל, ועיין ירושלמי נדרים פ"א ה"ג ואני הנני מעורר שיש לפלפל הרבה בזה ועיין בתוס' יומא דף נ"ט ע"ב: עכ"פ כל אלה ששינונו בפרקין דלא נהנין ולא מועלין חוץ מאחדים היוצאין מן הפלל, בור ונתמלא מים שובה ונתמלא יונים וכיוצא בהן גזבר מוכרן ונותן הדמים ללשכה וכיון שהם בלשכה מועלין בהן מה"ת אפי' לשיטת הרמב"ן דבעינו למעילה אדם המקדיש.

דמעשׂי הגזבר שמכניס הדמים ללשפּה לא גרע ודאי ממקדיש בפה דמעשׂה עדיף מדיבור ונכור זה שהוא פלל גדול בדיני מעילה: במשנה חלב המוקדשין וכו' לא נהנין ולא מועלין, הא דבמשנה דע"ז (דף כ"ט ע"ב) מוכי דחלב שבקיבה הוא פּפירשׂא בעלמא מהא דקיבת עולה התמורה מקיבת גבלה מ"מ אין מועלין בו, וע"ש דף ל"ה רע"א ובפירש"י שם, אע"ג דחלב המוקדשין גם כשאינם פּירשׂא אין בהן מעילה כמפורש פּאן, התם הפונה דגם אם יינקה העולה חלב מבהמת קדשי בדה"ב או מחלב בהמה שהקדישה קדושת דמים למזבח דמועלין בהחלב כדאיתא פּאן במשנה ובגמ' ומ"מ אין מעילה בקיבתה, וע"כ דהטעם הוא משום דהנה פּפירשׂא בעלמא וזה פשוט: וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין, לא מבעיא ביצים גמורות אלא אפי' ביצים המתקברות עוד בגוף התורים, דאיתא בבבלי (דף ו' ע"א) דדינם כבשר וע"ש בתוס', וברמב"ם פ"ג ה"ז מה' מאכלות אסורות פתב וז"ל יראה לי שהאוכל ביצי דגים טמאין הנמצאים במקצתו וכן ביצי עוף הטמא התלויות באשכול שעדיין לא פּרשו ונגמרו האוכל אותם פּאלו אכל העוף עצמו עכ"ל, אע"ג דשם בהלכה הקודמת פסק דליפא מלקות על ביצי עוף טמא ע"ש, הרי דדין ביצים המתקברות במיעי העוף דין בשר יש להו, מ"מ לענין מעילה אין דינו כבשר ואין מועלין בהו, וה"ה לענין מחשבת פגול דתנו בזבחים (דף ל"ה ע"א) ע"ש בסוגיא דמ"מ לאו גופא דזבחה הם, ועיין תמורה (דף ל"א ע"ב) בתוס' ד"ה ואפלי' למ"ד ע"ש: בתוס' ד"ה המקיז דם באותו דיבור אבל דם בהמה חיה דלא חזי לכפרה לא עכ"ל, לכאורה הנה אפשר לומר דהא דנתמעט דם ממעילה היינו דוקא בדם הנפש דחזי לכפרה, אבל דם התמצית שאינו ראוי לכפרה לכו"ע כדאיתא בכריתות פרק דם שחיטה, מועלין שפיר דהא לא נתמעט מלכפר לכפרה נמתיו ולא למעילה כיון דאינו ראוי לכפרה, ובדם התמצית של הקנה שאין הנפש תלוי בו באותו דם קאמר דמועלין בו פגון ראשון ואחרון דאינו חייב עליו פרת לרבנן דר"י לריו"ח כדאית ליה ולר"ל כדאית ליה בכריתות שם ע"ש, והרי כן משמע שישפא דלישנא בסוגיא דתלתא קראי בדם למ"ל חד למעוטי מנותר וחד מטומאה וחד ממעילה, אבל למעוטי מפגול לא צריף לפי שהדם עצמו מתיר הוא, משמע דמייירי רק בדם הנפש בדם התמצית ודאי לאו מתיר הוא דהא אינו ראוי לכפרה ולהתיר, ודם הנפש לחוד נתמעט ממעילה ומנותר וטומאה ופגול, אבל דם התמצית לא נתמעט מכל הני וכן לא נתמעט ממעילה, ומשו"ה מועלין בדם הקנה פלומר בדם התמצית דהקנה, אבל אם נתבונן היטב אי אפשר לומר כן דהרי הסוגיא לעיל אזלי על הקושיא דפריף מי איפא מידי דמעיקרא אין בה מעילה ולבסוף אית בה מעילה, ומקשה והא איפא דם דמעיקרא אין בה מעילה ולבסוף יש בה מעילה, וע"ז משני התם מעיקרא נמי אית בה מעילה דא"ר המקיז דם לבהמת קדשים מועלין בו.

הרי דבאותו דם דלבסוף לאחר שיצא לנחל קדרון מועלין בו באותו דם גופא קאמר דבתחילה ע"י הקנה מועלין בו, והדם שיוצא לנחל קדרון הרי הוא שירי הדם של כפרה וזריקה לא דם התמצית ומ"מ ע"י הקנה מועלין בו, דאי בתרי מיני דמים מייירי הא בדם התמצית והא בדם הנפש, מאי מיייתי ראיה מהא דמועלין בו בתחילה משו"ה מועלין בו נמי בסוף, הא אין ענין דם זה לדם זה דהאי דם לחוד והאי דם לחוד, אלא ודאי דבחד דם מייירי בדם הנפש וא"כ ע"כ לתרץ קושית התוס' כמו שתימצוהתוס' בעצמם, ולפ"ז צ"ל דהא דאיתא בגמ' דלמעט דם מפגול לא צריף קרא לפי שהוא עצמו מתיר, אע"ג

דמיירי גם מדם התמצית מ"מ שם דם חד הוא, וכמו שדם הנפש אתמעט מפל הני ה"ג גם דם התמצית בכלל ודו"ק בזה היטב.

גבורת ארי ליומא: תוס' ד"ה פל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ וכו' אָבֵל אֵין רְאוּיִן לְמִזְבֵּחַ שְׁהָרִי הֶקְרַב וְהִפְרָעִים אֵין רוֹחֲצִין אֶלָּא בְּאַמַּת הַמַּיִם עכ"ל, אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מִנֵּ"ל זֶה וְהָרִי בְּמִשְׁפָּן בְּמִדְבַּר וְדַאי לֹא הָיָה אֲמַת הַמַּיִם וּבְבִי"ר נִמְי אֶפְשָׁר שְׁלֹא הָיָה אֲמַת הַמַּיִם וצ"ע, וְהָיָה בְּדַבְרֵי הַמַּיִם (ב' ד' ו') כְּתִיב וַיַּעַשׂ כִּיּוֹרִים עָשְׂרָה וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִיָּמִין וְחֲמִשָּׁה מִשְּׂמָאל לְרִחְצָה בָּהֶם אֵת מַעֲשֵׂה הָעוֹלָה יְדִיחוּ בָּם, וּפִירֵשׁ שֶׁם בְּפִירוּשׁ הַמִּינוֹחַס לְרַש"י וְהוּא בְּאַמַּת מִתְלַמִּידֵי ר' סְעִדְיָה גָּאוֹן וְ"ל כִּמְש"כ הַתּוֹס' יוֹמָא דְּף ט' ע"א סד"ה וְלֹא בִּזְה"ל לְרִחְצָה בָּהֶם קִידוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים.

אֵת מַעֲשֵׂה הָעוֹלָה יְדִיחוּ בָּם מִן מִימֵי הַפִּיּוֹר יְדִיחוּ קֶרְבֵי הָעוֹלָה, וְדוֹקָא עוֹלָה אָבֵל שְׁלָמִים לֹא שְׁהוּא נֶאֱכָל לְבַעֲלִים בְּכָל הָעִיר, הַפִּיּוֹרִים הָיוּ לְקִידוּשׁ וְהָיָה לְטְבִילָה עכ"ל, וְא"כ הָרִי מְפֹרָשׁ בְּקָרָא דְּמִוְתָר לְרִחוּץ הַקְּרָבִים וְהִפְרָעִים בְּמַיִם שְׁנִתְקַדְּשׁוּ בְּפִיּוֹרִים וְזֵהוּ דְּלֹא כְּהַתּוֹס' פָּאוֹן, וּבְאַמַּת מְפֹרָשׁ בְּזַבְחִים דְּף כ"ב דְּמַיִם קִדוּשִׁים אֲסוּרִין לְהִדְחַת הַקְּרָבִים וְהִפְרָעִים מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לָהֶם שֵׁם לְנוּי, אֲדָּ כְּשֶׁנִּתְבַּוְּנוּ בְּדָבָר נִרְאָה שְׁדַבְרֵי הַמְּפֹרָשׁ הָאֵלָּה בְּדַבְרֵי הַמַּיִם תְּמוּהִין מְאוּד בְּלֹאו"ה, שְׁהָרִי כִּיּוֹר שְׁרָאוּי לְקִדְשׁ מִמֶּנּוּ יְדִים וְרַגְלִים שֶׁל כְּהֻנִּים כְּלֵי שְׁרַת הוּא וּמִימֵיו נִפְסְלוּ בְּלִינָה, אֶלָּא שְׁהָיוּ מְשַׁקְעִין הַכִּיּוֹר בְּיָם שְׁעָשָׂה שְׁלֵמָה שְׁהָיָה נִמְשָׁךְ מִמֶּעֵין וְלֹא וּפְסֵל בְּלִינָה, עֵינֵין בְּפִי ר"ח הַנְּדָפְס בְּש"ס דְּוּוּלְנָא בְּיוֹמָא (דְּף ל"ז) וּבַתּוֹס' יִשְׁנִים שֶׁם ד"ה דְּהִנֵּה מְשַׁקְעִין וְזֵה קָאֵי וְדַאי עַל בֵּית רֵאשׁוֹן דְּבַבִּית שְׁנֵי לֹא הָיָה יָם שֶׁל שְׁלֵמָה כָּלָל, וְהָיוּ מְשַׁקְעִין אֲזֵי הַכִּיּוֹר בְּבֶאֱר הַגּוֹלָה וְאֵין פָּאוֹן הַמְּקוֹם לְהֶאֱרִיף בְּזֵה, וְאֵם הָיוּ הַעֲשָׂרָה כִּיּוֹרִים כְּשֶׁרִין לְקִידוּשׁ שְׁהָיוּ כְּלֵי שְׁרַת א"כ הַוּצָרְכוּ לְשַׁקְעוֹן כּוֹלֵן בְּיָם שֶׁל שְׁלֵמָה שְׁלֹא יִפְסְלוּ מִימֵיהֶן בְּלִינָה, וְזֵה אֵי אֶפְשָׁר כָּלָל שְׁהָרִי יָם שֶׁל שְׁלֵמָה הָיָה עָגוּל עָשָׂר אַמּוֹת רָחְבוּ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת קוּמְתוֹ (מְלָכִים א' ז' כ"ג), וְהָרִי הַכִּיּוֹרוֹת כָּל כִּיּוֹר רָחְבוּ וְאָרְכוּ אַרְבַּע בְּאַמָּה וְשֵׁלֶשׁ אַמּוֹת קוּמְתָהּ (מְלָכִים שֶׁם ז' כ"ז), וְא"כ אֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁקִיעַ בְּיָם רַק שְׁלֵשׁ כִּיּוֹרִים מְלַבֵּד כִּיּוֹר שֶׁל מִשָּׁה, וּמָה נַעֲשָׂה א"כ עִם יִתֵר שְׁבַעַה הַכִּיּוֹרוֹת שְׁלֹא יִפְסְלוּ בְּלִינָה אֶתְמַהָה, וְלִכֵּן נִרְאָה דְּהִעֵיָקָר כְּדִפִּירֵשׁ"י שֶׁם בְּמְלָכִים (א' ז' ל"ח) בְּשֵׁם רַבּוּ דְּהִעֲשָׂרָה כִּיּוֹרִים הֵן הֵן הַסִּירוֹת כְּד"א כְּכִיּוֹר אֲשֶׁ בַּעֲצִים (זְכָרְיָה י"ב) וְכֵן וְהִפָּה בְּכִיּוֹר (שְׁמוּאֵל א' ב') עכ"ל, וְאֵין זֶה כִּיּוֹרִים מָה שְׁלוּעֲזִים הַאֲנַדְפָּאס אֶלָּא מָה שְׁלוּעֲזִים קַעסִיל וְלֹא הָיוּ כְּלֵי שְׁרַת כָּלָל וּמַיִם שְׁבָהֶן לֹא נִתְקַדְּשׁוּ כָּלָל, וּבָהֶם הָיוּ בְּאַמַּת מְדִיחִין הַקְּרַב וְהִפְרָעִים שֶׁל קְרָבָנוֹת בְּבִית רֵאשׁוֹן בְּמְקוֹם אֲמַת הַמַּיִם שְׁבַבִּית שְׁנֵי וְדו"ק גַּם מִש"כ הַמְּפֹרָשׁ בְּדֵה"י שֶׁם דְּלֶהֱכִי נִקְט קָרָא עוֹלָה מִשׁוּם דְּשְׁלָמִים אֵין לְהִדִּיחוֹ בְּעֲזָרָה הוֹאִיל וְהֵן נֶאֱכָלִים לְבַעֲלִים בְּכָל הָעִיר אֵינוּ מְסַפִּיק כָּלָל, דְּאַפְתִּי תִקְשִׁי לָמָּה נִקְט רַק עוֹלָה הָרִי חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת נִמְי נֶאֱכָלִין בְּעֲזָרָה דוֹקָא וְהִדְחָתוֹ ע"כ בְּעֲזָרָה הָיָה, וְאַפְּי' פֶּסַח שְׁנֶאֱכָל בְּכָל הָעִיר לְבַעֲלִים מְפֹרָשׁ בְּמִשְׁנָה דְּפֶסַחִים דְּכִשְׁחַל עָרַב פֶּסַח בְּשַׁבַּת מְדִיחַ הַקְּרָבִים בְּעֲזָרָה, אָבֵל הָא דְּנִקְט קָרָא הֵתֵם רַק עוֹלָה הוּא מִשׁוּם דְּבַתּוֹרָה הַקְּרַב וְהִפְרָעִים יִרְחֹץ בְּמַיִם רַק בְּעוֹלָה כְּתִיב מְפֹרָשׁ וְכָל זֶה לַעֲנ"ד בְּרוּר וְאַמָּנָם אִפִּי' אֵם הָיוּ רְאוּיִן לְהִדְחַת הַקְּרַב וְהִפְרָעִים נִמְי אֵין זֶה רְאוּי לְמִזְבֵּחַ: דְּף י"ג ע"א בְּמִשְׁנָה וְלֵד הַמְּעוֹשְׁרָת וְכו' וְלֵד מוֹקִדְשִׁין וְכו' וְאַחֲרֵים מִתְנַדְּבִין כּוּן.

להבנת המשנה ומפרשיה הנגי מוכרח להאריך קצת, דהנה זה ברור דמה שאסרה תורה גינה וחרב מבהמת קדשים, אין זה מטעם עבודה בקדשים, לא מפני חלב דאסור אפי' חלב הנוטף מדדיה מעצמן בלי חליבה פהא דתנו בפירק במה בהמה העזים יוצאות צורות ע"ש נמי אסור בהקדש, ומעשה החליבה הרי לא אסרה תורה כלל בקרא דבשר ולא חלב כמו שהוכיחו התוס' בבכורות (דף כ"ה ע"ב) ד"ה שער בכור ע"ש, אלא אפי' איסור גינה דהתורה אסרה לנו מעשה הגינה בעצמה כמש"כ התוס' בבכורות שם ובמכילתין לעיל (דף י"ב ע"ב) מ"מ ברור דהאיסור לאו מטעם עבודה היא אב"א קרא ואב"א סבא, אב"א קרא דאי ס"ד דבגינה יש עבודה להנגזז למ"ל קרא דלא תגזז בכור צאנה, פינו דכתיב מעיקרא לא תעבוד בבכור שורף הרי גינה בכלל עבודה, ואב"א סבא דנדאי מצד השכל אין בגינה שום עבודה להנגזז, ובמכות (דף כ' ע"ב) אהא דאמר דגם הנקיף לוקה אלאו דלא תקיפו, קמתמה הש"ס מאן דאכיל תמרי בארביילי לוקה הא לא עביד שום מעשה, דא"ל מני ר' יהודא היא דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, הרי להדיא דגם מצד הסבא אין בגינה שום עבודה להנגזז, גם בירושלמי דע"ז (פ"א ה"ו) פריף בכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה למה בהמה גסה יש בה חיוב חטאת, ופריף ובהמה דקה אין בה חיוב חטאת ואינו חולב ואינו גוזז, ומשני אמרי תמן היא מתחייבת ברם הקא הוא מתחייב עכ"ל הירושלמי, הרי מבואר גם בירושלמי הנה דבגינה וחרביה אין הבהמה עושה שום עבודה, ותו דאם איתא דגינה אסורה משום עבודה צריכה נדאי להיות אסורה גם אם הקדישה חוץ מגיזויה פמבון, ובחולין (דף קל"ה ע"א) מפורש דאי לאו משום דפשטה קדושה בכלה היתה מותרת בגינה, וע"פ ההקדמה הזאת תמהתי בחידושי להרמב"ם פ"א מה' מעילה על המרדכי פירק כ"א דשבת שפתב דגינה וחרביה בקדשים היא משום עבודה ע"ש וצ"ע: ועתה נבוא בעזה"ת למשנתנו דרש"י ורגמ"ה פירשו דמירי שהולד הוא חולין, ואחרים מתנדבין פן היינו שמתנין שהחלב לא יהיה קדוש, אבל קשה דמאי מהני התנאי הרי מפורש בחולין שם דבקדוה"ג לא מהני תנאי דפשטה קדושה בכלה, והתוס' פאן ד"ה אתיא העברה האריכו וכתבו דמירי שהולד ג"כ קדוש, ובפיהמ"ש להרמב"ם פאן פתב וז"ל כפר ידעת שמע"ש הקדש ולפיכך אם היתה נקבה מועלין בחלבה וכו' לפי שאינו מותר לינוק חלבה לפי שנתנו אותו פאלו היא עבודה וגינה שאינו מותר בהקדש כמו שנתבאר בבכורות עכ"ל, ביאור דבריו לענ"ד הוא דגם הרמב"ם מפרש פהתוס' דבולד הקדש מירי והאיסור להניק הולד הוא משום דחליבה וניקה מכחיש להאם.

משו"ה כמו שאסור גינה ועבודה בקדשי בדה"ב מדרבנן משום פחשא פמבואר בבכורות (דף י"ד ע"א) דאסור מדרבנן ודחי דהאיסור הוא משום דמחלף בקדה"ג, ואין זה רק דיוחי אבל העיקר הוא דהאיסור דרבנן הוא משום פחש פמבואר ר"פ ראשית הגז ע"ש וקצרת, ה"נ אסור חליבה וניקה בקדשי מנבח מדרבנן משום פחשי, ובפ"ל קדמון הנדפס מכ"י בדפוס ווילנא מביא תחילה כפי רש"י ורגמ"ה ואח"כ מביא כפיהמ"ש להרמב"ם ז"ל בזה"ל, ואיכא נמי משום לא תעבוד בבכור שורף דאינו ענין ליניקה וחרביה ללאו דעבודה, אלא משום לא תעבוד בקדשים שמכחיש לקדשים שהוא רק איסור דרבנן, וכן הרע"ב במשניות הביא פיהמ"ש להרמב"ם וכתב להדיא בלשונו שהוא מדרבנן, והתוי"ט שם הקשה שהרי

הוא מה"ת ונשאר בקושיא ולדברינו אין פאן קושיא פללבעזהי"ת אכן בתוספתא דמכילתין מבאר להדיא דאפי' הקדיש פרה וכרשינין ועמיר אין אומרים תאכל פרה את הפרשינין אלא אחרים מתנדבין לה, והמעניין שם יראה דאפי' אם גם הפרה היא רק קדושת דמים נמי אסורה לאכול את הפרשינין, ומבאר דאפי' היכא דלא שניף פחשא אסור נמי להקדיש ליהנות מהקדש, דהקדש מותר ליהנות רק מדמי הקדש אבל לא מחפץ של הקדש ע"ש, ונתבאר זה כבר אצלנו במקום אחר בעזהשי"ת, והרמב"ם בפ"ח מה' מעילה פוסק לדינא פהתוספתא הזאת, ולהכי משהביא בפ"ג מה' מעילה הי"ב דחלב המוקדשין לא נהנין מהן ונהרי הן קודש, פתב מיז דלפיכך ולד המוקדשין לא ינוק מן המוקדשין, דאין צורך שוב לטעם אחר פלל אלא פיון דהחלב קודש ממילא אסור גם להקדיש עצמו ליהנות מהן זהו מה שרצינו לבאר פאן ועיין בדברינו בדיבור הסמוך לקמן ודו"ק: ואחרים מתנדבין פו, פירש"י ורגמ"ה שמתנין שהחלב לא יהיה קדוש וכתבתי במהדו"ק בשם הר"י ענגיל ע"ד צחות דמתניתין ר"מ היא, וכעת אמינא בעזה"ש דמתניתין באמת ע"כ ר"מ היא, דהרי לכאורה קשה דאיך מהני תנאי דהחלב יהיה חולין, לוא יהא דלא שניף גבי חלב פשטה קדושה בכולה פיון דמתקיימת בלא חלב כסברת הגמ' לעיל (דף י"ב ע"ב), ומגינה יש לחלק בדוחק דבגינה שניף פשטה קדושה הואיל וגינה מכחיש הבהמה פדאימא בחולין ר"פ ראשית הגז ועדיין צ"ע בזה ויתבאר איה"ש במקו"א, אבל עדיין קשה הרי החלב הוא דבר שלא בא לעולם כמש"כ השמ"ק בב"מ (דף ס"ד ע"א) ע"ש, ונהרי קיי"ל דכמו שאין אדם מקנה דשלב"ל פן אין אדם משייר דבר שלא בא לעולם כדפסקינן בח"מ סי' ר"ט סעי' ז' מהגמ' דב"ב (דף ס"ג ע"א) ע"ש, אלא דלעצמו דיינינן דמשייר מקום פמבואר בגמ' שם ולקמן (דף קמ"ח ע"א), וכאן בקדשי מזבח דלא שניף לומר דשייר מקום שהרי פשטה קדושה בכולה איך יכול לשייר החלב לעצמו, אלא ע"כ דמתניתין ר"מ היא דס"ל אדם מקנה דבר שלב"ל ואדם משייר דשלב"ל ונבאר הדבר בעזהשי"ת ב"ת ב"אור: דהנה הרא"ש בב"ב שם פתב וז"ל ת"ר פן לוי שמכר שדה לישראל ע"מ שמעשר ראשון שלו מעשר ראשון שלו, אמאי הא אין אדם מקנה דשלב"ל פ"י כשם שא"א מקנה דשלב"ל פה אין אדם משייר לו זכות בדשלב"ל, וא"ת ונהי דא"א מקנה דשלב"ל מ"מ אדם מתנה על דשלב"ל שאם אמר אדם לחבירו שדי מכורה לך ע"מ שתתן לי סאה חטין מן היוצא מן השדה שנה שנה ודאי תנאו קיים וכו', וי"ל דע"כ האי תנא סבר דע"מ שיורא הנה ולא תנאה וכו' והטעם דהנה שיורא ולא תנאה, דבתנאי לא מצי לאתנויי פיון דלא שקיל ליה חלף עבודתו אלא בשביל תנאי עכ"ל, פלומר דאי אפשר להיות פאן תנאי דהנה מתנה על מש"כ בתורה, ועיין בשו"ע ח"מ סי' ר"ט סעי' ז' ח' ובבבאור הגר"א ז"ל שם, והרמב"ם הביא ברייתא זו להלכה בה' מעשר (פ"ו הי"ט) בזה"ל, פהן שמכר שדה לישראל ע"מ שהמעשר שלה שולו לעולם הרי הן שולו, פיון שאמר ע"מ נעשה פמו ששייר מקום המעשר וכו' עכ"ל, ונושאי פליו לא פיארו למה הוסיף הרמב"ם תיבת "לעולם" הלא דבר הוא, ונראה דהנה כבר העיר הט"ז ב"ד סי' ס"א ובח"מ סי' רי"ב בסתירת פסקי הרמב"ם, דבכהן שמכר פרה לישראל ע"מ שהמתנות שולו, פסק דלא מהני התנאי דע"מ תנאי הוא ולא שיורא וכאן פסק דשיורא הנה ונאמרו בזה תירוצים שונים, והפליתי ב"ד סי' ס"א והנתיבות בח"מ סי' רי"ב שניהם לדבר אחד נתפוננו לתרץ, דהרי הא דע"מ שהמתנות והמעשר

שלי לא מהני מטעם תנאי הוא משום דהנה מתנה עמש"כ בתורה, והא תינח במוכר פרה לשוחטת דנדאי יתחייב במתנות ובנדאי עקר מש"כ בתורה שרשות לבועלים לתת לכל פהו שירצה, אבל גבי מעשר מי יאמר דעקר שפא לא יזרע או יזרע שחת וכדומה דבר שאינו חייב במעשר, או שיכניס התבואה דרף גגין לפנטרו ממעשר ולא הנה מתנה על מש"כ בתורה, כדקיי"ל בפ' הנהב דמהני תנאי דע"מ שאין לה עלי אונאה משום מי יזמר דעקר להכי גבי מעשר מהני תנאי עכת"ד: אבל קשיא טובא לדבריהם דא"כ מאי פריף הש"ס בב"ב שם והא אין אדם מקנה דשלב"ל ומשני זאת אומרת שיורא משייר מקום, וע"כ דהפננה היא דמטעם תנאי ליכא למימר משום דהנה מתנה עמש"כ בתורה כמש"כ הרא"ש, ואמאי הא י"ל דמהני פשוט משום תנאי ומתנה עמש"כ בתורה לא הנה משום דמי יזמר דעקר, אבל מ"מ יש ליגשב ע"פ הירושלמי פ"ק דדמאי הובא גם במשנה למלך שם וז"ל, בן לוי שמכר שדה לישראל וא"ל ע"מ שיהיה המעשרות שלו ארבע או חמש שנים, יכול הוא למחות בידו שלא לטעת פרום שלא לזרעה אסטיס שלא לעשותה שדה קנים עכ"ל הירושלמי, והנה בקא דפריף הש"ס בב"ב שם והא א"א מקנה דבר שלב"ל וביאר הרא"ש דמשום תנאי לא מהני משום דהנה מתנה עמש"כ בתורה פנ"ל, קשה הרי בלאו"ה לא מהני מטעם תנאי כמש"כ הריטב"א בקדושין (דף כ"ג) דתנאי לא שייך אלא כשהוא בלשון עשה או ל"ת, אבל בדבר דממילא כגון שהמעשר שלי אין זה תנאי כלל רק שיויר עכ"ד ע"ש, וצ"ל בכונת הרא"ש דאפתי הנה מצי למימר דמירי בא"ל ע"מ שהמעשר שלי כלומר שהלוקח יתן לו המעשרות דהו"ל תנאי בעשה, משו"ה הוכרח הרא"ש לומר דמ"מ אי אפשר לומר דהנה משום תנאי דהו"ל מתנה עמש"כ בתורה, והנה קיי"ל באהע"ז סי' ל"ח וכן בחו"מ סי' ס' ובאחרונים שם דכל תנאי שהוא בקום ועשה בפעם אחד סגי והוא מגמ' (דף ע"ד) ע"ש, וא"כ באמר ע"מ שהמעשר שלי אם הוא בתורת שיויר נדאי שהמעשר שלו לעולם, אבל אם הוא בתורת תנאי היינו שמתנה שיתן לו הלוקח את המעשר, א"כ די שיתן הלוקח למוכר את המעשר משנה אחת שנה ראשונה ותו לא, ומשו"ה פריף הש"ס בב"ב שם שפיר והא א"א מקנה דבר שלב"ל שפיר ע"כ מתורת שיויר הוא ולא מתורת תנאי, דאי מתורת תנאי הו"ל ע"כ תנאי בקום ועשה שיתן לו המעשר וסגי בהתנה סתם שיתן לו המעשר רק משנה ראשונה לחוד, וא"כ המוכר יכול לכופו לזרוע דבר המחו"ב במעשר כדאיתא בירושלמי הנ"ל בהתנה לד' וה' שנים, א"כ תנאי שפנה אי אפשר דהו"ל מתנה על מש"כ בתורה שפיר נדאי עקר, אלא ע"כ דלאו מתורת תנאי אלא מתורת שיויר אתי עלה ונפיר פריף הש"ס הא א"א מקנה דשלב"ל וה"נ א"א משייר דשלב"ל, אבל לשון הרמב"ם הוא בדקדוק שהתנה שהמעשר יהיה שלו לעולם בפירוש, ובתנאי שהוא לעולם יכול הלוקח לזרוע דבר שאינו חייב במעשר כמפורש בירושלמי הנ"ל, וא"כ מהני מטעם תנאי דכיון שיכול לזרוע דבר שאינו חייב במעשר אינו מתנה עמש"כ בתורה דלא הנה נדאי דעקר ומשו"ה תנאו קיים, והא דכתב הרמב"ם בלשונו שפיון שאמר ע"מ שיוירי משייר מקום המעשר לאו דוקא הוא וכונתו הוא מטעם תנאי, או די"ל דכיון דמהני מדין תנאי תו שפיר י"ל דהנה שיויר ואפ"ה אם מת אין לבניו אחריו זכותו ודו"ק בכל זה היטב: ואחר הדברים שביארנו בעזהשי"ת הנה בנידן משנתנו נהי דגימא דאם מתנה שמקדיש בהמה ע"מ שהחלב יהיה שלו אין זה מתנה ע"מ שפכתוב בתורה דלא פשטה קדושה בכללה פנ"ל, מ"מ הרי

אי אפֿשֿר לומר דמטעם תנאי הוא שְהרי תנאי זה אינו בעֶשֶׂה ולא בלא תעֶשֶׂה אלא מידי דממילא שְהחלב יהיה שְלו, פֿלומר שְהחלב יהיה חולין ואינו תנאי כמש"כ הריטב"א, וע"כ דמשום שיור הוא דאֶתִיבֵן עֲלֵה שְמִשְׁיִיר בְּגוֹפָה שֶל בְּהֵמָה, וְהָרִי זֶה אִי אֶפְשֵׁר דְּהָא פִּשְׁטָה קְדוּשָׁה בְּכֹלָה, אע"כ לומר דבְּאֶמֶת אִינוּ מְשִׁיִיר רַק הַחֲלָב וּסְתָמָא דְּמִתְנִיתִין דִּינן ע"כ ר"מ היא דס"ל אָדָם מִקְנֵה דְּבָר שֶׁלֵּב"ל וְיִכּוּל גַּם לְשִׁיִיר דְּשֶׁלֵּב"ל, וְעֵינֵן בְּהִגְהוֹת הַח"ץ בַּט"ז לח"מ ס' רי"ב וְנִרְאֶה שְׁתִּירוּץ הַפֿר"ח שְׁהֵבִיא הוּא מְמַשׁ תִּירוּץ הַפֿרָאָה הַפְּנִים בִּירוּשְׁלָמִי דְּמָאֵי שָׁם וְאִין עֵתָה בְּיַדִּי הַפֿר"ח לִי"ד לְעֵינֵן בּוּ, וְהַחֲכָם צָבִי מְשִׁיג שָׁם גַּם עַל תִּירוּץ הַשִּׁ"ף בִּי"ד ס' ס"א וְגַם עַל תִּירוּץ הַפֿר"ח, אִף תִּירוּץ הַח"ץ בְּעֶצְמוֹ שָׁם צָרִיף בִּיאור וּבְמָה שְׁפִתְבְּנוּ פֿאן יִתְבְּאָרוּ גַם דְּבָרֵי בְּבִיאור הֵיטֵב בְּעוֹמֵק וּבְרוּחַב, וְמָה שְׁהָעִיר הַתַּפְּא"י בְּמִשְׁנֵיּוֹת פֿאן עַל שִׁטַּת הַתּוֹס' וְהַרְמַב"ם דְּאֶפִּי וְלָד קִדְשִׁים אֲסוּר לִינּוּק מֵאֲמוֹ, מָהָא דְּהִיָּה מְוֹתֵר לְהַדְלִיק גַּר מְנַר בְּמִנּוּרָה אע"ג דְּהִיָּה אֶפְחוּשִׁי מְצֻנָּה וּקְדוּשָׁה פְּדֵאִיתָא בְּשַׁבַּת (דף כ"ב ע"ב).

וּמִיִּשְׁב דִּינִיקַת חֲלָב מִכְחִישׁ טְפִי מִשׁו"ה כו"ע מוֹדוֹ דְּאֲסוּר עכ"ד, בְּאֶמֶת פְּשׁוּט דְּמַעֲיָקְרָא לָא קָשָׁה מִיַּדִּי דְּמְנַר לְגַר אִין פֿאן אֶפְחוּשִׁי פְּלֵל עֵינֵן בַּט"ז יו"ד ס' רע"ד סק"ד וּבַשִּׁ"ף בְּנִקְוֹדוֹת הַכֶּסֶף שָׁם, וּמִלְבַּד זֶה שָׁם הָרִי הַשְּׁמֵן וְהַפְּתִילוֹת נִקְנוּ מִכֶּסֶף תְּרוּמַת הַלְּשָׁכָה, וְכָל דְּבָר הַנִּקְנָה מִכֶּסֶף תְּרוּהַל"ש מְוֹתֵר לְהַקְדֵּשׁ גּוֹפִיָּה לִיְהוֹנוֹת בּוּ, אֲבָל הַקְדֵּשׁ שְׁהַקְדֵּשׁ יַחֲדַי חִפְץ בֵּין בַּעַל חַי וּבֵין שְׂאָר אִיזָה חִפְץ שְׁיִהְיֶה, אֲסוּר גַּם לְהַקְדֵּשׁ עֶצְמוֹ לִיְהוֹנוֹת מִמֵּנוּ רַק ע"י פְּדִיּוֹן אוֹ מְכִירָה כְּמוֹ שְׁבִיאָרְתִּי בְּאֶרְנֹפָה בְּבִיאורֵי לְהַרְמַב"ם פ"ח מְמַעֲיָלָה: וְהַגְּאוּן הָאֶמֶתִּי ר' אֶפְרַיִם דּוֹב לֹאֵפֶה הַפְּהֵן ז"ל פֿתֵב לִי עַל כָּל דְּבָרֵי הַנִּז"ל, מִש"כ דְּפִיָּה מ"ש לְהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ פְּהַתּוֹס' דְּבִנְלָד הַקְדֵּשׁ מִיָּרִי וּמ"מ אֲסוּר לִינּוּק דְּמִכְחִישׁ לְהָאֵם וְדֵאִי דְּבָרֵי נְכוּנִים וּמ"מ אִין אֲסוּר לְחָלּוֹב בְּהֵמַת הַקְדֵּשׁ מִשׁוּם צַעַר בַּע"ח רַק שְׁהַחֲלָב אֲסוּר, וְכֵן אִין סְתִירָה מְהַפְּי' קְדָמוֹן שְׁהֵבִיא כַּת"ר שְׁפִתֵב ג"כ שְׁמִכְחִישׁ הַקְדֵּשִׁים בִּינִיקָה, דְּלִדְעָתִי דּוֹקָא וְלָד יֵשׁ אֲסוּר לִינּוּק בְּהֵמַת קְדֵשִׁים שְׂאִין לוֹ דַּעַת וְדָרָךְ הִינּוּק לִינּוּק מְהֵדָד אִף אִם אִין בּוֹ חֲלָב, וּמוֹצִיא ע"י יְנִיקָתוֹ מִיַּץ חֲלָב פְּדֵאֶרְיִנן בְּעֶלְמָא עִירוּבִין (דף נ"ד ע"ב) מַה דָּד כָּל זְמַן שְׁהַתִּינוּק מִמְשַׁמֵּשׁ בּוֹ מוֹצִיא בּוֹ טַעַם וּבְנִדְאִי בִּינִיקָה וּמְצִיצָה מִכְחִישׁ לְהָאֵם, אֲבָל אָדָם בֵּן דַּעַת אִם חוֹלֵב אִינוּ חוֹלֵב רַק כָּל זְמַן שְׁיֵשׁ בְּהֵדָד חֲלָב, וּכְשֵׁאִין חֲלָב בְּהֵדָד פּוֹסֵק וְדֵאִי בְּחִלְיָה כְּזוֹ אִינָה מִכְחִישׁ לְהָאֵם כָּלֵל, וּמְצֻנָּה אִיפֿא לְדַעָתִי לְחָלּוֹב מִשׁוּם צַעַר בַּע"ח דְּהָא מְהֵאִי טַעְמָא הַתִּיר מְהֵר"ם מְרוּטוּבּוּרָג לְחָלּוֹב בְּשַׁבַּת ע"י נְכָרִי, וּמִש"כ כַּת"ר שְׁהַתּוּי"ט הַקְשָׁה לְמָה הוּא אֲסוּר רַק מְדַרְבְּנָן וְלֹא מַה"ת דְּמִכְחִישׁ הָאֵם לֹא דַק בְּזָה, דְּכֹנֶנֶת הַתּוּי"ט לְהַקְשׁוֹת עַל פְּסוּהַמוֹ"ק לְמָה פֿתֵב שְׂאִינוּ אֲסוּר אֲלֵא מְדַרְבְּנָן הָא אִיפֿא נְמִי אֲסוּר דְּאוֹרֵיִתָּא דְּהָא הַחֲלָב אֲסוּר בְּהִנָּאָה מַה"ת, וְהַגְּנִי מוֹדִיעוּ צַעֲרֵי שְׂאִינְנִי מִבֵּין דְּבָרֵי הַתּוֹס' שָׁם בְּשֵׁם רַבִּינוּ פֿרַץ דְּמִתְנִיתִין אִיגְרִי בְּנִלְדָּ מְעוֹשְׁרָת וּבְנִלְדָּ מוֹקְדֵשִׁין שְׁיִלְדוּ כְּשִׁהִיּוּ מוֹקְדֵשִׁין, וְקַבְעֵי גַמ' מִנַּה"מ דְּלָא יִנוּק מֵאֲמוֹ וְהָא כְּתִיב תַּחַת אֲמוֹ דְּמִשְׁמַע דְּאֶפִּי אֲמוֹ קְדֵשָׁה יוֹנֵק מִמֶּנָּה, וְהַשִּׁמ"ק אוֹת ט"ז מוֹסִיף בְּדְבָרֵי הַתּוֹס' דַּע"ג דְּבְּאֶמֶת חֲלָב שֶׁל מוֹקְדֵשִׁין אֲסוּר בְּהִנָּאָה, אִימָא הַנ"מ הַדְּיוּט אֲבָל הַכָּא דְּהוֹלְדוֹת הַקְדֵּשׁ הֵם א"כ הִינּוּ צוֹרָךְ גְּבוּהָ אִימָא לֹא, וְקֹאֲמֵר אֶתְיָא הַעֲבָרָה הַעֲבָרָה וְכו' אִף שְׁמַעְשֵׁר פֿלומר אִף וְלָד שְׁקֵדוּשׁ קְדוּשָׁת מַעְשֵׁר שְׁנוּלָד מִבְּהֵמַת מַעְשֵׁר אֲסוּר לִינּוּק מֵאֲמוֹ עכ"ל, דַּל"מ ל"ג שְׁהַעֲבָרָה הַעֲבָרָה עַל וְלָד מַעְשֵׁר הָא וְלָד מַעְשֵׁר אִינוּ קָרִיב וְנִאָכָל בְּמוֹמוֹ לְבַעֲלִים פְּדֵאִיתָא

בתמורה (דף כ"א ע"א) במשנה וברש"י שם (דף י"ח ע"ב) וכמה שפסק הרמב"ם ז"ל, ואיך ס"ד שולד מעשר יהיה מותר לינוק מאמו המעושרת בכלל הכתוב שבעת ימים יהיה עם אמו, הא הקרא אומר ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', ומה צורך גבוה איפא בולד מעשר פינון שגאכל במומו בלא פדיון לבועלים: ומה שדקדק על הרמב"ם פ"ו מה' מעשר שפכתב ע"מ שיהיה המעשר שלו לעולם דלמה הוסיף תיבת לעולם דליתא בברייתא בב"ב שם, הנה פלשון הרמב"ם איתא בתוספתא דדמאי פ"ג פהו שמכר שדה לישראל ע"מ שהמעשרות שלו לעולם ומת אין לבניו [כצ"ל] במעשרות, והוא אע"ג דהמעשרות שלו לעולם אין לבניו במעשרות, תדע שהרמב"ם העתיק התוספתא מדכתב פלשון התוספתא ע"מ שהמעשרות שלה שלו, ולא פכתב פלשון הברייתא בש"ס ע"מ שמעשר ראשון שלו וידעתי יש נפ"מ בהלשון כמו שאכתוב לקמן, ומש"כ כת"ר על הנתיבות סי' רי"ב שפכתב ליישב מה שהקשו על הרמב"ם דהא בכהן שמכר פרה לישראל ע"מ שהמתנות שלו דלא מהני משום דהנה מתנה ע"מ שפכתוב בתורה, ותירץ דגבי מתנות הנה מתנה עמשכ"ב דודאי עקר אבל בע"מ שהמעשר שלו אין זה מתנה ע"מ שפכתוב בתורה דמי יאמר דעקר דרשות בידו לזרוע דבר שפטור ממעשר או להכניס את התבואה באופן שיפטור ממעשר, דקשה טובא לדבריו מאי הקשה הש"ס בב"ב שם והא א"א מקנה דבר שלבל"ע וע"כ כמש"כ הרא"ש דמטעם תנאי לא מהני דהנה מתנה עמש"כ בתורה, ולהנתיבות הרי לא הנה פלל מתנה על מה שפכתוב בתורה, אין דבריו מוכרחין דהשמ"ק שם פכתב עוד בשם הרשב"א דהכי פריף מדקתני ע"מ שמעשר ראשון שלי ולא קתני ע"מ שתתן לי את המעשר, ש"מ האי לאו תנאה קמתנה אלא שיורא הוא דקמשיר וכו' ע"ש, והלכף פינון שאין ארם מקנה דשלבל"ל ה"נ א"א משיר דבר שלא לעולם, וא"כ אפשר דהכי נמי מפרש הרמב"ם ולא קשה לפ"ז מידי, והנה לכאורה משמע בב"מ (דף נ"א) דלרב דס"ל האומר לחבירו ע"מ שאין לה עלי אונאה יש לו עליו אונאה, לית ליה החילוק בין ודאי עקר למי יאמר דעקר ואנו פסקינו פרב, אבל נראה דדוקא בתנאי דלהבא דבשעת התנאי אי אפשר לדעת אם ודאי יעקור מש"כ בתורה מודה רב דאין זה מתנה עמש"כ בתורה, אבל בתנאי דלשעבר כמו באונאה אית ליה לרב דהנה מתנה עמש"כ בתורה אע"ג דלא ודאי דעקר, אולם לא הבינותי מה הוצרך הנתיבות לסכרא זו דמי יאמר דעקר, דהא הוא ז"ל הקדים שדעת הרמב"ם פהריטב"א דתנאי דממילא לכו"ע לא הנה תנאי רק שיוור, ומה שאמרו בחולין (דף קל"ד) ומר סבר ע"מ לאו שיוור הוא הפונה דלאו שיוור הוא בגוף המתנות שישארו של מוכר, אלא גוף המתנות הם של הלוקח רק שהמוכר שיר לו זכות שיתן הוא המתנות למי שירצה, וא"כ במעשרות דפריף הש"ס והא א"א מקנה דשלבל"ל וה"ה שאינו יכול לשיר דשלבל"ל, ומשני הש"ס דשיורא משיר מקום המעשר, וע"כ דהפונה דאע"ג דקיי"ל דאדם מוציא דבריו לבטלה פדאיתא בערכין (דף ה' ע"א) ע"ש, ה"כ ירדו חז"ל לסוף דעתו של מוכר ששיר לעצמו מקום המעשר, וא"כ ע"כ שיר גוף המעשר שיהיה שלו, דאין לומר ששיר לעצמו רק הזכות לנתנת המעשר וממילא פינון שהוא כהן יקחם לעצמו אבל גוף המעשר יהיה של הלוקח, שא"כ איך שיר לעצמו מקום בקרקע מה ענין מקום גידול המעשר לזכות נתנת המעשר, וע"כ דבדבר שלבל"ל כמעשר שיורא שיר מקום המעשר ולכו"ע גוף המעשר שיהיה שלו: ומה שהביא כת"ר הירושלמי דדמאי פהו שמכר שדה לישראל וא"ל ע"מ שיהיו המעשרות

פן ע"כ לשון המכילתא, הרי דמבואר במכילתא להדיא כפי' רבינו פרץ דבגולד שהוא קודש איירינו.

והא דאיתא במכילתא פאן שנוטלין מעות הקדש וקוניו בהמת חולין להניק ולדות הקדשים, אע"ג שהבהמה הנקנית מדמי הקדש עכ"פ קדושת בדה"ב יש לה וקדשי בדה"ב גם מעילה יש בתלבו כמפורש במשנה לעיל (דף י"ב ע"ב), מ"מ הקדש בעצמו מותר ליהנות מהקדש הנקנה מתרהלש"כ, כמו שהקדש מותר ליהנות ממעות תרהלש"כ עצמן, ונהרי פשוטות לשון המכילתא מורה ברור דגם ולדות המעשרות מותרות לינוק מבהמה שנקנתה מפסוף של הקדש, ופליאה היא דכיון דולד מעשר אינו קריב רק נאכל במומו לבעלים, מהיכא תיתי שינוק מבהמת הקדש בדה"ב ואח"כ יהיה כל ההנאה לבעלים שיאכלו את הולד במומו כמו שהקשה הגאון רא"ד הג"ל ז"ל, וכמו שהעיר הרב אור שמש אבל שניהם לא הזכירו את המכילתא ועל המכילתא הקושיא היא עצומה גם לפי האמת, ולחומר הנושא נלענ"ד לומר דכיון דאמרנו בב"ק (דף י"ג ע"א) דבהמת מעשר לכו"ע ממון גבוה הוא לפי שאינו נמכר ולא נגאל לא חי ולא שחוט.

וגם ולד מעשר הרי כל קדושת מעשר עליו דאע"פ שאינו קריב למזבח מ"מ אסור בגיזה ועבודה אע"פ שהוא בעל מום. משו"ה שפיר דין קדשים עליו אע"ג דנאכל לבעלים דמשולחן גבוה קזכו ודו"ק: והגאון ר' אפ"ד הג"ל כתב לי אח"כ ליישב קושיא זו דבתמורה (דף י"ח ע"ב) יליף מקרא דאם כפש הוא מקריב דולד המעשר אינו קריב, דסד"א לא ילפינו העברה העברה מבכור משום דאין דנין אפשר משאי אפשר, והתוס' כתבו שם דאסמכתא בעלמא היא דבפסחים מוקי לה לדרשא אחריא, ושם יליף מהוא לתמורת הפסח שנומצאה לפני הפסח שאינה קריבה, ובתו"כ על פסוק זה יליף מהוא שאין ציבור מביאין שלמי נדבה, וצ"ל לפ"ז הא דולד המעשרות אינו קריב ילפינו העברה העברה מבכור דדנין אפשר משאא"פ, דפליגי בזה תנאי והפסחים בזה להלכה צ"ע כמו שנתקשו בזה התוס' בכ"מ, וא"כ י"ל דסתמא דמכילתא ס"ל דאין דנין אפשר משאי אפשר וולד המעשר שפיר קריב, ובזה ניחא לי מה דקשה לי בתמורה (דף י"ז ע"ב) יכול כל הקדשים פן ת"ל רק דברי ר' ישמעאל וכו' ולד דמאן וכו', ואמאי לא מתרץ דמרק ממעט ר' ישמעאל ולד מעשר דאינו קריב דסד"א קריב דאין דנין אפשר משאא"פ ואסמכתא דהוא לא ס"ל, אלא משום דסתם מכילתא היא ר' ישמעאל א"כ ע"כ ס"ל דולד מעשר קריב.

מדס"ל דולד מעשר יונק מבהמה שנקנתה מפסוף הקדש עכ"ל, ומה שנלע"ד בישוב קושיא זו הרי כתבתי לעיל ולהמעין משפט הבחירה, אכן מה שהקשה אמאי לא תירץ הש"ס בתמורה דמרק ממעט ר' ישמעאל ולד מעשר דאינו קריב, ודאי שהיא הערה נכונה לפי הגירסא בתמורה שם בדברי ר' ישמעאל יכול כל הקדשים פן.

אבל בגזיר (דף כ"ה ע"א) גרסינו בדברי ר"ש יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם פן. וליתא שם הא דאיתא בתמורה ולד דמאן אי דעולה זכר הוא שהרי בולד חטאת ותמורת אשם איירי, ממילא אי אפשר לתרץ דרק ממעט ולד מעשר פיון דלהדיא ממעט ולד חטאת ותמורת אשם, ומש"כ בשמ"ק בתמורה שם אות כ"ג לא נהירא לענ"ד דבגזיר ליתא הא דאי עולה זכר הוא ודו"ק: הפועלין לא יאכלו מאי טעמא וכו', בולד המעשרות

לא ינוק מן המעשרות פריה הש"ס בלשון מנא הני מילי וכאן קאמר מ"ט, משום דבולד המעשרות י"ל דהאיסור הוא מצד הסבא דהא ע"פ רוב ולד המעשר הוא חולין ומשו"ה אסור ליהנות מקדש, ויש גם לומר דצער בע"ח דוחה האיסור הנאת חולין מהקדש אלא דיש קרא לאיסור, משו"ה שואל הש"ס מנא הני מילי מסבא או מקרא ואמר רב ארחב"א דיש ע"ז ג"ש העברה העברה מבכור, וא"כ מצד הסבא ע"כ דלא הוה אסרינו דצבע"ח עדיפא טפי, להכי מקשה הש"ס דא"כ גבי פועלין ופרה מאי טעמא לא אכלי הא יש גם בהו צעב"ח, ומשני דגם בהו יש קרא לאסור ועיין בדברינו לקמן בדבור הסמוך ובר"ן נדרים דף ע' ע"א ד"ה מאי טעמא וק"ל: רש"י ד"ה אילן מלא פירות א ש רבי דהאי אילן הוא גפן וראוי למזבח לניסוף היין וכו', פונתו דאין לפרש בשאר פירות ויהיה בסוג שאינו ראוי לא למזבח ולא לבדה"ב, דא"כ מה זה ראוי למזבח דהא גם יונים אינם ראויים למזבח דאין מקצין בעולת העוף כדאיתא בשבועות דף י"ב ע"ב, והתוס' פאן ד"ה כל הראוי למזבח שפיתבו דהיונים ראויים למזבח אלו לשיטתן בשבועות שם ד"ה ואין עוף בציבור שפיתבו דאם פבר בא עוף לפנינו מקצין בו דמה יעשה ממנו עכ"ל, וכ"כ התוס' בנזיר דף כ"ז ע"א סד"ה וכי תימא, אלא דבנזיר שם פיתבו גם תרוץ אחר שלפיהו גם אם בא עוף לפנינו אין מקצין בו, אבל עכ"פ תוס' א"ש פאן דאלו לשיטתם בשבועות ש אלא דעיקר דברי התוס' בשבועות שם שפיתבו דאם בא פבר עוף לפנינו מקצין בו דמה יעשה ממנו אין אני מבין בעניי דהרי הגזבר יכול למכרו לחייבי עולת העוף של יחיד והפסד לנדבת ציבור אולי, ועוד דהא איתא במשנה דשקלים פ"ז דקנים של יחיד שנופסלו באין משל ציבור מתנאי בי"ד, וא"כ הרי יש שהוצרכו הציבור לקנים להביא בשביל יחיד וא"כ שפיר ראויים הם לציבור גם חוץ מקיץ המזבח, אלא דהתם ר"ש ס"ל הכי ור' יוסי פליג עליו וס"ל דהמספק את הקנים מספק גם את הפסולות והלכה כר' יוסי, ולקמן במשנתנו יש גורסין ור"ש אומר ויש גורסין ור' יוסי אומר עיין בתוי"ט פאן ועיקר הגירסא נראה דצ"ל ור' יוסי אומר, עכ"פ מה שהקשתי דהא ראויים למפנר לחייבי עוף יחידים שחייבין עולות העוף יש להתבונן בזה, וא"כ עכ"פ שפיר יש לפרש פאן דשובב מלא יונים היונים ראויים למזבח ועדיין צ"ע בכל זה: בגמ' הדש קלעילין בשדה הקדש מעל נראה לענ"ד שצ"ל תניא הדש קלעילין ואין זה מדברי רב אהדבוי ב"א: ע"ב במשנה המים בכד של זהב לא נהניו ולא מועילין, הטעם דלא מועילין הוא משום דעד שנתנו בצלוחית לא הקדישום אפי' קדושת פה והיו עדיין חולין לגמרי, והא דלא הקדישום מיז קדושת פה הוא משום האי טעמא גופא שלא יבואו בהן לידי מעילה אע"ג דאפי' אם הקדישום קדושת פה גמי לא היו נפסלין בלינה, וכהא דתניא בפסחים (דף ס"ו ע"ב) אמרו עליו על הלל מימיו לא מעל אדם בעולתו שמביאה חולין בעזרה ומקדישה ע"ש, דלפי שהיו צריכין להשהות המים שלא בכלי שרת עד למחר השפילו שלא להקדישם לעת עתה כלל בכדי שלא יבואו בהן בין כף לידי מעילה, ונהו דוקא לניסוף של שבת אבל להניסוף של יום חול היו ממלאין ממעין בצלוחית של כלי שרת, דמבדיל בדילי אנשי מנייהו וגם לא שהו הרבה מהמילוי עד הניסוף, והקדישום מיז קדושת פה, ואם נהנה מהם אדם מעל אלא שלא היה בזה חשש מעילה דהעת קצרה וגם בדילי מהן וק"ל: בתוס' ד"ה אתיא העברה וכו' והכתיב תחת אמו דמשמע אפי' היתה אמו קדושה עכ"ל, אבל מבהמת הקדש אחרת ניתא להו להתוס' דאסור להולד לינוק

אע"פ שגם הולד הקדש, דאסור להקדש ליהנות מהקדש כמפורש בתוספתא דמכילתין כמו שהבאתי במשנתנו, והתוס' הזכירו כבר תוספתא זו לעיל ע"א בד"ה הפועלים לא יאכלו, משו"ה לא פריה רק דאמו עכ"פ יהי מותר להניקו לולדה כפשוטיה דקרא דשבעת ימים והיה תחת אמו דמשמע אפי' אם היתה אמו קדושה וק"ל: לסוף חידושי במהדו"ק לתוס' ד"ה אבל מועלין בג' לוגין, אחר כמה שנים שפכתתי זה נדפס ספר זבחי אפרים חידושים למס' זבחים, וראיתי שגם הוא עמד על התוס' שלפנינו ובמסקנא בא גם הוא לכלל דברינו דמיירי שנתן מתחילה רק ג' לוגין בכלי דשפיר נתקדש השיעור, ורק אח"כ הוסיף, דאע"ג דבזבחים דף פ"ח ע"א איתא דאין כ"ש מקדשין אלא מלאין הרי מבואר ברש"י שאין צריך רק שיהא השיעור שלם אע"פ שאין הפלי מלא עיישה"ט, והוא מוסיף עוד דמהאי טעמא גם אם נתן מתחילה בהכ"ש יותר מכשיעור בבת אחת שאין הפלי מקדשו, ונתמעט אחר כך ונשארו בכלי רק כשיעור נמי מתקדש הנשאר בפלי מעצמה כיון דעתה יש בכלי רק שיעור, וכתב שזהו פונת התוס' שפכתו כן דאם ישנה מג' לוגין האחרונים ימעול, דהתוס' מיירי דמעיקרא נתן יותר מכשיעור בבת אחת משו"ה ליפא מעילה רק אחר שנשארו שם רק ג' לוגין, ואפי' למ"ד דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת נמי מתקדשין ג' לוגין האחרונים הנותרים כיון דמתחילה איהו נתן כל המים לשם קידוש עכ"ד, וחידושו זה לא ברור בעיני פלל דכיון שקידוש הראשון לא הי' מועיל פלל כשנשארו אח"כ ג' לוגין מסתברא לי דהנה קידוש שלא מדעת וצ"ע: דף י"ד ע"א בגמ' מאי לאו דאתבר מגופה, מה שיש להקשות בזה דהא טעמא דר"ל דעפ"ם שנשפתרה מאלה מותרת, הוא משום דאמר היא גופה לא מצלה עצמה לדידי מצלה לי ע"ש בע"ז א"כ לר"ל יהיה כל האשרה מותרת ולמ"ל להתיר בקנה, ובשלקמא להתוס' שם שפכתו דלהכי לא יקח ביז משום גזרה א"ש, אבל רש"י הרי פ"י שם דהאשרה נשארה באיסורה וקשה אמאי, כבר עמדו ע"ז הרב להם סתרים בע"ז שם ושאר מפרשים ועיינו בהמגיה במל"מ שם מש"ר בזה: שם א"ר אבוה אריו"ח מאי יתיז יתיז אפרוחין א"ל ר' יעקב לר' ירמיה אפרוחין פאן ופאן וכו', הנה קיי"ל אין שילוח תקן נוהג במקדשין, וכתב הרמב"ם בפ"ג ה"כ מה' שחיטה דהטעם הוא משום שנאמר והבנים תקחו לה ואלו אינם שלה עכ"ל, ובגמ' יש טעם אחר דכתיב שלח תשלח יצא זה שאי אתה מצוונה לשלחו אלא להביאו ליד גזבר, ופירושו הראשונים דבקדשי בדה"ב די בטעם דנאת הבנים תקחו לה ואלו אסורין בהנאה, ובקדשי מזבח דתנו הקא דביצי תורים לא נהנין ולא מועלין ומה"ת מותרים בהנאה נמי להכי צריך לטעם דצריך להביא האם לגזבר, אף יש פלא דבירושלמי סוף פ"ק דערלה איתא ביצת הקדש שנעשית אפרוח אמר ר' ייסא פליגא בה פהנא וריו"ח, פהנא אמר אסורה וריו"ח אומר מותרת וכו' אף היא פודה אותה בזמן זרעה, פירוש דדינה כגידולי הקדש ומע"ש דתנו בפ"ט דתרומות דגידולי הן חולין ואין מועלין אע"פ שלא פדאן פדפסק הרמב"ם בפ"ה מה' מעילה, וא"כ ביצה שנעשית אפרוח הרי היא חולין גמורים, ושפיר לא אמר הש"ס הטעם דנאת הבנים תקחו לה ואלו אינם שלה, דהתינוח בביצים אבל באפרוחים מאי איפא למימר הא חולין הם, ואין לומר דכיון דכתיב על האפרוחים או על הביצים נקיש אפרוחים לביצים, דאם הוא באופן שאם היתה רובצת על ביצים הנה פטור משילוח כי נמי רובצת על אפרוחים פטור זה אינו, דמגזלן לומר הקיש מדנפשיה ובחולין (דף קל"ט) איתא והתניא אם אפרוחין טרפה חייב בשילוח

הא ביצים שאמן טרפה פטור מלשלח, דהביצים אסורות משום ביצת טרפה וכתוב תלמוד לך ולא לכלביה, הרי דלא מקשינו אפרוחים לביצים כלל, ואין לומר דכיון דצריף לפדות הביצה שנעשית אפרוח בזמן נרעה אע"ג דנימא דנהו רק מדרבנן מ"מ לא קרינו תו תלמוד לך בכאלה, זה אינו דהרי לענין פיסוי הדם דכתיב חיה או עוף אשר יאכל, ואפ"ה אמרינו דלמ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת אם נחר בעי פיסוי, הרי דאע"ג דמדרבנן שחיטה בעי דוקא מ"מ בעי פיסוי וקרינו אשר יאכל כיון דמה"ת מותרת באכילה כדאימא בתולין (דף פ"ה) ע"ש, וכ"ש הקא דנדאי לא נפטרת משילוח כיון דמה"ת חולין גמורים הן: ובה מבאר הגמ' ר"פ שילוח הקן דאמר הגי מוקדשין ה"ד אילימא דהו"ל קן בתוך ביתו ואקדשיה מי מיחייב וכו', רב אמר במקדיש פירות שובכו ומרדו, ופירש"י הא דאמר פירות שובכו ולא אמר מקדיש שובכו עצמו משום דיונים אינו ראוי אלא פשהו קטנים ורב לא אמר למילתיה אלא בקדשי מזבח ע"ש.

וקצת קשה הרי תורים אינם פשרים אלא גדולים, אף י"ל דהרי יוני שובכו אין בהו גזל אלא מפני דרכי שלום ומה"ת אינו שלו ואיך יכול להקדישן שיפטרו מה"ת משילוח הקן, להכי אמר במקדיש פירות שובכו ובב"ב (דף ע"ט ע"ב) ביונים הבאין דרף שובכו לשובכו, הקשו תוס' איך יכול להקדישן עד שימעלו בהו הא יוני שובכו אין בהו גזל רק מפני ד"ש, ותירץ ר"י דבביצים ואפרוחין שאינן יכולין לפרוח לפי שהן קטנים זוכה מה"ת וקונה קנין גמור, להכי קאמר שם הש"ס במקדיש פירות שובכו ושפיר פטור משילוח דכיון שהן קטנים שפיר חלה עליהו קדושה גמורה מה"ת ועיין מש"כ ברמב"ם פ"ה מה' מעילה ה"ח עשה"ט: עכ"פ צ"ע מש"כ הרמב"ם הטעם דפטור משילוח משום דאינו שלח דאסורין בהנאה, ונהרי לריו"ח מותרין בהנאה וצ"ל דפוסק פכהנא דס"ל דביצת הקדש שנעשית אפרוח אסורה, וזה גופא קשה למה פסק דלא כריו"ח ובפרט דבבבלי אימא הטעם שאמה מצונה להביא ליד גזבר, ונהי דבכמה מקומות אמרינו לא יאה כח הדיוט חמור מפת הקדש, ובהדיוט ביצה של ראובן שנעשית אפרוח ע"י שישבה עליה תרנגולת של שמעון נדאי דהאפרוח הוא של ראובן, מ"מ יש מקומות דהקדש קיל מהדיוט בכגון דא דהרי גידולי חולין שייכין נדאי לבעלים, ובהקדש גידולי דקדשי מזבח היינו נלדות קדשים בעינן קרא דקדשי ויש תנא דס"ל דולדות קדשים בהנויתן הם קדושים ובמעי אמן הם חולין, ובתמורה (דף י"א) השוחט את החטאת ומצא בה בן ד' חי נאכלת לכל אדם ובכל מקום ונראה דגם פדיון לא צריף דגם קדושת דמים לא קדשי, ואף דבזבחים (דף קי"ד) בתוס' ד"ה וקסבר כתבו דקד"מ קדשי מ"מ בר"פ יוצא דופן הוכיחו דגם קדושת דמים אין בהו, ובאמת קשה הא דאימא סוף פ"ק דבכורות שביעית פטורה מבכורה דלאכלה אמר רחמנא ולא לשרפה, מנ"ל הא דנולד בהמת שביעית קדוש בקדושת שביעית גם מה"ת מי גריעי מגידולי שביעית בדבר שזרעו פלה, וצריף לדחוק דמייירי כשחלל פירות שביעית על בהמה כשהיתה כבר מעוברת וזהו דוחק גדול ועיין בירושלמי פ"ב דמע"ש סוף ה"א: אמנם סברת כהנא דאוסר אפרוח מביצת הקדש ומתיר אפרוח שנעשית מביצת ע"ז צריכה ביאור, דמאי טעמא של ע"ז מותרת אם מטעם זו"ז גורם שהתרנגולת שישבה על הביצה היא של היתר, הרי לא מצינו שחימום זה יתנה חשוב גורם ואשה שחממה ביצים בחיקה (כתובות ברש"י דף ס"ו) אטו העופות אסורין למ"ד זו"ז גורם אסור, ואין לומר מסברא דאימת קגביל לכי מסרחא דעפרא בעלמא

היא כבתמורה (דף ל"א) דהא בעפ"ם גם עפ"א אסור והמקדש אשה בפרש עגלי עפ"ם אינה מקודשת מלא ידבק בידה מאומה כבע"ז (דף ל"ד), אע"כ לומר טעמו דכיון דאין אסור ע"ז חל בע"ח להכי פשעשית אפרוח פקע אסור ע"ז, ולא דמי למחנך דאין אסור ע"ז חל על מחנך לקרקע ומ"מ בעבדו ולבסוף נטעו לא פקע אסורו ועיין בירושלמי שבת פרק אר"ע בע"ח שאני דהנה בריה חדשה ועדיף טפי אפי' מנטע גרעין, אבל בהקדש שפיר אסר פהנא דהרי גם עפר הקדש נמי אסור ובע"ח דהקדש נמי פשיטא דאסור, וא"כ יש להבין למה פסק הרמב"ם פכהנא דבש"ס דילן משמע לחד מ"ד דגם ריו"ח ס"ל פכהנא דאפרוח הקדש אסורה, דזוהי סברת ר' אבנה אליבא דריו"ח בסוגיין מאי נתיז נתיז אפרוחין, פי' דזה דומה לביצת ע"ז שנעשית אפרוח אע"ג דכאן רק לאילן השתתווה ולא לביצה, מ"מ גזרינן אטו אם השתתווה גם לאילן וגם לביצה שעליה, להכי אסור הקן עם הביצים וגם לא יעלה על האילן ליקח האפרוחין שהן מותרין פנ"ל משום דנהנה מהאילן משו"ה נתיז האפרוחין, אבל ביצת הקדש שנעשית אפרוח הרי אסורה דממון הקדש לא פקע להכי גם האפרוחין אסורין, ומ"מ מעילה לית בהו משום דגם הביצה שממנה נעשה האפרוח נמי אין בה מעילה, דאף ע"ג דהאילן הנה חצר הקדש הרי לדעת התוס' בב"ב (דף ע"ט) אין חצר קונה להקדש, ולהרמב"ן שם דס"ל דחצר קונה להקדש מ"מ ס"ל דאין בהן מעילה משום דלמעילה בעינן שיבוא ההקדש מפת אדם המקדיש, ור' יעקב דא"ל לר' ירמיה אסברה לה אפרוחין כאן וכאן מותרין וכו' הוא ע"פ שיטת ר' יוחנן בירושלמי הנ"ל דביצת הקדש שנעשית אפרוח מותרת, להכי אפרוחין כאן וכאן שרי ודו"ק בכ"ז היטב, כ"כ הגאון ר' מאיר שמחה אבד"ק דווינסק ז"ל, ואם שיש לי הרהורי דברים הרבה בפרטי פלליו מ"מ עכ"פ פלפולו כשהוא לעצמו נכון מאוד: אף זה אנפיר מה שראיתי בספר ערך שי על ח"מ סי' קס"ח שז"ל שם.

כתב בליקוטי מטה יהודה בעל תרנגולת שהושיב ביצים תחת תרנגולת שלו, ובא אחר והושיב ה' ביצים שלא מדעת בעלים ויצאו הפל אפרוחין והוא אומר תרנגולתי גדלה אם דומה לשטרף נהר זיתיו דאם עקרו בגושיהו חלקו, ונראה דהתם משום דאפשר האילן להתקיים ע"י גושיו לבד אבל הקא אם אין תרנגולת אין פלום, זהו דומה לנעקר בלא גושיו דהכל לבעל השדה, ועוד דהתם הפל אתי ממילא דבעל הזתים לא עשה פלום ומאת ה' היתה זאת, משא"כ הקא דבעל הביצים הניח בידו ואין לו רשות להניח מי יאמר דיופה באפרוחים ומה שהניח הוא נוטל עכ"ל, ונראה דלא גרע מירד לשדה חבירו שלא ברשות ונטעה דלקמן ריש פי שע"ה עכ"ל הערך שי, ולא העירו גם שניהם מהירושלמי סוף פ"ק דערלה הנ"ל, אבל בעיקר הדבר תמיהני על שני הגדולים האלה מה ענין זה להא דשטרף נהר זיתיו או להא דירד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות, ואם נצייר שביצה מבושלת שנה עשרה פעמים יותר מביצה חיה והלך ראובן ובישל ביצה באשו של שמעון, היתכן לומר שהביצה המבושלת שייכה לשמעון מפני שלולא אשו של שמעון לא נתבשלה הביצה, הא ודאי דאין לו לשמעון אלא דמי אשו כפי שישומו ביד כמה נפל הוצאה על האש לבשל את הביצה ותו לא, וה"ה והוא הטעם בהושיב ראובן תרנגולתו של שמעון על ביצים ויצאו אפרוחים שהתרנגולת עשאה מעשי חימום ובישול ולא יותר, ואשה שחממה ביצים בחיקה כבכתובות הנ"ל היתכן שיהא שייך האפרוחין להאשה גם אם הביצים היו של אחרים אין זה אלא תימה, וידוע שיש פעת מכונות

מאשינען שמוניחים שם ביצים ומתחממים שם פשיעור הידוע ויוצאים מהביצים אפרוחים ופשוט שפכל אופן אין לו לבעל המכונה אלא דמי אשו לבד בכל אופן, ואדרבה פשלא נעשה הדבר מאיליו אלא הוא בעצמו הניח הביצים תחת תרנגולתו של חבירו וכנון לגזול את החום דודאי וכ"ש שאינו צריך לשלם אלא בעד החום ואין לבעל התרנגולת בהאפרוחין כלום, ועיין בירושלמי גדרים (פ"ד ה"ב) קמבעי הנודר מן הפפר מהו לחמם בו את ידיו ואכמ"ל יותר: פה מקום אתי להזכיר דבר פלא שראיתי בשו"ת גור אריה יהודא חח"מ סי' קי"ד, שכתב באחד שקיבל עליו שבת וקודם הלילה בא צבי הפקר לחצרו המשתמרת והדלת של חצר ננעלה מעצמה אחר הצבי, ובא חבירו שעדיין לא קבל עליו שבת וצד אותו הצבי לעצמו וזה טוען שקנה לו חצרו מקודם כבח"מ סי' רס"ח, נלע"ד שהדין עם השני עפ"מ דאיתא בב"מ (דף ק"ב) אהא דריב"ח דאמר חצרו של אדם קונה שלא מדעתו, מיתבי יוני שוכה ויוני עליה חייבין בשילוחם הן ואם איתא לדריב"ח קרי פאן פי יקרא פרט למזנון, ומסיק והשתא דאר"י אמר רב אסור לזכות בביצים כ"ז שהאם רוכצת עליהן וכו' אפי' תימא דנפלה לה לחצרו, כל היכא דאיהו מצי זכי לה חצרו נמי זכי ליה וכל היכא דאיהו לא מצי זכי לה חצרו נמי לא זכי ליה ע"ש ובי"ד סי' רצ"ב, וה"נ בנ"ד פינן דבעל החצר קבל שבת עליו ולא מצי זכי ליה משום איסור צידה חצרו נמי לא זכי ליה, דמה לי איסור שבת מה לי איסור דלא תקח אם על הפנים עכ"ל התשובה שם.

ואני תמה מאוד על הגאון הגדול המחבר מה ראה על פכה לכתוב דבר תימה כזה: ונהרי משנה שלמה שנינו בשבת (דף י"ז ע"ב) בש"א אין פורסין מצודות חיה ועופות וכו' וב"ה מתירין עם השמש ופסק הרמב"ם והשו"ע או"ח סי' רנ"ב סעי' א' כב"ה דמותר אף לכתחילה, הניעלה על הדעת שאם יבוא אחר ויקח לעצמו מה שניצד מאיליו הרי הוא שלו ואין בו משום גזל אתמהה, ולהא דב"מ (דף ק"ב) אין זה ענין פלל דנהי דלכאורה משמע שם דהטעם הוא משום דחצר הוא מטעם שליחות כב"מ (דף י"ד ע"ב) וקיי"ל דכל מודי דאיהו לא מצי עביד שליח נמי לא מצי משוי, וראיתי שהגאון רצה"ח שם כתב באמת פן והקשה דהרי אנו קיי"ל חצר משום יד אתרבאי אף היכא דלא שייך שליחות פגון לדבר עבירה, וא"כ אמאי לא קני החצר להביצים מטעם יד ונשאר בצ"ע, אבל לענ"ד אין זה קושיא דהתם אף דאם לקח הוא בעצמו ודאי דהיה קונה אותם אף דעבד איסורא, מ"מ אמרינן דאיהו אינו רוצה פלל שיקנה ליה חצרו באיסורא דהא אסור לזכות בביצים פל זמן שהאם רוכצת עליהם, ואין נפ"מ אם החצר קונה משום יד או משום שליחות פינן שיש איסור בהזכיה אין חצרו קונה לו שלא מדעתו, דאיסור דלא תקח תלי בהזכיה שאם זכה עבר על הלאו ואם לא זכה לא עבר, ובאחת אם עמד בעל החצר פאן ואמר תקני לי חצרי את הביצים ודאי דהיה קונה אף דעבד איסורא ואין אנו צריכין פאן פלל לטעמא דכל מילתא דאיהו לא מצי עביד שליח נמי לא מצי משוי, וגם לא שייך טעם זה פאן פלל עיין בנו"ב מהדו"ת חאהע"ז סי' ע' ובדורש לציון דרוש י"ג, וגם י"ל דמטעם פל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני אתינן עלה דאי לא קני יתקון האיסור וגם לא תלי איסור זה בזמן עיין בח"מ סי' ר"ח ונהני רק נוגע מקופיא בענינים אלה להעיר לב המעיין, משא"כ איסור קנין בשבת הוא איסור התלוי בזמן דלא שייך ביה אי עביד לא מהני פידוע, וגם דבאמת מותר לפרוס מצודות בערב שבת שציודו

שם חיות ועופות בשבת כמפורש במשנה דשבת הנ"ל, א"כ ודאי דזכי ליה תצרו, וביותר שְהרי אפ"י אם נכנס צְבִי בתצרו בשבת גופא ובא בעה"ב וישב על הפתח דתייב חטאת משום צידה כבאו"ח סי' שט"ז מ"מ קנה ודאי ואין הצְבִי הפקר עד מוצאי שבת, וא"כ ודאי דקנהו בנ"ד בעל התצור ואם בא אחר ונטלו הוא גזול גמור מה"ת, ומפורש בב"מ (דף ט') דהגביה ארנקי בשבת קנה: וגם בעיקרא דמילתא יש פאן טעות גדול במחילת כבודו הגדול של המחבר, שְהרי מבואר באו"ח סי' רס"ג סעי' י"ז שמי שקיבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לו לאמר לישאל חבירו לעשות לו מלאכה ומותר לו ליהנות מאותה מלאכה בשבת, והטעם הוא משום פיון דאי בעי לא היה מקבל עדיין שבת עליו כ"כ הרשב"א בשם התוספתא ועיין באבן העזר שם, וא"כ ודאי דגם תצרו זכו ליה דלמה יגרע התצור משליח אחר ישאל בר דעת, ואדרבה תצור עדיף טפי פמוכן מאליו, ולא דמי לשילוח הקן דאיהו באמת לא מצוי זכי בשום אופן משו"ה גם תצרו אפשר דנמי לא זכי ליה אי יתיבנא ליה טעם זה, אבל הקא איהו גופא מצוי זכי מקרי דאי בעי לא היה עדיין מקבל עליו שבת ולא גרע עכ"פ תצרו משלוחו ולמותר להאריך בזה וגם פל הענין הזה בא פאן דרף אגב: רש"י ד"ה דלא בטלה שְהרי לא בטלה עפ"ם בפירוש עכ"ל, וכן הוא בפירגמ"ה פיון שלא ביטלה עדיין עפ"ם בפירוש עכ"ל, והמל"מ בפ"ח מה' עפ"ם ס"ל דאפ"י לריו"ח דס"ל עפ"ם שנשתברה מאליה אסורה הוא רק מספיקא שפא לא בטלה, ויסודו על דברי רש"י האלה שכתב שְהרי לא בטלה העפ"ם בפירוש משמע דהוה ספק ע"ש, ואולם לולא דברי המל"מ י"ל בכונת רש"י עפ"ם כ"ה המרדכי להוכיח דמהני בטול במחשבה, מהא דעפ"ם שהניחו עובדיה בשעת מלחמה מותרת ונדאי בטלוהו, וליהפוסקים דלא מהני בטול במחשבה ע"כ לומר דהרי הא דלא מהני בטול במחשבה הוא מטעם דברים שפלב לא הוה דברים, ואולם הרי כתב מהרי"ט דבדבר הגלוי לכל העולם דברים שפלב הוה דברים פידוע, וע"ז שהניחו עובדיה בשעת מלחמה הדבר גלוי לכל העולם ונדאי בטלוהו להכי מותרת דבאופן זה דברים שפלב הוה דברים, וא"כ לר"ל דעפ"ם שנשתברה מאליה מותרת אף דלא בטלה בפירוש עיין ברמב"ן למס' ע"ז מ"מ פיון דגלוי לכל אליבא דר"ל שפבטלה דמימר אמר היא גופה לא מצלה לדידי מצלה לי, להכי מהני דברים שפלב, אבל לריו"ח דלא ס"ל סברא זו א"כ אין זה דבר הגלוי לכל ויכול להיות דלא מבטלה א"כ אפ"י אם בנדאי בטלה הוה דברים שפלב ואינם דברים וא"כ נשארה באיסורה בתורת ודאי, וזהו שכתב רש"י ורגמ"ה פיון שלא בטלה בפירוש עדיין הוה דברים שפלב ולא מהני פלל לריו"ח ודו"ק: ע"ב ברש"י ד"ה מפרישין ממנה וכו' ואי קשיא לה מה צורך לחללה על מעות האומנין וכו' עכ"ל, דיבור זה הוא מגומגם בלשון מאוד, ופירגמ"ה עם פ"י הקדמון הנדפס בש"ס דווילנא מכ"י מתאימים אות באות, ודברי המפרש נמי רוב דבריו בדיבור זה כבכל המסכת המה העתקה מפ"י רגמ"ה כמש"כ פבר בכ"מ.

אלא דבדיבור זה וכן לקמן ברש"י ד"ה ואפתי אם איתא לדשמואל וכו' נשתבשו הדברים בדפוס מאוד עד שקשה לעמוד על אמיתת הפונה, והרי לפנינו פבר פירגמ"ה שזכינו ב"ה בימינו לאורו ע"כ קצרותי בשני דיבורי המפרש האלה: תוס' ד"ה ואמאי ליחלנה אבנין בסופו ועוד אמר רש"י לפי שמפיון שהתחילו במלאכה כמי שגמרו דמי שְהרי אין יכולין לחזור בהן עכ"ל, הנה הקצוה"ח סי' ה' סק"ב פתב שאם עשו בי"ד תחילת הדין

וגמר הדין בליקלה דייעבד דיניקהם דין, מטעם דכינן דגמר דין פשר בליקלה, א"כ פשיקה גם ההתחלה בליקלה אמרינו דל ההתחלה מהקא וכמאן דליתא דמי, מידי דהנה אדדיניגים שפסקו דינם בלא משא ומתן דמ"מ הגמ"ד היינו פלוני אתה זכאי פלוני אתה חייב בכשרות הנה עכ"ד, והנתיבות שם חולק עליו ונראה דלדינא אם הנה גם התחלת דין בליקלה פסול בדיעבד ג"כ, ולא מטעם הנתיבות דכינן דאין להם דין בי"ד בהתחלת הדין ממילא יכולין להחליף טענותיהם וכו' וממילא הגמ"ד שילהם ג"כ בטל עכ"ד, דזה אינה טענה פל פה, דמלבד מה שהשיג עליו הקצוה"ח במשובב נתיבות ע"ש הרי חזינו בח"מ סי' כ"ב סעי' א' ועוד דיש דברים שקודם גמ"ד יכול לחזור בו ומ"מ לאחר גמ"ד הדין שריר וקיים, אלא מטעם אחר נראה דלא פהקצות, דהרי יש להבין פיון דילפינו מקרא דמשפט ביום דוקא למה באמת פשר גמ"ד בליקלה, אף הסבא היא כמש"כ פאן התוס' דכל דבר שהתחילו ואין יכולין לחזור בהו פמי שפבר גמרו דמי, וא"כ פיון שתחילת הדין ושמיעת הטענות היו ביום ואין רשאין שוב הדיניגים האלה לסלק עצמן מדין זה כבח"מ סי' י"ב, א"כ פיון שהתחילו פאלו גם גמרו ביום דמי פמו שפבתו התוס' פאן נדמי פאלו פל הדין נעשה ביום, אבל בנידון הקצות שגם ההתחלה הייתה בליקלה אף נאמר דל התחלת דין מהקא עכ"פ גמר הדין הנה בליקלה בהיתר, זה אינו דהרי פל עיקר היתר גמ"ד בליקלה הוא משום דהתחלה הנה ביום נדמי פמו נגמר ג"כ ביום, אבל פשהתחלה הייתה בליקלה הרי גם הגמ"ד פסול והדבר נכון בסבא, ואם תאמר הרי בתליצה דאיתא ביבמות (דף ק"ד ע"א) דמ"ד חליצה פשרה בליקלה הוא משום דס"ל דחליצה דמי לגמר דין, משום דמיד שמת הבעל התחיל ההיתר ותלוי ועומד עד שתחלוץ כמש"כ האו"ז הובא בספר גט פשוט סי' קכ"ג ס"ק כ"א ונהביאו ג"כ הח"ס אבהע"ז ח"ב סי' ס"ה, ושמ לכאורה ליפא סבא זו דאין הדיניגים רשאין לסלק עצמן מפיון שהתחילו, שיהי הם לא התחילו דין זה פלל רק הבעל במיתתו התחיל ההיתר, יש לומר דגם התם אין הדיניגים שפער היבם רשאין לסלק עצמן מעסק החליצה ומחויבין הם להודק אל החליצה פדכתיב מפורש וקראו לו זקני עירו, ומשו"ה רשאין לעשות גם שמ החליצה שיהא פגמר דין בליקלה, ולפ"ז מודה האי מ"ד דאם הייתה החליצה פער אחרת שלא במקום דירת היבם דהחליצה פסולה בליקלה, וזהו דבר חדש הצריך עיון ודיוק ודקדוק אשר לא פה המקום ולא עתה העת לענין זה, ועיין שו"ת שייבת ציון מפהר"ש לנדא סי' צ"ח ובטורי אבן מגילה (דף כ') ע"ש, וע"פ דברינו אלה יש לפלפל הרבה פחקירות הרב שער המשפט בח"מ שם סי' ה' אף אין עת האסף פה בפעניגים אלה והגני רק מעורר: ובכלל הזה דבוגין בחול ואח"פ מקדישין משום חשש הנאה של איסור, ותבאר היטב קרא דפ' ניקהל ויעש את שמן המשחה קודש ואת קטורת הסמים טהור, ודקדק הבעל הטורים בפ' הארוף על השינוי בקרא מקודש לטהור.

אף לפי הפלל הנ"ל ניקח דבקטורת יש ודאי חשש שמא בשעת עשייה יריחו ריח הקטורת ואפי' אם יריחו פשוטג הרי יש בקודש מעילה קודם שתעלה תמרתו, ובפרט שפאמת קשה להזהר מהנאת הריח והא יש חשש שמא יכוין ג"כ להריח, והנה לא אפשר וקמכוין דאסור עכ"פ לרבא בפרק פל שעה ועיין ברש"י שם בפסחים (דף כ"ו) שצנייר ריח בריש הסוגיא שם, להכי עשו את הקטורת בפעורה על טהרת הקודש בהיותו חולין ואח"פ הקדישוהו, ועיין בכריתות (דף ו') דכל מעשי הקטורת היו בקודש ועיין בתוס'

ישנים יומא (דף ל"ה) ובמנחות (דף נ'), אבל שמן המשחה דכבר שלק מעיקרא העיקרים במים כר' יוסי נהדר יהיב שמן עליהו ואין לאחר השליקה ריח כל פה בהעיקרים, ועוד דהא עיקר שמן המשחה למשיחה עומד ולא להרים והריח הוא גביה שלא פדרף הנאתו פחו אתרוג דאמרינו בסופה (דף ל"ז) דלאכילה הוא ולא אקציה מריח, ואין פה חשש מעילה פ"י הריח משו"ה הקפיד הפתוב שתהיה העשייה ג"כ לאחר שהוקדש ויש עוד להאריך אבל די למבין: פרק רביעי דף ט"ו ע"א בגמ' תנן קדמ"ז מצטרפין וכו' קדק"ד ששחטן בדרום וכו' תנן הנהנה מן החטאת וכו' עכ"ל הגמ', לא אמר על המשנה דקדק"ד ששחטן בדרום בלשון תנן כמו שאמר על המשנה דקדמ"ז מצטרפין ועל המשנה דהנהנה מן החטאת, משום דהמשנה דקדק"ד ששחטן בדרום מועלין פבר אמר עלה לעיל דף ב' ע"ב אליבא דרבה מפורש דמאי מועלין מדרבנן לכן לא הביא הש"ס פאן משנה זו בדרף קושיא פי אם בדרף פשיטות די"ל דמועלין מדרבנן וק"ל: אמר המחבר בהיות שפרק קדשי מזבח פולו קעסיק תנא בדיני צירוף שיעורין פמעט בכל מקצועות התורה, והענינים רחבים וארנפים ומפוזרים בכל הש"ס, לכן אמרתי לעורר בפרק זה בדיני הצירוף לכשיעור ובדיני חבי שיעור פכל אשר תמצא לאל די, אולי אופה להיות לעור להמענינים בדינים אלה, וראיתי שראוי לחלק עניני פרק זה לאותיות בכדי להקל על המחפש, וה' הטוב יהיה בעורי להגדיל תורה ולהאדירה.

אות א' במשנה קרשי מזבח מצטרפין זע"ז למעילה ולחייב עליהן משום פנו"ט. הא דלא קתני תנא דמצטרפין נמי לחייב עליהן משום יוצא, אפשר לומר דכיון דלאו דיוצא הוא מובשר בשדה טרפה לא תאכלו שעליו הוא דחייבין מלקות, ומקרא זה לא ידעינן מנחות ונסכים דבשר פתיב, אבל נסכים ומנחות נהי דנדאי אסורין באכילה מקרא דלא יאכל כי קדש הם פל שבקדש פסול ליתן ל"ת על אכילתו פדלקמן (דף י"ז ע"ב), מ"מ אין לוקין על לאו זה משום דהנה לאו שבפוללות זולת על פגול ונותר שעונשן מפורש להדיא פיזוע, וכן מדונייק בלשון הרמב"ם בה' מעשה"ק פי"א ה"ה והט"ו שבהלכה ט"ו לא הזכיר שירי מנחות, ותו דלענין מלקות דלאודובשר בשנה טרפה וגו' הרי לא רק קדשי מזבח מצטרפין, שהרי אם אכל חצי זית בשר טרפה ממש של חולין וחצי זית מקדשי מזבח שייצאו נמי מצטרפין ולוקה שהרי הם ממש אחד כמ"ש הרב מנחת חינוך מצנה ל"א, משו"ה לא מתנייא ליה לתנא דקדשי מזבח לבד מצטרפין ליוצא, ועיין בתו"ט מש"כ פאן במשנה א' וב', ודע דקדשי מזבח של עפו"ם אין פגול להתחייב עליהן פרת בהן פבזבחים (דף מ"ה) וממילא דאין מצטרפין לפגול ואין למדין מן הפוללות ועיין מש"כ בחידושי לקמן ע"ב ד"ה פה מקום אתי ע"ש: אות ב' ברש"י ד"ה למעילה וכו' או לכזית לחייב משום מעלה בחוץ עכ"ל וכן הוא בפירגמ"ה וברש"י בכריתות ועיין בתוס' יו"ט פאן, ולענ"ד שפן הנה גירסת המפרש ורגמ"ה ורש"י במשנתנו, ומש"כ התו"ט דלמה יצטרפו לכזית לחייב משום מעלה בחוץ, נראה דכיון דתנן ברפ"ג דכריתות זה חומר במינים הרבה ממין אחד וכו' וחומר במין אחד וכו' דכלל הוא דכל דאם עבר הרבה פעמים חייב על פל אחת ואחת אינם מצטרפין לכשיעור, ובמין אחד דעל פמה פעמים אינו חייב אלא אחת מצטרפין לכשיעור, (זולת אכילה ושתייה דיוהכ"פ שאע"פ שאין מצטרפין מ"מ אם אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת פדתנן בפרק יוהכ"פ] ונהרי קיי"ל כר"ע בכריתות (דף ט"ו) דהשוטט וכן המעלה בחוץ ה' זבחים

בְּהַעֲלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיִּיב רַק חֲטָאת אַחַת עֵינֵן בְּרַמְבַּ"ם פ"ו מֵה' שְׁגָגוֹת, וְא"כ וְדַאי דַּה"נ מִצְטָרְפִין חֲמִשָּׁה זְבָחִים לְשִׁיעוֹר אֶחָד לְהַתְחַיֵּב מִשׁוּם מַעֲלָה בְּחוּץ כ"כ הֶרֶב מְעִיל שְׂמוּאֵל וְנִרְאִין הַדְּבָרִים כְּנִימִים: בְּרַש"י ד"ה הַנְּהַנֶּה מִן הַחֲטָאת וְכו' וְכִשְׁהִיא מִתָּה וְכו' מְעַל מְדַרְבְּנֵן אֲבָל לֹא מֵה"ת דְּלָאוּ לְדָמֵי קַיִימָא לְפִי שְׂאִין פּוֹדִין אֶהָק"ד לְהַאֲכִילֵן לְכֻלְבֵּי כַצ"ל לַעַנ"ד, עֵינֵן רַש"י לְעִיל (דָּף ב' ע"א) ד"ה כְּמֵאן דְּחִנְקִינְהוּ דָּמֵי וּבְפִירְגַמ"ה שָׁם וּבְרַש"י (דָּף י"ב ע"א) ד"ה יִצְאוּ מִיָּדֵי מְעִילָה דַּב"ת, וְאַח"כּ מִתְחִיל הַדְּיָבוֹר מְדַרְבְּנֵן הָאֵי מְעַל דְּרִישָׁא נְמִי מְדַרְבְּנֵן וְכו' צ"ל גַּם בְּפִירְגַמ"ה בְּשִׁנֵי הַדְּיָבוֹרִים הָאֵלֶּה, דְּגַם הַמְקַשֵּׁן רַק מְרִישָׁא פְּרִיָּף דְּסִבְר דְּמְעַל דְּרִישָׁא הוּא מֵה"ת, אֲבָל הַסִּיפָא יָדַע גַּם הַמְקַשֵּׁן דְּמְעַל רַק מְדַרְבְּנֵן וְדו"ק: בְּתוֹס' ד"ה וְאַפְּי' כִּי מֵתוּ וְכו' א"נ מִי לֹא עֲסָקִינֵן דְּהַעֲמִידוּ מַחֲזִימִים וְלֹא הִסְפִּיק לְפָדוֹתוֹ עַד שְׁמֵת וְכו' עכ"ל, כְּפָר הַעִיר הַגֵּרַע"א בְּגַה"ש"ס דְּדַבְרֵיהֶם סוֹתְרִין לְדַבְרֵיהֶם בְּחֻלְוִין (דָּף קל"ה ע"א) שְׁפָתָבוּ שָׁם וְז"ל, וְא"ת וְלִימָא כְּשֶׁהַעֲמִיד וְאַח"כּ עָבַר וְגִזּוּ וּפְדָה, וִי"ל דְּבִשְׁעַת פְּדִיָּה בְּעֵינֵן הַעֲמוּהָע"ר עכ"ל וְהַנִּיחַ בַצ"ע וְכו' הַקְּשָׁה בְּסִפְרָא קָרְבֵן אֲשָׁם, וּבִשְׁעָה"מ פְּרָק יו"ד מֵה' בְּיִכּוּרִים הַקְּשָׁה עוֹד עַל הַתּוֹס' פֶּאן מְבַכּוֹרוֹת (דָּף ל"ב ע"ב) א"ר אֲשִׁי מְנָא אֲמִינָא לֵה דְכָתִיב וְהָיָה הוּא וְתִמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קוֹדֵשׁ לֹא יִגָּאֵל, אִימְתִי עוֹשֶׂה תִּמּוּרָה מַחֲזִימִים אִימְתִי אֵינוֹ נִגָּאֵל מַחֲזִימִים הָא לְאַחַר שְׁחִיטָה נִגָּאֵל הָא בְּעֵי הַעֲמוּהָע"ר, אֲלֹא ש"מ לֹא יִגָּאֵל לֹא יִמְכַר הוּא עכ"ל הַגַּמ', וְלְדַבְרֵי הַתּוֹס' פֶּאן מֵאֵי קוֹשִׁיא דְלָמָּא מִיָּרִי כְּשֶׁהַעֲמִיד וְהַעֲרִיף מַחֲזִימִים וְהַנִּיחַ בְּתִימָה, וְגַם הַתּוֹס' בְּזַבְחִים (דָּף ק"ג) ד"ה לֹא מְבַעֲיָא נִרְאָה דְּפִלְגִי אֶהָתּוֹס' דִּינֵן דַּל"כ לְמָה הַנִּיחוּ שָׁם בְּקוֹשִׁיא עֵי"ש, וְלִיִּשְׁב דְּבַרֵי הַתּוֹס' שְׁלֹא יִהְיוּ מְחֻלְקִים וְתִמּוּהִין נִלְע"ד לִוְמַר דְּהִנֵּה שָׁם בְּתִמּוּרָה (דָּף ל"ב) אִימָא אֲמַר עוֹלָא הַמְקַדִּישׁ עוֹלָה לְבַדָּה"ב אֵין בָּהּ אֲלֹא עוֹיָבוֹב גְּזַבְרִין לְבַד, מִיִּתִּיבֵי הַמְקַדִּישׁ עוֹלָה לְבַדָּה"ב אֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה עַד שְׁתַּפְּדָה וּמִשְׁנֵי מְדַרְבְּנֵן, וּבְתוֹס' שָׁם ד"ה מִיִּתִּיבֵי כְּתָבוּ דְּהַמְקַשֵּׁן סִבְר דְּקַדְוִשׁת בְּדָה"ב תְּפִיס מֵה"ת גַּם אֲבִשָׁר, וְהַתְּרַצֵּן סוֹבֵר דְּרַק אַעוֹר תְּפִיס מֵה"ת וְעַל הַבְּשָׂר תְּפִיס רַק מְדַרְבְּנֵן ע"ש, וּמוֹכַח דְּהַמְקַשֵּׁן מְפָרֵשׁ דַּמָּה"ת אֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה עַד שְׁתַּפְּדָה וּמְדַקְתָּנִי אֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה עַד שְׁתַּפְּדָה וְלֹא קִתְּנִי עַד שְׁיַעֲמִידוּהָ וְיַעֲרִיכוּהָ, ש"מ דְּלֹא סָגִי בַּהַעֲמוּהָע"ר מַחֲזִימִים אֲלֹא דְּהַפְּדִיָּה בְּעֵינֵן נְמִי שְׁתַּהָא מַחֲזִימִים דְּבַעֲיָנֵן פְּדִיָּה בְּשַׁעַת הַעֲמוּהָע"ר, וְא"כ גַּם בְּגִיזָה הַדִּין כְּף דְּגַם הַפְּדִיָּה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּעוֹד הִיא מְחֻבְּרַת לְבַהֲמָה דְּנוֹקָא, וְאִם הַעֲמִיד וְהַעֲרִיף וְאַח"כּ גִּזְזָה שׁוֹב אֵינָה נִפְדֵּית מֵה"ת, וְא"כ קִשָּׁה מֵה שְׂאֲמַר ר"א קִדְשֵי בְּדָה"ב אֲסוּרִין בְּגִיזָה וְהֵינֵנוּ מְדַרְבְּנֵן עֵינֵן בְּבַכּוֹרוֹת (דָּף י"ד ע"א) מִשׁוּם גְּזָרָה דְּקִדְשֵי מִזְבֵּחַ.

הָא מֵה"ת אֲסוּרִין בְּגִיזָה עַד שְׁתַּפְּדָה, וְע"כ צ"ל דַּר"א קָאֵי לְמ"ד קִדְשֵי בְּדָה"ב לֹא בְּעוֹ הַעֲמוּהָע"ר וְלְמ"ד דְּבַעוּ הַעֲמוּהָע"ר אֵין ה"נ דַּמָּה"ת אֲסוּר לְגִזּוֹן עַד שְׁתַּפְּדָה וְעֵינֵן מִל"מ פִּי"ח הִי"ב מֵה' עֲרִכִין, אִף י"ל דְּהָא דְּאֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה וְאַח"כּ לְפָדוֹתָהּ הוּא רַק לְמַצָּנָה שְׁיָהָא הַפְּדִיָּה בְּשַׁעַת הַעֲמוּהָע"ר וְלֹא לְעַכְב, וּבְדִיעֲבַד אִם הַעֲמִיד וְהַעֲרִיף מַחֲזִימִים מוֹתֵר לְפָדוֹתָהּ אַח"כּ, אֲבָל זֶהוּ דְּנוֹקָא כְּשִׁמְתָהּ מֵאֲלֵיָהּ דְּכִינֵן שְׁהַעֲמִיד וְהַעֲרִיף מַחֲזִימִים וְרָצָה גַּם לְפָדוֹתָהּ מִיָּד אֲלֹא שְׁלֹא הִסְפִּיק לְפָדוֹתָהּ עַד שְׁמֵתָהּ, כִּינֵן שְׁלֹא עָשָׂה אֲסוּר בְּיָדִים יְכוּל לְפָדוֹתָהּ אַח"כּ, אֲבָל אִם שְׁחָטָהּ אוֹ שְׁגִזְזָהּ בְּיָדִים אַחַר הַעֲמוּהָע"ר בְּיָטַל בְּעַצְמוֹ אֶת הַהַעֲמוּהָע"ר וְאֵינוֹ יְכוּל שׁוֹב לְפָדוֹתָהּ אַח"כּ, וְלִפ"ז אֵין סְתִירָה מֵתוֹס' חוֹלִין שָׁם לְכָאוּ, וְכו' אֵין סְתִירָה מֵהַתּוֹס' בְּזַבְחִים שָׁם דְּהִתָּם הָרִי אֲזִלֵי הַתּוֹס' לְמ"ד קִדְשֵי בְּדָה"ב תְּפִיס

מה"ת וא"כ אסור לשוחטתה עד שתפדה, ואין לתרץ פגון שהעמיד והעריף מחיים דהא שם שחטה בידיים קודם פדייה ועשה איסור ונתבטלה העמוהע"ר, ועיין בהגהות מצפה איתן בזבחים (דף ק"ג) בתוס' ד"ה לא מפעיא ע"ש, ובספר קזות קשות פאן וילענן תמיהת השעה"מ פ"י מה' ביפורים מבכורות דעדיין אינה מנושבת דהא התם שחט בהיתר דהא מחיים אינו נגאל, נלע"ד דעד פאן לא פתבו פאן דהעמוהע"ר מחיים מהני לפדייה שאחר מיתה, אלא אם בשעת העמוהע"ר הנה ראוי עכ"פ לפדיון.

אבל בהיה דבכורות במעשר בהמה דאף אם העמיד והעריף מחיים מ"מ אי אפשר אז לגאלו דהא אינו נגאל מחיים, בהא ודאי פדייה דלאחר שחיטה לא מהני דאף נוכל לקרותו פדייה בשעת העמוהע"ר פיון דאז לא הנה נגאל פלל, ורב אשי מדייק פה הא מחיים אינו נגאל ואף נוכל לומר דאחר שחיטה נגאל הא בעי העמוהע"ר ואי אפשר לעשות שתיקה ביחד לא מחיים ולא לאחר שחיטה: ובאופן אחר מעט יש ליישב דברי התוס' פאן, דיש לדקדק מאי פריף הש"ס בחולין הא לאו בני גיזה נינהו ע"ש, מאי קושיא הא נהי דיש לאו דלא תגזז מ"מ אם עבר וגזז הרי הגיזה מותרת כבתוס' בכורות (דף כ"ה ע"ב), ובפרט בפסוהמו"ק דכתבו שם דמוכח דשרי מה"ת א"כ אצטריף קרא בעבר וגזז, ואף דמדברבנו הגיזה אסורה מ"מ הרי אצטריף קרא לכתוב פיון דמה"ת מותרת, וע"כ צ"ל דכיון דמה"ת אסור עכ"פ לגזוז דאי עבר לא פתב קרא פדאימא ביבמות (דף ע"ח) דאי להתיירא לא פתב קרא, וא"כ י"ל דכאן במעילה למ"ד קדשי בדה"ב בעו העמוהע"ר אף שהוא רק לכתיקה מ"מ בעינן פדייה בשעת העמוהע"ר, ואף אם העמיד והעריף מחיים מ"מ מה"ת אסור לשוחטה או לגזוזה עד שתפדה, אבל בדיעבד אם העמיד והעריף קודם שחיטה ואח"כ שחטה או מתה אז לא אסרה תורה, ושפיר אצטריף עולא לאשמעינן, אבל שם בחולין אי אפשר לומר פן דלכתחילה אין לגזוזה עד שתפדה דאי להתיירא לא פתב קרא ונה נכון מאוד אלא דלפ"ז לא יתורץ מהא דזבחים הנ"ל דהרי התם בלאו"ה פתב קרא דאי לאיסורא שרי בלאו האי קרא היו הפהגים זוכין בעורו ואתי קרא דיפול לבדה"ב, גם לר' ינאי אף אתי קרא למתפיס תמימים לבדה"ב הרי עובר בעשה ואפשר גם בל"ת ואף פתב קרא דאי עבר, אלא ודאי פיון דאי לאיסורא הוא פתב קרא ובקושי יש לדחות דהא דאסור להתפיס לבדה"ב דכתיב גובה מעשה אותו, היינו רק פל זמן שהיא חולין אבל פיון שפכר היא עולה ליכא איסור להתפיסה לבדה"ב וצ"ע בדיון זה עדיין, אבל מ"מ גם בלאו"ה לא מתרצה דהא דאי לאיסורא היא וכתב קרא וכנ"ל, ואולי י"ל דהתוס' מקשים מ"מ דנראה להם לדונק לומר דקרא איירי בשחט העולה קודם פדייה באיסור דמילתא דלא שכיחא היא, ואם נאמר פן אפשר עוד לומר דכשמתפיס עולה לבדה"ב אפילו אם עובר באיסור דמתפיס תמימים לבדה"ב, מ"מ בהכי איכא לאוקמי קרא דאורחי דאנשי למטעי בהכי דסברי דמצנה עבדי להתפיס לבדה"ב ודאי כנה פתב קרא ודו"ק: ובדבר מה שיש להקשות על תירוץ התוס' הראשון דשמא קסבר קדשי בדה"ב לא היו בכלל העמוהע"ר, הרי קושית הש"ס על ריו"ח וריו"ח הא ס"ל בתמורה (דף ל"ב) אליבא דרבנן דר"ש דקדובה"ב היו בכלל העמוהע"ר ע"ש, י"ל ליישב בכמה אנפי אף ע"ד נכון יותר י"ל בהקדם שתי הקדמות, (א) הנה בכל ממון של הדיוט יש לכל אדם בממון שלו קנין השינוי וקנין של החפץ עצמו, דאם אחד ירצה לתת לו שינוי החפץ ולקחתו לעצמו בחזקה הוא חמסן

ועובר בלא תחמוד, עיין ברמב"ם פ"א מה' גזלה ה"ט ובח"מ סי' שנ"ט ובמהרש"א בב"מ (דף ה') ועיין בראשונים מש"כ בקדושין (דף ח') גבי מנה אין פאן משכון אין פאן, דאפי' שנה חפץ רק דינר ואינו רוצה למנכרו אפי' במאה מנה אין אדם רשאי ליטלו הימנו אפי' במאה מנה, אבל בהקדש בקדושת דמים של בדה"ב נראה שאין להקדש בו רק קנן השיווי ולא קנן החפץ, שהרי הבעלים יכולין לפדותו אפי' בע"כ של גזבר, כדמוכח מהא דיבמות (דף פ"ח) דאמר הקדש נמי אי קדושת דמים משום דבידו לפדותו, ואם איתא דתלוי ברצון הגזבר מאי ביזו לפדותו איפא שמא לא ירצה הגזבר, אלא ע"כ דגם בלא הסכם הגזבר יכול לפדותו, וא"כ נמצא דאין להקדש בהחפץ רק קנן השיווי אבל לא קנן החפץ: הקדמה שניה (ב') דהנה כבר העלה הש"ש שמעתתא וא"ו פ"ד דמעילה בהקדש אינו מצד גזל ממון אלא רק מצד קנן איסור וכבר דיברנו בזה במקו"א בארובה, והסברא הישרה נותנת דזהו רק לפי האמת דגם בקדוה"ג יש מעילה הגם שאין לגבוה בו קנן ממון, עיין בב"ק (דף ע"ו) מקרו לשמים מעיקרא תורא דראובן והשתא תורא דראובן, ועיי"ש בתוס' ד"ה והשתא ובחולין (דף מ' ע"ב) ע"ש, והרי עניני מעילה ילפינו מתרומה דהנה קדוה"ג כדאיתא ברש"י במעילה פאן, ותרומה אין לה דין ממון רק דין איסור עיין בפסחים (דף ל"ב) נאפי' אכל תרומה של עצמו דלא גזל מידי נמי משלם, ועיין בתוס' פתובות (דף ל"ד ע"ב) ד"ה זר, ולהכי שפיר אמרינו דמעילה בהקדש הוא רק מצד איסור שבו, ולא משום ממון, אבל להס"ד לר' ינאי דאין מעילה בקדשי מזבח רק בקדשי בדה"ב ועולה בלבד שהם קדשים המיוחדים לה' ואין לפהנים ולבעלים בהן פלוג, שפיר י"ל דהמעילה הוא מצד ממון שבו שגזול נכסי גבוה ולא מצד איסור שבו: ואחר שתי הקדמות האלה נראה לחדש דהא דבעינן העמוה"ר בקדה"ב להפקיע את קדושתו ואיסור מעילה שבו, היינו אי אמרינו שיש להקדש בו קנן חפץ או שהמעילה היא מצד דין איסור שבו, אז שפיר י"ל דגילתה לנו התורה דאף שנתן שווי של החפץ במלואו בלי העמוה"ר לא נפקע קנן החפץ או קנן האיסור שבו ויש בו מעילה עדיין, אבל לפמש"כ דאין בו קנן חפץ רק קנן שיווי ואם נימא דגם המעילה היא מצד ממון שבו שגזול השיווי של החפץ אין סברא פלל לומר שאם נותן השיווי במלואו בלא העמוה"ר שלא ינפקע קדושתו, כיון שלא היה בו להקדיש רק שווי וזה שילם להקדש פל דמי שווי למה לא תפקע קדושתו, ואם כנים אנו בדברינו אלה א"כ א"ש מאוד דנדאי לפי המסקנא והאמת דגם בקדוה"ג יש מעילה והוא מצד איסור שבו ולא מצד שיווי כנ"ל שפיר ס"ל לריו"ח דלרבנן דר"ש צריף העמוה"ר גם בקדשי בדה"ב, אבל התוס' פאן הרי אזלי לפי ההנהגה אמינא דאין מעילה לר' ינאי אלא בקדשי בדה"ב ועולה המיוחדים לה' וא"כ הוא מצד ממון שבו כנ"ל, וכיון שאין בקדשי בדה"ב קנן חפץ אין סברא שיהיו בכלל העמוה"ר, ושפיר י"ל דס"ל לריו"ח דקדשי בדה"ב לא בעו העמוה"ר ודו"ק היטב: ומעין זה י"ל בקצרה דלכאורה קשה לריו"ח דלרבנן קדשי בדה"ב בכלל העמוה"ר מנ"ל הא, הרי קרא דואם פל בהמה טמאה וגו"מ דמחייב העמוה"ר בקדשי מזבח איירי כמפורש בתמורה (דף ל"ג) ע"ש, אלא דילפינו גם קדשי בדה"ב שישנן בהעמוה"ר מדכתיב בין טוב ובין רע אינה דבר שאינו חלוק בין טוב לרע הוי אומר זה קדשי בדה"ב עיי"ש בתמורה ברש"י (דף ל"ג) ד"ה וריו"ח, וא"כ קשה הרי מצינו קדושת דמים למזבח כגון שהקדיש זכר תמים לדמי נסכים, וא"כ מנ"ל

דקדבה"ב בכלל העמוהע"ר נימא דקרא דבין טוב ובין רע מיירי נמי פרישא דקרא בקדוה"ג אלא דרישא דקרא איירי בקדוה"ג למזבח וסיפא איירי בקדושת דמים למזבח דג"כ אין חילוק בין טוב לרע ושפיר בעי העמוהע"ר, אבל קדשי בדה"ב נימא דלא בעו העמוהע"ר, וע"כ לומר דאין סברא לחלק בקד"מ בין למזבח לבין בדה"ב וכל זה לפי האמת דקד"מ למזבח וקד"מ לבדה"ב מועליו בכולן ודאי שאין לחלק ביניהם גם לענין העמוהע"ר, אבל לר' ינאי לפי הס"ד דרק קדשי בדה"ב מועליו בהם אבל קדשי מזבח דאית בהו לפהגנים ולבעלים אין בהו מעילה, א"כ גם קדושת דמים למזבח נמי ודאי דלית בהו מעילה שיהי יקנה בהם דברים שיש בהם לפהגנים ולבעלים, וא"כ הרי שפיר י"ל דרק קדושת דמים למזבח שאין יוצאין לחולין ע"י מעילה אין יוצאין לחולין ע"י פדיון רק אם הנה העמוהע"ר, אבל קדושת דמים דיוצאין לחולין ע"י מעילה גם ע"י פדיון יוצאין לחולין בלא העמדה והערכה, וא"כ לפי האמת דבקמ"ז ג"כ יש מעילה וא"כ קדשי בדה"ב שווין לקדשי מזבח לגמרי בקדושת דמים, שפיר אית ליה לריו"ח לרפנן דר"ש דקדשי בדה"ב בעו העמוהע"ר, מקרא דבין טוב לרע, אבל התוס' פאן דאזלי לפי הס"ד דקדשי מזבח אין יוצאין לחולין ע"י מעילה וקדושת דמים לבדה"ב לא דמי לקדושת דמים למזבח, שפיר י"ל דסבר המקשן דקדשי בה"ב לא היו בכלל העמוהע"ר וקרא דבין טוב לרע הוא רק בקד"מ למזבח ודו"ק היטב: אות ג' ע"ב חמשה דברים בעולה מצטרפין זע"ז הפשר וכו', לא קחשיב תנא פאן עור העולה משום דבעור לא שייך חיוב משום פגול נותר וטמא, דאפ"י עור בית הפרסות ועור של ראש עגל הרף אין בהם שום חיוב שבפשר, כדאיתא בחולין (דף קכ"ב ע"ב) בעי מיניה ר"ל מריו"ח מהו שייטמא א"ל אינו מטמא א"ל למדתנו רבינו אלו שעורותיהן כבשרן וכו' ועור הראש של עגל הרף, א"ל אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה דתניא השוחט את העולה וכו' אב"י איש אבלום אמר משום ר' יעקב וכן הנה רשב"י איש פפר עיכום אומר משום ר"ש, אהד עור בית הפרסות ואהד עור הראש של עגל הרף וכו' חוץ למקומו פסול ואין בו פרת חוץ לזמנו פגול וחיובין עליו פרת פלומר ואין הלכה כמותו, וסוגיא זו הובאה גם בחולין (דף נ"ה ע"ב) לענין גלודה וכתב שם הרי"ף והר"ן והרמב"ן במלחמות והרא"ש והר"ן שם דהלכה כריו"ח דעור בית הפרסות ועור הראש של עגל הרף אין דינם כבשר לכל מילי, והרמב"ם פ"ד מה' מאכא"ס הי"ח פתב וז"ל האוכל מנבלה וטרפה או מבהמה וחייה הטמאין מן העור ומן העצמות ומן הגידים וכו' ה"ז פטור מפני שאילו אין ראויין לאכילה ואין מצטרפין עם הבשר לכזית עכ"ל, ושם בהלכה כ"א פתב וז"ל אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם וכו', אכן עור הפרסות ועור הראש של עגל הרף לא קחשיב שיהא דינם כבשר משום דגם הרמב"ם פוסק כריו"ח כמש"כ הרב המגיד והלח"מ שם, ואפ"י לאחר שליקה דנחית להם תורת אונקל מ"מ לא נחית להם תורת בשר לענין איסור וטומאה, כמבואר בחולין (דף ע"ז ע"ב) ובפסחים (דף פ"ד) ובזבחים (דף פ"ח ע"ש).

ובירושלמי פסחים פרק פיצד צולין באלו שעורותיהן כבשרן פליגי ריו"ח ור"ל, דריו"ח ס"ל דהיינו רק לענין איסור וטומאה אבל לא ללקות משום אוכל נבלה, ור"ל ס"ל דגם לוקין עליהן משום נבלה ע"ש דמבואר דעכ"פ אלו שאין עורותיהן כבשר גם איסור ליכא לריו"ח עכ"פ, ולוא יהא דמדרבנן מ"מ אסורין כמו עצמות של איסור שאסורין מ"מ מדרבנן לשיטת הרמב"ם, אבל עכ"פ טעם העור אפי' של בית הפרסות אינו אוסר

דדינו פֿשָׂאָר עוֹר וְעֵינֵן בַּצַּל"ח פֿסָחִים (דָּף פ"ד) מַה שְׁמִפְלֶפֶל שָׁם, עכ"פּ נִמְצְיָנוּ לְמִדֵּין דְּלֹא הָיָה מְצִי תַּנָּא דִּידָן לְמִיחָשֵׁב עוֹר אִפִּי שֶׁל בֵּיהֶפ"ר לְעֵנֵן צִירוּף לְהַעֲלֹאָה בַּחוּץ וּלְעֵנֵן פֿגוּל נו"ט פֿאַמוֹר: פִּירוֹת הַנּוֹשְׁרִין מְדַבְּרִינוּ דְּעוֹר הָרֹאשׁ אִפִּי שֶׁל עֶגֶל הָרֶדֶף וְעוֹר הָאֶרְכּוּבָה הַנִּמְפָּרֶת עִם הָרֹאשׁ אִף לְאַחַר שְׁשֻׁלְקוֹן וְעֵשָׂאָן צִיקֵי קִדְרָה, נְהִי דְאַנְכֹל הֵם עֵינֵן בִּינְיָה (דָּף ל"ד ע"א) וּבְפוֹסְקִים שָׁם מ"מ אֵין שָׁם נְבֵלָה אוֹ טְרֵפָה אוֹ טְמֵאָה עֲלֵיהֶן, וְאַף דְּנִימָא דְאַסוּרִין מ"מ מְדַרְבְּנָן פֿעֲצָמוֹת שֶׁל אִיסוּר לְהֶרְמַב"ם מ"מ פְּלִיטָתָן אֵינָה אוֹסְרָ' פֿמוֹ שְׁפִלִיטָת עֲצָמוֹת אִיסוּר אֵינָה אוֹסְרָת, וּבְפֶרֶט שְׁלֹא מְצִינּוּ מְקוֹר לְהֶרְמַב"ם דְּהָעוֹר וְהַעֲצָמוֹת וְכו' אִיסוּרִין מְדַרְבְּנָן וַיֵּשׁ רֵאשׁוּנִים דַּס"ל בְּאַמַּת דְּאַף מְדַרְבְּנָן אֵין בְּהֵם אִיסוּר כַּמֶּש"כ הָאוֹר זְרוּעַ הַגְּדוּל סִי' תַּמ"ג וַיֵּל, הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה וּמְצָא בָּהּ שְׁלִיָּא נֶפֶשׁ הַיָּפָה וְכו' תֵּאכְלֶנָּה וְכו' וְאֵינָה מְטֵמְאָה טְנוּמָאָת אָנְכְּלִין וְכו' וְלֹא טְנוּמָאָת נְבֵלוֹת וְכו' חִיָּשֵׁב עֲלֵיהֶן לְאַכִּילָה מְטֵמְאָה טְנוּמָאָת אָנְכְּלִין וְלֹא טְנוּמָאָת נְבֵלוֹת וְכו', מְפָאן הָיָה דָן רַבִּינוּ יוֹאֵל הַלּוּי זַצ"ל עַל שְׁלִיָּא שֶׁל נְבֵלָה אוֹ שֶׁל טְרֵפָה שְׁנֹתְבִשְׁלָה עִם בְּשָׂר פֿשְׂרָה שְׁאֵינָה אוֹסְרָת, דְּהוֹאִיל דְּלֹא מְטֵמְאָה טְנוּמָאָת אָנְכְּלִין מִשּׁוּם דְּלֹא חִשִּׁיב אָנְכֹל ש"מ פֿיִרְשָׁא בְּעֵלְמָא הִיא, אַע"ג דַּע"י מַחְשָׁבָה אֵית לָהּ טְנוּמָאָת אוֹכְּלִין מִיְהוּ הוֹאִיל וּמַעֲיָקְרָא פֿיִרְשָׁא הִיא שְׂרִי דְּלֹא חִזְיָא לְאַדָּם, וְאַשְׁפָּחֵן בַּפ"ק דְּבַכּוֹרוֹת (דָּף ז' ע"ב) דְּיִלִּיף עֵנֵן אָכִילָה מִעֵנֵן טְנוּמָאָה, דַּאר"ה עוֹר הַבָּא פֿנְגֵד פֿנְיוֹ שֶׁל אָדָם בֵּין חֵי בֵּין מַת מוֹתָר פֿי' מוֹתָר בְּאַכִּילָה, א"ל ר"ח לר"ה תַּנְיָא דְּמַסִּיעַ לָהּ עוֹר הַבָּא פֿנְגֵד פֿנְיוֹ שֶׁל אָדָם בֵּין חֵי בֵּין מַת טְהוֹר פֿי' וְה"ה לְאַכִּילָה, הַלְפָּה פֿי' הִיכָא דְּיִלִּיף הַתָּם הָיָתָר אָכִילָה מְטֵהֶרֶת טְנוּמָאָה ה"נ אֵית לְמִילָף הַכָּא לְעֵנֵן שְׁלִיָּא דְּכִיּוֹן דְּאֵינָה מְטֵמְאָה מוֹתָר נְמִי בְּאַכִּילָה, וְכִי תִימָא הָא אָמְרִינוּ נְבֵלָה עַד לְפֶלֶב הֵינּוּ הִיכָא דְּמַעֲיָקְרָא חִזְיָא לְאַדָּם כְּדַאֲמַרִּינוּ בְּרִישׁ פֶּרֶק דָּם שְׁחִיטָה (דָּף כ"א ע"א), אָבֵל הִיכָא דְּמַעֲיָקְרָא לֹא חִזְיָא לְאַדָּם לֹא חִשִּׁיבֵי אָכִילָת פֶּלֶב אָכִילָה כְּדַמְפְּרֵשׁ הַתָּם, וְאֵין לְדַמּוֹת הָא לְנִבְלַת עוֹף טְהוֹר וְהַחֲלָב בַּפְּפָרִים שְׁצָרִיף מַחְשָׁבָה וְאַפ"ה אֵיכָא עֲלֵה אִיסוּר אָכִילָה] דְּהַתָּם טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּבַכְרָפִים אָכִילֵי לֵיהּ בְּלֹא מַחְשָׁבָה וְכו' עכ"ל, א"כ בְּרוּר הַדְּבַר דְּלְשִׁיטְתֵיהּ גַּם עוֹר נְבֵלָה וְטְרֵפָה שְׁאֵינָה מְטֵמְאָה טְנוּמָאָת נְבֵלָה בַּכ"מ וְצָרִיכָה מַחְשָׁבָה לְטְנוּמָאָת אוֹכְּלִין אִפִּי בַּפְּרָפִים, וְדַאי שְׁמוֹתָר בְּאַכִּילָה כְּשִׁלְיָא, וְדַבְּרֵי הָאוֹר זְרוּעַ הָאֵלָה הוּבָא בְּהַגְהוֹת אִשְׁר"י סוּף פֶּרֶק בְּהַמָּה הַמְקַשָּׁה בְּקִיצוֹר גְּדוּל וְהַפְּר"ח לִי"ד סִי' פ"א ס"ק י"ב רָאָה רַק הַג"ה זֹו וְלֹא רָאָה בְּאו"ז גּוּפָא שְׁלֹא נִדְפַס עֲדִינֵן בְּנִימּוֹ מִש"ה פְּתַב מַה שְׁפָתַב, אָבֵל הַמְעֵינֵן בְּאו"ז גּוּפָא יִרְאָה שְׁאֵין פּוֹנְתוֹ כֶּלֶל לְאַסוּר אִפִּי מְדַרְבְּנָן וְכַמוֹ שְׁהַעֲמַקְתִּי לָהּ כֶּל לְשׁוֹנוֹ פֿאַן.

וְהֶרְמַב"ם דַּס"ל דְּעוֹר נְבֵלָה וְטְרֵפָה יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר אָכִילָה מְדַרְבְּנָן אֵיְהוּ ס"ל בְּאַמַּת דְּגַם שְׁלִיָּא אִיסוּרָה בְּאַכִּילָה כְּדַפְּסֵק בְּהַדְיָא סַפ"ה מַה' מַאֲכָלוֹת אִיסוּרוֹת דְּרַק מַה שְׁלֹא יִצְתָה מוֹתָר אָבֵל מַה שְׁיִצְתָה אִיסוּר, אָכֵן הָרֹאב"ד הַשִּׁיג שָׁם עָלָיו בְּאַמַּת וְכַתֵּב דְּכִיּוֹן דְּשִׁלְיָא אֵינּוּ אוֹכֵל וְכו' אַמַּאי אִיסוּרָה לֹא כּוֹלָה וְלֹא מְקַצָּתָה עכ"ל, דַּס"ל לְהָרֹאב"ד כְּרַבִּינוּ יוֹאֵל הַלּוּי וְהַאו"ז שְׁהִבִּיאוּ דְּאַפִּי אִיסוּר דְּרַבְּנָן אֵין בְּהֵם בְּדַבְּרִים שְׁצָרִיכִין מַחְשָׁבָה לְטַמָּא טְנוּמָאָת אוֹכְּלִין, וְהָא דְּלֹא הַשִּׁיג הָרֹאב"ד עַל הֶרְמַב"ם גַּם בַּפ"ד מַה' מַאכָא"ס הִי"ח פֿשוּט הוּא דְּסַמְךָ עַל מַה שְׁהַשִּׁיג עָלָיו בְּסוּף פֶּרֶק ה' גַּבִּי שְׁלִיָּא אוֹ מַאיִזָּה סִיבָה אַחֲרָת פְּנִדוּעַ שְׁאֵין זֶה קוֹשִׁיָא כֶּלֶל וְהִרִי ר"ת הוּבָא בְּתוֹס' ע"ז דָּף ס"ט ע"א ד"ה הֵהוּא אֵימְרָטוּטִי ס"ל מְפוֹרֵשׁ דְּעֲצָמוֹת חֲמוֹר מוֹתָרִין בְּאַכִּילָה ע"ש, וְגַם מְהַר"ש פ"ה דְּתַרּוּמוֹת וְהִבִּיאוּ הָרֹא"ש

בְּחֻלּוֹתַי פָּרַק גִּיה"נ וְהִסְפִּים לְכָל דְּבָרָיו ע"ש מוֹכַח דְּחֻלְקִים עַל הַרְמַב"ם וּס"ל דְּעוֹר וְעֲצָמוֹת נְבֵלוֹת וּטְרִיפוֹת מְוַתְרִין בְּאַכִּילָה אִפִּי מְדַרְבְּנֵן, דְּהֵנָּה הוּא הַר"ש הַקָּשָׁה שֶׁם סְתִירָה מִירוּשְׁלָמִי לְבַבְלִי דְּבַבְלִי מוֹכַח דְּלִמ"ד בְּשֵׁשִׁים עֲצָמוֹת הָאִסוּר מִצְטָרְפִין עִם הָאִסוּר, וּבִירוּשְׁלָמִי אֵיתָא דְקִלְפֵי אִסוּר מִצְטָרְפִין עִם הַהִיתָר, וְכַתֵּב דְּאִין לֹאמַר דְּבַעֲצָמוֹת יִשׁ לְחֻלּוֹתַי יוֹתֵר דְּהָא לֹא עֲדִיפֵי מְגִידִין דְּאִינָם בְּנו"ט.

דאע"ג דתנן עצמות הקדשים בזמן שהיא מכנסן אסורין היא אמר בירושלמי עלה דבראשי כנפים וסכוסין היא מתניא עכת"ד ע"ש, ואם איתא דס"ל להר"ש וקרא"ש דעצמות אסורין באכילה מדרבנן פהרמב"ם הרי אין כלל מקום להקשות מהא דבזמן שהיא מכנסן אסורין דהא נדאי מדרבנן אסורין הם באכילה ומ"מ פליטתן אינה אוסרת, אע"כ דס"ל דעצמות וה"ה העור מותרין באכילה אפי' מדרבנן.

וכן משמע קצת דעת רש"י בב"ק (דף ע"ח ע"ב) ד"ה הנותר עמו פגון מבשרו אבל שיונת עורה וקרניה וגזותיה לא הנה שיעור עכ"ל, והרמב"ם פ"ב הי"א מה' גנבה לא נקט רק קרניו וגזותו לא הנה שיעור ולא קחשיב העור ודו"ק שיש להאריך בזה הרבה ואין כאן מקומו להכי פה קצרתי, ואם אפי' ניא דאין להתיר עור נבלה וטרפה מה"ט דהאור זרוע והר"ש וקרא"ש וקרא"ש דפליגי אהרמב"ם פ"ג דאין ההיתר מפני שהיה סניף בדבריהם גבי עור, מ"מ סניף להיתר נדאי הני וא"כ הא פתב הפליתי דהיא דיש סניף להיתר איסור דרבנן בטל אם האיסור הוא איסור הנאה ע"ש, ואפי' אם נחליט דלא פהפליתי מ"מ הרי כתב הש"ך ביו"ד סי' ק"י בדיני ס"ס סי' י"ז דבשר שנתעלם מהע"י אע"פ דהוי חתיכה ראויה להתכבד בטיילה מפני שהוא ספק אם נתחלפה, כ"ש חתיכה שיש בה בעצמה ספק אם היא אסורה מדרבנן כלל דנדאי בטיילה אע"פ דהיא ראויה להתכבד כן נלענ"ד: ואני מודיע בזה צערי שאינני מבין תירוץ מהר"י הלוי באו"ז שם על הקושיא מנבלת עוף טהור והחלב בכפרים דאע"ג דצריכין מחשבה אסורין באכילה ותירץ דשם שאני משום דבכפרים אכלי ליה בלא מחשבה כמו שהעתקתי דבריו לעיל, דאפתי מה נעשה עם נבלת בהמה טמאה שצריכה מחשבה בכל מקום פדתנן שם בעוקצין (פ"ג משנה ג') ומ"מ אסורה באכילה מה"ט, וע"כ לומר דאדרבה דהיא דאסור מה"ט אין כאן קושיא דעץ או פירשא הוא והתורה אסרתה וה"ה נבלת עוף טהור והחלב בכפרים, והנה גם התוס' במנחות (דף ס"ט ע"א) הקשו אהני דצריכין מחשבה לטומאה אוכלין אמאי האוכלן חייב משום נבלה, ותירצו חז"ל דאין לדמות איסור לטומאה (כלומר דלענין אכילה גזה"כ הוא דאי כפשוטו הרי תקשי עליהם מפכורות (דף ז' ע"ב) הנ"ל שהביא האור זרוע, ובאמת שיש עיון בכלל הנה דאין לדמות איסור לטומאה ואכ"מ] או דכיון דמשימו בפיו אין לה מחשבה גדולה מזו עכ"ד, ואין אני מבין היטב תירוץ השני דאיה תוכל מחשבה לעשות נבלה הרי שליא ועור נבלה וטרפה מהני מחשבה בהם רק לטמא טומאת אונקלין אבל לא טומאת נבלה, ולא לעשותן כבשר לחייב על אכילתן מלקות דנבלה, או לעשות העור כבשר לענין שאם יחשוב בקרבן על העור לאכול ממנו כזית חוץ לזמנו שיהיה פגול וכעת כ"ז צ"ע: נחזור לענין שעמדנו בו דלפ"מ שביארנו נראה דהא דקיי"ל ביו"ד סי' ק"א דרגל בהמה הנה חתיכה הראויה להתכבד, היינו ע"כ דביניהם הנה הרגל גם בלא העור ראוי להתכבד משום המוח והבשר שבין העור לעצם, והא דכתב רש"י בחולין (דף קכ"ח ע"ב) דבארפובה ליפא בשר בין עור לעצם היינו

ע"כ הפונה על העצם המחבר הארפובה לשוק, פעין שפירש הרא"ש בתשובה פלל כ' פ' ארפובה שאמרו בתולין (דף ע"ז) ועיין ביו"ד סי' נ"ה ובפמ"ג שם.

אבל בארפובה הנמכרת עם הראש הרי חזינו שיש בשר ומשו"ה הנה ראוי להתכבד, ואל תתמה שהרי גם רגל אנוז הנה בימיהם ראוי להתכבד כביו"ד סי' ק"א שם, וא"כ נראה דבמינו קרוב לומר יותר דרגל בהמה אינה ראויה להתכבד, ולא מבעיא אם היא חיה או מלוחה אלא אפי' אם נתבשלה הרבה ונעשית ציקי קדרה נהי דהנה אז העור אוכל ובעינין ששים גם פנגד העור משום דהעור הוא איסור דבוק שהעור דבוק לבשר, אבל ראויה להתכבד לא הנה דהא העור איסורו רק מחמת בלוע שבה וכל שהאיסור הוא משום בלוע לא הנה לענין ביטול חתיכה הרלהת"כ, גם בנמלח רגל בהמה טרפה ואפי' אם נתבשלה עם בשר פשר י"ל דעור הרגל מצטרף להבשר לבטל הבשר והמח שברגל הטרפה בהפסד מרובה עכ"פ, כמו דעצמות האיסור מצטרפין עם ההיתר כדקיי"ל ביו"ד סי' צ"ט בטור וש"ע, דבמליחה נדאי דלא שניף בעור איסור דבוק שלא יצטרף להיתר שהרי גם לכלי עור מהני הגעלה כמו לכלי עצם כמפורש ביו"ד סי' קל"ה ובאו"ח סי' תנ"א, ונהי דהש"ך הכריע דעצמות הרפים מצטרפין לאיסור בסי' צ"ט שם הרי פתב הפמ"ג דבהפסד מרובה גם עצמות הרפים אין מצטרפין לאיסור ואפ"ש דגם מצטרפין להיתר, וכ"כ הפ"ת משו"ת מהר"י הלוי, ואפי' אם נימא דבעצמות אין להקל משום מוח שיש בהם פיון שהן רפים מ"מ בעור הרי אין מוח רק לחלוחית בעלמא נדאי שיש להקל וגם גידן הרבה יש ברגל הארפובה הנמכרת עם הראש ואין בגידן בנו"ט ודינם כעץ בעלמא וכעצם, ועיין בירושלמי פרק בן סורר לענין בן סורר ומורה שאכל רק גידן הרפים ע"ש, וע"כ לענ"ד לענין מעשה יש להתנישב הרבה בדבר בענינים האלה פי יש מקום להקל ומכ"ש רגל בהמה גסה שהרב חקמת אדם פתב בלאו"ה שאינה ראויה להתכבד ע"ש וקצרת: ודע דמ"מ רגל בהמה מסתמא דבר שבמנין הנה, אם לא שידוע שבאותו מקום או באותו זמן אין דרך למנותו תמיד פלל, והא לך לשון הסמ"ג בדין ביטול ביצה אסורה וז"ל, ומפח זה לא רצה ר"י להתיר לישאל אהד שהיו לו רגלי בהמה בבית טבח גוי, והיו הרוב חתומין ומקצתם לא חתומין וכו' ונתערבו פולן ולא הופרו, ולא רצה ר"י להתירם מס"ס ספק הוחלפו בבית עפוי"ם או לא ואת"ל הוחלפו נתבטלו ברוב הכשרים, דכיון דליכא שני ביטולין ברוב אין להתיר פיון דהנה כל שדרכו למנות עכ"ל, הרי דבאמת לא אתי עלה מפח חתיכה הראויה להתכבד אבל מ"מ אתא עלה מפח דבר שבמנין ע"ש ודו"ק: ומ"מ אין מפאן סתירה לדברי הש"ך בדיני ס"ס אות י"ז הנ"ל, דהש"ך שם לא פתב להקל רק בדין בשר שנתעלם מן העין שאינו אלא חומרא בעלמא, משא"כ דינו של הסמ"ג שהיו הרגלים בבית הטבח הגוי דאסורין מדינא כמש"כ הש"ך ביו"ד סי' קי"ח סק"א ע"ש: בגמ' מתני ליה ר"ה לרבא חמשה דברים בעולה מצטרפין א"ל בעולם קאמרת וכו' לכאורה הענין תמוה מעט ובמהדורא קמא ערכתני ע"ז ענין פלפולי ע"ד החידוד מעט, אבל שבתתי וראיתי שהדבר פשוט שר"ה הנה מתני ליה בעולה מצטרפין בלא ריוח הרבה בין המילות ואות מ"ם דמקלת מצטרפין הנה נמשך לאזן השומע למילת בעולה והנה סבור רבא דבעולם קאמר, ומשו"ה שאל רבא בעולם קאמרת וא"ל לא כן אלא תני בעולה, שהרי פיוצא בזה ממש מצינו בב"ק (דף ק"ד ע"ב) ויתב ר"ה וקאמר להא שמעתא א"ל רבה בריה יש תלמוד קאמר מר או ישתלמו קאמר

ק"ד ע"ב) ובגדרים (דף ע"ז ע"א) א"ל ר"א לרב הונא אמר רב הכי א"ל אשתיק א"ל אשתיק קאמרף או שתי קאמרף ובפירוש המינוח לרש"י שם, ועיין בתוס' פאן דג'רסי גם פאן לרבה ברביה דאזלו לשיטתם בבכורות (דף י"ד ע"א) דרבא לא ראה את ר"ה מעולם והגירסא פאן כבב"ק שם: אות ד ברש"י ד"ה חמשה דברים בעולה וכו' ואע"ג דתני רישא קדמ"ז מצטרפין זע"ז אצטרפיה למתניי הא לאשמעינן הך רבונא דבשר וסולת ונין מצטרפין אע"ג דמינא אחרנינא ניהו עכ"ל, הנה רואה שדילג פאן על חלב דתנו נמי במתניתין וכתב דרק בשר יין ושמן וסולת מיני אחרנינא ניהו.

מבואר דאזיל בשיטת הסוברין דבשר וחלב מין אחד הם וכן מוכח מרש"י בזבחים (דף ע"ח) ד"ה וש"מ נו"ט ברוב לאו דאורייתא וכו' דגם לענין טעם חלב ובשר וכן בשר בהמה עם בשר עוף טעמם שנה פלומר שנקראים מין במינו, דכתב שם וז"ל וקס"ד השתא דאפי' פיגול ונותר מב' מינים פגון האי בשר והאי שרי מנחה עכ"ל ע"ש, ולמה צייר רק בשר ושרי מנחה ולא קאמר בשר וחלב או בשר בהמה עם בשר עוף, ע"כ דס"ל דכל אלה מין במינו מקרי וזה ברור, ועיין ביד אברהם בשו"ע יו"ד סי' צ"ח ביו"ד דפוס ויילנא בארנקה, אף מה שהקשה שם היא"ב מזבחים (דף ק"י ע"א) דאיתא שם המקריב קדשים ואימורין בחוץ חייב, אמאי והא איכא תציצה וכו' רב אמר מין במינו אינו חוצץ ומבואר דאימורין ובשר מין אחד הם, וקשה על הסוברים דחלב ובשר שני מינים הם וכבר טרחו האחרונים ליישב זה, נראה פשוט דכונתרב הוא על תרת הפכד והפליזות דבשר ואימורים הם וקצרת: רש"י ד"ה וא"ל ונהרי תודה וכו' ודם לא קחשיב וכו' עכ"ל, אע"ג דגם בפירגמ"ה נמי פתוב פן מ"מ ברור מאוד דזה נ"ל במשנה פמוכן וכן הוא באמת בפ"י קדמון הנדפס מכ"י בדפוס ויילנא: רש"י ד"ה ששה דברים שבתודה מצטרפין זע"ז לפגול נותר וטמא וכן הוא בפירגמ"ה, ולא נקטו גם פאן לענין העלאה בחוץ י"ל משום דרובן של הני ששה לא מתקבלי בפנים, והנה ר"ש ס"ל במס' ערלה דשני מינים לא מצטרפין ולא פליג גם פאן לומר דלא מצטרפי זה יש ליישב בכמה אנפי וק"ל: אות ה' במשנה התרומה ותרמ"ע ותרמ"ע של דמאי וכו' מצטרפין לאסור ולחייב עליהן אהח"מ, הא דלא קתני נמי דמצטרפין לענין מלקות אם אכל במזיד, הוא משום דתרומ"ע של דמאי אינו מצטרף לענין מלקות דאין איסורו אלא מדרבנן, ואם תצי שיעור אסור מה"ת בתרומה והגלוים לה יש להעיר דלפמש"כ מהר"ח הובא במל"מ פ"א מה' חמץ ומצה דלהכי צריף קרא בחמץ לאסור חצי שיעור משום דלא דמי לחלב שהיתה לו שעת הפנוף, א"כ תרומה דג"כ הו"ל שעה"כ וקרא מיוחד ליכא ממילא ח"ש דידיה מותר מה"ת, ונהרי המל"מ שם פתב דחמץ בערב פסח דליכא קרא לאסור ח"ש באמת ח"ש מותר מה"ת [וימה שהקשו הקהלת יעקב אלגזי והפמ"ג באו"ח סי' תרי"ב משבועה ומיוהכ"פ דג"כ הו"ל שעה"כ ומ"מ ח"ש אסור בהן מה"ת לריו"ח, י"ל דיוהכ"פ ושבועה שהם איסור גברא דנהרי החפץ הוא מדינא של היתר, בהו לא שייף הפרכא דהו"ל שעה"כ ורק באיסור חפצא שייף סברא זו, אלא דלכאורה גם חמץ הוא פאיסור גברא פיון דלאחר פסח מותר בהנאה וגם באכילה מה"ת ויש לחלק] וא"כ בתרומה וכו' אפשר דח"ש מותר מה"ת אף לריו"ח הואיל והו"ל שעת הפנוף, אכן בפ"ב דביכורים מ"א תנו התרומה והביכורים חייבין עליהם מיתה וכו' ואסורין לזרים ומפורש בירושלמי

מוכא ברע"ב שם דקמ"ל דחצי שיעור גביהו אסור מה"ת, והשמ"ק בב"מ (דף נ"ג) הרגיש דמאי קמ"ל הרי בכה"ת ח"ש אסור מה"ת ותגרץ דהנה ס"ד דמותר גביהו ח"ש משום דאין איסורן שנה בפל, וכ"כ התו"י ביבמות (דף ע"ג ע"א) בש"ס דווילנא ולמהרל"ח י"ל נמי דס"ד דח"ש מותר הואיל והו"ל שעת הפישר וכאמור קמ"ל, והטעם י"ל דכיון דקיי"ל חטה אחת פוטר את הפרי וכתב המל"מ והנו"ב דשתי מצות יש בהפרכת תרומה אחת לתקן את הפרי להתירו לזרים ולזה סגי בחטה אחת, ושנית הנהיגה לכהן וזה צריך שיעור, וא"כ פיון דחל שם תרומה על חטה אחת מה"ת ודאי דחטה גם אסורה לזרים מה"ת, דאל"כ אלא דמותרת לזרים א"כ ליפא בחטה אחת קדושת תרומה ואיך פוטר את הפרי, וכן בחלה ובכפורים מה"ת ליפא שיעור לפטור השיריים ממילא ע"כ דח"ש אסור בהו, ולפ"ז י"ל עוד דבתרומה וכיפא בה אפי' לר"ל ח"ש אסור מה"ת מהאי טעמא, ויתיישב בזה מה דכתב התו"ט בכפורים שם פ"ב מ"א ה"ל דלר"ל ח"ש עכ"פ מדרבנן אסור בתרומה ובכפורים, ויקשה מאי קמ"ל מתניתין הא בכל האיסורין ח"ש אסור מדרבנן עכ"פ לר"ל כעין קושית השמ"ק ה"ל אליפא דריו"ח, אכל לדברינו א"ש דקמ"ל דבתרומה ובכפורים אסור מה"ת גם לר"ל חצי שיעור: שבת וראיתי שפונרש בירושלמי רפ"ו דתרומות דמודה ר"ל בתרומה דח"ש אסור מה"ת מטעם אחר משום דתרומה אסורה בהנאה של פילוי, ובדבר האסור בהנאה מודה ר"ל דח"ש אסור מה"ת, וז"ל הירושלמי שם אמר הרבני פורש מפזית תרומה] ואיני פורש מחצי זית א"ר בון בר"ח נעשה פאוכל חצי זית בשוגג וח"ז במזיד, ופריד ואין יסבור רבב"ח כר"ל וכו' עיין בפני משה שם ומשני מודה ר"ל באיסורי הנאה דח"ש אסור מה"ת ותרומה הרי אסורה בהנאה של פילוי כנלע"ד ביאור הירושלמי הנה בעזה"ש, ובירושלמי פ"ב ה"א דבכפורים הגירסא כמש"כ המראה הפנים ע"ש ותבין שנה נכון, אף מהר"ש משמע וכן בפירושו לחלה ספ"א מפורש דלר"ל בתרומה ח"ש מותר מה"ת וכ"כ התו"ט בכפורים רפ"ב כמו שהזכרתי לעיל והנלע"ד פתבתי: ** (אי בתרומה אסור חצי שיעור אף לר"ל מדאורייתא מבואר היטב בקוטרס "שמן למנחה" על מ"ת מהגאב"ה סי' ק"ט.

** (אות ו' במשנה כל הנבלות מצטרפות זע"ז, הרמב"ם הלכות מאכא"ס (פ"ד הי"ז) פתב כל הנבלות מצטרפות זע"ז ונבלה מצטרפת עם טרפה וכו' זה הכלל כל שאיסורן בלאו אחד מצטרפין בשני לאונין אין מצטרפין חוץ מנבלה וטרפה הואיל והטרפה תחילת נבלה היא עכ"ל, ובזה א"ש דברי התוס' במס' זבחים (דף ס"ט) במשנה דמלק ונמצאת טרפה ר"מ אומר אינה מטמאה בבית הבליעה ורי"א מטמאה בביהב"ל, ופירש"י דלא מהני מליקה לטרפה לטהרה מטומאתה, והתוס' שם ד"ה ר"י אומר ז"ל תימה אפילו נבלה גמורה לא תטמא לר"י דלא חגיל אא"כ אסור קדשים וכו' עכ"ל, והקשה השעה"מ בה"א"ב דמה הקשו התוס' הרי נבלה הנה אסור מוסיף אא"כ אסור קדשים דנתוסף אסור לגבוה וכו', וכ"כ התוס' בחולין (דף ק"א) ושפיר חגיל נבלה אא"כ אסור קדשים ומטמאה בביהב"ל והיא לכאורה קושיא עצומה, אף לפי האמור אתי שפיר דלכאורה הרי יש להעיר דלמה להו להתוס' להקשות איך חל נבלה על קדשים ולמה לא הקשו דהרי כאן מיירי מפורש שנמצאת טרפה וא"כ אין אסורה משום כל תאכל נבלה אלא משום כל תאכל טרפה כמו דדרשינו לענין טמא, אלא דבאמת אין זה קושיא כלל דנבלה וטרפה

שְׁנֵי הַלְאוּנוֹן כְּמוֹ מִשֵּׁם אֶחָד הֵם דְּטֵרְפָה תְּחִילַת נְבִלָה הִיא כַּמֶּשׁ"כ הֶרְמֵב"ם, וְאִין שְׁיִיף לֹמֵר דְּאִין נְבִלָה חָל עַל טֵרְפָה מִשּׁוּם אֶחָד ע"א דְּהָא מְעִיקְרָא נְמִי תְּחִילַת נְבִלָה הִיא, וְשִׁפּוּר נְמִשָּׁף אַח"כ אִיסוּר נְבִלָה וְאִיסוּרָה בְּאִכְלָהּ מִשּׁוּם נְבִלָה וּמִטְמְאָה ג"כ מִשּׁוּם נְבִלָה, וּלפ"ז מִיְנוֹשֵׁב קְוִשִׁית הַשְּׁעָה"מ דְּהָא בְּאֵמַת לִיכָא מְפֹרָשׁ בְּקִרְא בְּשׁוּם מְקוּם דְּנְבִלָה אִיסוּרָה לְגְבוּהָ, אֲלֵא דְנִתְמַעַט מִמִּילָא מְקִרְא דְמִן הַבְּקָר לְהוֹצִיא אֶת הַטֵּרְפָה וְה"ה נְבִלָה אוּ מְקִרְא דְמִמְשָׁקָה יִשְׂרָאֵל אוּ מְקִרְא דְהִקְרִיבֵהוּ נָא לְפַחְתִּיף כַּמֶּשׁ"כ הֶרְמֵב"ם פ"ב מ'ה' אִסוּמ"ז, וְא"כ נְבִלָה לֹא עֲדִיפָא מִטֵּרְפָה לְדִין הָאִיסוּר לְגְבוּהָ, וְא"כ בְּמִשְׁנֵה שְׁם דְתַנּוּ מְלַק וְנִמְצָא טֵרְפָה מַחֲיִים וְע"י הַמְּלִיקָה נְעֻשִׁית נְבִלָה הָרִי לֹא נִתּוּסָף בְּהָ אִיסוּר לְגְבוּהָ כְּלָל, שְׁהָרִי קוֹדֵם הַמְּלִיקָה הֵיטָה נְמִי אִיסוּרָה לְגְבוּהָ מְכַל הֵנִי טַעֲמָא מִשּׁוּם טֵרְפָה, וְשִׁפּוּר הַקָּשׁוּ הַתּוֹס' שְׁם אִמְאִי מִטְמְאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה דְּהָא נְבִלָה לֹא חָל עַל אִיסוּר קְדָשִׁים כִּינּוּן שְׁהֵיטָה כְּבָר טֵרְפָה, אֲבָל אִיסוּר נְבִלָה עַל טֵרְפָה חָל שְׁפִיר, וְכֵן אִיסוּר נְבִלָה עַל קְדָשִׁים דְּעֵלְמָא שְׁלֵא הֵיטָה טֵרְפָה מַחֲיִים וְדָאִי חָל מִשּׁוּם אִיסוּר מוֹסִיף לְגְבוּהָ, וְהַתּוֹס' לֹא הַקָּשׁוּ רַק אִמְשָׁנָה דְשֵׁם דְמִיָּרִי שְׁהֵיטָה טֵרְפָה קוֹדֵם הַמְּלִיקָה, וְאִיסוּר נְבִלָה עַל טֵרְפָה חָל שְׁפִיר מִשּׁוּם דְּטֵרְפָה תְּחִילַת נְבִלָה הִיא כַּמֶּשׁ"כ הֶרְמֵב"ם וְדו"ק וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּתוֹס' חוֹלִין (דף ל"ז) ד"ה וְרַמִּינָהוּ וְכֵן כְּתַב הֶרְמֵב"ם בְּחִידוּשָׁיו שְׁם בְּבִיאוּר יָפָה וְכַתַּב שְׁכָן גַּם דַּעַת רַש"י וְעִינּוּ יְבָמוֹת דָּף ל"ב זָר שְׁאָכַל מְלִיקָה וְקִצְרִיתִי אוּלָם זֶה פְּשׁוּט מְאוּד דְּהֵנִי שְׁיִשׁ עֲלֵיהֶן שְׁם טֵרְפָה מְקִרְא דּוֹבְשָׁר בְּשִׁדָּה טֵרְפָה לֹא תֵאֱכְלוּ כִינּוּן שְׁיִצָּא בְּשָׁר חוּץ לְמַחֲצִיתוֹ נֶאֱסָר אִינוּ מְצֻטְרָף עִם נְבִלָה, דְּהָרִי כָל הֵנִי טֵרְפוֹת לֹא תְּחִילַת נְבִלָה הֵן וּמְפִשִׁיטוֹת הַעֲנִינּוּ אִין לְהֶאֱרִיף בְּזֶה וְעִינּוּ נו"ב מִהַדו"ת חֲאו"ח ס' י"ג שְׁדַבְּרִיו פְּלֵא: אוֹת ז' אֲמָנָם בְּשָׁר מִן הַחֲי מְצֻטְרָף עִם נְבִלָה שְׁהָרִי בְּשָׁר מִה"ח יְלִיף רִיו"ח מְקִרְא דּוֹבְשָׁר בְּשִׁדָּה טֵרְפָה לֹא תֵאֱכְלוּ וְלִהְכִי כְּמוֹ שְׁטֵרְפָה מְצֻטְרָפָת עִם נְבִלָה ה"נ בְּשָׁר מִה"ח דְּגַם בְּבְשָׁר מִה"ח שְׁיִיף הַסְּבָרָא דְתְּחִילַת נְבִלָה הִיא, וְעִינּוּ בְּסִפְרֵי פ' רֵאָה אֲקִרָא דְלֹא תֵאֱכַל כָּל נְבִלָה וּבִירוּשָׁלַיִם פָּרַק ג' מִיָּנִים ה"א לְפִירוּשׁ הַפְּנִי מִשָּׁה שְׁם שְׁהוּא עֵיקָר דְלֹא כַּהֲק"ע שְׁם דְּאִיתָא שְׁם בְּשֵׁם רִיו"ח כְּעִין זֶה עִי"ש, אֲמַת דְּבִתּוֹסְפֵתָא פ"ק דְּמַכִּילִתִין אִיתָא דְּבַהֲמָה טְמֵאָה חֲצִי זֵית בְּחִיָּה וְחֲצִי זֵית בְּמִיתָה מְצֻטְרָפִין לְלִקוֹת מִשּׁוּם טְוִמְאָה, וְכַחֲצִי זֵית מְבַהֲמָה טְהוֹרָה בְּחִיָּה וְכַח"ז בְּמִיתָה אִין מְצֻטְרָפִין [כַּצ"ל וְדָאִי] דְּבַחֲטִיָּה הָאִיסוּר הוּא מִשּׁוּם בְּשָׁר מִה"ח וּבְמִיתָה הוּא מִשּׁוּם נְבִלָה הָרִי דְמְפֹרָשׁ דְלֹא כְּהֶרְמֵב"ם, אָף י"ל דְּהָא תּוֹסְפֵתָא ס"ל כר"ל דְּבְשָׁר מִה"ח יְלִפִּינּוּ מְלֵא תֵאֱכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבְּשָׁר לְהִכִי הֵנָּה בְּשָׁר מִה"ח וְנְבִלָה שְׁנֵי עֲנִינִים שׁוֹנִים וּמִשׁוּ"ה וְדָאִי דְאִין מְצֻטְרָפִין אֲבָל הָרִי הֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק כְּרִיו"ח וְא"ש, וּבְפִשׁוּטוֹ מוֹכַח כֵּן גַּם בְּסוּגְיָא לְקַמֵּן בְּגַמ' דְּמַבִּיא בְּרִיָּתָא דַּח"ז מְפָרָה וַח"ז מְגַמֵּל בְּמִיתָתָן מְצֻטְרָפִין דְּאִיסוּר נְבִלָה חָל עַל אִיסוּר טְוִמְאָה דַּס"ל אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר, וּמ"מ תְּנִי רִישָׁא ח"ז פְּרָה בְּחִיָּה וַח"ז גְּמֵל בְּמִיתָה אִין מְצֻטְרָפִין, אַע"ג דְּכָאן יֵשׁ לֹא דְבְשָׁר מִה"ח וּטְמֵאָה יֵשׁ לֹא דְנְבִלָה בְּמִיתָה וְלְצֻטְרָפוֹ לְדַעַת הֶרְמֵב"ם, אַע"כ דְּגַם הָא בְּרִיָּתָא ס"ל כר"ל דְּיְלִיף בְּשָׁר מִה"ח מְלֵא תֵאֱכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבְּשָׁר וְא"כ הוּוּ מְתָרִי לְאוּוֹן לְהִכִי לֹא מְצֻטְרָפִי, אָף י"ל דְּאִתָּא כְּרִיו"ח נְמִי וּמִיָּרִי בְּאֶבֶר מִה"ח דְּלְכוּ"ע הֵנָּה עִם נְבִלָה תְּרִי לְאוּוֹן מְחֻלְקִים, וְא"כ כִּינּוּן דְּחֻלְקוֹ מְבַחוּץ פְּטוּר אָף לְרִיו"ח כְּדִיתָא בְּחוֹלִין ס"פ גִּיה"נ וְאִין שְׁיִיף בּוֹ צִירוּף, כְּמוֹ שְׁהִקָּשׁוּ הַתּוֹס' כָּאן אֲלִיכָא דְרַב דְּמוֹקִי לְעִנּוּ טְוִמְאָה, אָף הֶרְמֵב"ם הָרִי פּוֹסֵק בְּפ"ה ה"ד מ'ה' מֵאֲכֵא"ס דְּחֻלְקוֹ בְּחוּץ דְּנֹקָא בְּאֲכְלוֹ מְעַט מְעַט פְּטוּר אֲבָל אִם

בלע שְׁנֵי הַחֲצָאִים פְּאָחַד חֲזִיב וּא"כ א"ש מְאוּד סוֹגְיָא דִּידוֹן אָבֵל הַתּוֹסֵפְתָא דפ"ק דְּמִכִּילְתִּין הַגְּז"ל אִי אֶפְשָׁר לְיִישָׁב דְּמִינְרֵי ג"כ בְּאַבְרָם מֵה"ח וְסִבְרָא דְאַבְרָם מִן הַחֵי אֵינוֹ נוֹהֵג בְּטַמְאִין, לְהִכִּי בְּטַמְאָה מְצַטְרַפִּין חֵיהּ וּמִתְהַוֵּי וּבִטְהוּרִין לֹא מְצַטְרַפִּי, דְּאִם מְצַטְרַפִּין בְּטַמְאָה הָרִי ע"כ בְּיַשׁ פְּזִית בְּשָׂר בְּצִירוּף שְׁנִיָּהֶם אֵינְרִי, וּא"כ גַּם בְּטְהוּרָה מְצַטְרַף ח"ז בְּשָׂר מֵה"ח עִם חֲצִי זֵית בְּשָׂר מִן הַגְּבִלָה דְּהָא שְׁנִיָּהֶם מְשֵׁם אָחַד לְרִיו"ח וְדו"ק בְּכָל זֶה: אוֹת ח' פֶּל הַשְּׂרָצִים מְצַטְרַפִּין זַע"ז, הִנֵּה פֶל הַצִּירוּפִים הַשְּׁנוּיִם בְּכָל פֶּרֶק זֶה לְעִנְיָן אֲכִילָה שְׂעִינְר עֵת הַצִּירוּף הוּא פְּזִית בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס פְּדֵאִיתָא בְּכַרִּיתוֹת (דָּף י"ב וי"ג).

אִךְ מִסְתַּפְקָנָא בְּשִׁמוּנָה שְׂרָצִים הַמְּוֹבָדְלִין דְּשְׂעִינְר אֲכִילְתוֹן בְּכַעֲדָשָׁה פְּטוּמָאֲתוֹן פְּדֵאִיתָא בְּסוֹגְיָוִן דְּלַקְמָן, אִם שְׂעִינְר צִירוּף אֲכִילְתוֹן הוּא נְמִי בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס אוֹ בְּשְׂעִינְר קָטָן מְזַה, דְּמַצַּד הַסְּבָרָא קָשָׁה הוּא מְאוּד לוֹמַר דְּכַעֲדָשָׁה יְהִיָּה שְׂעִינְר צִירוּפוֹ שְׁנָה עִם שְׂעִינְר צִירוּף שֶׁל פְּזִית, וְהָרִי בְּיוֹמָא (דָּף פ' ע"ב) מִתְקַיֵּף לֵה רְבָא פְּזִית בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס וּכְכוּתְבַת בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס, א"ל אֲבִי קִים לְהוּ לְרַבְּנָן דְּבַהֲכִי מִיִּשְׁב דְּעֵתוֹ טְפִי מְהִכָּא לֹא מִיִּשְׁב דְּעֵתוֹ, מִתְקַיֵּף לֵה רְבָא בְּכְכוּתְבַת בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס חֲצִי פֶרֶס בְּכַדִּי אַכפ"ר, א"ל ר"פ הַנַּח לְטוּמְאָת הַגְּוִיָּה דְּמִדְרַבְּנָן.

הָרִי דְּבַגְמ' יָרְדוּ חו"ל לְהַסְפֵּר הַדְּבָר וְלֹא הָוּה הַשְּׂעִינְר פְּמִילְתָא בְּלֹא טַעְמָא, וְכֹאן עִנְיָן אֲכִילַת הַשְּׂרָצִים הָרִי הֵם פְּכָל אִיסוּרֵי תוּרָה דְּלֹא שְׂיִיף בְּהוּ עִנְיָן יְתוּבִי דְּעֵתָא וְהָאִיסוּר הוּא מֵה"ת וְלוֹקִין עָלָיו, וּא"כ נִרְאָה דְּאֵינוֹ חֲזִיב עַל כַּעֲדָשָׁה מִן הַשְּׂרָץ מֵהַשְּׂמוּנָה שְׂרָצִים הַמְּוֹבָדְלִין אִם אֲכָלָן בְּפַעַם אָחַד דְּוָקָא אָבֵל לֹא אִם הַפְּסִיק מְעַט בְּנִתְיִים, וּבְפֶרֶט דְּכָל חֵיבוֹן בְּכַעֲדָשָׁה הוּא פְּטוּמָאֲתוֹ וּבְטוּמְאָה הָרִי לֹא שְׂיִיף צִירוּף דְּאִם נִגַע בְּכַחֲצִי עֲדָשָׁה וְחִזְר וְנִגַע בְּכַחֲצִי עֲדָשָׁה וְדֵאִי דְּטְהוּר הוּא, אָבֵל מָה אֲעֲשֶׂה דְּבִתּוֹ"י בְּכַרִּיתוֹת (דָּף י"ג ע"ב) ד"ה אָכַל אוֹכְלִין טְמֵאִין פְּתִבוּ וְז"ל, וְנִרְאָה דְּמִינְרֵי שְׂאֲכַל גְּבִלַת עוֹף טְהוּר וְשִׁתָּה מְשַׁקֵּין טְמֵאִין פְּגוֹן דָּם הַשְּׂרָץ שְׂמֵטְמָא בְּבִשְׂרוֹ וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ עַכ"ל, פִּי שְׂעַל זֶה תָּנִן בְּמִשְׁנָה שֶׁם דָּאִם שָׁהָה כְּדִי אַכפ"ר בְּאֲכִילְתוֹ אוֹ בְּשִׁתְּוֹ וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ חֲזִיב וְאִם שָׁהָה טְפִי פְּטוּר, הָרִי מְפוֹרָשׁ דְּגַם דָּם הַשְּׂרָץ שְׂעִינְר טוּמְאָתוֹ וְאֲכִילְתוֹ הוּא ג"כ כַּעֲדָשָׁה כְּבִשְׂרוֹ כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ד' ע"א) ד"ה מִנִּין לְרַבִּיעִית דָּם וְכו' ע"ש, וּמ"מ פְּתִבוּ שְׂעִינְר אֲכִילְתוֹ הוּא בְּכַדִּי אַכפ"ר פְּאֵלָה שְׂעִינְרָן בְּכַוִּית, אָמַת שְׁלִפִי דְּעַת הָרַב הַמְּגִיד בַּפ"כ מֵה' מְאָכְלוֹת אִסוּרוֹת שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם הִיא דְּגַם שְׂמוּנָה שְׂרָצִים שְׂעִינְר אֲכִילְתוֹן לְחֲזִיב מְלַקוֹת הוּא בְּכַוִּית, אָבֵל פְּכַר הַעִירוּ רַבִּים שְׂאִין הַדְּבָר מְוַכְרַח בְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם, אָבֵל אִין הַדְּבָר נוֹגַע כָּלֵל לְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּכַרִּיתוֹת שֶׁם שְׁהָרִי הַתּוֹ"י לְעִנְיָן טוּמְאָה מִיָּרוֹ דְּוִדָּאִי גַם דָּם שְׂעִינְר בְּכַעֲדָשָׁה לְהִכִּי אִין לְהָאֲרִיף פְּאֵן בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם, גַּם דְּבַרֵי הַתּוֹס' בְּעֲצָמָם שֶׁם וְצָרִיכִין בִּיאוּר כְּמוֹ שְׁהַעִירוּ רַבִּים וְעִינִין בְּהַגְהוֹת הָרַש"ש שֶׁם וְרֵאִיתִי זֶה פְּכַר שְׂבִסְפָר אוֹר שְׂמַח הַגִּיָּה שֶׁם בְּתוֹ"י אֵיזָה הַגְהָה אָבֵל אֵינוֹ תַחַת יָדֵי עֵתָה לְרֵאוֹת אִם הַגְהָתוֹ נוֹגַעַת לְעִנְיָנֵינוּ, עַכ"פ כְּפִי שְׂמִבְנוֹאֵר שֶׁם לְפָנֵינוּ דְּעֵתָם מְפוֹרָשׁ דְּגַם כַּעֲדָשָׁה שְׂעִינְרָה בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס, וְכֵן פְּתַב הַפְּלִיטִי בְּיו"ד ס' ק"ד אֲגַב אוֹרְחִיָּה וְגַם הַמְּנַחַת חִינוּף פְּתַב בְּדִין אֲכִילַת הַשְּׂרָצִים שְׂעִינְרָה הוּא בְּכַדִּי אַכפ"ר, וְלֹא הַזְפִּירוּ הַש"ס דְּיוֹמָא שְׂהַבְּאֵנוּ וּבְעִינֵי הַדְּבָר פְּלֵא, וְהָרִי מְצִינּוּ עוֹד דְּבַדְבָּר שְׂאִיסוּרוֹ חִידוּשׁ הוּא אִין לֵה בּוֹ אֵלָא חִידוּשׁוֹ וְאִין חֲזִיבִין עָלָיו עַד שְׂיִאֲכְלָנוּ בְּפַעַם אָחַד לֹא בְּכַדִּי אַכפ"ר פְּדֵאִיתָא בְּחֻלִּין (דָּף ק"ג ע"ב) ע"ש בְּרַש"י ד"ה חֲלָקוּ מִבְּחוּץ, וּבַע"ז (דָּף ס"ח ע"ב) אִיתָא דְּעַכְבְּרָא דְּבִתִּי

עכ"פ חידוש הוא דאסור אע"ג שנותן טעם לפגם, וא"כ למה יהיו חייבין עליו אם אכל כעדשה ממנו בכדי אכ"פ, אמת (דבזבחים דף ע' ע"א) איתא להקפד דכיון דחידוש הוא הנה אמינא שיתחייבו עליו אפי' ביותר מאכפ"ר וכבר עמדו רבים ע"ז כמש"כ המנחת חינוך מצנה קס"א ולא מצאו מענה, אף לכאורה גם שבועה חידוש היא דהיא אמינא מצונו מדבר ומביא קרבן ומ"מ שיעור אכילה לעבור על השבועה הוא פנות בכדי אכפ"ר וצ"ע בכ"ז לענ"ד אף אי נימא דמתניתין ר"מ היא פכל סתם משנה ועיין בתיו"ט במשנה ב' ובמשנה אחרונה בפרקין, אליבא דר"מ הרי נדאי אין שיעור כעדשה לחיוב אלא אם אכלו בפעם אחד, שהרי ר"מ ס"ל בכריתות שם לענין שאר איסורין דהשיעור הוא פאנכל קליות, והרי פתב הדרישה ופרישה בטור יו"ד סי' ק"ץ דשיעור כעדשה וכשעורה שוין בכמות שיעורו, אלא דאנו לדינא קיי"ל כרבנן דר"מ ששיעור האיסורין הוא בכדי אכילת פרס: ודע דאי מתניתין ר"מ היא ותנן קושית הברית אברהם שהקשה לדעת הגהות המל"מ פ"א מה' יו"ט והנו"ב מהדו"ת חיו"ד סי' ע"ח דבאיסור שאין בו מלקות לא חייש ר"מ למיעוטא, א"כ מאי פריה הש"ס בחולין (דף י"א) ר"מ היכי אכיל בשא דלמא ס"ל לר"מ כר"י הגלילי ביומא (דף ל"ו) דלאו דנבלה הוא לאו הנחתק לעשה ואין לוקין עליו ולהכי גם ר"מ לא חייש למיעוטא ע"ש, אולם במשנתנו הרי מבואר דלוקין על לאו דנבלה דאל"כ צירוף למה לן ומשנתנו הרי ר"מ היא, אלא דלפי האמת בלאו משנתנו מבואר בחולין (דף ק"א) דר"מ ס"ל דהאוכל גיד הנשה של נבלה לוקה שמים על גיד ועל נבלה, ומשו"ה בחולין (דף פ') במשנה דחשו"ק ששחטו בינם לבין עצמן ר"מ מתיר לשחוט אחריהן אותו ואת בנו, ובגמ' שם איתא דמחייב הנה ר"מ אשחטתן משום נבלה עיי"ש ברש"י, דאין כבר שום ספק דר"מ נדאי מחייב על לאו דנבלה מלקות ומינשב קושית הברית אברהם בברור ודו"ק: אות ט' פה מקום אתי להזכיר הא דתנו בכריתות (דף ט"ו ע"ב) א"ר יהושע שמעתי שהאוכל מזבח אחד בחמשה תמחויין בהעלם אחד שחייב מעילה על כל אחר ואחד דתמחויין מסלקין לענין מעילה, וכן קיי"ל להלכה אע"ג דחמשה תמחויין מצטרפין לשוה פרוטה להתחייב מעילה אחת, כדתנו בריש פרקין קדשי מזבח עם קדשי בדה"ב מצטרפין, וכן תנו לעיל חמשה דברים בעולה מצטרפין הבשר והחלב והסולת והיין והשמן וכל הגי נדאי תמחויין חלוקין הם ובפרט קדשי מזבח עם קדשי בדה"ב דנדאי תמחויין מסלקין הן ומ"מ מצטרפין, זוהי אחת מהתקורות שיש במעילה מבכל התורה שבכל התורה אם מצטרף אינו מסלק ואם מסלק אינו מצטרף, ועיין במל"מ פ"ד ה"א מה' שבועות ד"ה ודע שפאו לידי חידושי הרמב"ן וכו' שהביא שם הרמב"ן יש מי שפירש דכי אמרינו צירוף את המעילה לזמן מרובה לא בשני תמחויין דהואיל וחלוקין לא מצטרפין אלא בתמחויי אחד ובגוף אחד ואינו נכון עכ"ל הרמב"ן, ותמה שם המל"מ בצדק משנה דריש פרקין דקדשי מזבח עם קדשי בדה"ב מצטרפין הרי מפני דלא פהיש מפרשים, דדוחק לומר דהא דקדשי מזבח עם קדשי בדה"ב מצטרפין היינו דוקא בכדי אכילת פרס, והיש מפרשים ס"ל דלזמן מרובה דוקא שני תמחויין אינם מצטרפין כדמשמע מרהיטת לשונו באמת זהו דוחק גדול, שהרי פתב דשני תמחויין הואיל וחלוקין לא מצטרפין, הרי דס"ל דמעילה שנה בזה לכל איסורין שבתורה דכל שמסלק לא מצטרף, וא"כ גם אם אכל בשני תמחויין

בתוך שיעור אכילת פֶּרֶס נְמִי לא מצטרפין, כִּינן דְּהָא נְדָאי דְּגַם בְּתוּךְ שִׁיעוּר אֲכִילַת פֶּרֶס
תַּמְחוּנָן מְחַלְקִין אִם יֵשׁ בְּכָל אֶחָד שְׁנֵה פְּרוּטָה וְחֵיב שְׁתֵּי מְעִילוֹת.

וא"כ לְשִׁיטְתָּיה גַם בְּתוּךְ שִׁיעוּר אֲכִילַת פֶּרֶס לֹא מְצַטְרְפִי וְזֶה נְדָאי אִינוּ, וְלִהְיֵי הַחֲלִיט
הַרְמַב"ן שְׂאִין דְּבָרֵי הַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים הָאֵלֶּה נְכוּנִים, וְעַיִן שָׁם בְּכָל אַרְיכוֹת דְּבָרֵי הַמַּל"מ
שָׁם בְּכָל הַהֲלָכָה הֵיא וְתַרְנֵה נַחַת: וְהִנֵּה כָּל שְׂשֵׁהָ בְּאֲכִילָתוֹ יוֹתֵר מִשִּׁיעוּר צִירוּף דִּין
אֶחָד חֲצֵי שִׁיעוּר יֵשׁ עָלָיו וְח"ש אָסוּר מֵה"ת אֲלֵא שְׂאִין לוֹקִין עָלָיו, וְדַע שְׂאֵמְנָם
הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב בְּאו"ח ס' תרי"ב וּבְשׁו"ת ריב"ן ס' כ' וְכֵן בְּסִפְר עֲצֵי אֶלְמוּגָיִם פְּתָבו
דְּהָא דח"ש אָסוּר מֵה"ת הוּא רַק בְּאִסוּר פֶּרֶת כְּחֶלֶב וְדָם, או עכ"פ אִסוּר לֹא שִׁישׁ בּו
מִלְקוֹת כְּטֶרֶפָה גְּבֻלָּה וְשֶׁרְצִים, מִשָּׂא"כ בְּאִסוּר עֲשֵׂה או אפ"י לֹא הִבָּא מְפָלַל עֲשֵׂה גְּבִייהו
ח"ש מוֹתֵר מֵה"ת וְרַק מְדַרְבְּנָן אָסוּר, וְיֵשׁ אַחֲרוֹנִים שְׁהִסְבִּירוּ בְּזֶה מִש"כ הַרְשֵׁב"א
בְּחִדוּשָׁיו לְשֶׁבֶת (דף ד') וז"ל, וְלִי נִרְאֶה דְּשִׂאֲנֵי הֵתָם כִּינן דְּחֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי בֶן חוֹרִין
לִית בְּיָה מְשׁוּם לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ מְשׁוּם צַד חִירוֹת שָׁבוּ וְכו' ע"ש דְּכּוֹנְנָתוֹ דְּבְּאִסוּר
עֲשֵׂה ח"ש מוֹתֵר מֵה"ת, אוֹלָם הַפּמ"ג לִיז"ד בְּפִתְיָה לְהִלְכוֹת שְׁחִיטָה פְּתַב בְּשֶׁנְרֵשׁ הַב'
דְּלֶהפּוֹסְקִים דּוֹנְבַחֲתָ הִנֵּה עֲשֵׂה חֵיב עַל כ"ש עֵי"ש וּבפּמ"ג לאו"ח ס' תרי"ב במש"ז
סק"ד, וּבְאַמַּת מְבוֹאֵר בְּתוֹס' שֶׁבֶת (דף צ"א) ד"ה כְּגוֹן דְּאִיפָא פְּחוֹת מְכַבֵּצָה דְּגַם בְּאִסוּר
עֲשֵׂה חֲצֵי שִׁיעוּר אָסוּר מֵה"ת, שְׁפָתָבו שָׁם בְּזֶה"ל וְא"ת מ"ש כְּזִית תְּרוּמָה מְחֲצֵי זִית
דְּהָא בְּתְרוּמָה טְמֵאָה לִיכָא אֲלֵא עֲשֵׂה וְכו' וְחֲצֵי זִית נְמִי הָא קִי"ל כְּרִיו"ח דח"ש אָסוּר
מֵה"ת עכ"ל, הָרִי מְפִנְרֵשׁ ס"ל לְהַתוֹס' דְּבְּאִסוּר עֲשֵׂה נְמִי ח"ש אָסוּר מִן הַתּוֹרָה, גַּם
בְּתוֹס' שְׁבוּעוֹת (דף כ"ב ע"ב וְדף כ"ג) ד"ה דְּמוּקֵי מְבוֹאֵר הָכִי, וְכֵן הָר"ן בּפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת
פְּתַב דְּמַחֲלֵב לְחוֹדָא לֹא נִפְקָא לָן דח"ש אָסוּר מֵה"ת רַק בְּחֵיב פֶּרֶת לְהָכִי צִירוּף טַעַם
דְּחִזִי לְאַצְטְרוּפֵי עַכְת"ד, וְעוֹד נִדְבָר אִיה"ש בְּפָרֶק זֶה בְּעִנְיָן חֲצֵי שִׁיעוּר כְּפִי אֲשֶׁר יִהְיֶה
לֹאֵל יְדִינוּ וְכֵאֵן אֲזַפִּיר רַק מִש"כ הַצֵּל"ח בְּכִסְחִים (דף מ"ד ע"א) דְּבְּאִסוּר הַתְּלוּי בְּזִמְן
וְאֶחָד חֲצֵי שִׁיעוּר בְּסוּף הַזִּמְן אִין בּו אִסוּר מֵה"ת, כִּינן שְׂאִין פְּנָאי לְהַשְׁלִים הַשִּׁיעוּר הָרִי
לֹא חֲזִי לְאַצְטְרוּפֵי, וְלֹא דְמִי לְמִי שְׁהוּא בְּמָקוֹם שְׂאִין לוֹ רַק ח"ש וְאִי אֲפֻשֶׁר לוֹ לְהַשְׁיֵג
עוֹד ח"ש לְהַשְׁלִים הַשִּׁיעוּר דְּלְכַאוּרָה נְמִי לֹא חֲזִי לְאַצְטְרוּפֵי, וּמ"מ נְדָאי דַּח"ש שִׁישׁ
לוֹ אָסוּר לוֹ מֵה"ת, דְּשִׂאֲנֵי הֵתָם שַׁע"כ פ' יֵשׁ מְצִיאוֹת שְׁיָבִיאוּ לוֹ עוֹד ח"ש וְשִׁפִּיר מְקָרִי
חֲזִי לְהַצְטְרֵר, וְעוֹד דְּהָא אָמַר רִיו"ח בְּחוֹלִין (דף ק"ג ע"ב) אֶחָד פְּזִית וְהִקִּיאוּ וְחִזְר וְאֶכְלוּ
חֵיב, וְא"כ אפ"י בְּמִדְבָר שְׁמָם שְׂאִין מְצִיאוֹת כְּלָל שְׁיָבִיאוּ לוֹ עוֹד נְמִי חֲזִי לְאַצְטְרוּפֵי ע"י
שְׁיָקִיא חֲחֲצֵי שִׁיעוּר שְׂאֶכֶל וְיִחְזוֹר וְיִאֲכָלוּ.

מִשָּׂא"כ בְּאִסוּר הַתְּלוּי בְּזִמְן שְׁבִסוּף הַזִּמְן אִי אֲפֻשֶׁר לוֹ כְּלָל שְׁיָאֲכֵל בְּאִסוּר רַק חֲצֵי
שִׁיעוּר וְתוֹ לֹא חֲזִי לְאַצְטְרוּפֵי וְכ"כ הַגָּאוֹן רַע"א בְּתַשׁוּבוֹתָיו וְעוֹד אַחֲרוֹנִים פְּתָבו כֵּן
וּפְלָפְלוּ בְּזֶה: אוֹת יו"ד דף ט"ו ע"א בַּגְמ' אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֲלֵא לְעִנְיָן טוֹמְאָה אֶבֶל לְעִנְיָן
אֲכִילָה וְכו' וְלוֹי אָמַר לְאַכִּילָה נְמִי מְצַטְרְפִין, כְּתָבו הַתוֹס' דְּפִלְגָתָם הִיא אֲלִיפָא דמ"ד
בְּעֻלְמָא אִין אִסוּר חָל עַל אִסוּר, אֲלֵא דְלוּי ס"ל דְּהָכָא לְכו"ע אִסוּר חָל עַל אִסוּר דְּכִינן
דְּגִלִי קָרָא דְאִסוּר גְּבֻלָּה חָל עַל חָלֵב ה"ה דְּחָל עַל טְמֵאָה, וְלְכַאוּרָה קֻשָּׁה דְּהָרִי בְּחוֹלִין
(דף ק' ע"ב) תְּנִיָא לְהִדְיָא ר' יְהוּדָה אוֹמַר יְכוֹל תְּהָא גְּבֻלַת עוֹף טְמֵא מְטֵמָא בְּגָדִים בְּבֵית
הַבְּלִיעָה וְכו' יֵצֵא זֶה שְׂאִין אִסוּרוֹ מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל גְּבֻלָּה אֲלֵא מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל טְמֵא
דַּא"ח עַל אִסוּר, הָרִי מְפִנְרֵשׁ דְּלֵא כְּלוּי וְהִיא קוֹשְׂיָא עֲצוּמָה, אָף יִפְהָ תִּירֵץ בְּזֶה הַרַב

חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ בְּהַקְדָּם מִשׁ"כ הַר"ש בְּטִהְרוֹת (פ"א מ"ג) דְּאָפִי מֵאֵן דַּס"ל אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר דְּרִישׁ נְמִי הֵךְ דְּרִשָּׁא דַר' יְהוּדָא, וְהֵכִי דְרִישׁ מִי שְׂאִין בּוּ אֶלָּא אִיסוּר גְּבֻלָּה יֵצֵא זֶה דְּאִיפָּא בּוּ מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל טְמֵא נְמִי, וְלִכְאוּרָה גַם דְּבָרֵיו תְּמוּהִין מְאוּד שְׁהָרִי בַגְמ' דְּחֻלִּין שְׁם דְּנִיגָה מְזַה דַר' יְהוּדָא ס"ל אֵין אַחַע"א וְלִהַר"ש מֵאִי רְאָיָה הִיא, אֶלָּא ע"כ לֹמַר דְּבִאֲמַת זֶה תְּלוּי בְּזַה דְּרַב תְּנִי שְׁם בְּלִשׁוֹן הַבְּרִייתָא יֵצֵא זֶה שְׂאִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל גְּבֻלָּה אֶלָּא מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל טְמֵאָה לְחוּד, אֲבָל לֹוי גָּרִיס בְּבְרִייתָא יֵצֵא זֶה שְׂאִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל גְּבֻלָּה לְחוּד אֶלָּא מְשׁוּם גְּבֻלָּה וְטְמֵאָה נְמִי, וְהַר"ש מְפָרֵשׁ שְׁם אֶלִיפָּא דְלֹוי מְשׁוּם דַּס"ל דְּהִלְכָה בְּזַה כְּלוּי כְּמוֹ שְׁפּוֹסֵק גַם הֶרְאָב"ד בַּפ"ב מַה' מֵאכֵא"ס, וְהַרְמְב"ם פּוֹסְקֵם כְּרַב מְשׁוּם דְּסוּגִית הַש"ס בְּחֻלִּין שְׁם כְּרַב אֲזַלָּה, וְאֵנִי בְּעֵנֵי מוֹסִיף דַּמְשׁו"ה פּוֹסֵק הַרְמְב"ם כְּרַב מְשׁוּם דְּבִפְסוּחִים (דָּף ל"ה ע"ב) ת"ר יָכוֹל יֵצֵא אָדָם יָדִי חוֹבְתוֹ בְּטָבָל תְּלִמּוּד לֹמַר לֹא תֹאכַל עָלְיוֹ חֲמִץ מִי שְׂאִיסוּרוֹ מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל עָלְיוֹ חֲמִץ יֵצֵא זֶה שְׂאִין אִיסוּרוֹ מְשׁוּם ב"ת חֲמִץ אֶלָּא מְשׁוּם ב"ת טָבָל, וּפְרִיף וְאִיסוּר חֲמִץ לְהִיכֹן אֲזִיל אָמַר רַב שְׁשֵׁת הָא מְנִי ר"ש הִיא דְּאָמַר אֵין אַחַע"א, רְבִינָא אָמַר אִפִּי תִימָא רְבִנָן מִי שְׂאִיסוּרוֹ מְשׁוּם ב"ת חֲמִץ בְּלִבָּד יֵצֵא זֶה שְׂאִיסוּר אֶף מְשׁוּם בַּל תֹּאכַל טָבָל, וּפְרִיף מִיָּדִי בְּלִבָּד כְּתִיב אֶלָּא מְחַנְוֹתָא כְּדָרַב שְׁשֵׁת עַכ"ל הַגְמ' שְׁם, הָרִי דְּסִתְמָא דַּגְמ' ס"ל דְּמִיָּדִי לְבַד כְּתִיב וְזֶהוּ כְּרַב וְדִלָּא כְּלוּי וְעֵינֵין בְּגִלְיוֹן הַש"ס לְהַגְרַע"א שְׁם: אוֹת י"א אֲבָל לְעֵנָן אֶכִּילָה טְהוּרִין בַּפ"ע וְטְמֵאִין בַּפ"ע, הֵינּוּ מְשׁוּם דְּאֵין אִיסוּר חַע"א כַּמְש"כ הַתּוֹס' וְשָׂאָר מְפָרְשִׁים, כְּבָר הַקְּשׁוּ רַבִּים דְּהָא בְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף כ"א ע"ב) וּבְחֻלִּין (דָּף ק"ב ע"ב) כְּתִבוּ הַתּוֹס' בַּד"ה שְׂאִין בּוּ כְּזִית דְּעַל חֲצִי שְׁיַעוּר חָל אִיסוּר אַחַר וּבְשׁו"ת הַגְרַע"א סִי ע"ו כְּתִב בְּפִשְׁטוֹת לְהִיפּוּף וְהוּא פְּלָא שְׁלֵא הִבִּיא כְּלָל הַתּוֹס' דְּחֻלִּין] וְא"כ כָּאֵן אִמָּאי לֹא יֵצְטְרָפוּ, וְתִירֵץ הָרַב חֲזִי אַרְיָה עַפ"מ דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת (דָּף פ' ע"א) ד"ה נַעֲשֶׂה סְרִיס לְמַפְרַע דְּרַב ס"ל הַתְּרַאֲת סָפֵק לֹא שְׁמִיָּה הַתְּרַאֲה, וְא"כ אִם אֶכַל חֲצִי זִית מְטְהוּרָה וְח"ז מְטְמָאָה וְאַח"כ תּוּף אֶכִּילַת פָּרַס יֹאכַל עוֹד ח"ז מְטְמָאָה, הָרִי בְּנֻדְאֵי יֵצְרָפוּ שְׁנֵי חֲצָאֵי זִית מְהִטְמָאָה לְמַלְקוֹת וְלֹא יִלְקָה עַל לָאו דְּנִבְלָה, וְא"כ הו"ל הַתְּרַאֲת סָפֵק כְּשִׁמְתֵרִין בּוּ מְשׁוּם לָאו דְּנִבְלָה שְׁמָא יֹאכַל אַחַר הַחֲצִי זִית מְטְמָאָה עוֹד ח"ז מְטְמָאָה בְּתוּף אֶכִּילַת פָּרַס, וְא"כ לֹא יִלְקָה מְשׁוּם גְּבֻלָּה, וְיֵשׁ לְפִלְפֵל בְּזַה עוֹד לְדִינָא דְּהַרְמְב"ם פּוֹסֵק כָּאֵן כְּרַב אַע"ג דְּפּוֹסֵק דְּלַעֲנָן מַלְקוֹת הַתְּרַאֲת סָפֵק שְׁמָה הַתְּרַאֲה, אֲכֹן עוֹד נִדְבַר לְהֵלֵן אִיָּה"ש בְּעֵינֵי קָלָל זֶה דְּאִיסוּר חָל עַל חֲצִי שְׁיַעוּר לְכֹן אֶקְצַר כָּאֵן: אוֹת י"ב וְאוּלָּם בְּעֵינֵי פְּלוּגְתָא דְּרַב וְלוּי לַפ"מ שְׁרַש"י וְתוֹס' פִּירְשׁוּ דְּפִלְגִי אִם אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר אִם לֹא צ"ע, דְּהָרִי גְּבֻלָּה אֶטְמָא לֹא הֵוָה לֹא כּוֹלָל וְלֹא מוֹסִיף וְלֹא בְּבַת אַחַת וְלִיפָּא מ"ד שְׁיָהָא אַחַע"א בְּכֶאֱלָה, וּבְשִׁלְמָא לְהַלַּח"מ (בַּפ"ט מַה' מֵאכֵא"ס ה"ד) שְׁכַתְּב דְּעַל חֲלָב גְּבֻלָּה לּוֹקִין וְעַל חֲלָב טְמֵאָה אֵין לּוֹקִין כְּמִפְּנֵי רִשׁ בְּרַמְב"ם (בַּפ"ג מַה' מֵאכֵא"ס) אֶפְשָׁר דְּנִבְלָה הֵוָה אִיסוּר כּוֹלָל, אֲבָל לְהַפְמ"ג בִּי"ד סִי פ"א ס"ק א' שְׁכַתְּב דְּגַם עַל חֲלָב גְּבֻלָּה וְטְרַפָּה אֵין לּוֹקִין קֶשֶׁה מְאוּד, לְהֵכִי כְּתִב הָרַב דְּרָף יָם שְׁלִוִּילָא פִי הָרֵאשׁוֹנִים הַנָּ"ל הֵיָה מְפָרֵשׁ פִּירוּשׁ אַחַר דְּכו"ע ס"ל בְּאֲמַת דְּאֵין אִיסוּר גְּבֻלָּה חָל עַל טְמֵאָה, וְהָא דַּס"ל לְלוּי כָּאֵן דְּנִבְלָה וְטְמֵאָה מְצַטְרָפִין הוּא דְּאֲזִיל לְשִׁיטְתָּהּ בְּחֻלִּין (דָּף ק"ח ע"ב), דְּחֲצִי זִית בְּשָׂר וְח"ז חֲלָב דְּרַב ס"ל דְּאֵינּוּ לּוֹקָה עַל בִּישׁוּלוֹ רַק בְּבָא מִיּוֹרָה גְּדוּלָּה, דַּס"ל דְּאִיסוּר אֶכִּילַת בְּשָׂר בְּחֲלָב יִלְפִינּוּ מְלֵא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה מְשׁו"ה בְּבָא מִיּוֹרָה גְּדוּלָּה כְּבָר נַעֲשֶׂה תּוֹעֵבָה

ומצטרפין שפיר ח"ו הפשר עם ח"ו החלב דהווי משם אַחד לא תאכל פל תועבה, אַבל בלא באו מיורה גדולה אין לוקין לא על הבשול ולא על האכילה, ואם הנה יליף איסור אכילה מלא תבשל אז גם אם הנה בא מיורה גדולה לא היו מצטרפין, ולוי ס"ל שם דאיסור אכילת פשר בחלב ילפינו מלא תבשל וס"ל דמצטרפין ח"ו פשר עם ח"ו חלב אף בלא באו מיורה גדולה ולוקין על אכילתו ובישולו ע"ש, והאור חדש בפסחים (דף כ"א) פתב דכל הסוברים דלא ילפינו איסור אכילת פשר בחלב מלא תאכל כ"ת, ס"ל דלא תאכל פל תועבה לא קאי פלל על דבר שנעבדה בו עבירה בבישול פרב אשי שם (דף קי"ד), אלא אתי לכלול פל המאכלות האסורות כר"מ בע"ז (דף ס"ו ע"א) ע"ש דר"מ ס"ל פה, וא"כ הרי לוי ס"ל כר' מאיר ורב לא ס"ל ע"כ כר"מ, והנה בע"ז שם אַמרין ר"י משום ר"מ מנין לכל האיסורין שבתורה שמצטרפין זע"ז ת"ל לא תאכל פל תועבה פל שתיעבתי לך ה"ה בבל תאכל ע"ש בגמ', וא"כ י"ל דלוי לשיטתיה דס"ל כר"מ א"כ מצטרפין לדידיה נבלה וטמאה דהנה משם אַחד כדס"ל לר"מ, ורב לשיטתיה דלא ס"ל כר"מ ולא תאכל כ"ת אתי רק לדבר שנעשה בו עבירה בפשר בחלב משו"ה ס"ל דנבלה וטמאה אין מצטרפין דהווי מב' שמות עכת"ד, ואינני רואה להאריך בזה שְהוא רק ע"ד החידוד: אות י"ג אַמנם הא דלא פירשו רש"י ורגמ"ה ותוס' דרב ולוי פליגי אם איסור חל על איסור חצי שיעור, נלע"ד משום דמסוגיית הש"ס בכריתות (דף כ"ג ע"ב) מוכח לכאורה דעל חצי שיעור נמי אין איסור חל, דאיתא שם דגם לרבי בקדשים איסור חל על איסור אפי' קל על חמור דהא מעילה לרבי במיתה ואיסור חלב קדשים חמור שְהוא בכרת, ומ"מ חל אפי' לרבי איסור מעילה על חלב דקדשים ע"ש, ואם איתא דעל חצי שיעור חל תמיד איסור אחר א"כ מאי ראיה היא דילמא לא גלי קרא אלא דיש מעילה בקדק"ל, ונפ"מ לעגנו שיצטרף ח"ש אימורין לח"ש קדשי בדה"ב פהא דתנו בריש פרקין קדשי מזבח עם קדשי בדה"ב מצטרפין זע"ז למעילה, או אפי' באכל פזית שלם מחלב אלא שאכלו בשיעור שְהות יותר מקדי אכילת פּרס דמשום חלב אינו חייב דדינו כאוכל חצי שיעור, ומשום מעילה חייב דהא מעילה מצטרפת אפי' לזמן מרובה פּדתנו לקמן (דף כ' ע"א), [וכן הקשה באמת בשו"ת בית אפרים חיו"ד סי' ל"ה ותירוצו שם תמוה ואכמ"ל, אלא די"ל עפמש"כ התוס' במנחות (דף י"א ע"ב) ד"ה פגון דכמו דאמרין פל שאינו בזא"ז אפי' בבת אחת אינו, ה"נ אמרינו להיפך דכל שאינו בב"א אינו בזא"ז וכתבו דכ"ש הוא זזה, וא"כ אם נימא דבקדשים נמי אין איסור חל על איסור, וע"כ לאוקמי ריבויא דקד"ק למעילה רק באכל בזא"ז ולא בב"א, א"כ תקשה הא פל שאינו בב"א אינו בזא"ז ולא ימעול פלל ואכמ"ל בזה יותר] או שאכל חצי זית חלב והיה שנה פרוטה דמשום חלב פטור דהנה ח"ש ומשום מעילה חייב דיש שיעור שלם, אלא ע"כ דהש"ס ס"ל לדבר פשוט דהיכא דאין אחע"א אפי' על חצי שיעור לא חל, ושפיר מוכח מדחל איסור מעילה על איסור חלב דקדשים ש"מ דבקדשים חל איסור על איסור אפי' קל על חמור, אַבל מ"מ יש לומר דאין זו ראיה מוחלטת פל פה: דהנה פבר הבאתי שְהתוס' בשבועות (דף כ"ג ע"ב) פתבו דעל חצי שיעור חל שבועה ואין זה מושבּע ועומד מהר סיני וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מה' שבועות, וי"ל דהא דשבועה וכן שאר איסור חל על חצי שיעור הטעם הוא משום דהא דח"ש אסור מה"ת הוא לא שיש בו איסור בעצם אלא משום דחזי לאצטרופי, וכתבו רבים דהוא פּעין גדר וסייג דגם

מה"ת מצינו גדרים וסייגים עיין בפ"ד ע"ד גזרה, ולהכישבועה וכן איסור אחר חל על ח"ש פ"ד דח"ש מצד עצמותו היא היתר, אבל הרי פתב ה"ר"ן בשבועות פ"ג דחצי שיעור דחלב אין איסורו משום דחזי לאצטרופי אלא דנתרבה מכל חלב, וכן נלע"ד בקדשים דקיי"ל בפסחים (דף מ"ה ע"א) ובבב"ב (דף ל"ז ע"ב) דהיתר מצטרף לאיסור א"כ ע"כ דח"ש דידהו אסור מה"ת בעצם, וא"כ בחלב ובקדשים ודאי דאין איסור חע"א אפי' על חצי שיעור, ונשפיר דייק הש"ס בכריתות שם דבקדשים אחע"א מהא דחל איסור מעילה על חלב הקדשים, משא"כ בסוגיין דאירינן בשארי איסורין שפיר י"ל דלוי ס"ל דחל איסור על איסור דחצי שיעור, ובזה תתיישב גם קושית השאגת אריה סי' סמ"ד דמאי פריה הש"ס בבב"ב (דף ג' ע"א) קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מה"ס הוא, הא קידוש והבדלה יוצא במלא לוגמיו שהוא רק רובא דרביעית ושיעור חיובא דבב"ב הוא ברביעית, וכמו דשבועה חלה על ח"ש ה"נ אין פתח בח"ש לבטל מצות קידוש והבדלה וכן הקשה גם השיטה מקובצת בבב"ב שם, ולדברינו א"ש דכיון דבבב"ב נמי היתר מצטרף לאיסור כמבואר בפסחים ובבב"ב שם א"כ גם בבב"ב ע"כ ח"ש אסור בו מה"ת מצד עצמותו לא מצד סייג וגדר, א"כ גביה אין איסור חל גם על חצי שיעור וכן אין שבועה חלה על ח"ש, ונשפיר יש פתח בח"ש לבטל קידוש והבדלה: ובזה תירצתי מה שיש להקשות בתוס' זבחים (דף מ"ה) ד"ה והשוטטן בחוץ שכתבו דר"ש הוא משום דאין איסור חע"א ואיסור מעילה קדים לפגול, ולכך בקדשי עכו"ם דליכא מעילה.

ס"ד דליחייב משום פגול [והא דהקשה שם בהגהות הר"ש"ש דהא איכא לאו לאוכל קודם זריקה והניח בצ"ע, פתבתי במקו"א דבקדשי עכו"ם ליכא לאו דלא תוכל לאכול בשעריה וא"כ בקדשי עכו"ם אין לאו קודם זריקה, ועוד י"ל דאיסור פגול חמור דחייב פרת ושיגתו חטאת וא"כ י"ל דחל לענין קרבן דשוגג לענין לאו לחודא ליכא עבירה לדעת ה"ר"ן ר"פ הנחנקין וכ"כ הרמב"ן בפ"י התורה פ' ויקרא, ורק היכא דבמזיד יש פרת בשוגג חייב חטאת, וא"כ הא דאוכל גבלה ביוהכ"פ פטור לר"ש הוא רק ממלקות אבל קרבן בשוגג חייב ואפתי צ"ע בזה ואכמ"ל] ועכ"פ מבואר בתוס' דהא דאין פגול בעולין הוא משום דאיסור מעילה קדים, וקשה לכאורה לפ"מ שכתבו התוס' שם בשבועות והרמב"ם הנ"ל דעל חצי שיעור חל שבועה וה"ה שאר איסור חל עליו, ונהרי שיעור מעילה הוא בשו"פ וא"כ משכח"ל שפיר חיוב פגול בלא חיוב מעילה כגון דהפזית פגול לא שנה פרוטה והיא לכאורה קושיא עצומה, ור"ש אף דס"ל כ"ש למלקות מודה הוא לדעת התוס' במכות (דף י"ח ע"א) לענין מעילה דבעינן שנה פרוטה למלקות, דאיתא שם בגמ' אמר רבא זר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ לחומה לר"ש לוקה חמש, ופריה וליקמי נמי משום וכל זר לא יאכל קודש, וכתבו שם התוס' דלא גרסינן ליה דהאי קר בתרומה פתיב, ואף דגרסינן חטא חטא מתרומה מ"מ סוף סוף ליתא אלא בשו"פ, ורבא לא מנה אלא אכילת פזית עכ"ד ע"ש, וכוונתם ודאי דרבא לא חשיב אלא האיסורין דלרבנן בכזית ולר"ש בכל שהוא, דהא רבא אליבא דר"ש קאי ור"ש הא ס"ל דבכל האיסורין יש מלקות אכ"ש, ומ"מ פתבו דמעילה היא בשו"פ אף לר"ש ובמקו"א אמנם העלותי בארובה דאפשר דלר"ש גם מעילה מלקות יש אכ"ש אבל דעת התוס' במכות הרי ברור פדכתבתי, ויש להביא ראיה לדעה זו דהרי בשבועות דף כ"א ע"ב

איבען ליה להש"ס אם ר"ע כר"ש ס"ל בכל התורה דכ"ש למלקות אם לא ואמאי לא פשיט מהא דאר"ע במשנה דכריתות דף ט"ו דצינרף את.

עילה לזמן מרובה, והרי כתבו התוס' בשבועות דף כ"א ע"ב דבשבועה פינו דהקרפון תלוי במלקות ולא בכרת גם קרפון חייב אכ"ש לר"ש, ובמעילה נמי הרי הקרפון תלוי במלקות לא בכרת וא"כ אי ר"ע כר"ש ס"ל למה בעי צירוף כלל במעילה, אע"כ דבמעילה גם לר"ש בעי פרוטה לקרפון וה"ה לר"ע אם ס"ל כר"ש, דבפחות משו"פ לא אחשביה לעשותו ממון כמש"כ הר"ן בקדושין דאין אשה יכולה לומר לדידי שנה פרוטה בשעה שבאמת אינו שנה פרוטה אכן לפ"מ שפכתנו פאן דבקדשים דהיתר מצטרף לאיסור אין איסור חע"א גם על ח"ש פינו דגם ח"ש שלו בעצמותו ולא משום סיניג, א"כ במעילה נמי אין איסור חל על איסור דחצי שיעור דמעילה נמי ודאי הוא דחצי שיעור שלו אסור בעצם כמש"כ במקו"א, והרי אפי' הנהגה בשוגג מהקדש פחות משו"פ מרבה קרא להשבון בהדיא כמפנרש בב"מ (דף נ"ה ע"ב) וא"כ א"ש דברי התוס' בזבחים הנ"ל, ובזה מיושב נמי מה שיש להקשות בקה"ל (דף פ"ט ע"ב) דאמר שם אלא קסבר אין בגידו בנותן טעם ובמקדשין איסור גיד איפא איסור מוקדשין ליפא וכו' ע"ש, וקשה הרי מעילה היא בשנה פרוטה וחייב גיד הנשה הוא בכזית ואיסור חל על איסור בח"ש עיין בראש יוסף ושאר מפרשים שם אבל לדברינו א"ש, ויש להאריך הרבה בזה ועיין בדגול מרובה לאו"ח סי' תמ"ב ודו"ק בכ"ז שפיארנו פאן בעזה"ל על דרך הפלפול, שוב ראיתי שהאריך בענין זה בגבורת ארי למס' יומא (דף ע"ג ע"ב) ד"ה ר"ל אמר ע"ש והנלענ"ד פתבתי: אות י"ד שם בגמ' הא מיתת שניהם מצטרפי, אין להקשות דלמא אתיא הך ברייתא כר"מ דס"ל דכל האיסורין מצטרפין מלא תאכל כ"ת דא"כ מיתת פרה וחי גמל למה לא יצטרפו, ובמגדל עוז ברמב"ם פ"ד הי"ד מה' מאכא"ס נראה דגריס פאן ר"מ והדבר תמוה דא"כ למה מיתת פרה וחי גמל אין מצטרפין, וגם מדנקט מיתת פרה וחי גמל אין מצטרפין ולא נקט מיתת פרה וחי גמל לא מצטרפי, נראה דאתי לאשמענין דאבר מן החי נוהג בטמאה וזהו כר' יהודא: אות ט"ו בתוס' ד"ה מיתבי מיתת פרה וחי גמל וכו' וא"כ אמאי לא פריף לרב וכו' עכ"ל, הצ"ק הקשה דילמא רב כר"א דס"ל בקה"ל דחלקו מבחוץ חייב ע"ש, וי"ל דהא טעמיה דר"א הוא דקסבר מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי ע"ש, וזה שייך רק פשהם באמת מאבר אחד ויוכלו להתחבר להיות כאחד, אבל פשהם משני מינים דאינם מתחברים להיות כאחד גם ר"א מודה לריו"ח דפטור כ"כ הרב חיי אריה, ותו דהרי אין שיעוריהן שווין דאבר מטמא בכל שהיא ובשר בכזית: אות ט"ז בתוס' ד"ה ור' יהודא היא וכו' וה"ה לבשר מה"ח דנוהג בטמאה עכ"ל, עיין בהגהות חק נתן שכתב דכבר הוכיחו התוס' לעיל ד"ה מיתבי דע"כ איירי לענין בשר מה"ח ולא לענין אבר מה"ח ע"ש, ונראה להביא מפאן ראיה לשיטת הרמב"ם ז"ל בפ"ט מה' מלקים הי"א דבן נח מונהר גם על בשר מה"ח, דאל"כ לפי מה שהוכיחו פאן התוס' דלר' יהודא חייבין גם על בשר מה"ח של טמאה משום בשר מה"ח, א"כ מאי פריף הש"ס בקה"ל (דף ק"ב ע"א) ור' יהודה למ"ל קרא לימי איסור אבר ולחול על איסור טומאה שפן איסורו נוהג בן נח וכו' ע"ש, ואי נימא דאין ב"נ מונהר על בשרמה"ח א"כ הא אצטרף קרא לבשר מה"ח דאינו נוהג בן נח ואעפ"כ נוהג בטמא, אע"כ דב"נ מונהר גם על בשר מה"ח וע"ש בלב אריה

ובפליתי סי' ס"ב כ"כ הרב חיי אריה: אות י"ז ע"ב ברש"י ד"ה דאיפא פורתא וכו' לא
שמענו פירושו עכ"ל, ועפ"י דברי המפרש האלה הקיפו מדפיסי הש"ס התיבות האלה
בגמ' בין שני תצאי לבנה, אבל בילקוט סוף פרשה קדושים הגירסא לאו דאיפא פורתא
מהאי ופורתא מהאי וא"כ מצוה להביא איזה פירוש לדברים האלה, ונראה דהנה לגירסא
פדמשני הש"ס פאן בחייהו פאן במיתתו נכלל בזה גם החילוק בין מובדליו לשאינו
מובדליו דלא כמש"כ התוס' פאן, וה"ל לא מבעיא דשאינו מובדליו שאינו מטמאין פלל
דנדאי שאין חייבין על אכילתו בפחות מפזית, אלא אפי' שמונה שרצים דמטמאין
במיתתו נמי אם אכל מהו בחייהו אינו חייב רק בכזית פינו דבחייהו אין להם טומאה,
וע"ז פריד אב"י דהא רב אמתניתין קאי דקתני פל השרצים מצטרפין זע"ז ומשמע דגם
במיתתו איירי דומיא דכל הנבלות דקתני במשנה, וגם משמע דאיפא פורתא מהאי
ופורתא מהאי פלומר משרץ מובדל כמו החולד והעכבר וכו' ופורתא מהאי פלומר
משאינו מובדל כמו מצפרדע וכיוצא בו דנמי מצטרפין, והרי מפורש במשנה דלקמן דכל
שאין שיעורו שוין אין מצטרפין, וא"כ איך מצטרף מן החיה ומן המטה והמובדל עם
שאינו מובדל אם אינם שוין בשיעורו, ומשני רב יוסף רב שמעתתא בעלמא קאמר ולא
מייירי רב בשמונה שרצים במיתתו אלא בשאר שרצים במיתתו ובשמונה שרצים בחייהו
קאי וזה נכון ונהנה לשיטת המפרש ורגמ"ה פאן רב וריו"ח אמרו דבר אחד לפי היצא
מהסוגיא, דמלקות על אכילה כעדשה ליפא אלא במובדליו במיתתו משום דאז מטמאין
נמי ככעדשה, אבל מובדליו בחייהו ושאינו מובדליו אפי' במיתתו אין חייבין על אכילתו
אלא בכזית, וא"כ משנתנו דקתני פל השרצים מצטרפין זע"ז דמייירי גם במיתתו דומיא
דנבלות ע"כ איירי במובדליו לבד, ושאינו מובדליו לא מצטרפי למובדליו במיתתו פינו
דאין שיעורו שונה: אות י"ח בתוס' ד"ה וקלסיה ריו"ח וכו' דאיירי במיתה מדקאמר
מטמאין עכ"ל, הדבר פלא הרי אבר מה"ח וכן אבר משרץ חי נמי מטמאין פדאיפא בכל
מקום, ולחומר הנושא נלע"ד בכנות התוס' עפמש"כ הגר"א ז"ל באליה רבה באהלות
(פ"א משנה ז) וז"ל, האברין אין להם שיעור והא דלא חשיב נמי אבר מה"ח משום
דהני מת ונבלה ושרץ מת] יש להם טומאת בשר בשיעורו (מת ונבלה בכזית ושרץ
ככעדשה וקמ"ל דאברין שלהו אין להו שיעור ומטמאין אפי' בפחות משיעור, אבל הסי
אין לו טומאה אחרת בשום שיעור דבשרו טהור ואין לו אלא טומאת אבר עכ"ל, וזהו
פונת התוס' דע"כ מייירי גם בשרץ במיתה כמו הרישא במת ונבלה, מדקאמר מטמאין
פלומר מדקאמר דהבשר לבדו נמי מטמא אלא דבעי שימור כעדשה, אלא דהאבר לא
בעי כעדשה ומטמא בכל שהוא, א"כ ע"כ במיתה איירי דבחי הבשר לבדו אינו מטמא
פלל וזה נכון בעזהשי"ת: אות י"ט דף י"ז ע"א במשנה פלל אמר ר' יהושע פל שטומאתו
ושיעורו שוין מצטרפין זע"ז וכו', התוס' ביומא (דף כ"א ע"א) הקשו מאי אצטריך קרא
לר"ע לרביעית דם משני מתים שמתמא באהל ומ"ט דרבנן דפליגי הרי פל שטומאתו
ושיעורו שוין מצטרפין ותירצו דמייירי שלא הנה בכל הדם רביעית מתחילה ע"ש, וכתב
הגבורת ארי שם ביומא דצ"ל לדבריהם דמייירי שאין פל דם הנפלים האלה באהל,
דאל"כ הרי לר"ע לא בעינן צירוף פלל פדאיפא באהלות (פ"ב משנה ב') דם קטן שיצא
פולו ר"ע אומר פל שהוא ודבריו נדאי אמיתים מאוד, אבל הקשה עוד שם בגבו"א על
התוס' מהא דתנן באהלות (פ"ב מ"ו) השדרה והגולגולת מב' מתים ורביעית דם מב'

מתים ורובע עצמות מב' מתים ואבר מן המת מב"מ ואבר מה"ח מב' אנשים ר"ע מטמא
ונחמים מטהרין, וקשה תינח רביעית דם ורובע עצמות י"ל דמייירי מב' נפלים להכי
מטהרי רבנן, אבל שדירה וגולגולת ואבר מהמת ואבר מה"ח דטומאתו בכל שהוא אמאי
מטהרין רבנן הא כל שטומאתו ושיעורו שווין מצטרפין, ובפ"ק דסנהדרין הקשו תוס'
דלמ"ל קרא לרביעית דם מב' מתים שמטמא מ"ש מב' חצאי זתים שמטמאין, ותירצו
דדם גזעו מחליף משו"ה בעי קרא לרבות אליבא דר"ע ולרבנן אדרבה מייעטיה קרא
מדכתיב נפשתי, אבל עדיין קשה מ"ט דרבנן מטהרי רובע עצמות ושדירה וגולגולת ואבר
מן המת ואבר מה"ח משננים הרי ליכא בהו מיעוט ושיעורו וטומאתו שנה, וי"ל דכל
הטומאות מן המת ילפינן כולהו מרביעית דם דמיעטו קרא דנפשת, ואבר מה"ח נמי
בכלל טומאת מת דהא מבחלל חרב נפקא מה לי קטלא כולה מה לי קטלא מקצתה, אבל
קשה דהרי בסנהדרין שם מסיק הש"ס דכו"ע ס"ל יש אם למקרא אלא דרבנן ס"ל
נפשות דעלמא משמע, א"כ לרבנן נהי דנפשות דעלמא משמע וליכא ריבויא לדם מב'
מתים שמטמא, אבל עכ"פ כיון דליכא קרא למעט כיון דיש אם למקרא לצטרפו רביעית
דם מב' מתים משום דטומאתו ושיעורו שווין ומ"ט דרבנן דמטהרי עכ"ד, ונשאר
בקושיא, ולענ"ד אין זה קושיא כל כך דלמסקנא י"ל דלרבנן ס"ל דלא בעינן קרא למעטו
כיון דגזעו מחליף ממילא אינו מטמא מב' מתים, כמו דלר"ע בעינן קרא לרבות מה"ט
דגזעו מחליף וזה ברור לענ"ד, ולענ"ד קושיתו הראשונה על התוס' ביומא דאמאי שדירה
וגולגולת וכו' מב' מתים לא מצטרפי לרבנן הרי טומאתו ושיעורו שנה, עיין בספר משנה
אחרונה באהלות (פ"ב מ"ו) שגם הוא עמד ע"ז ונדחק דקים להו לרבנן דמב' מתים או
אבר מה"ח משני אנשים אינם ניקרים שפאו מאדם ורחמנא קפיד שיהא ניקר שהם של
אדם אחד ע"ש, והנלע"ד הוא דלא שייך הפלל דכל שטומאתו ושיעורו שנה מצטרפין
אלא רק אם שיעורו תלוי בכמות לבד, כמו כזית בשר וכזית נצל ותרווד רקב וכיוצא
בהו, דכיון דטומאתו ושיעורו שנה אפי' מעשרה מתים יחד מצטרפין מצד הסברא, וה"ה
רביעית דם מב' מתים מצד הסברא הו"ל להצטרף אלא דהתוס' מתרצים זה ביומא שם
ובסנהדרין שם, וכן ברובע עצמות דס"ל לרבנן דלא מצטרפי צ"ל דמייירי מב' נפלים
כמש"כ התוס' ביומא שם ובגבורות ארי שם פנ"ל, אבל היכא דלא תלוי רק בכמות אלא
תלוי גם בתמונת הדבר נמי כמו השדירה והגולגולת ואבר מן המת ואבר מה"ח ורוב בנן
ורוב מנן של מת לא שייך לומר דכל שטומאתו ושיעורו שנה מצטרפין דהתמונה של
השדירה והגולגולת וכו' בעינן ודאי שיהא מגוף אחד ולא שייך גבייהו צירוף כלל, אלא
דר"ע קודם חזרה הנה ס"ל דלא בעינן גם גבי תמונה שיהא מגוף אחד וממילא שייך
צירוף, ואח"כ חזר בו והודה לרבנן בכולהו, רק גבי דם כיון שהוא שיעור בכמות ולא
בתמונה נשאר בדעתו דגם מב' מתים מצטרפין משום דטומאתו ושיעורו שנה, אלא דמ"מ
בעי ע"ז קרא לרבות דנפשות קרי מטעם הצדדי שפכתו התוס' ביומא ובסנהדרין דהנה
אמינא דלא מצטרפין, ולרבנן דנפשות פתיב או דנפשות הפונה נפשות דעלמא ס"ל דגם
רביעית דם מב' מתים לא מצטרפי, ומשו"ה פתב הרמב"ם בריש פ"ד מה' טומאת מת
וז"ל בה' א' ובהלכה ב', רביעית דם הבא מב' מתים וכו' שדירה וגולגולת מב' מתים וכו'
ורובע עצמות מב' מתים ואבר מב' מתים כל אלו אינם מטמאין באהל וכו' אבר מה"ח
מב' אנשים טהור וכו', ושם בהלכה ג' פתב וז"ל כזית בשר מב' מתים וכזית נצל מב'

מתים ומלוא תפנינים רקב מב' מתים וכו' הרי אלו מצטרפין זע"ז עכ"ל, והא דלא תשיב הרמב"ם גם רוב בניהו ורוב מניהו של מת בה' א' ולמימר דמב' מתים אינו מצטרפין לטמא באהל הוא, משום דהתנא לא קתשיב להו באהליות (פ"ב מ"ו) ואין דרף הרמב"ם להביא דבר שלא נזכר במשנה או בגמ' להקדיא, אבל בנזיר (דף מ"ט ע"ב) דתנן על אלו הטומאות הנזיר מגלח ושם בגמ' (דף נ' ע"א) ביאר רבא הפננה על המת היינו רוב מניהו ורוב בניהו.

הביא גם הרמב"ם בה' נזירות (פ"ז ה"ב) בזה"ל ואלו טומאות מן המת שהנזיר מגלח עליהן וכו' ועל העצמות שהן רוב מניהו וכו' ועל העצמות שהן רוב בניהו של מת וכו' ועל חצי קב עצמות וכו' וכל העצמות יהיו משל מת אחד ולא מב' מתים עכ"ל, וסוף דבריו שפתב דבעינן שיהיו כל העצמות ממת אחד קאי על כל דיני עצמות שהקדים על רוב בניהו ורוב מניהו וחצי קב, ואם נימא דברוב מניהו לא בעינן שיהיו ממת אחד שהוא פמות לבד ולא תמונה, א"כ מש"כ הרמב"ם וכל העצמות יהיו ממת אחד קאי רק על רוב בניהו וחצי קב לא על רוב מניהו, אז יהיו דברי הרמב"ם מדוקדקים מאוד מה שהקדים פאן רוב מניהו לרוב בניהו שלא פדרפו ודרף המשנה תמיד להקדים רוב בניהו לרוב מניהו, דכאן היה מוכרח להקדים רוב מניהו לרוב בניהו פמוכו, ונדע דאם נפרש הא דתנן באהליות (פ"ב מ"א) רוב עצמות מרוב הבניהו או מרוב המניהו, היינו שיהיה הרובע נלקח מעצמות שיש בהן רוב בניהו או רוב מניהו של מת פדמוכח פתוספתא עשה"ט בפפרשים ובאליה רבה, וגם נימא דרוב מניהו נמי תמונה מקרי ולא שיעור לבד, א"כ גם רובע עצמות נמי גם תמונה היא ולא שיעור לבד, ולפ"ז לא נצטרף לדחוקי לומר דבנפלים מייירי כמש"כ התוס' ביומא לענין דם, אלא דברובע עצמות בכל אופן לא מצטרפי מב' מתים, פיון שאין שיעור הזה מטמא באהל עד שיהא מרוב בניהו או מרוב מניהו, ולפענ"ד אין מוכרח כל פך בלשון הרמב"ם דלא ס"ל פהתוספתא אם שנושאי פליו לא פתבו פו, והא דדם שרץ ובשרו אינם מצטרפין אלא רק בעודן פו פדאיתא פאן בגמ' וברמב"ם בה' מאכלות אסורות (פ"ב ה"ט) משמע קצת דם נחש אינו מצטרף אלא בעודן פו צ"ל דהתם הטעם לפי שאין אכל ומשקה מצטרפין ודו"ק שלענ"ד אמתים הפה בעזה"ת: אות כ' פל שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין זע"ז, הרב מנחת חינוך מצנה ל"ב רוצה לומר ע"פ משנתנו דגם גבי מלאכת שבת אותן מלאכות ששיעורן שנה פגון קצירה וטחינה וכיוצא בהן ששיעורן פגרוגרות, אם שכח לענין קרבן שהוא שבת או בהזיד לענין סקילה, חצי שיעור ממלאכה זו עם חצי שיעור ממלאכה אחרת מצטרפין פיון דאיסורן ושיעורן שנה, ויש פבר אחרונים בספריהם שפתבו דשם לא שייך צירוף פיון דסוגי המלאכות שונים הם וחלוקים קצירה וטחינה למשל, ובשו"ת פני מבין רוצה לומר דזה תליא בפלוגמת האחרונים אם חצי שיעור במלאכת שבת אסור מה"ת, דאם גם במלאכת שבת ח"ש אסור מה"ת כמש"כ רש"י בשבת (דף ע"ד) י"ל דמצטרפין גם ב' חצאי זתים דשם מלאכה אחת היא, אבל להחכם צבי סי' פ"ו ומל"מ פי"ח מה' שבת שפתבו דבמלאכות של שבת אפשר דח"ש מותר מה"ת ולא נקרא על חצי שיעור שם מלאכה פלל, ודאי דאין מצטרפין שתי חצאי שיעור מב' מלאכות, ומשו"ה אם הוציא ח"ש לרשות זה וח"ש לרשות אחר נמי אין מצטרפין דרשויות מחלקין פדאיתא בשבת (דף פ"א) משום דהוצאה מלאכה גרועה היא, כמש"כ התוס' בשבת (דף ב' ע"א), ולכו"ע בהוצאה ח"ש

מותר מה"ת דח"ש דהוצאה לאו מלאכה היא כלל, אמנם בשמ"ק במס' פרייתות (דף י"ז ע"ב) מפני דאין מצטרפין וז"ל שם, וקשה דמאי קאמר והא דתניא חייב בנדון שבת ושגגת מלאכות פנין דדמינו שבת לגופין מן חלקין ומלאכות חלוקות היכי מצטרפי והא ח"ש טחינה וח"ש קצירה לא מצטרפי אפי' בשגגת שבת ונדון מלאכות, לכה צ"ל שיש טעם אחר לחלק בין נדון שבת ושגגות מלאכות להיות פגופין מן חלקין טפי משגגת שבת ונדון מלאכות עכ"ל, הרי דמפני יוצא מפי השמ"ק דשתי חצאי שיעור מב' מלאכות אינם מצטרפין, ואולי י"ל דהשמ"ק ס"ל באמת דח"ש במלאכות שבת מותר מה"ת משו"ה פשיטא ליה כל כה דאין מצטרפין, אבל לשיטת רש"י דגם במלאכות שבת ח"ש אסור מה"ת אין ה"נ דמצטרפין ויהיה מן שבת קושית השמ"ק שם בפשוטו, וא"כ יהיה ראיה מפרייתות שם דשתי ח"ש ממלאכות של שבת דשיעורן שווין מצטרפין וצ"ע בזה עדיין, אולם מה שנשאר הנו"ב מהדו"ת חאו"ח סי' נ"ג בצ"ע בעשה מלאכה ח"ש בשבת זו וח"ש בשבת אחרת אם מצטרפין לכרת ומיתה ע"ש, ובספר בית שערים סי' קי"א פשיטא ליה דאין מצטרפין והמנחת חינוך פשיטא לו דמצטרף למ"ד התראת ספק שמה התראה ע"ש, דבר זה מפני בתוספתא פ"ב דשבת דאין מצטרפין וז"ל התוספתא שם, מודה ר"ג לחכמים שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת או אות אחת בשבת זו ואות אחת ביו"ט וכו' שאין ב' ימים מצטרפין למלאכה אחת עכ"ל, ובמכילתא נמי איתא כל העושה בו מלאכה ולא בו ובחבירו עכ"ל, הרי מפני דאין ב' שבתות מצטרפין בבירור ואין להקשות מר"ג דס"ל בכריתות (דף י"ז) שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת בשגגת שבת ונדון מלאכות חייב חטאת, והרי קי"ל דרק כל שזדונו פרת חייב על שגגתו חטאת הא לקמ"ד, דכיון דאלו עשה כל השיעור בשבת אחת היה חייב פרת, אפי' אם עשה בב' שבתות דבר שזדונו פרת מקרי ודו"ק בכ"ז ועוד נדבר איה"ש בפירק זה בענינים אלה: בגמ' אר"ח אמר רבי עובדן בו [פן היא גירסת המפרש ורגמ"ה והתוס', וגירסת רבינו גיסיס גאון בתוס' היא א"ר זעירא בו, אלא דהגירסא נשתבשה וסברו המעתיקים שהיה פתוב ועודה בו, ובאמת במקום ועודה צ"ל זעירא האמורא] מתיב ריב"ח הטמאין מלמד שמצטרפין וכו' ש"מ פאן בכולו וכאן במקצתו עכ"ל הגמ', והנה הסוגיא צריכה ביאור לכל הפירושים ולכן אתנהלה לאטי לרגל מלאכת שמים אשר לפני ואבקש עזרתו יתברך להעמידני על האמת ואקדים איזה הקדמות הנחוצות פאן לענ"ד: אות כ"א הנה שנינו במס' טהרות (פ"ח מ"ט) הנציזוק והאקטפרס אינו חיבור לטומאה וכו', וכתב הגר"א ז"ל בא"רשם דמירי בטבוי" דנקא, וכנתו היא נדאי דאי בשאר טומאות מה בכך שהנציזוק והאקטפרס אינו חיבור ואינו פגוש אחד, מ"מ הרי קילוח התחתון הנוגע בהטומאה נטמא עכ"פ וטיפה התחתונה מטמאה את הסמוכה לה, וכן הלאה למעלה למעלה ונעשה כל המשקה ראשון לטומאה ומה מהני הא דאינם חיבור, אבל בטבוי"א ש' דמשקה טבוי"א אינה מטמאה אחרים והביאם התפא"י שם וכן מסתבר: אבל הרמב"ם בה' טו"א (פ"ז ה"א) כתב דנציזוק וקטפרס אינו חיבור אפי' אם עירה על השרץ, דרק מה שנגע בשרץ טמא והקילוח שלמעלה טהור, ומשמע דכן ס"ל גם הר"ש והרא"ש והרע"ב דאל"כ הו"ל לפירש דמתניתין בטבוי"א אירי, ולשיטת הרמב"ם וסייעתו ע"כ צ"ל דנציזוק והקטפרס אינו חיבור היינו דאפי' נגיעה לא מקרי, דכל הקילוח נחשב כמפוזר ומפוזר לחלקים קטנים

שָׁאֵפִי נְגִיעָה זַע"ז אִין לְהֵם לְהַכִּי כָּל הַקְּלִיּוֹת נִשְׁאָר טְהוֹר, וְהָא דְבִמְסָ' טְבוּ"י (פ"ב מ"ז) תִּנּוּ בַמְעַרְהָ מְכַלִּי וְנִגְעָה טְבוּ"י בַקְּלִיּוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה, וְכָתְבוּ שָׁם הַר"ש וְהָרָא"ש וְהָרַע"ב דְּזָהוּ רַק בַּטְבוּ"י דְּבִשְׁאָר טְנוּמָאוֹת הַקְּלִיּוֹת מְטַמָּא כָּל מָה שְׁבִכְלִי, הַתָּם הָרִי מֵיִירִי שְׂיָרֵד כָּל הַקְּלִיּוֹת לְתוֹף הַכְּלִי וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל אֲשַׁבְּרוּ, וְיִהְיֶה דְבִשְׁעַת הַקְּלִיּוֹת מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה אִין הַטִּיפָה הַתְּחִתוֹנָה מְטַמָּא לְעֵלְיוֹנוֹת דְּנִחְשְׁבוֹת כְּאִלוּ אֵינּוּ נוֹגְעוֹת כְּלָל, מ"מ כְּשֶׁנֶּחַם בְּכַלִּי וְנַעֲשֶׂה אֲשַׁבְּרוּ מְטַמָּא אִזְ הַטִּיפָה הַתְּחִתוֹנָה לְכָל הַמְּשָׁקָה, מִשׁוּ"ה הַנִּכְרָחוּ גַם הֵם לְפָרֵשׁ דְּהַמְּשָׁנָה שָׁם בַּטְבוּ"י דְּוָקָא אֵיִירִי וּמְשָׁקָה הַנּוֹגֵעַ בַּטְבוּ"י אֵינּוּ פּוֹסֵל אַחֲרֵים וְזֶה בְּרוּר וּמ"מ אִין זֶה עֲנִין כְּלָל לְעַנְ"ד לְמַש"כ הַחוּ"ד בִּיּוֹ"ד ס' צ"א סק"ו דְּדָבָר לַח לֹא מְקַרִי חִיבוּר לְעִנְיָן אִיסוּר וְדו"ק לְפִי שְׁקִיזְרְתִי בְּזֶה: וּבְדָבְרֵינוּ אֵלֶּה כְּבָר מְבֹאָר דְּמָה שְׁתִּירֵץ בְּהַגְהוֹת הַרְש"ש בַּמַּס' טְבוּ"י שָׁם עַל קְנוּשֵׁית הַתּוּ"ט.

דְּלָמָה כְּתִב הַרַע"ב דַּבְּטְבוּ"י לְבַד אֵיִירִי הָרִי נִיצוּק אֵינּוּ חִבוּר גַּם בִּשְׁאָר טְנוּמָאוֹת, וְתִירֵץ הַרְש"ש שָׁם דְּבִשְׁאָר טְנוּמָאוֹת כָּל טִיפָה וְטִיפָה מְטַמָּא אֶת חֲבֵרְתָהּ ע"ש, תִּירוּץ זֶה אֵינּוּ מְסַפִּיק כְּלָל שְׁהָרִי לְשִׁיטַת הַרַע"ב נִיצוּק וְקַטְפָּרַס אִפִּי' נּוֹגֵעַ לֹא הֵנָּה וּא"כ גַּם בִּשְׁאָר טְנוּמָאוֹת נִשְׁאָר הַקְּלִיּוֹת בְּטַהֲרָתוֹ כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ, אֲלֵא דְלְדָבְרֵינוּ קְנוּשֵׁית הַתּוּ"ט מְעִיקְרָא לֹא קָשָׁה כְּלָל דְּנִדְאִי ע"כ רַק בַּטְבוּ"י אֵיִירִי, דַּאל"כ הַטִּיפָה הַמְטַמָּא אֶת הַשְׁאָר בְּהִיּוֹתָם כְּבָר בְּכַלִּי הַתְּחִתוֹן בְּאֲשַׁבְּרוּ כַּנ"ל, וּבִיּוֹתֵר תְּמוּהָ מָה שְׁהַתְּפִלָּא הַרְש"ש בְּהַגְהוֹת לְמַס' מְכַשִּׁירִין (פ"ט מ"ט) עַל לְשׁוֹן הַרַמְבַּ"ם וְהָרַע"ב וְז"ל, וְעוֹד קָשָׁה דְּהָא דְבָר זֶה דְּנִיצוּק אֵינּוּ חִיבוּר אֵינּוּ אֲלֵא בַּטְבוּ"י וְכַמְש"כ הַא"ר (בפ"ח דְּטַהֲרוֹת) וְכוּ' וְכֵן לְשׁוֹן הַרַע"ב בְּמִשְׁנֵה דְלִקְמוֹן גְּבִי מְצוֹנָן לְחֵם שְׁכַתְּבַת שְׁהַתְּחִתוֹן וְכוּ' וּמְטַמָּאוּ, וּבִיּוֹתֵר לְשׁוֹן הַרַמְבַּ"ם בְּחִיבוּרוֹ וְכוּ' שְׁכַתְּבַת וּמְטַמָּא הַכְּלִי תְּמוּהִין כִּיּוֹן דְּאֵיִירִי בַּטְבוּ"י עַכ"ל, וְאֲדַרְבֵּהּ בְּכָאן בַּמַּח"כ הַגְּדוֹל דְּבָרֵיו תְּמוּהִין דְּלְשִׁיטַת הַרַמְבַּ"ם וְהָרַע"ב הַנִּיצוּק וְכֵן הָאִקְטַפְרַס אֵינּוּ חִיבוּר כְּלָל וְאִפִּי' נְגִיעָה לֹא הֵנָּה, וּא"כ גַּם בִּשְׁאָר טְנוּמָאוֹת אֵינּוּ חִיבוּר וְאִפִּי' אִם שְׂרָץ יֵשׁ לְמִטָּה וּמְמִילָא מוּבָן דְּלְשׁוֹן הַרַמְבַּ"ם וְהָרַע"ב שְׁפִיר מְדוּקְדָּקִים: וּבְאֵהָלוֹת (פ"ג מ"א) תִּנּוּ כָּל הַמְּטַמָּאִין בְּאֵהָל שְׁנַחֲלָקוּ וְהַכְּנִיסָם לְתוֹף הַבַּיִת ר' דּוּסָא בֶּן הַרְפִּינְס מְטַהֵר וְחֻכְמִים מְטַמָּאִין כִּיּוֹד וְכוּ', וְכַתֵּב שָׁם הָרַב מְשָׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּפוּס וְיִלְנָא ד"ה רַדְב"ה מְטַהֵר וְז"ל, וְנִרְאֶה לִי דְלֹא מְטַהֵר ר' דּוּסָא אֲלֵא בְּדָלָא נְגַעֵי הַחֲצָאִין אֲהֲדָדִי וְכוּ', כְּדַמּוּכַח בַּמַּס' נִדָּה (דָּף כ"ז) דְּאָמַר אִי אֲשַׁמְעִינוּ קְמִיִּיתָא בְּהַהוּא קְאָמְרִי רַבְּנָן מִשּׁוּם דְּמְכַנְפִּי אֲבָל נִתְפָּזַר מוֹדוֹ דְּאִין מְאֵהִיל וְחֹזֵר וּמְאֵהִיל, מְשַׁמַּע דְּבַמְכַנְיָף לֹא מְקַרִי מְאֵהִיל וְחֹזֵר וּמְאֵהִיל, וְכֵן נִרְאֶה מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּחֻלִּין (רִישׁ דָּף קכ"ב) וְכֵן פִּירֵשׁ"י שָׁם (דָּף קכ"ד ע"ב) גְּבִי תְּחַבֵּן בְּקִיסָם שְׁרַחֲוּקִים זַמ"ז וְכוּ' מְשַׁמַּע דְּבַנְגַּע אֲהֲדָדִי לֹא מְקַרִי נּוֹגֵעַ וְחֹזֵר וְנּוֹגֵעַ, וְע"כ צ"ל כֵּן דַּאל"כ אֲלֵא דְבַנְגַּע אֲהֲדָדִי נְמִי מְטַהֵר ר' דּוּסָא לֹא מְשַׁכַּחַת לְדִידְיָה טְנוּמָאֵת תְּרַוּוּד רַקְב כְּלָל עַכ"ל: וְשָׁם בְּאֵהָלוֹת (פ"ג מ"ג) אִיתָא נְשַׁפְּדָ רַבִּיעִית דָּם הַמַּת בְּאִוִיר, אִם הִיָּה מְקוּמוֹ קַטְפָּרַס וְהָאֵהִיל עַל מְקַצְתוֹ טְהוֹר הִיָּה אֲשַׁבְּרוּ אוֹ שְׁקַרְשׁ טְמָא עַכ"ל הַמְּשָׁנָה, מְבֹאָר דְּקַטְפָּרַס דּוּקָא הָאֵהִיל עַל כְּלוֹ טְמָא אֲבָל עַל קַצְתוֹ טְהוֹר אֲבָל בְּאֲשַׁבְּרוּ אִפִּי' הָאֵהִיל רַק עַל מְקַצְתוֹ נְמִי טְמָא, וְיֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן בְּהָאֵהִיל עַל כְּלוֹ בְּקַטְפָּרַס אִם טְמָא גַּם לַר' דּוּסָא אוֹ דַּלְר' דּוּסָא אִפִּי' הָאֵהִיל עַל כְּלוֹ טְהוֹר כִּיּוֹן דְּאִקְטַפָּרַס אֵינּוּ חִיבוּר הוּ"ל מְאֵהִיל וְחֹזֵר וּמְאֵהִיל דְּטְהוֹר לַר"ד, וְנִלְעַנְ"ד דְּלְדַעַת הַגְּר"א ז"ל דְּנִיצוּק וְקַטְפָּרַס אִף דְּאֵינּוּ חִיבוּר מ"מ נּוֹגֵעַ מִיָּהוּ הֵנָּה א"כ בְּהָאֵהִיל עַל כְּלוֹ טְמָא גַּם לַר' דּוּסָא, אֲכֵן לְשִׁיטַת

הרמב"ם וסייעתו דניצוק וכן אקטפרס גם נוגע לא הנה דנדאי אין לחלק בזה בין ניצוק לאקטפרס, א"כ לשיטה זו לר' דוסא אפי' האהיל על פולו נמי טהור, מיהו באשפון נדאי לכו"ע אפי' לר' דוסא הו"ל פחתיכה אחת ואפי' האהיל על מקצתו טמא, ולהדיא תניא בתוספתא (סוף פ"א דעוקצין) אתרוג שנפרץ ותחבו בכוש אינו חיבור דחיבורי אדם אינו חיבור, עיסה שנלושה במי פירות טהור שאין לה דבר שמחבר את האוכל אלא זו משקין בלבד עכ"ל התוספתא, והא נדאי דגם ר' דוסא ס"ל דז' משקין מחברין את האוכל, דאל"כ הרי לא יצויר לחם שישמא את אחרים דלעולם לא יהיה בו פביצה לטמא, והרי חגי הנביא שאל אם ישא איש בשר קודש בכנפו ונגע אל הלחם ואל הנזיד היקדש, ולשיטת התוס' בפסחים (דף ל"ג ע"ב) הן אוכל גם לקבל טומאה צריף שיהא בו פביצה, ולר' דוסא היתכן דלחם לעולם לא יקבל טומאה וזה נדאי ליתא, אלא ע"כ דמודה ר"ד בזה, ודם הרי הוא אחד מז' משקין ואם אחרים מביא לידי צירוף להיות גוש אחד ונחתיכה אחת הוא עצמו לא כ"ש ודו"ק בכ"ז היטב: ולענ"ד מוכח דעת רבינו גיסים גאון בתוס' פאן פשיטת הגר"א ז"ל דניצוק ואקטפרס נהי דאינם חיבור מ"מ נוגע מיהו הנה, שהרי הוא מפרש הא דא"ר זעירא ובו היינו כפירש"י ורגמ"ה שהבשר והדם יהיו משרץ אחד, ומותיב מהברייתא דקתני מפורש דאפי' משני שרצים מצטרפי, ומשני פאן בכולו פירוש שנגע בבשר ובדם משו"ה הגם שהם משני שרצים מצטרפין [ולריו"ח בחולין (דף קכ"ד ע"ב) אתיא ברייתא זו ע"כ דלא כר' דוסא ולבר פדא אתיא גם כר' דוסא ע"ש], והא דזעירא דבעי שיהא דם ובשר משרץ אחד דוקא מיירי פשנגע במקצתו בבשר או בדם, משו"ה רק פשהו משרץ אחד הווי דם ובשר כגוש אחד אבל לא פשהו מב' שרצים, ומנא תמרי דכשהו מב' שרצים בנגע במקצתו טהור, דתניא נשפף על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור על פולו טמא, וכמו שיש חילוק בתומאת אהל בין איהל על פולו לאיהל על מקצתו, ה"נ בטומאת מגע יש חילוק בין נגע בכולו ובין נגע במקצתו, ושללא נדחה הראיה ונימא דלעולם פשיש שיעור לטמא אין חילוק וגם בנגע במקצתו טמא וה"נ לענין טומאת אהל, וברייתא דנשפף על הרצפה מיירי שהיה פחות מרביעית דם ור"ע היא דס"ל באהליות (פ"ב מ"ב) דם קטן שיצא פולו בכל שהוא מטמא באהל, דיליף דם מעצמות דכשיש רוב בנין או רוב מנין מטמאין באהל אף פשאין בהן רובע הקב ע"ש, ומשו"ה דוקא איהל על פולו טמא אבל איהל על קצתו דיו לפא מה"ד להיות פנדון ובעצמות אם לא איהל על פולם טהור, אבל ביש פאן שיעור שלם גם באיהל על מקצתו אפשר דטמא, וה"ה בכחצי עדשה בשר ובכחצי עדשה דם מן השרץ אפי' מב' שרצים נמי מצטרפין וטמא אפי' נגע במקצתו פיון שיש פאן ביחד שיעור שלם, וזהו דקאמר הש"ס מאי מקצתו אילימא מקצת דם פלומר דליכא רביעית ור"ע היא פמו שנתבאר, הא אריו"ח מפורש דגם פשיש רביעית שלם והגיס בה שאין הרביעית בגוש אחד, אלא מעט בפלי ומעט על הפך שהגיס בה נמי טהורה, לפי שלא האהיל על פל הרביעית פאחד רק על מקצתו.

דאי מיירי שהאהיל על פל הרביעית אפי' לר' דוסא נדאי טמא פיון דנגעי אהדדי פמו שנתבאר לעיל, אלא ש"מ פאן בכולו שהאהיל על פולו פאן במקצתו שהאהיל רק על מקצתו זהו פיר"נ גאון בסוגיא דידן, ולפ"ז אין צורך בשום הגהה בלשון הגמ' והשמ"ק שפסק התיבות מאי מקצתו אילימא מקצת דם הוא לפירש"י ורגמ"ה ותוס' ודו"ק: אות

כ"ב והנה היא דאמרין גבי פעדשה מן השרץ פאן בכולו פאן במקצתו ע"כ בדנגעי אהדדי מיירי, דאל"כ איך אפשר לומר דמשרץ אחד בנגע באחד מהן מצטרפין ונטמא האדם, אטו אם מונח כחצי עדשה פאן וכחצי עדשה משרץ זה גופא ברחוק מאה אמה ונגע באחד מהן יטמא אתמהה, אלא ע"כ בדנגעי אהדדי מיירי פאן, ואם פשהו מב' שרצים גם בנגעי אהדדי אם לא נגע רק במקצתו טהור, וא"כ אם איתא דרבינו ניסים גאון ס"ל פשיטת הרמב"ם וסייעתו דניצוק וקטפרס אינו חיבור אפי' לנגיעה, א"כ מאי ראיה מייתי מנשפף על הרצפה והיה מקומה קטפרס והאהיל על מקצתו טהור, דלמא שאני התם דלא נגעי טיפות אהדדי משו"ה איהל על מקצתו טהור, אבל פאן דנגעי כחצי עדשה בשור וכחצי עדשה דם אהדדי גם משני שרצים אם נגע במקצתו טמא, אע"כ דר"נ גאון ס"ל פהגך"א ו"ל דניצוק וקטפרס אינם חיבור רק להיות כגוש אחד אבל נגיעה מיהו הנה והראיה לפ"ז לענין מגע אלימתא שפיר, ואפשר דמשום האי טעמא גופא נאדו המפרש ורגמ"ה מפירוש ר"נ גאון ו"ל אע"ג שהוא הביאור היותר נח בסוגיין, משום דאזלו פשיטת הרמב"ם וסייעתו דניצוק וקטפרס גם נוגע לא הנה ומשו"ה אי אפשר להו לפרש כר"נ גאון, אלא דלפ"ז קשה על הר"ש דמפרש באהללות (פ"ג מ"ג) סוף סוגיא דידן כר"נ גאון, וכבר הרי אמרנו דאיהו נראה דס"ל פשיטת הרמב"ם דניצוק וקטפרס גם נוגע לא הנה, אלא דבאמת פקפק כבר הוא בעצמו שם מטעמים אחרים אשר באמת התוס' פאן תרצו אותם יפה ע"ש בר"ש, ודרף אגב אמינא דמש"כ שם הר"ש בזה"ל ומיהו בכולה גמי דוקא בשרץ דרבי קרא מצטרף אבל בנבלה לא פדמשמע בפרק העור והרוטב דבשום ענין לא מטמא במגע עכ"ל, ולענ"ד פונתו ודאי דנבלה לא מבעיא דבעצמו אינו מטמא כלל כמפורש במשנה פרק בתרא דעדיות אלא אפי' מצטרף לבשר גמי לא הנה להשלים השיעור, ואני כותב זה מפני שראיתי שהרב משנה אחרונה במס' טהרות (פ"א מ"ה) נזדמנה לו פנראה נוסחא מוטעת בר"ש שם והעתיק בזה"ל, אבל בנבלה אמרין בפרק העור והרוטב אין נוגע וחוזר ונוגע עכ"ל, ומשו"ה תמה בצדק על הר"ש וז"ל ולא ידעתי מה זה דהיא דפרק העור והרוטב אליבא דר' ישמעאל דקאי בפשיטת ר' דוסא אמר דאין נוגע וחוזר ונוגע אבל לחכמים שתי מגעות מצטרפין עכ"ל, אבל אנכי בדקתי בדפוסים שונים הנמצאים לפני ובכולם הנוסח כמו שהעתיקתי אני לעיל, ודע דכל מש"כ בפשיטת ר"נ גאון הוא לפ"מ שביאר דבריו הרב מתת'א בשמ"ק פאן, ואע"פ שיש עוד שם שני פירושים לפי' ר"נ גאון לענ"ד קשה להבינם עשה"ט, ודעת הרמב"ם אמנם הרב מי נפתוח פתב שמפרש סוגיין כר"נ גאון ו"ל אבל הקרן אורה השיג עליו וכתב לדעתו שיטה אחרת לגמרי: שם בגמ' אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשר א"ל יעני א"ל א"כ לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אפרו טבית אמר לבטיל ובטלוגה, הטעה אותם בזה שבאמת הוא להיפך שכל המשמר שבת כהלכתו מצליח ומתעשר מכל מעשיו בחול, כדאיתא בשבת (דף קי"ח ע"א) כל המענג את השבת נוהגים לו כל משאלות לבו, והנביא ישעיה (פ' נ"ח) אמר אם תשיב משבת רגליך וקראת לשבת עונג אז תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך והרפכתיה על בתי ארץ, וכן הטעה אותם כמה שאמר להם שע"י מצנות מילה יכחישו והספימו לו וגם זה טעות הטעם, ויש להעמיס זה בקרא דהו עם לבדד ישפון ובגוים לא יתחשב, דעין בלעם ראה מרחוק דישראל לא יתבוללו לעולם בגוים מפני מצנות מילה שהיא חותם ברית קודש אשר לא ימחה לעולם,

כמש"כ הראשונים בטעם מצוה זו שתשמרם לבל יתערכו בגוים ולעולם עם זו לבדד ישפון, ואין לחוש שמה פשיד גוים תהיה תקיפה על עצמם יגזרו עליהם לבטל מצות מילה, גם זה אין לחוש מפני שהגוים יטעו ויחשבו שמצות מילה אינה מצוה להחשיב את ישראל ולהגביה ערכם אלא אדרבא תחלישם, וזהו שאמר הכתוב ובגוים לא יתחשב.

ובאמת הרי מצות מילה תחליש תאנות המשגל ולא יתן לנשים חילו וממילא ע"י המילה אדרבה יוסיף פח ועצמה וכן נמי הטעה אותם במה שאמר להם שע"י שישמרו מצות נדות יתמעטו, דהאמת הוא להיפך שעל ידי שמירת נדות ונבות פדין עוד ירבו ויעצמו, כמאמר חז"ל בקהלת רבה תן חלק לשבעה וגם לשמונה רב הונא אמר תן חלק לשבעה אלו שבעה ומי נדה וגם לשמונה אלו שמונה ומי מילה שצאמר וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ומוכן פשוטו ע"פ מה שכתבנו דאמר שע"י שתשמור דיני נדה פהלכה אל תטעה שע"י זה תתמעט ולרעתכם אני נותן לכם מצוה הזאת, דאדרבה ע"י שתשמור מצוה זו תזכה לבנים זכרים בשכר המצוה וגם ע"פ טבע מצוה זו, ותקנים גם לשמונה זו מצות מילה שהיא לשמונה ימים דנחלת ה' שכר פרי הבטן: אות כ"ג ע"ב פל האוכלין מצטרפין, במנחות (דף ע') תנו התבואה והקמחין והבצקות מצטרפין זע"ז, ובגמ' שם למאי הלכתא רכ"א לעגנן חדש רי"א לעגנן חב"פ רפ"א לעגנן מעשר שני חוץ לחומה רבא אמר לעגנן טומאת אוכלין וכו', ועיין בקרן אורה במנחות שם שכתב ליישב במאי קמפלגי ואמאי לא אמרו לעגנן טבל ותרומה וכיוצא באלה ע"ש: אות כ"ד פל האוכלין מצטרפין וכו', הנה נשאלתי אם ביצה חיה היא אוכל או משקה ונפ"מ גם לדין לכמה עגונים, ולעגנן ברכה אחרונה דעל אוכל מברך ברכה אחרונה באכל פזית ועל משקה השיעור הוא ברביעית, וערכתי ע"ז קוונטרס שלם והוא פתוב אצלי בספרי תקנת השבים וכתבתי הקוונטרס ההיא להגאון האמיתי ר' אפרים דוב הכהן אבד"ק ווערשבעלעאנא ו"ל ואביאפאן בקצרה מה שהשיב לי אז ונ"ל, הנה לספקו כבר נתעוררתי ע"י איש ירא ה' מו"ה הערצקא ו"ל מטרעסטענא, ואנכי הראיתי ג"כ הש"ס דביצה (דף ג' ע"א) וחידידושי הרשב"א שתמה שם על ר"י שאמר משום משקין שזבו הא ביצה אוכל הוא, והנה זה פשוט דאם ביצה חיה לאו אוכלא הוא אלא משקה אינה מקבלת טומאה אפי' להראב"ד.

דקא דס"ל דדבש שפסח מתמרים ויין שפסח מתפוחים מטמאין הוא משום אוכל כמו שביאר הצ"ח בשיטת רחסה"כ אות פ"א ודלא ככתר"ה וביאור דבריו שאנכי כתבתי ראיה דהנה אוכל דהרי כתב הרמב"ם פ"א מה' טומאת אוכלין ה"ד ונ"ל, אין שום משקה שמקבל טומאה אלא שבעה המשקין ששנינו בלבד אבל שאר מי פירות פדרך שאין מכשירין כף אין מקבלין טומאה כלל עכ"ל, ואם נימא דביצה חיה היא משקה א"כ איך שנינו בכמה דוכתי דביצה חיה מקבלת טומאה, בשלמא להראב"ד גם שאר משקין מקבלין טומאה עכ"ד שם] ובאמת שיטת הראב"ד מתבארת ע"פ שיטתו לעגנן ברכה שהביא הרשב"א בברכות (דף ל"ח ע"א) ד"ה דבש, וי"ל דס"ל להראב"ד דסוגיא דחולין (דף ק"כ) פליג אסוגיא דפסחים (דף כ"ד ע"ב) וס"ל להסוגיא דחולין דדוקא בזב מאיליו הנה זיעה בעלמא משא"כ בסחט דין הנסחט פאןכל עצמו, ומינשבת תמיהת הרשב"א עליו מסוגיא דפסחים דס"ל דקיי"ל פסוגיא דחולין ודברי הראב"ד אלו נעלמו מהצ"ח ו"ל, ולפ"ז נ"ל דמשנה דמכשירין (פ"ו מ"ג) פל הביצים בחזקת טהרה חוץ משל מוכרי

משקה בחזקת טמא, מוכח דלכו"ע ביצה חיה אוכלא היא ומקבלת טומאה כשהוכשרה דהא מסתמא איורי בביצה חיה, ובפרט דביצה מבושלת אי אפשר לאוקמה דא"כ כבר הוכשרה ונטמאה ע"י מים שבישל בהן, ובביצה צלוייה ע"ג גחלים אי אפשר לאוקמה לפמש"כ הר"ש ששוקלין פנגדה ובצלוייה הקליפה מתרוצצת וא"א לכונן המשקל פנגדה, וקליפה נזקרתין שלא לטנפה ואפי' של מוכרי משקה טהורה כמו במוכר פירות יבשים עמה, ולא משכח"ל אלא בצלוייה בחמה שקליפתה נשארת קשה והר"ש הביא שם תוספתא כל הביצים בחזקת טהרה חוץ מביצת הפלן בחזקת טומאה, ונראה פירושו שהפלנים היו מוכרין להרוחצין ביצים חיות לנקות בהחלבונים שיער הראש פנהוג בהרבה מקומות [ובתוספתא זו מתאמת פירוש הר"ן בנדרים (דף מ"ו ע"ב) ד"ה אבל בביצים ודלא כפירוש הרא"ש שם וזה אינם עושין אפי' במגולגלות אלא בחיות דוקא אלמא דהוא אנוכל, והמענין בתוספתא שהביא הר"ש במס' טבוי"י (פ"ג מ"ג) ובפירושו יראה גם משם דביצה חיה הנה אוכלא ומקבלת טומאה כשהוכשרה עכ"ל הגאון הנ"ל ז"ל, וענין בפרק בפל מערבין דאמר ר' שימא בר חימיא מערבין בביצים חיות וכמה אמר ר"נ בר יצחק אחת סיני אמר שמים ומשמע גם שם דמתורת אנוכל הוא: והגאון האמיתי הנפלא ר' יוסף ראזין שליט"א מדונינסק כתב על אודות זה וז"ל, הנה מהו דיומא (דף פ' ע"א) משמע דהוא אנוכל, אנוכל הבא וכו' ואמר שם דלא מחוסר מעשה משמע דתיכף הנה אנוכל, ובאמת זה תליא בפלוגתא ענין בדברי הרמב"ם בה' שבת פרק י"ח ה"ה דגבי המוציא תבלין לא נקט פגרוגרת מביצה כמש"כ שם בה' ב' רק סתם.

וענין בירושלמי פ"ח דשבת דשם אמר כל ביצה דגבי שבת פגרוגרת, והטעם דגבי תבלין י"ל דהוא לביצה מגולגלת ענין בעירובין (דף מ"א ע"א) ותרומות (פ"ו) וא"כ שם משקה עליה וי"ל כד' גמיעה כמו בחלב וכדומה, וגם דענין בסוטה (דף ד' ע"א) דביצה בלא קליפה הוא כמו ג' רבעי ביצה, וא"כ איך הנה הפסק תענית בעירובין שם בעובדא דר"ע לשיטת הראשונים רפ"א דתענית וע"כ דזהו משקה, וענין במה דפליגא הרמב"ם בה' נדרים פ"ט ה"ז וענין תוס' שבת (דף קמ"ג פ"ב) עכ"ל בקצרה פזרכו, ולענין מש"כ דביצה קלופה היא פחות רביע מאינה קלופה פן הוא יותר מבואר בש"ך יו"ד סי' פ"ו סעי' ה' ע"ש ולהלכה למעשה כבר הסכים לי גם הגאון מאוה"ג ר' יצחק אלחנן אב"ד דק' קאנונא ז"ל בע"פ שהוא אוכל בבירור ובלי שום ספק, אחר כמה שנים נדפס ספר פני מבין האו"ח ושם בסי' רמ"א נשאל ע"ז והוכיח ג"כ דהנה אנוכל מהא דשבועות (דף כ"ב) גליף הש"ס דשתיה בכלל אכילה מדכתיב אכילה גבי תירוש והתוס' הביאו שם ירושלמי דגליף מדכתיב אכילה גבי דם, אע"ג דתירוש אפשר בקרש מ"מ סמכה הגמ' על סתימת הפתוב, ולמה לא הביא הש"ס ראיה מןאת בת היענה לא תאכלו דהנינו ביצת היענה כדאיתא בחולין, ואע"ג דאפשר בנתבשלה למה לא גליף מסתימת הפתוב כדגליף מתירוש, אלא ע"כ דביצה אנוכל היא גם חיה עכ"ד עכ"פ הדין ברור: אות כ"ה ודרך אגב אעיר פאן דמה דאיתא בנדה (דף י"ז ע"א) דביצה קלופה שעבר עליה הלילה יש ספנה לאנוכלה, וכבר נודע דמהאי טעמא ביצה שנוקדה ביו"ט ביום א' דר"ה או בדספנא מארעא בכל יו"ט, ונתקלפה ונתערבה באחרות בטילה ברוב או בששים ולא הנה דבשיל"מ דכשיעבור עליה לילה תאסר באכילה משום פנה, דהא מבואר בתוס' שבת (דף קמ"א ע"א) וביצה (דף י"ג ע"א) דע"י דבר פנה הנה כאי אפשר להשהותו, ולכאורה

כל הספנה הוא במבןשלת או צלוינה אבל ביצה חיה קלופה שעבר עליה לילה אין ספנה, כהיה דפסחים (דף ק"ו ע"ב) לענין זוגות פינו דעדיין מחוסר מעשה, וכן הוא הדין לגבי אוכלין ומשקין שתחת המטה שאין רור"ע שורה עליהן רק בגמר עשייתן וראוין לאכילה, מיהו פינו דביצה חיה ג"כ ראוינה שפיר לגומעה אפשר שגם חיה ספנה לאכלה קלופה שעבר עליה לילה, אלא שראיתי בעין יצחק ח"א חאו"ח סי' כ"ד הביא שבילקוט יחזקאל רמז שנ"א איתא, דמים שאינן מבןשלים אינן נאסרים תחת המטה, ונהרי מים ראוין ג"כ ודאי גם פשאינן מבןשלים ולא חסר להם גמר מלאכה, ומ"מ אינן נאסרין פשאינן מבןשלים ע"י רור"ע וה"ה גם ביצה חיה, אכן ראיתי בספר מנחת פתים ליו"ד סי' קט"ז שזמביא משו"ת ב"ש חיו"ד סי' קפ"ט, דהא דביצה קלופה שעבר עליה לילה הנה ספנה לאוכלה היינו להקפיד דוקא חיה אבל מבןשלת שרי ולא הביא טעמו וסברתו, וכנראה הסכים המנחת פתים לדבריו שהרי לא העיר עליו פלום וא"כ הנה ליראי הוראה נפל היתר הג"ל לענין דבשיל"מ בבירא בין בחיה בין במבןשלת, ולמאן דכוחא דהיתרא עדיף ליה אפשר שיכשיר בין חיה בין מבןשלת פינו דמספק יש ספנה בין בחיה שעבר עליה לילה ובין במבןשלת ממילא לא הנה דבשיל"מ גם בשניהם, ועיין ברש"י בגדה שם דקחשיב שם כל אלה שהלינה אנסרתם משום ספנה וביצה קלופה לא קחשיב כמו שהעיר פבר הרש"ש שם בצדק ואכתי צ"ע בכ"ז מיהו פשנחתכה ביצה קלופה ונתערבה באיזה מאכל כמו שנוהגין לערבה בדגים מלוחים וכיוצא בהן נראה דאין ספנה משום לינת לילה, שהרי בביצה, (דף ט"ו ע"ב וי"ז ע"ב) מבואר דדג וביצה שעליו וכן אם פרפר ביצה ונתן לתוף הדג ראוי וכשר לעירוב תבשילין, אף שיש לדחוק דהתם שאני דשומר מצנה לא ידע דבר רע, ודו"ק בכ"ז שבאמת לא ביארתי בזה כל הצורך לפי שאין זה מעניינינו פאן: אות כ"ו כל האוכלין מצטרפין לפסול אה"ג בחצי פרס וכו', אין כל הענינים שווין לגמרי דלענין לפסול את הגויה בחפ"ר גם שומר לאוכל מצטרף פדפסק הרמב"ם ברפ"ה מה' טו"א, וה"ה לענין פביצה לטמא טו"א נמי ודאי דשומר ג"כ מצטרף פדתנו בריש מס' עוקצין, אבל זהו רק לענין טומאה אבל לענין איסור ולענין מזון שתי סעודות לעירוב ולכגרוגרות להוצאת שבת ולכפותבת ביוהכ"פ, אין שומר מצטרף כמש"כ התוס' ר"פ העור והרנטב דיטמא ריבויא הוא ולא מרבינן מיניה רק לענין טומאה, אלא דלענין הוצאת שבת גם עוקצין תאנים וגרוגרות וכו' דקחשיב להו תנא ספ"ק דעוקצין דמצטרפין לטומאה מפני שהן עצמן אוכל, מ"מ לענין הוצאת שבת לא מצטרפי לכגרוגרות משום דהו אוכל רק ע"י הדחק ולענין הוצאה בעינן אוכל חשוב פדאיתא סוף פ"ז דשבת ועיין בתוי"ט שם, והנה הא דאוכלין טמאין מטמאין את הגויה כחצי פרס מבואר הטעם בשבת (דף י"ד) משום דזמנין דאכיל אוכלין טמאין ושדי משקין של תרומה בפומיה ופסיל להו, להכי גזרו רבנן על אוכלין טמאין שיפסלו את הגויה ולא אתו תו לשמות תרומה, ונהרב משנה אחרונה במשניות סוף זבים חקר אם אוכל תרומה טמאה אם פוסל את הגויה, דכיון דכל עיקר זה דאוכל טמא יפסול את הגוף היא גזרה דרבנן, אפשר דאכילת תרומה טמאה שהוא איסור דאורייתא ונהו ודאי מילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, וכתב דמ"מ מסתימת הלשון בכמה מקומות משמע דגם אוכלין טמאין של תרומה פוסלין את הגויה בכחצי פרס, וגם מצד הסברא נראה דאכילת איסור אינו צריך להיות קל מאכילת חולין טמאין שהן היתר עכ"ד, ועכ"פ גם בזה אין כל

הַעֲנִינִים שְׁוִין דְּהָרִי לַעֲנֵן מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לַעֲרוֹב וְדַאי כֹּל שְׂאִיסוּרוֹ לְכוּ"ע לֹא לְאַנְשֵׁים פְּרָטִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַאי דְלֹא מִצְטַרְפֵי לְכוּ"ע אִפִּי לְרַבֵּן דְּסוּמְכוּס דְּס"ל דְּמַעְרְבִין לְנִזִיר בְּיַן וְלִישְׂרָאֵל בְּתְרוּמָה מְשׁוּם דְּמ"מ חֲזוּ לְכַהֵן וְלָמִי שְׂאִינוּ נְזִיר, וְיֵשׁ לְהֶאֱרִיךְ עוֹד בְּזֶה בְּהֶרְבֵּה פְּרָטִים וְכָלְלִים אֲבָל אֲנִי יָרָא מְאַרְיִכוֹת יִתְיָרָה וְתַן לְחֶכְמָם וְיִחַפְּסוּ עוֹד וְהַמְעַיִן הַיֵּשֶׁר יָבִין ע"פ דְּבָרֵינוּ מַה שְׂיֵשׁ עוֹד לְדַבֵּר בְּעֲנִינִים אֱלֹהִים: אוֹת כ"ז בְּמְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לַעֲרוֹב, בְּעֲרוֹבִין (דָּף כ"ז ע"א) תָּנִן בְּכָל מַעְרְבִין חוּץ מִמֵּיִם וּמִמְלַח וּפְרִיךְ בַּגְּמָ' וְתוֹ לִיפָא וְהָא אִיפָא כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת, וּפְיָרְשׁוּ הֶרְאִישׁוּנִים דְּכְמַהִין וּפְטָרִיּוֹת אִין לַעֲרַב בְּהוֹ, וּמְפֹרְסִים הַתְּמִיָּה הַעֲצוּמָה שְׁהַקְשָׁה הַגְּרָ"א ו"ל עֲלֵיהֶם דְּהָרִי כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת מְבֹשְׁלִין אִין שׁוּם סְבָרָא שְׁלֵא יִהְיוּ נִקְרְאִין אֲנָכְל לַעֲנֵן עֲרוֹב, וְע"כ הַגִּיָּה דְּצ"ל וְכו' וְקִאִי אֶפְסָף מַעֲשָׂר שְׁנֵי שְׂאִין לְקִנּוֹת בְּהוֹ כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת לְפִי שְׂאִינוּ פְּרִי מְפָרִי וְגִדּוּלֵי קַרְקַע, וְהַדְּבָרִים מְצַד עֲצָמָן מְאוּד יִשְׂרִים בְּאַמְתָּ וְאִין צְרִיכִין חִיזוּק, אֲבָל יֵשׁ לְהַקְלֵהּ הַפְּלִיאָה עַל הֶרְאִישׁוּנִים ו"ל ע"פ מִש"כ הַרְמְב"ם בְּפִיֵּהֶם שְׁשׁ דְּכְמַהִין וּפְטָרִיּוֹת הֵם מְזוֹן רַע מְאוּד וּמְשׁוּ"ה אִין מַעְרְבִין בְּהוֹ, וְכ"כ עוֹד בַּה' דִּיעוֹת פ"ד ה"ט שְׂאִין רְאוּי לְאַדָּם לְאַכְלָן לְעוֹלָם, וּמְקוּרוֹ שְׁשׁ הוּא מְתוּסְפֵתָא דְּתְרוּמוֹת דְּאִיתָא שְׁשׁ דְּכְמַהִין וּפְטָרִיּוֹת אֲסוּרִין מְשׁוּם סְפִנְתָּ גִּילּוּי הוּא אֲבָל לֹא שְׁהוּא מְאַכְל מְסוּפָן בְּעֲצָם וְק"ל, וּבְדַאי שְׂדֵי בְּזֶה הַטַּעַם לְמִנּוּעַ מְלַעֲרַב בְּהוֹ כְּמוֹ שְׂאִין מַעְרְבִין בְּעֵלִים שְׁל בְּצֵלִים מְפָנִי שְׂמִזְיָקִים לְאַנְכְלִיָּהֶם, וְעכ"פ בְּזֶה שׁוּנָה דַּעַת הַרְמְב"ם מְדַעַת רַש"י בְּבִרְכוֹת (דָּף מ"ז ע"א) וְרַשְׁבָּ"ם בְּפִסְחִים (דָּף קי"ט ע"ב) שְׁכַתְּבוּ עַל אוֹרְדְלִיא שְׁעוֹלִין עַל שְׁוֹלְחַן מְלָכִים דְּאֲוֹרְדְלִיא הֵם כְּמַהִין וּפְטָרִיּוֹת, הָרִי דְּס"ל בְּאַמְתָּ דְּכְמַהִין וּפְטָרִיּוֹת הוּא מְאַכְל טוֹב וְעֲלֵיהֶם קוֹשְׁיַת הַגְּרָ"א הִיא בְּדַאי עֲצוּמָה מְאוּד דְּלָמָּה אִין מַעְרְבִין בְּהוֹ, וְא"כ יֵשׁ לְהַתְּפִילָא עַל הַשְּׂ"ךְ בִּיּוֹ"ד סִי' קִי"ג סִי' בְּשֵׁם אֲו"ה דְּכְמַהִין וּפְטָרִיּוֹת אֲסוּרִין מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עֲפו"ם דְּהֵם עוֹלִין עַל שְׁוֹלְחַן מְלָכִים, וְלֹא הַזְּפִיר כָּלָל דַּעַת הַרְמְב"ם שְׁהֵם מְזוֹן רַע מְאוּד וְאִין רְאוּי לְאַדָּם לְאַכְלָן לְעוֹלָם, דְּלִישְׁטִיתִיָּה וְדַאי שְׂאִין בְּהֵם מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עֲפו"ם וְדִי בְּזֶה פֶּאֶן שְׂאִינוּ מְקוּמוֹ הַעֲקָרִי, וְדַע דְּכָל הָאוּכְלִין מִצְטַרְפִין לְמְזוֹן ב' סְעוּדוֹת כָּל לָאו דְּוִקָא דְּאוּכְלִין שְׂמִלְפִתִין בְּהֵם אֵת הַפֶּת אִין מִצְטַרְפִין לְסִתָּם אוּכְלִין כִּינּוּן שְׂשִׁיעוּרִין אִינוּ שְׁוֹנָה עֵינִין בְּשׁו"ע או"ח סִי' שְׁפ"ו: אוֹת כ"ח בְּכַפִּיצָה לְטַמָּא טוֹמְאָת אוּכְלִין, הַתּוֹס' בְּפִסְחִים (דָּף ל"ג ע"ב) ד"ה לְאִימַת חֲלָקוֹ עַל רַש"י דְּס"ל דְּפָחוֹת מְכַפִּיצָה אֲנָכְל מְקַבֵּל טוֹמְאָה, דְּלֹא כֵן הוּא וְכַתְּבוּ דְּרַש"י בְּעֲצָמוֹ חֲזוֹר בּוּ.

וְהַרְמְב"ם בַּה' טוֹמְאָת אוּכְלִין פּוֹסֵק דְּאַפִּי מְשִׁהוּ אֲנָכְל מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְחֲתָרוּ הַמְּפָרְשִׁים לְהִבִּיא מְקוֹר לְדְבָרֵינוּ, וְהַגְּאוֹן ר' יוֹנָתָן ו"ל בְּסִפְרוֹ יַעֲרוֹת דְּבִשׁ הִבִּיא מְקוֹר טְהוֹר לְשִׁיטָה זוֹ מְהָא דְּתָנִן בְּזִבְחִים (דָּף ק"ו) וּבְחֻלִין (דָּף ק"א) רִיָּה"ג אוֹמֵר טְמֵא שְׂאֵכְל קוּדֵשׁ טְהוֹר בְּכַרְתָּ, אֲבָל טְמֵא שְׂאֵכְל קוּדֵשׁ טְמֵא פְטוֹר, וְחכ"א דְּגַם טְמֵא שְׂאֵכְל קוּדֵשׁ טְמֵא חֲזִיב כְּרַת, וְא"ל חֲכָמִים לְרִיָּה"ג הָרִי טְמֵא שְׂאֵכְל אֵת הַטְּהוֹר כִּינּוּן שְׁנַגְע בּוֹ טְמֵאָהוּ, וּבַגְּמ' שְׁשׁ פְּרִיךְ שְׁפִיר קְאָמְרִי לִיָּה רַבֵּן לְרִיָּה"ג וּמְשִׁנֵי בְּנִטְמָא הַגּוֹף תְּחִילָה וְכו' ע"ש, וְתְמוּזָה הוּא דְּמֵאִי קוֹשְׁיָא הָרִי שְׂשִׁיעוֹר אֲכִילָה לְהַתְּחִיב בְּאוּכְלִין בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף הִיא בְּכַזִּית, וְא"כ שְׁפִיר מְצִינוּ בְּנִקְל בְּטְמֵא שְׂאֵכְל קוּדֵשׁ טְהוֹר כַּזִּית שְׁהוּא פָחוֹת מְכַפִּיצָה, וְלֹא טְיֵמָא אֵת הָאוּכְלִין וְעִנּוּשׁ כְּרַת שְׁהָרִי אֲכָל קוּדֵשׁ טְהוֹר, וְאַפִּי לְשִׁיטַת הַרוּחַ דְּלִקְבֵל טוֹמְאָה סְגִי בְּכַזִּית וְלִהְיֵי צְרִיךְ

נטילת ידים לכזית, מ"מ אטו הוא מוכרח לאכול פזית פאחד בבת אחת הרי יכול לאכול כחצי זית ואח"כ עוד כחצי זית בכדי אכילת פָּרס, דלכרת מצטרפי והאוכל לא נטמא כלל עדיין ושפיר משכח"ל טמא שאכל טהור, אלא ע"כ צ"ל פהרמב"ם דאנכל משהו נמי מקבל טומאה וא"ש סוגית הש"ס בפשטה ולשיטת התוס' ע"כ צ"ל דקושית חכמים לריה"ג היא מדאמרין בנבחים פָּרָק ב"ש (דף מ"ו ע"ב) דתלתא קראי פתיבי בדם, חד למעט ממעילה וחד למעט מנותר וחד למעט מטומאה שאם אכל דם קודש בטומאת הגוף פטור מפרת דטוה"ג, וא"כ הכי הקשו רבנן לריה"ג דלדבריו דאין חייבין משום טוה"ג אלא באנכל קודש טהור ולא טמא, א"כ למ"ל קרא למעט דם מפרת דטוה"ג הא דם דמשקה הוא לכו"ע מקבל טומאה בכ"ש וכיון שנגע בו טומאהו עכ"ד הגאון הג"ל ועיין בשו"ת עמודי אור סי' ע' ובהגהות הר"ש"ש בשפת (דף צ"א ע"א) ובשעה"מ פ"ו מה' ברכות [ומש"כ השעה"מ שם דאין פח בחיבת הקודש לעשות לפחות מכשיעור פשיעור, לכאורה הוא נגד התוס' בסוטה (דף כ"ה) שפתיבו דחיבת הקודש מהני דלא נימא פתומי מיקמת שיעורא ע"ש] ובספר ביפורי שלמה חאו"ח סי' ה' וסי' נא"ו מש"כ הגאון הנפלא ר' יוסף זכריה שטערין ז"ל בזה, ובדברי היערוות דבש האלה ישבתי שפיר קושית הגרע"א ז"ל בגליה"ש בנבחים (דף מ"ה ע"ב) בתוס' ד"ה אבל העצים, שהקשו לר"ש דס"ל אין איסור חל על איסור אפי' בבת אחת א"כ למ"ל קרא בדם למעט מנותר הא בלאו"ה הנה ידעינן דאיסור נותר וטמא אינו חל על איסור דם ונשארו בקושיא.

והקשה בגלהש"ס הרי ס"ל להתוס' דדם שבישלו אין חייבין עליו ואינו אסור אלא מדרבנן. א"כ צריך קרא להיכא שבישלו להדם דאיסור דם פקע ומ"מ אינו חייב משום נותר וטמא עכ"ד, ולדברינו הג"ל א"ש דהא חזינו מסוגית הש"ס והמשנה דכו"ע בין לרבנן ובין לריה"ג ע"כ קרא אתי למעט דם שלא בשלו מטומאה עכ"פ וה"ה מנותר, דאם היה שום הנה אמינא דקרא מיירי בדם שבישלו ודם שבישלו ה"ה דם קרוש פבמנחות (דף כ"א ע"א) ודם קרוש לענין טומאה עכ"פ טפי מאנכל לא הנה כדפסק הרמב"ם, ואנכל הרי אין מקבל טומאה לשיטת התוס' אלא בכביצה ותו אין מקום לקושית רבנן על ריה"ג והרי טמא שאכל את הטהור כיון שנגע בו טמאהו.

דהא אפשר שאכל רק פזית או פזית בכדי אכפ"ר ולא טמאהו כיון שהיה פחות מכביצה, אלא ע"כ דזה פשוט הוא להש"ס לכו"ע דקרא דממעט דם מנותר וטמא בדם שלא בשלו איירי שהוא משקה ונטמא בכ"ש ומשו"ה שפיר הקשו רבנן לריה"ג ושפיר הקשו גם התוס' לר"ש, ועוד כתבתי במקו"א לישוב קושית הגליה"ש בפשטיות טפי: אות כ"ט ויש לחקור בעצים ולבונה של קודש דמטמאין משום דחיבת הקודש מפשירתן אם אינם מטמאין בפחות מכביצה ככל האוכלין כמש"כ התוס' בתגיה (דף כ"ד ע"א) ד"ה רביעי בקודש דלא עדיפי ממאכל גמור, או אפשר דלענין שיעור גם התוס' מודים דבעצים ולבונה ליפא שיעור שהרי אינם ראויין לאכילה, וכהא דבצי רבא בשבועות (דף כ"ב) שבועה שלא אוכל עפר בכמה דאפשר סגי במשהו לחיבו, ואמנם אין הענינים שווין דבשבועה הולכים אחר דעת הנשבע, וכיון דעפר אין ראוי לאכילה י"ל שאין דעתו אפזית רק אכל שהוא, אבל בשאר ענינים הרי שעורים הללמ"ס ולא תליא בדעת האדם.

אָבֵל מ"מ יֵשׁ לְחַקוֹר דְּשִׁמָּא בְּעֵצִים וּלְבוֹנָה לְעֵנָן טוֹמְאָה לֹא בְּעֵינָן כְּפִיצָה אֱלָא סְגִי בְּכַוְיָת, דְּהָרִי פֻל עֵינָר חִיבַת הַקּוּדֵשׁ שְׂפִיחָהוּ שְׂמִיכְשִׁירְתָּן לְטוֹמְאָה הוּא מְשׁוּם דְּנִקְרְבִין עַל הַמְּזִבָּח כַּמֶּשׁ"כ תּוֹס' בְּמִנְחוֹת (דָּף ק"א ע"ב) וּכ"כ הַפְּנ"י בְּפִסְחִים (דָּף י"ד) מְדַעַת עֲצָמוֹ, וְאִכִּילַת מְזִבָּח הָרִי הִיא בְּכַוְיָת דְּאִין הַקְּטֶרֶה פְּחוֹת מְכַוְיָת, וְהִנֵּה הַרְמַב"ם בַּה' פְּסוּהַמוֹ"ק (פִּי"ח ה"ב) פְּתַב דְּהָאֹכֵל כְּוִיָּת מְלִבוֹנַת הַמְּנַחָה שְׁנַטְמַאֲת אַחַר שְׁנַתְקַדְּשָׁה בְּפֻלֵי שְׂרַת לִוְקָה, הָרִי מְבֹאֵר דְּלֹא דְמִי לְשִׁבּוּעָה שְׁלֵא אֹכֵל עֶפֶר דְּאֶפְשָׁר דְּחִיִּיב בְּכ"ש כְּמוֹ שְׁחִילְקָנוּ בִּינֵיהֶם יָפָה לְעֵיל, אָבֵל מ"מ י"ל דְּעֵצִים וּלְבוֹנָה מְקַבְּלִין טוֹמְאָה בְּכַוְיָת וְלֹא בְּעוֹ כְּפִיצָה, וְעֵינָן בְּנו"ב מֵהַדּו"ק ס' ד' מַה שְׁהָאָרִיךְ בְּעֵנָן חִיבַת הַקּוּדֵשׁ בְּדַעַת הַרְמַב"ם וְהַנְּלַע"ד בְּזָה הוּא דְּהִנֵּה בְּסוּף פְּסִיחִים לְעֵנָן הַפְּגוּל וְהַנּוֹתָר דְּמִטְמְאִין אֶת הַיָּדִים מְשִׁים חֲשָׁדֵי כְּהֻנָּה וְעֲצָלֵי כְּהֻנָּה, פְּלִיגֵי אֲמוֹרָאֵי שְׁם בְּשִׁיעוּרָן לְעֵנָן הַטְּוֹמְאָה חַד אֲמַר בְּכַוְיָת כְּאִסּוּרָן וְחַד אֲמַר בְּכַפִּיצָה כְּטוֹמְאָתָן, וּפְסִק הַרְמַב"ם כַּמ"ד כְּפִיצָה כְּטוֹמְאָתָן, וְא"כ אֶפְשָׁר דְּגַם בְּעֵצִים וּלְבוֹנָה לֹא מְבַעֲיָא אִם חִיבַת הַקּוּדֵשׁ מְכַשִּׁיר רַק מְדַרְבְּנָן, וְדַאי דְּשִׁיעוּרָן לְטוֹמְאָה כְּפִיצָה דְּאִין סְבָרָא שְׂיִהְיוּ חֲמוּרִין מְאֹנְקֵל גְּמוּר, אֱלָא אִפִּיל אִם טוֹמְאָתָן הִיא מַה"ת וְאִסּוּר אֲכִילְתָּן לְעֵנָן מְלַקוֹת הִיא בְּכַוְיָת, מ"מ הָרִי י"ל דְּתֵלֵא בְּפִלּוּגְתָּא דְּאֲמוֹרָאֵי גְּבִי נּוֹתָר וּפְגוּל וְעוֹד לֹא בְּרוּר הַדְּבָר בְּעֵינֵי, וְאוּלָם לְעֵנָן צִירוּף לְחִיִּיב עַל אֲכִילָה נִרְאָה בְּרוּר דְּגַם עֵצִים וּלְבוֹנָה מְצַטְרְפִין לְכָל הָאֲוֹכְלִין לְשִׁיעוּר כְּוִיָּת נּוֹתָר וְטַמָּא.

דְּכָלֵל גְּדוּל הוּא דְּכָל שְׁאִיסוּרוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שְׁנֵה מְצַטְרַף לְמַלְקוֹת כְּמוֹ דְּכָל שְׁטוֹמְאָתוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שְׁנֵה מְצַטְרַף לְעֵנָן טוֹמְאָה, וְהָא דְּלֹא חֲשִׁיב תְּנָא בְּמִשְׁנָה דְּחַמְשָׁה דְּבָרִים בְּעוֹלָה מְצַטְרְפִין גַּם לְבוֹנָה וְלִיחְשׁוּב שְׂשָׁה דְּבָרִים שְׁמִצְטְרְפִין, הוּא דְּלִיכָא פְּגוּל בְּלְבוֹנָה שְׁהַלְבוֹנָה הִיא מַתִּיר הֵנָּה וְאִין פְּגוּל בְּמַתִּיר כְּדַאיִתָּא בְּמִשְׁנָה דְּלַעִיל סוּף פְּרַק שְׁנִי: אוֹת ל' וְדַע דְּבָהָא דְּכָל הָאֲוֹכְלִין מְצַטְרְפִין בְּכַפִּיצָה לְטַמָּא טו"א, שִׁיטַת רַש"י בְּחֻלִּין (דָּף קי"ח ע"ב) דְּמְצַטְרְפִין גַּם אִם רַק מְוַנְחִים זַא"ז.

וְכֵן מוֹרָה פְּשֻׁטוֹת לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בַּה' טו"א (פְּרַק ד') וְעֵינָן בְּמַל"מ שְׁם, אָבֵל הַתּוֹס' וְהַרְשָׁב"א שְׁם הַקְּשׁוֹ עַל רַש"י וְהוֹכִיחוֹ לְשִׁיטַתָּם דְּאִינָם מְצַטְרְפִין רַק אִם הֵם מְחֻנְבְּרִים קֶצֶת דְּכְשָׁאוּחוֹ בְּגְדוּל הַקְּטָן עוֹלָה עֲמוֹ, וְא"ת הָא תַּנּוּן בַּפ"ג דְּמַס' טְבוּ"י וּמִיִּיתֵי לָהּ הַש"ס בְּחֻלִּין (דָּף קכ"ז ע"ב) דְּלִכּוּ"ע בְּעֵינָן שְׂיִאֲחוֹ בְּמָה שְׁהַטְמָא נִגַּע בּוֹ וְיַעֲלָה הַשְּׁנִי עֲמוֹ י"ל דְּהִתָּם אִיגְרִי כְּשִׁישׁ בְּהָרְאִשׁוֹן כְּשִׁיעוּר אוֹ לְשִׁיטַת רַש"י וְהַרְמַב"ם דְּאֹנְקֵל מְקַבֵּל טוֹמְאָה בְּכ"ש, אֱלָא שְׁהַשְּׁנִי הַמְּחֻנְבֵּר בּוֹ אִינוּ נְטַמָּא עֲמוֹ עַד שְׁכַשְׂיִאֲחוֹ בְּמָה שְׁהַטְמָא נִגַּע בּוֹ יַעֲלָה הַשְּׁנִי עֲמוֹ, אָבֵל אִם לֹא הִנֵּה בְּאֲחַד מֵהֶן כְּשִׁיעוּר שְׁפִיר מְצַטְרְפִין לְכְשִׁיעוּר גַּם אִם אִינָם מְחֻנְבְּרִין כְּלָל לְשִׁיטַת רַש"י, וְאֵע"פ שְׁהַסְבְּרָא דְּחֻקָּה מְעַט דְּלְכָאוּרָה מִמֶּנּוּ פֹּאם הוּא חִיבּוּר יְטַמָּא נְמִי וְאִם אִינוּ חִיבּוּר גַּם צִירוּפֵי לֹא יִצְטְרַף, מ"מ הָרִי מוֹכַח סְבָרָא זֹו מְמַשְׁנָה דְּטְהָרוֹת (פ"ט ט"מ ט) נְמַצָּא ע"ג פִּירוּדִים וְהוּא נּוֹגַע בְּכַפִּיצָה טַמָּא, פִּירוּדִים עַל גְּבִי פִירוּדִים אֵע"פ שְׁנּוֹגַע בְּכַפִּיצָה אִין טַמָּא אֱלָא מְקוּם מַגְעוֹ, וּפִיל הַר"ש דְּנִפְרַד הָאֵם לְגוֹשִׁים וּבְכָל גּוֹשׁ הַרְבֵּה זְתִים וְלִהְכִי טַמָּא כָּל הַגּוֹשׁ כְּשִׁישׁ בְּכַפִּיצָה ע"ש, וְלְכָאוּרָה קִשָּׁה דְּאִם אִין שְׁם רַק הַגּוֹשִׁים שְׁסָבִיבוּ א"כ כְּשִׁיטָא שְׁטַמָּא, וְאִם לֹא לְמָה יְטַמָּא הַכָּל כִּיּוֹן שְׁאִין הָאֵם חִיבּוּר, וְגַם הָא פְּתַב בְּעֲצָמוֹ דְּהַגּוֹשׁ בְּעֲצָמוֹ אִינוּ חִיבּוּר ע"ש בְּמִשְׁנָה ח' בַּר"ש.

וע"כ צ"ל כמש"כ דלענן להצטרף בכפיצה שפיר מצטרף פינון שיהו מדובקין. דכינון שאין בהזית כפיצה מושף עמו אחרים שיהיו כאלו הם אחד, אבל אחר שהם כפיצה שוב אינו מצטרף.

ובזה מתנישבים כל קושיות התוס' על רש"י שם פמוכן, ובפ"ח דטהרות ופ"ג דעדות תנו דאנל פרוי מצטרף, ופירש הרמב"ם בפ"ו הי"ו מטו"א דדוקא שהוא דבוק יחד בגוש אחד וזהו רק לטמא אחרים אבל לא לקבל טומאה, ולכאורה תמוה דמ"ש ואם הוא חיבור יהיה חיבור גם לקבל טומאה, וע"כ דצ"ל נמי פסב"א הנ"ל דליטמא פינון דס"ל להרמב"ם דאנל מקבל טומאה בכל שהוא, להכי האנל שנגע בו הטומאה הוא לבדו נטמא והשאר אינם מצטרפין פינון שאין חסר לו לשיעורו.

אבל לטמא אחרים שצריך שיעור מצטרפין שפיר פהסב"א שפתבנו לעיל, ויש בענן זה להאריך הרבה מאוד ואנחנו לא נוכל להתמקמה בזה כל כך. והרופה לעמוד על העיקר הזה יעיין היטב בשו"ת דבר מלכיאל ח"א סי' ל"ג ודי בזה הערה.

אף עוד אני רואה נחוצה להודיע שיש חילוק בין אם נגעה הטומאה שתי חצאים בשני החצאים אז אפי' אינם מחנפים בדבק וגוש אחד נמי נטמא הטהור, אבל אם נגעי הטהרות רק במקצתו בעינו שיהיו השני חצאי בצים של טומאה מדובקים עד שיהיו בגוש אחד ואם לאו לא נטמאו הטהרות, פבטהרות (פ"ג מ"ב) גוש של זתים שנפל לתנור והוסק כפיצה מכונן טהור יותר מכפיצה טמא, אם היו פרוידין אפי' יותר מסאה טהור ע"ש בפיהמ"ש להרמב"ם ובשאר מפרשים, והגר"א באליה רבה שם כתב וז"ל אם היו פרוידין וכו' שכל טיפה וטיפה שיצאה מכל פרוי ופרוי נשרף ונבלע בתנור ולאנתחברו המשקין וכל טיפה נגע בפחות מכפיצה, אבל אם לא היה נבלע כל טיפה בתנור ונתכנסו ונתחברו המשקין כאחד מטמאין המשקין מהפרוידין שיש בהן ביחד כפיצה והמשקין כולן אחד הו נגעו באוכלין כפיצה עכ"ל, וכ"כ רש"י בפסחים (דף ל"ג ע"ב) ד"ה לאימת מטמו וכו' והנסחטים נוגעים לכל הזגים יחד עכ"ל, ועפ"ז י"ל דהרמב"ם ס"ל פ"ש"י ומשכח"ל שכל האוכלין יצטרפו לכפיצה אם נגעו הטהרות בכלן עיין במל"מ שם ובדברינו לעיל ע"א בהא דצירוף דם השרץ ובשרו ובהגהות ר' אליה גרידיצער למשניות פ"ק דפסחים: אות ל"א בכרוגרת להוצאת שבת, מלשון משנתנו להוצאת שבת ולא קאמר לקוצר ודש וזורה וכו' דכולן חיובן הוא בכרוגרת, נלענ"ד דמזה יהיה פדמות ראיה להסוברים דאותן המלאכות אינן אלא בגידולי קרקע, ומשו"ה אי אפשר לומר דכל האוכלין יצטרפו בזה וידוע שהפוסקים האריכו בזה הרבה, וכן לא מתניא ליה לתנא כל האוכלין מצטרפין לכרוגרת לבישול ואפיה בשבת שהרי דבר הנאכל פשהוא חי בטוב אין חייבין עליו משום מבשל ואופה כמש"פ הרמב"ם פ"ט מה' שבת ה"ג ע"ש, והנה הפמ"ג בפתיחה להל' שבת נסתפק לפי המבואר בפרק המוציא יין וברמב"ם פי"ח מה' שבת דאם הוציא חצי שיעור ונאכל או נשרף וחרו והוציא ח"ש פטור, דבעינו דבשעת גמר ההוצאה יהא קיים כל השיעור, אם בשאר מלאכות ג"כ הדין כך כגון קצר חצי כרוגרת ונאכל או נשרף וחרו וקצר עוד חצי כרוגרת אם הוא פטור או חייב, דאפשר דדוקא בהוצאה שהיא מלאכה גרועה הדין הוא כן ולא בשאר מלאכות ע"ש, ונראה שיש להביא פדמות ראיה מירושלמי רפ"ק דשבת דאימת התם אמר ר' ינאי, בלע

חצי זית חלב ונהקיא וחרור ובלע חייב הכניס פחצי גרוגרת וחרור והוציא פטור, ומה בינה לבין קדמייתא תמן נהנה חכו כזית ברום הקא לא נתעסק בכגרוגרת שלמה עכ"ל הירושלמי, וא"כ בשלמא אם גם בשאר מלאכות בעינו שיהיה כל השיעור קנים בשעת גמר המלאכה, שפיר פריה מה בינה לבין קדמייתא דהרי גם בבלע פחצי זית חלב ונהקיא וחרור ובלעו ליפא שיעור שלם לחיובא, אבל אם נימא דגם במלאכות של שבת לא בעינו שיהא כל השיעור קנים בשעת גמר מלאכה רק בהוצאה משום שהיא מלאכה גרועה, א"כ למשל אם אפה פחצי גרוגרת וחרור ובישל אותו חצי גרוגרת גופא חייב נמי דבישול ואפיה ודאי מצטרפין, א"כ מאי פריה פלל מה בינה לבין קדמייתא הרי בכל איסורי תורה ואפ"ל באיסורי שבת הדין כן זולת בהוצאה, אע"כ דבכל מלאכות דשבת הדין כן דבעינו שיהא כל השיעור קנים בשעת גמר מלאכה, וכשאפה ח"ש ואח"כ בישל אותו ח"ש גופא פטור כיון דבשעת הבישול ליכא רק חצי שיעור משו"ה פריה שפיר ודו"ק: והנה נסתפק הפרמ"ג ביו"ד סי' ס"ב בשפ"ד סק"ג ובפתיחה לה' בשר בחלב, בבישול פחצי זית מבשר בחלב אם יש איסור דחצי שיעור ככל ח"ש שאסור מה"ת, דהא כל ח"ש באכילה שאסור מה"ת הוא מטעם דחצי לאצטרופי.

ובבישול לא שייך חזי לאצטרופי דמאי צירוף שייך פאן עכת"ד. ובשו"ת נפש חיה מהגאון ר' חיים אליעזר וואקס ז"ל בסי' י"ב הביא שחזונו הגאב"ד דקוטנא ז"ל ס"ל שגם שני חצאי זתים של בשר בחלב מצטרפין ללקות על הבישול, אם בשעה שבישול חצי שיעור השני עדיין קנים ח"ש הראשון, ואם נאכל או נשרף ח"ש הראשון בשעה שבישול ח"ש השני פטור דמדמה לה להוצאת שבת, שאם הוציא ח"ש וחרור והוציא ח"ש אם מוני עדיין ח"ש הראשון חייב ואם לאו פטור כדאיתא בשב"ד (דף פ"א) ע"ש, אף הגאון בנפש חיה דחי לה דלא דמי לשבת דשם האיסור הוא משום שהוציא דבר שהוא לצורף, וכיון שעדיין מונח חצי שיעור פשיצטרף עמו ח"ש השני יהיה לצורף משו"ה מצטרף, משא"כ בבשר בחלב אי השיעור משום שיצטרף לאכילה אלא דגוף מעשה הבישול אסרה תורה אפ"ל שלא לצורף פלל, א"כ אין חילוק בין אם מונח עדיין ח"ש הראשון או נשרף כבר עכת"ד, ולענ"ד גם זה תלוי בהירושלמי דרפ"ק דשבת שהבאתי לעיל, דאחר מאמר הירושלמי הנ"ל איתא שם עוד בזה"ל, א"ר יוסי פעמים שהוא מתעסק בכגרוגרת שלמה והוא פטור, האיי עבידא [פי' היכי דמי] הוציא חצי גרוגרת והניחה וחרור והוציא חצי גרוגרת ולא הספיק להניחה עד שנשרפה הראשונה ונהרי נתעסק בכגרוגרת שלמה והוא פטור, בגין מדמייתה לחלבין והוא עביד כן עכ"ל, וכתב הק"ע ז"ל בגין וכו' הואיל והוא מדמה שיעורי שבת לאוכל חלב הוא אומר דין זה, דבחלב הדין כן שאם כבר נתעפל חצי זית הראשון שאכל פטור על השני אפ"ל היו שניהם בהעלם אחד דכיון שפבר נתעפל דמי לנשרף עכ"ל, ולפ"ז אין מקום פלל להדיחוי של הגאון בעל נפש חיה הנ"ל שהרי גם בחלב האיסור הוא מעשה האכילה גופא, ומ"מ אם נתעפל ח"ש הראשון קודם שאכל חצי זית השני פטור משום דדמי לנשרף, וא"כ שפיר י"ל דגם בבישול בשר בחלב הוא כן דאם קודם שבישול חצי זית השני כבר נאכל או נשרף ח"ש הראשון פטור ואם עדיין קנים גם הראשון חייב כמש"כ הגאון מקוטנא ז"ל, אולם הפני משה מפרש הירושלמי שם ממש להיפך ז"ל, בגין מדמייתה לחלבין והוא עבד כן וכו' ואמר לה ר' יוסי נמי להי מילתא ג"כ לא מדמינן לה הוצאה דשבת] לאכילת

חלבים דאלו לאכילת איסור קי"ל דאם אכל חצי זית וחסר ואכל בהעלם אחד ובתוך שיעור אכילת פרס] עוד ח"ז מצטרף ותיב וכו' וסד"א דגבי שבת גמי הכי הוא, דאע"ג דנשרפה חצי גרוגרת הראשונה עד שלא הספיק להניח השניה וכו' ודומה לאוכל ח"ש של איסור דגמי נעשית פמי שנושרף ונסתלק, ואפ"ה אם אכל אח"כ ח"ש האחר באותו העלם מתחייב וה"ה לעגן שבת פן, קמ"ל דלא דמי דהתם מיהת נהנה בכשיעור איסור הוא, אבל הכא משנסתלק ח"ש הראשון אין פאן צירוף לח"ש השני עכ"ל, וא"כ צדקו דברי הרב נפש חיה דבבישול בפשר בחלב גמי לא תלי באם נשרף ח"ש הראשון אם לאו, וכיון דלדינא ודאי קי"ל דלעגן חטאת חלב לא תליא בעיפול פלל פי אם בזמן אכילת פרס, שהיא זמן שני מינוטין או לכל היותר תשעה מינוטין כמש"כ הח"ס בשו"ת חלק ששי, אע"ג דנדאי לא נתעפל עדיין במיעו ח"ש הראשון דשיעור עיפול באדם הוא ע"פ רוב פשיעה שעות, מ"מ פיון שהוא יותר מפדי אכילת פרס פטור, וא"כ גם לעגן בישול בפשר בחלב לא תליא באם חצי שיעור הראשון קיים אם לא, די"ל דאפ"ה אם נשרף ח"ש הראשון קודם שבשל ח"ש השני ג"כ מצטרף ותיב, אם נימא דגם באיסור שאינו ראוי לאכילה ח"ש אסור מה"ת, אבל לדעת הח"ץ סי' פ"ו ומהגול מרובה באו"ח סי' תמ"ב דכל איסור שאינו של אכילה ח"ש מותר מה"ת גביה, נראה דה"ה בבישול בפשר בחלב אין חייבין מלקות עד שישל פזית שלם מפשר וחלב ביחד כאחד, והנה המנחת חינוך מצוה ככ"ה ועוד במצות רבות מעין זו, חקר במנחת חוטא למשל אם נמן עליה פחצי זית לבונה ואח"כ לקט ממנה חצי זית הנה ואח"כ חזר ונמן עוד חצי זית אם חייב מלקות ע"ש, ולענ"ד בכל ספקות האלו ראוי להעיר מדברי הירושלמי שהבאתי פאן ואין להאריך בזה פאן יותר, אף אני מזכיר דמש"כ המנחת חינוך מצוה ט"ו דהא דקי"ל שנים שעשו מלאכה האסורה וזה יכול וזה יכול שניהם פטורין הוא רק גבי שבת, אבל בשאר איסורים זה יכול וזה יכול שניהם חייבין, הוא נגד הריטב"א בקדושין (דף מ"ג) שכתב דהא דבעינן קרא דחטאו ישא האיש שהוא דאם אחזו שנים בספין ושחטו שחוטאי חוץ פטורין ולא ידעינן לה מקרא דבעשותה דגבי שבת, היינו משום דלא נימא לרבות שנים שעשאוהו בשחוטאי חוץ מקרא דכתיב שם איש איש אשר ישחט ויהיאו בתוס' רע"א במשניות פרק השוחט והמצלה, הרי דלולא קרא דאיש איש הנה וידעינן גם בשחוטאי חוץ דשנים שעשאוהו פטורין מבעשותה דכתיב גבי שבת דלא פמנחת חינוך: אות ל"ב והנה הא דכל האוכלין מצטרפין ברוב עניני אכילה צירופן היא אף אם לא אכלן בבת אחת אלא בזא"ז בכדי אכילת פרס כדתנן פ"ג דכריתות, אבל הא דמצטרפין לכגרוגרת להוצאת שבת לפעמים בעינן שיוציאים בבת אחת, כדאמר רבא בשבת (דף פ' ע"א) הוציא חצי גרוגרת והניחה וחסר והוציא חצי גרוגרת והניחה, אם פשהניח את השניה קלט פלב את הראשונה פטור, וכן לעגן הא דאמר ר"מ בכריתות פרק ג' אף אם היתה שבת והוציאה בפיו חייב משום הוצאה א"ל אינו מן השם, והסבירו שם התוס' דר"מ ס"ל דמן השם הוא זה לפי שהוציאו בפיו וקי"ל בליעתן זוהי הנחתן ובאו איסורי אכילה ואיסור הוצאת שבת בבת אחת, הוא לכאורה דוקא אם אכל פל השיעור בבת אחת, אבל אם אכל חצי שימור דרך הוצאה וחסר ואכל ח"ש דרך הוצאה, הרי כשבלע חצי גרוגרת השני כבר ליתנהו חצי גרוגרת הראשון ולא הנה שיעור הוצאה בבת אחת ופטור ואפ"ה למאי דבעי רבא בשבת (דף צ"א) זרק פזית תרומה לבית טמא מהו, ומסיק

דהאיבעיא היא פגון דאיכא פחות מכביצה אַןְכְּלִין וְנָרַק פְּזִית תְּרוּמָה וְהַשְּׁלִימוּ לְכַבֵּיצָה, מי נִימָא מְדַמְצָטְרַף לְעֵגְנִי טוּמְאָה מְצָטְרַף נְמִי לְעֵגְנִי שְׁבֵת אִם לֹא וְנִשְׂאָר בְּסַפֵּק וְכוּ פֶסֶק הָרַמְבַּ"ם, א"כ אֶפְשָׁר דְּגַם פֶּאֶן אֲמַרִּינֵן מִיגוּ דְּמְצָטְרַף גַּם אִם אָכַל שְׁלֹא בְּבֵת אַחַת לְעֵגְנִי חַיִּיב פֶּגוּל נּוֹתֵר וְחֵלֵב לְחַיִּיב חֲטָאֵת, מְצָטְרַף נְמִי לְעֵגְנִי שְׁבֵת לְחַיִּיב עַל הוֹצְאָתוֹ אִפִּי שְׁלֹא כב"א, כְּדָבָעֵי לְמִימַר שֶׁם בְּהוֹצִיא פְּזִית מִשְׁתֵּי הֶלְחֵם דְּחַיִּיב אֲשַׁבֵּת פִּינֵן דְּמַהְגִּי לְעֵגְנִי יוֹצֵא ע"ש, וְעוֹד י"ל דְּשִׁיעוּר דְּשְׁבֵת וְשִׁיעוּר דְּאֲכִילוֹת אִיסוּר אֵינָם שְׁנוּיִם דְּאֲכִילַת אִיסוּר בְּכַזֵּית וְהוֹצֵאת שְׁבֵת ה"ה בְּכַגְרוּגְרַת, א"כ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק עוֹד בְּלֹא הוֹצִיא כב"א פֶּל הַגְּרוּגְרַת דְּרַף אֲכִילָה, פֶּגוּן שֶׁהוֹצִיא בְּרֵאשׁוֹנָה דְּרַף אֲכִילָה רַק פְּזִית אִם חַיִּיב עַל הוֹצְאָתוֹ גַּם אִם לֹא הַשְּׁלִים הַשִּׁיעוּר כָּלֵל, דִּי"ל דְּכִינֵן דְּחַיִּיב לְעֵגְנִי נּוֹתֵר בְּבִלְעֵזָה זֶה חַיִּיב נְמִי לְעֵגְנִי שְׁבֵת, וְאֵע"ג דר"מ בְּכַרִּיתוֹת שֶׁם מֵיָרִי בִּיּוֹהֵכ"פ וְחַיִּיב אֲכִילָה בִּיּוֹהֵכ"פ הוּא בְּכַפּוֹתָבֵת, י"ל דְּהַשְּׁלִים הַשִּׁיעוּר לְכַוּתָּבֵת אַח"כ בְּבֵית בְּאֶנְפֵן דְּלְעֵגְנִי שְׁבֵת לֹא מְהַגִּי הַצִּירוּף, אֲלֹא דְלְעֵגְנִי חַיִּיב הוֹצֵאת שְׁבֵת פְּשֵׁהוֹצִיא דְּרַף אֲכִילָה נּוֹתֵר וְכִיּוֹצֵא בּוֹ חַיִּיב גַּם אֲשַׁבֵּת מִשּׁוּם מִיגוּ דְּחַיִּיב אַנּוֹתֵר, כְּמוֹ בְּזַרְק תְּרוּמָה לְבֵית טְמֵא נִהְיָה לְכַאֲוָרָה אִיבְעִיָּא דְלֹא אֶפְשִׁיטָא וּפְטוּר מִסַּפֵּק: אִף יֵשׁ לְדוֹן וּלְחַלֵּק בֵּין נִיגְדוֹן דִּינֵן לְדַהֲתָם, דְּהִנֵּה הָרַשְׁבָּ"א בְּחִידוּשָׁיו לְשְׁבֵת שֶׁם הַקְּשָׁה דְּמֵאֵי מְסַפְקָא לִיהָ אִם לּוֹמַר מִיגוּ דְּמְצָטְרַף לְטוּמְאָה מְצָטְרַף גַּם לְשְׁבֵת, הָרִי גַבֵּי שְׁבֵת עֲקִירָה וְהַנְּחָה בְּעֵינֵי וּבִשְׁעַת עֲקִירָה הָרִי לִיכָּא מִיגוּ, וְתִירַץ הָרַשְׁבָּ"א שֶׁם דְּעֲקִירָה צִוְּרָף הַנְּחָה הִיא, וְסָבְרָא זֶה הִיא מְכַתּוּבוֹת (דָּף לָמ"ד ע"ב) ע"ש, וּלפ"ז י"ל דְּהָא דְנִשְׂאָר בְּשְׁבֵת שֶׁם בְּאִיבְעִיָּא דְלֹא אֶפְשִׁיטָא אִם אֲמַרִּינֵן מִינּוֹ אִם לֹא, הוּא רַק מִשּׁוּם דְּלִיכָּא צִירוּף לְגַבֵּי עֲקִירָה רַק מִטַּעַם דְּעֲקִירָה צִוְּרָף הַנְּחָה הִיא, דְשֶׁם לְגַבֵּי טוּמְאָה כְּשַׁעַת עֲקִירָה לִיכָּא שׁוּם נִגְוֹד טוּמְאָה כָּלֵל, דְּבַצִּירוּף הַטוּמְאָה לֹא בָּאָה הַפְּקִירָה רַק מִשּׁוּם דְּזַרְק וְלֹא הַכְּנִיס בִּידּוֹ דְּאֵי בְּעֵי לְמִיְהַדַּר לֹא מְצִי הַדְּרָא מִשׁו"ה יֵשׁ סָבְרָא דְלֹא אֲמַרִּינֵן מִיגוּ כַה"ג, אֲבָל פִּי אִיכָּא מִיגוּ גַם בְּשַׁעַת עֲקִירָה אֲזִי גַם אִם אֵי בְּעֵי לְמִיְהַדַּר מְצִי הַדַּר שְׁפִיר אֲמַרִּינֵן מִיגוּ בּוֹדָאֵי וְלֹא אִיבְעִיָּא לֵן כָּלֵל, פִּינֵן דְּאִיכָּא מִינּוֹ בֵּין בְּשַׁעַת הַנְּחָה וּבֵין בְּשַׁעַת עֲקִירָה, וְהָא דְאֲמַרִּינֵן בְּכַתּוּבוֹת שֶׁם נ"מ לְמַעֲבִיר סָפִין בְּרַה"ר וּמִשְׁמַע דְּהִיכָּא דְמְצִי לְמִיְהַדַּר אִף דְּאֵי אֶפְשָׁר לְהַנְּחָה בְּלֹא עֲקִירָה פְטוּר, הֵינּוּ לְעֵגְנִי מְמוֹן וּמִיתָה שְׁחִיב הַמְּמוֹן נְפִשָׁה מְקוּדָם וְחַיִּיב הַמִּיתָה בְּשַׁעַת הַגָּמַר, אֲבָל פֶּאֶן שְׁבִשְׁעָה אַחַת נְצָטְרַף בֵּין בְּשַׁעַת עֲקִירָה וּבֵין בְּשַׁעַת הַנְּחָה שְׁפִיר אֲמַרִּינֵן מִיגוּ בּוֹדָאֵי וְאֵין בְּזָה בְּעִיָּא דְלֹא אֶפְשִׁיטָא: וּבְזָה תַתִּיבְשֵׁב שְׁפִיר קוֹשְׁיַת הָעוֹלָם בְּכַרִּיתוֹת שֶׁם דְּמֵאֵי הוֹסִיף ר"מ בְּהִיתָה שְׁבֵת וְהוֹצִיאָהּ בְּפִיּוֹ, הָרִי יְפִטוּר מְמִינֵן דְּמַעֲלָה מִשּׁוּם קֵלֶב"מ וּמְמִילָא לִיכָּא גַם אֲשֶׁם מְעִילָה עֵינֵן בַּקְּצָה"ח וּבְנִתְיָבוֹת סִי' כ"ח וּבַצַּל"ח פְּסָחִים וּבַתּוֹס' ר"ע אֵיגַר בְּמִשְׁנֵה דְכַרִּיתוֹת שֶׁם, וְלְדַבְּרֵינוּ א"ש, דְּכּוֹנֵת ר"מ הִיא שֶׁם בְּהוֹצִיא בְּפִי דְרַף אֲכִילָה רַק פְּזִית חֵלֵב נּוֹתֵר, וְאֵי אֶפְשָׁר לּוֹמַר דְּחַיִּיב אֲשַׁבֵּת מִיגוּ דְּחַיִּיב אַנּוֹתֵר דְּהָרִי גַבֵּי נּוֹתֵר לֹא בְּעֵי עֲקִירָה וְאֶפְשָׁר לְהַנְּחָה בְּלֹא עֲקִירָה, וְגַם אֵי בְּעֵי לְמִיְהַדַּר מְצִי הַדַּר, אֲלֹא דְמִיגוּ הוּא מִשּׁוּם דְּחַיִּיב אֲשֶׁם מְעִילָה וְקָרוֹן וְחוֹמָשׁ וּבַחַיִּיב מְמוֹן הָרִי בְּעֵי עֲקִירָה, שְׁהָרִי בְּתַחֲב לּוֹ חֲבִירוֹ פְטוּר, א"כ אִיכָּא מִיגוּ בֵּין בְּשַׁעַת עֲקִירָה בֵּין בְּשַׁעַת הַנְּחָה מִשׁו"ה אֲמַרִּינֵן בּוֹדָאֵי מִיגוּ דְּמַהְגִּי לְעֵגְנִי חַיִּיב מְעִילָה מְהַגִּי נְמִי לְעֵגְנִי שְׁבֵת לְהַתְּחַיִּיב אַכּוֹזָה לְחוּד שְׁלֹא הַשְּׁלִים כָּלֵל לְכַגְרוּגְרַת, וְלְעֵגְנִי אֲכִילַת יוֹהֵכ"פ הַשְּׁלִים אַח"כ לְכַוּתָּבֵת כַּנ"ל, וְא"כ א"א לּוֹמַר פֶּאֶן קֵלֶב"מ הֵינּוּ שִׁיְדִינוּהוּ בְּדִין הַחֲמוּר מִשּׁוּם שְׁבֵת וְיִפְטוּר מְאֻשָּׁם מְעִילָה, דָּאִם יְפִטוּר מְעִילָה הָרִי לֹא יִהְיֶה הַמִּיגוּ

ויפטר גם מהחמור, וע"כ נתייבנו גם מעילה וגם חטאת דשבת ודו"ק שחרירי הוא: אות ל"ג והנה הנתיבות בח"מ סי' כ"ח שם העלה דבקדושת דמים אמנם אמרינו קים ליה בדרבה מיניה אבל לא בקדוה"ג עיי"ש, ויש להסתפק אי אמרינו הסברא דבדמים קנינהו בקדושת הגוף דהא זה מקרי דעבדינו ליה החוקרא כמש"כ הקצה"ח שם סי' כ"ח הנ"ל, דבהדיוט קונה ופטור מהו הדין בהקדש כה"ג, ונראה דיש לפשוט זה מהא דע"ז (דף נ"ד ע"ב) דשם מביא ראיה דאדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' להדיוט מקרא דאחז, דכתיב כל הפלים הכנו והקדשנו ואמר מר הכנו שגזוזם וכו' ע"ש, וקשה מאי ראיה היא מפלים דאחז הא תנו בסנהדרין (דף פ"א ע"ב) הגונב את הקיסוה קנאים פוגעין בו, ואמרינו בגמ' שם מאי קיסוה פלי שרת וישם (דף ע"ב ע"א) אמר רב הבא במחתרת ונטל פלים פטור משום דבדמים קנינהו.

אמר רבא מסתברא מילתא וכו' ודעת בעל המאור וכן היא דעת רש"י ותוס' שם למענין וכן היא דעת רבינו ירוחם במשרים סוף נתיב ל"א דגם רבא מודה לרב דמדאורייתא בדמים קנינהו אפי' איתנהו בעינייהו עיישה"ט, וא"כ מאי ראיה מפלים דאחז דאדם אוסר דבר שא"ש, דילמא התם הטעם משום דהגונב או הגוזל פלי שרת קנאים פוגעין בו.

וא"כ פשוטל אחז לכלי השרת נתייב מיתה וניתן להצילו בנפשו ובדמים קנינהו מדאורייתא והוי שלו משו"ה הנהיכו ללאנסרם, משא"כ בעלמא אפשר דאין אדם אוסר דבר שא"ש, היכא דלא נתייב בנפשו ולא עשה קנין המועיל בגזלה, ודחוק לומר דאחז שיהיה מלך הנה ברור לו שלא יפגעו בו לרעה ונרחק עליו השמש שלא יהרגוהו ומשו"ה לא קנינהו בדמים, אלא ע"כ לומר דגם ענין דבדמים קנינהו נמי לא שייך בקדושת הגוף.

דרך בקדושת רמים דמשום שיוצא לחולין ע"י מעילה ופדיון שפיר י"ל דבדמים קנינהו כמו בהדיוט. אבל בקדושת הגוף כמעשה דאחז שנטל פלי שרת שאין להם פדיון ואין יוצאין לחולין ע"י מעילה לפ"מ דקיי"ל כר' נהוראי לקמן (דף י"ט ע"ב) ואין תופס בהן שום קנין, לא שייך לומר בהן גם הענין דבדמים קנינהו ושפיר מיייתי ראיה מאחז דאדם אוסר דבר שא"ש ע"י מעשה, ואפי' למה שהבאתי במקו"א דכלים דאחז פנין שפאסרו לגבוה שוב לא הנה להם רק קדושת דמים ונהנה להם פדיון, היינו רק לאחר שפבר הקריבו לעפוי"ם אבל בשעה שנטלם מן הקודש דאז קנאים פוגעין בו.

הרי עדיין קדושת הגוף הנה עליהם שהיו עדיין מותרין לגבוה, ואחר שנטלן הרי שוב אסור להמיתו אפי' ע"י קנאים ודו"ק: ולפ"ז הבא במחתרת ונטל חפצים של הקדש אם היו קדושת ממון בדמים קנינהו ופטור בשוגג על ההקדש מקרן וחומש וממילא גם מקרבן מעילה, כמש"כ התוס' בפסחים (דף כ"ט ע"א) דכל היכא דליכא קרן וחומש ליכא גם קרבן ואם במזיד פטור מקרן מה"ט, אב בקדוה"ג לא שייך לומר בדמים קנינהו ואם שגג חייב קרן וחומש ואשם ובמזיד קרן לבד אפי' לשיטת הרמב"ם פ"א מה' מעילה דעל מעילה במזיד לוקה ומשלם, ואפתי צ"ע היטב בדבר ואינני רק מעורר לב המענין: אות ל"ד וכן הנה מקום אתי לבאר בעזה"ת ענין ח"ש באיסורי שבת ושאר ענינים שאינם עניני אכילה, דהנה הח"ץ סי' פ"ו והדגול מרובה באו"ח סי' תמ"ב פתבו בטעם

תרוה"ד דכתב דחמץ פחות מפזית א"ל לבער הוא משום דדבר שאינו עגון איסור אכילה חצי שיעור גביה מותר מה"ת ורק מדרבנן אסור וכבר האריכו בזה האחרונים.

ואנכי פה אקצר ואכתוב רק היותר עיקר לדעתי בעזהשי"ת: הנה בשבת (דף ע"ד ע"א) מתקיף לה רב יוסף וכי מותר לאפות פחות מפשיעור. ופירש"י נהי דחיוב חטאת ליפא איסורא מיהו איפא דקיי"ל ח"ש אסור מה"ת עכ"ל, ובהגהות אשר"י ריש פרק המוציא זין ז"ל כל השיעורים לעגון חיוב חטאת אבל לאיסור דאורייתא אפי' כל שהוא פדאמר פרק פלל גדול וכן הוא גם בקיצור פסקי הרא"ש שם, וכ"כ עוד בהגהות אשר"י פרק כ"ג סי' ה', והרמב"ם שפוסק בריש הלכות גנבה דאסור לגנוב כל שהוא דבר תורה כתב הרב המגיד והסמ"ע בח"מ ריש ה' גנבה וכן בריש ה' גזלה הטעם.

דכמו דח"ש אסור מה"ת בחלב ודם ה"ה לעגון ממון דדי הטעם דחזי לאצטרופי לבד שיהא כל איסור שבעולם ח"ש אסור מה"ת, והא דח"ש חמץ אין איסור בל יראה ובי"מ מה"ת הסביר יפה השאגת אריה סי' פ"א וגם הצ"ח בפסחים (דף מ"ד ע"א תירץ ע"פ דרכו, ובסב"א זו אחז גם הגאון רע"א ז"ל בחשובותיו סי' קנ"ד ועוד הרבה אחרונים ואין להאריך עכ"פ הרי לפנינו להקת ראשונים דס"ל ודאי דחצי שיעור אסור מה"ת גם באיסורים שאינם שייכים לאימורי אכילה: אות ל"ה אכן הגאון ר' אליה' דוד ראבינאוויץ זצ"ל הביא ראיה מהתוס' שבת (דף קי"ז ע"א) במה דאיתא שם בגמ' דשקיל ליה בברזא, כתבו התוס' דליפא אפי' איסור דרבנן משום דאינו מפשיט פשיעור חשיבת עור יחד ע"ש, והקשה שם בהגהות מלוא הרועים דהרי ת"ש אסור מה"ת, והביא הגאון אדר"ת זצ"ל ראיה מזה דהתוס' שם ס"ל דח"ש בשארי איסורין אינם אסורין מה"ת, והא דלא אסור מדרבנן עכ"פ הוא דמשום מצות הפסח הקילו באיסור שהוא מדרבנן לחוד.

גם הרשב"א בחידושו לשבת (דף ד') כתב דבחצי עבד וחצי ב"ח ליפא עשה דלעולם בהם מעבדו, והסב"א י"ל דהוא משום דס"ל דבאיסור שאינו של אכילה ח"ש מותר מה"ת וכ"כ איזה אחרונים.

אם שיש לדחות דאיסור שאין בו רק עשה ולא לאו קיל טפי משו"ה ח"ש דידיה מותר ולא משום שהוא איסור שאינו של אכילה ומה שהקשה הישועות יעקב באו"ח סי' ש"א להסוברין דח"ש בשבת מותר מה"ת מה הקשה הירושלמי בשבת (פ"ג ה"ג) הוציא מצה מרשונה"י לרשה"ר אם יוצא בה ידי חובת מצה, ונהרי שיעור הוצאת שבת הוא כגרוגרת ושיעור אכילת מצה בכזית, א"כ יוציא כזית לבד דיקיים מצות אכילת מצה ועל איסור שבת לא יעבור.

הא לא קשיא די"ל דאפי' כזית מיגו דחשיב לעגון אכילת מצה לאפוקי ידי מצותו חשוב גמי לעגון הוצאת שבת, וכה"ג כתב הישוי"ע עצמו דהמקטיר כזית אימורין בשבת חייב אף ושיעור בישול הוא כגרוגרת ע"ש ועוד י"ל בכמה פנים עיין בשו"ת פני מבין חאו"ח סי' ס"ב, ועיין במל"מ פי"ח מה' שבת ובפרמ"ג בפתיחתו לה' שבת: אות ל"ו אולם קשה לשיטת רש"י שהבאתי לעיל דח"ש אסור מה"ת בכל איסורים, א"כ למה כתב רש"י במשנה ראשונה דשבת וכן שם (דף ג' ע"א) דעקירה בלא הנחה אסור מדבריהם לבד, וכן משמע מהתוס' שם ד"ה פטור וכו' ומהתוס' שבועות (דף י"ד ע"ב) ע"ש, וגם הרא"ש ריש שבת כתב להדיא דשניהם פטורין ואסור מדרבנן, וכבר עמדו הפמ"ג באו"ח

בהרבה מקומות ובשו"ת חזת יאיר והגאון יעב"ץ ז"ל בלחם שמים והתפא"י במשניות שם ובהגהות הר"ש ש"ש ז"ל, ובשלמא פחות מד' אמות ברה"ר דמותר באמת גם מדרבנן עינן בשו"ע או"ח סי' שמ"ט לא קשה שיהא אסור מה"ת משום תני שיעור כמה שהקשו איזו אחרונים, דאדרבה מזה גופא שגם מדרבנן מותר חזינו דפחות מד' אמות גם עקירה לא מקרי כמאן דמטלטל חפציו בבית מזוית לזוית דלא חשיב חצי שיעור כלל ולא חזי לאצטרופי להנחה.

דאף אם נמלך אח"כ ויעבירונו ד' אמות שלמות ושם יעשה הנחה נמי אין מצטרף עקירה וראשונה, כדאיתא בשבת (דף ה' ע"ב) המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך והוציאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכה ועינן בתוס' סנה' (דף מ"ג ע"א שכ"כ להדיא, משא"כ עקירה לחודה דלכו"ע אסור, עכ"פ מדרבנן דמייירי מעושה לכתחילה העקירה על דעת שאחר יעשה ההנחה ומשו"ה שמה עקירה ואסור מדרבנן, וקשה אמאי לא יהא בזה איסור דאורייתא ככל ח"ש שאסור מה"ת, ולמה כתבו הראשונים הנ"ל וכ"כ היראים וכן הוא בשו"ע או"ח ר"ס שמ"ו דזה עוקר וזה מניח אסור רק מדרבנן: וכן קשה מה דאיתא להדיא בתוספתא דביצה פ"ד דהאורג חוט אחד וכן הפותב אזה אחת וכו' אינו חייב אלא משום שבות עכ"ל, ואמאי לא יהא אריגת חוט אחד וכן פתיבת אות אחת אסור מה"ת ככל חצי שיעור דאסור מה"ת להסוברים דגם באיסורי שלא דאכילה ח"ש אסור מה"ת: אות ל"ז והנלע"ד ישר ואמת הוא דחצי שיעור וחצי מלאכה תרתי מילי אינון, ולמשל בהוצאה אין חיוב מה"ת אלא בשני התנאים האלה שיהיה המלאכה שלמה היינו עקירה והנחה זהו תנאי אחד, ותנאי השני שיוציא שיעור חשוב כמו למשל בדבר של אכילה אינו חייב עד שיוציא כגרוגרת, ועקירה בלא הנחה או הנחה בלא עקירה הנה חצי מלאכה וזה אף לריו"ח מותר מה"ת ואסור רק מדרבנן, דמכל חלב הרי לא נוכל לרבות רק חצי שיעור אכל לא חצי מלאכה, והטעם דחזי לאצטרופי נמי לא שייך רק בחצי שיעור אכל בחצי מלאכה לא שייך כל כף חזי לאצטרופי, דלמשל בעקירה לחודה ליכא איסור כלל ורק כשגומר ההנחה חל האיסור למפרע גם על העקירה, ואם הוא לא עשה ההנחה רק איש אחר אין בהעקירה שעשה הוא רק איסור דרבנן.

וכן פתב אות אחת אין כאן רק חצי מלאכה כדאיתא בשבת (דף ק"ג) ועשה אחת יכול עד שיקתוב כל השם ועד שיארוג כל הבגד ת"ל מאחת, יכול אפי' לא כתב אלא אות אחת ולא ארג אלא חוט אחד וכו' ת"ל אחת ופירש"י מלאכה שלמה, ובירושלמי על המשנה דהכותב ב' אותיות איתא א"ר אבין בשם ר"י טעמא דר"ג תמן משום אין ידיעה לחצי מלאכה, ובגמ' דידן בשבת (דף ק"ה) דאיתא ר"ג סבר אין ידיעה לחצי שיעור נמי הפונה לחצי מלאכה היינו ח"ש המלאכה, ולהכי שפיר אין בזה רק איסור שבות כדאיתא בתוספתא הנ"ל, וכ"כ הרמב"ם בפיהמ"ש ריש שבת וז"ל ועיקר השני כי פשיטתחיל אדם מלאכה בשבת ולא גמר אותה וכו' ולא העושה את מקצתה, והדמיון לזה אם פתב שמעון אות אחת וכו' עכ"ל, הרי להדיא דאות אחת מקרי חצי מלאכה ושמעיון לה מקרא דבעשותה כמו העושה עקירה לחוד ע"ש: ובזה יתבאר הספר דברי התוס' שהעירו בשבת (דף ע"ג) על המשנה דאבות מלאכות וז"ל, צריך לפרש למה פירש כאן ובאורג ובתופר ובכותב שיעור טפי מבשאר עכ"ל, ובגליון המשניות מהגה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל

פִּירֵשׁ שֵׁם טַעַם וְאִין מוּכָן כָּל כֶּף סְבָרְתוֹ ע"ש, וְלִהְיוֹת ל"א"ש דְּהַמְשָׁנָה נִתְמָה שֵׁם לְפָרֵשׁ
רַק מֵה נִקְרָא מְלָאכָה שְׁלִימָה וּמֵה נִקְרָא חֲצִי מְלָאכָה שְׁאִין בְּה אִיסוּר מֵה"ת כָּלֵל,
וּבְהוֹצָאָה ג"כ מִפְרֵשׁ בְּאֶמְרוֹ הַמוֹצִיא מְרֻשּׁוֹת לְרֻשּׁוֹת הֵינְנוּ שְׁעָקֵר מְרֻשּׁוֹת זֶה וְהַנִּיחַ
בְּרֻשּׁוֹת אַחֵר, אֲבָל מֵה נִקְרָא שְׁיַעוּר שְׁלֵם וּמֵה נִקְרָא חֲצִי שְׁיַעוּר לֹא נִחִית תִּנְא לְפָרֵשׁ
בְּמִשְׁנֵה זֹו כָּלֵל, וּבְזֶה אוֹלִי יִתְיַשֵּׁב גַּם הַתְּמִיָּה מֵה דְבִשְׁבַת (דָּף ק"ה ע"ב) תִּנּוּן וְהַאֲרֵג
שְׁנֵי חוּטִין שְׁיַעוּרוֹ כְּמֵלֵא הַסֵּיט.

דְּלִכְאוּרָה הו"ל לְמִנְקֻט זֹאת כְּמִשְׁנֵה דְאָבוֹת מְלָאכוֹת וְהַאֲרֵג שְׁנֵי חוּטִין כְּמֵלֵא הַסֵּיט,
וְלָמָּה חִלְקָה תִּנְא לְשְׁנֵי מְשַׁנּוֹת מְנַן הַחוּטִין בְּמִשְׁנֵה דְשֵׁם וְאִנְרָף הַחוּטִין בְּמִשְׁנֵה דְכָאן.
אֲלֵא דְהוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּיבְרַנוּ דְחוּט אֶחָד הוּא חֲצִי מְלָאכָה, אֲבָל הַאֲנְרָף בְּפָחוֹת מְמֵלֵא
הַסֵּיט אוֹלִי הוּא רַק חֲצִי שְׁיַעוּר וְדו"ק ב"ז הֵיטֵב.

וּכ"כ הַג"מ ר' מְרַדְכִי ז"ל מְגַלּוֹסֵק: אוֹת ל"ח וְלַענ"ד מוּכָן בְּזֶה גַם הָא דְקִי"ל דְּהַשְׁרוּי
בְּתַעֲנִית טוֹעַם וְאִין בְּכֶף כְּלוּם וְעַד כְּמָה ר' אַמִּי וּר' אַסִּי טַעְמוֹ עַד רְבִיעִיתָא כְּדֵאִיתָא
הַבְּרָכוֹת (דָּף י"ד), וְכַתֵּב הַרְשָׁב"א דְטוֹעַם וּפּוֹלֵט קָאֵמֵר אֲבָל לֹא שְׁיַבְלַע, דְּגַם בְּעִנּוּ
אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה יֵשׁ מַעִין שְׁנֵי הָעִנּוּנִים הָאֵלֶּה, חֲצִי שְׁיַעוּר כְּגוֹן אֲכִילַת חֲצִי פְּזִית וּשְׁתִּיַת
כְּחֲצִי רְבִיעִית אוֹ חֲצִי מְלוּגְמָא, וְעוֹד יֵשׁ עִנּוּן שֶׁהוּא כְּמוֹ חֲצִי מְלָאכָה דְחַיִּיב אֲכִילָה אוֹ
שְׁתִּיָּה בְּא עַל הַנְּאֻת הַגְּרוֹן, שְׁלּוֹקֵם בְּפִיו [דְּוּמִיָּא דְעַקִּירָה גְּבִי שְׁבַת] וְאֵח"פ בּוֹלַע תּוֹף
הַגְּרוֹן [דְּוּמִיָּא דְהַנְּחָה גְּבִי שְׁבַת], וְחֲצִי שְׁיַעוּר קִי"ל כְּרִיו"ח דְּאִיסוּר מֵה"ת, אֲבָל חֲצִי
מְלָאכָה מוֹתֵר מֵה"ת וְאִיסוּר רַק מְדַרְבְּנּוּ.

וּמִשׁו"ה מוֹתֵר בְּתַעֲנִית לְטַעֲנוֹם וְלְפִלּוֹט אִפִּי' כְּדִי רְבִיעִית, וְזֶהוּ מִש"כ הַרִיב"ש בְּשׁו"ת
ס' רפ"ח דְטוֹעַם וּפּוֹלֵט אִיסוּר הוּא מְדַרְבְּנּוּ דְגְזָרוּ אִטוּ חֲצִי שְׁיַעוּר ע"כ"ד. כְּוַנְתּוֹ דְחֲצִי
מְלָאכָה גְזָרוּ רַבָּן אִטוּ חֲצִי שְׁיַעוּר, וְהַפ"ג בִּי"ד ס' נ"ח בְּמִשְׁבָּצוֹת ס"ב הַקְּשָׁה עַל
הַרִיב"ש וְנִשְׁאָר ב"צ"ע, וְלֹא יִדְעָנָא תְּמִיָּהתּוֹ דְלַענ"ד בְּרוּר דְחִקָּה וְגְרוֹן תְּרִמִּי מִלִּי אִינוּן
עֵינִין בַּפ"ג שֵׁם וְתַבִּין, וְהַשְׁלֵטִי גְבוּרִים שְׁסָבִיב הַמְרַדְכִי אוֹת ג' בְּבְרָכוֹת שֵׁם הַקְּשָׁה וְז"ל,
מְצָאִי תְּמִיָּה גְדוֹלָה שְׁהַרִי גְבִי עוֹבְרָה שְׁהַרִיחָה בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ אוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר תּוֹחֲבִין לָהּ
כּוֹשׁ בְּרוֹטֵב.

וְכָאן שְׁאִין בּוֹ שׁוּם סְכָנַת נְפֻשׁוֹת מִתִּיר לְהַטְעִים רְבִיעִית, לְכֶף נִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּהֵאִי רְבִיעִית
רְבִיעִית בֵּיצָה וְהָהּ כְּמוֹ תְּחִיבַת כּוֹשׁ ע"כ"ל הַש"ג שָׁם. וּלפ"מ שְׁבִיבְאֲרָנוּ מַעֲיָקֵרָא אִין כָּאן
קוֹשְׁיָא כָּל עֵינְרָ כְּמוּכָן וְעֵינִין בְּשׁו"ת כְּתֵב סוֹפֵר חֲאו"ח ס' צ"ו: אוֹת ל"ט וּמֵה"ט נִרְאָה
לִי שֶׁהַדִּין שְׁכַתֵּב הַרְב אִוֵר שְׁמַח פֶּרֶק י"ד מֵה' מְאָכְלוֹת אִסוּרוֹת הִי"ד בַּהַג"ה שָׁם,
דְּמְלָאכַת קוֹצֵר שְׁחִיב בְּשְׁבַת בְּשִׁיעוּר כְּגוֹרְגֵרַת, אִם הִיָּה נְטִיעָה נְבִרְכַת בְּאֲרֵץ וְהִתְהַ
גְּדִילָה מְשַׁנִּי קְצוֹתִיהָ וְחַתָּה נָד אֶחָד מִן הַקְּרַקַע שְׁאִינוּ חִיב מְשׁוּם קוֹצֵר, דֹּא ע"ג דְּקִלִּישׁ
גִּידוּלוֹ שְׁאִינוּ יוֹנֵק עוֹד רַק מְצַד אַחֵר מ"מ פְּטוּר, וְלֹא דְמִי לְמִסְתַּפֵּק מְשַׁמֵּן שְׁבִיב בְּשְׁבַת
דְּחִיב מְשׁוּם מְכַבָּה וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּבִיצָה (דָּף כ"ב ע"א) דְּהַחִיּוּב הוּא מְשׁוּם דְּקִלִּישׁ נְהוּרָא
תְּכָף ע"ש, וְהַרִי כָּאן נְמִי קִלִּישָׁא הֵינִיקָה תְּכָף, דְּמְכַבָּה שְׁאִין לָהּ שְׁיַעוּר שְׁחִיבִין
עַל מְכַבָּה כ"ש מִשָּׂא"כ מְלָאכַת קוֹצֵר דְּאִית לָהּ שְׁיַעוּר ע"כ"ד, וְלַענ"ד גַּם דִּין דְּחֲצִי שְׁיַעוּר
לִיכָּא בְּזֶה וְאִינוּ אִיסוּר מֵה"ת כָּלֵל רַק מְדַרְבְּנּוּ, כִּינּוּ דֹאִין כָּאן רַק חֲצִי מְלָאכָה שְׁחִיבִין
הוּא רַק אִם קוֹצֵר הַמְחַנְּבֵר מִיְנִיקָתוֹ לְגַמְרִי וְהוּא לֹא קָצֵר אֲלֵא חֲצִי יְנִיקָתוֹ, דֹּאִין זֶה חֲצִי

שיעור אלא חצי מלאכה ובחצי מלאכה ליפא איסור תורה נרק מדרבנן יש בזה איסור, ומשנה שלימה שנינו פ"ג דעוקצין דתבואה שנועקרה ומעורה אפי' בשורש קטן טהורה משום דיכולה לחיות עשה"ט ודו"ק, ויש להאריך בענין זה עוד הרבה מפמה מקומות אבל קשה עלי האריכות היתירה ותן לחכם ויחכם עוד: אות מ והנה פשיטא דהא דח"ש אסור מה"ת חצי שיעור לאו דוקא אלא גם כל שהוא אסור מה"ת, וכה"ג מצינו בחולין (דף מ' ע"א) ברש"י ד"ה היתה וכו' שפתב ונ"ל והאי סימן אחד לאו דוקא דה"ה לחצי סימן, ובנדאי דגם האי חצי סימן לאו דוקא דהא סגי במעשה כל דהוא עיין ביו"ד סס"י ב' בש"ד ובט"ז.

וכן מפורש ברש"י יומא (דף ע"ד) בזה"ל ת"ל כל חלב לא תאכלו הקא פתיב כל אכלב כלומר אפי' כל שהוא עכ"ל, וכ"כ עוד שם (דף ע"ג ע"ב) ונ"ל חצי שיעור כלומר פחות מפשיעור אסור מה"ת, ובמב"ם פי"ד מה' מאכא"ס ה"ב ז"ל ואסור מה"ת לאכול כל שהוא מן האיסור אבל אינו לוקה אלא אפזית ואם אכל כל שהוא פחות מפשיעור מפין אותו מכת מרדות עכ"ל.

וביאור דבריו הוא דאיסור דאורייתא יש בכ"ש ממש ג"כ אבל מלקות מדרבנן אין לוקין אלא אם אכל פחות מפשיעור אבל לא על כ"ש ממש. ועיין בכ"מ פ"א מה' חמץ ומצה ומש"כ עליו הגאון ר' צבי הירש חיות בהגהותיו לשבת (דף צ"א פ"א) ע"ש, וכ"כ התשב"ץ להר"ש בר' צדוק סי' קל"ו ונ"ל לרחוץ פיו ושיניו [ביוהכ"פ] אסור שאפי' ח"ש אסור מה"ת כלומר אפי' כל שהוא וכו' עכ"ל, וכן מוכח מהתוס' חולין (דף ל"ג ע"א) ד"ה אחד ע"ש, וכן מוכח מהתוס' שבועות (דף כ"א ע"ב) ד"ה כר"ש עשה"ט, וכ"כ הט"ז ביו"ד סי' ק"ד סק"א וכ"כ הרדב"ז מפורש בשו"ת ח"ב סי' קס"ה ובביאוריו להרמב"ם ה' שבועות פ"ד ה"א ופ"ה ה"ז, וכ"כ הפה"ש"ל בביאורו לסמ"ג מצות ל"ת סי' ס"ט והיז מלאכי בכללי הדינים סי' רס"ו, ולא פתבתי זה אלא משום דכל זה הוא דלא פמה שכתב מהר"ם חלואה בפסחים (דף מ"ד ע"ב) אהא דאיתא שם דהיתר מצטרף לאיסור דלר"ע נמי מפאן אתה דן לכל האיסורים שבתורה, ונ"ל כלומר לאיסור אבל לא למלקות דאין מלקין על הקישות, וכ"ת לאיסור מאי נמ"פ והא קי"ל ח"ש אסור מה"ת, איפא למימר נפ"מ לפחות מחצי פזית פדכתיבנא עכ"ל, ולפ"מ שנתבאר הן דבריו תמוהין ונגד כל הפוסקים פנ"ל ועיין מש"כ עליו בספר משפנות ישראל סי' ג' ליישב דדוקח: לככותבת ביוהכ"פ, דוקא כל האוכלין מצטרפין לענין זה אבל משקין לא מצטרפין לאוכלין, ואע"ג דמשם אחד הן לענין יוהכ"פ ואכל ושתה בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת פדאיתא ביומא שם במשנה מ"מ הואיל דמשום יתובא דעתא הוא ע"י צירוף אוכלין ומשקין לא מיתבא דעתא כבש"ס שם: אות מ"א כל המשקין מצטרפין לפסול אה"ג ברביעית וכמ"ל"ג ביוהכ"פ, אין הענינים שווין פאן להדי לגמרי והא כדאיתא והא כדאיתא.

דהא דכל המשקין מצטרפין לכמלא לנגמיו ביוהכ"פ היינו כל המשקין הראויין לשתיה בלי יוצא מהכלל, אבל הא דלפסול אה"ג ברביעית היינו רק שבועה משקין הידועים, אבל שארי משקין לא מצטרפין אפי' לז' משקין אלו לרביעית, לא מבעיא לשיטת הרמב"ם פ"א ה"ד מה' טומאת אוכלין דזולת שבועה המשקין אין שום משקה מקבל

טוּמְאָה כָּלֵל דְּנֵדָאֵי הָכִי הוּא, אֲלָא אֶפְיֵלוּ לְשִׁיטַת הָרֵאָבָ"ד שֶׁם דְּכָל הַמְשָׁקִין מְקַבְּלִין טוּמְאָה, הָרִי כְּתֹב הַצֵּל"ח בְּפִסְחִים בְּשִׁיטַת רַחֲסָה"כ אוֹת פ"א דְּגַם לְשִׁיטַת הָרֵאָבָ"ד אִין שְׂאָר מְשָׁקִין מְקַבְּלִין טוּמְאָה רַק בְּתוֹרַת אֲנָכֵל וְלֹא בְּתוֹרַת מְשָׁקָה ע"ש, וּא"כ הָא דְתַנּוּ הָכָא דְכָל הַמְשָׁקִין מְצַטְרְפִין לְרַבִּיעִית לְפִסְוֹל אַה"ג ע"כ רַק בּוֹז' מְשָׁקִין אִינְרִי, וְהִנֵּה בְּחֻלְיוֹ (דָּף ל"ג) אֲמַשְׁנָה דְהַשְׁוִיחַט בְּהַמָּה חו"ע וְלֹא יֵצֵא מִהֶן דָּם פְּשָׁרִין וְנֶאֱכָלִין בְּיַדִּים מְסֻנְאָבוֹת, פְּרִיף הַש"ס טַעְמָא דְלֹא יֵצֵא מִהֶן דָּם הָא אִם הֲוֵא קוֹשְׁרֵי אִינּוּ נֶאֱכָלִין בִּימ"ס הָא שְׁנֵי הוּא וְאִין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלְיוֹ, וּמֵאִי קוֹשְׁיָא הָא פְּתַבּוּ הַתּוֹס' שֶׁם דְּמִינְרִי שְׁהוּדַח לְעַנּוּ דָּם בְּמֵי פִירוֹת שְׂאִינּוּ מְכַשִּׁירִין, וּא"כ דְלִמָּא מִינְרִי שְׁעַדִּין גִּיש הַמֵּי פִירוֹת עַל הַבְּשָׂר, וְאִם הֲוֵא בְּדָם וּמֵי פִירוֹת מְקַבְּלִין טוּמְאָה הָרִי אֲסוּר לְאֲכֹל הַבְּשָׂר בְּיַדִּים מְסֻנְאָבוֹת מִשּׁוּם שְׁהִידִים יִטְמְאוּ אֵת הַמֵּי פִירוֹת וּמֵי הַפִּירוֹת יִטְמְאוּ אֵת הַבְּשָׁר, וְלֹא הַבְּשָׂר אִין אִיסוּר מִשּׁוּם שְׁשׁוּתָה מְשָׁקִין טַמְאִין דְּחֻלְיוֹ טַמְאִין אִין אִיסוּר לְאֲכֹל וְלִשְׁתּוֹת אֲלָא מִשּׁוּם דְּפוֹסֵל אֵת הַגְּוִיָּה דְבַעֲי רַבִּיעִית הַלּוֹג, וּבְמִשְׁקָה טוֹפַח דְּהַדְחָה נֵדָאֵי דְלִיפָא רַבִּיעִית הַלּוֹג וְאִין אִיסוּר רַק מִשּׁוּם הַבְּשָׂר, אֲבָל לְצֵל"ח אִין מְשֶׁם קוֹשְׁיָא תַל הָרֵאָבָ"ד דְנִהֵי דְמֵי פִירוֹת מְקַבְּלִין טוּמְאָה, הָרִי טוּמְאָתָן הִיא טוּמְאָת אֲנָכֵל וְאֲנָכֵל אִין מְטַמְא אֲחֵרִים כְּפַחוֹת מְכַבִּיצָה וְלֹא יוֹכְלוּ לְטַמְאוֹת אֵת הַבְּשָׂר וְדו"ק: אוֹת מ"ב לְפִסְוֹל אֵת הַגְּוִיָּה בְּרַבִּיעִית, בְּשַׁבַּת (דָּף י"ג ע"ב) נִמְנָה בְּגִזְרַת י"ח דְבַר גַּם זֹו דְהַשְׁוִיחַט מְשָׁקִין טַמְאִין נְפִסֵל גְּוִיָּתוֹ לְתַרוּמָה, וְכַתְּבוּ שֶׁם הַתּוֹס' הָא דְלֹא נִקַּט מְשָׁקִין רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי כְּמוֹ בְּאֲנָכֵלִין, מִשּׁוּם דְּמְשָׁקִין לְעוֹלָם תְּחִילָה הֵן, וְאִין לְהַקְשׁוֹת הָרִי גַם מְשָׁקִין מְשַׁכַּח דְלֹא הוּוּ תְּחִילָה כְּגוֹן נִגְעָה בְּהֶן טְבוּל יוֹם כְּדֵאִיתָא בְּחֻלְיוֹ (דָּף ל"ד ע"א), דִּיש לומר דַּעַכ"פ לְעַנּוּ לְפִסְוֹל אֵת הַגְּוִיָּה לֹא מִשְׁכַּח"ל שְׁהָרִי טְבוּל יוֹם אִינוּ עוֹשֶׂה בְּמַגְעוֹ רַק שְׁלִישִׁי כְּמוֹ שְׁמַפְנֹרֶשׁ לְעִיל (דָּף ח' ע"ב) א"כ אִינוּ פּוֹסֵל חֻלְיוֹ כָּלֵל, וּמְשָׁקִין שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִגְעוּ בַטְבוּ"י נַעֲשׂוּ רַק שְׁלִישִׁי וְהַשְׁוִיחַט אוֹתָן לֹא נְפִסֵל גְּוִיָּתוֹ, דְהָרִי טַעַם גְּזָרָה זֹו הִיא דְזַמְנִין דְשִׁתָּה מְשָׁקִין טַמְאִין וְשָׁקִיל אֲנָכֵלִין דְתַרוּמָה וְשָׁדִי לְפִנְיָה וּפְסִיל לְהוּ כְּדֵאִיתָא בְּשַׁבַּת שָׁם, וְכִינּוּ שְׁמַשְׁקִין שְׁנִגְעוּ בַטְבוּ"י אִינּוּ רַק שְׁלִישִׁי הָרִי לֹא יִפְסְלוּ אֵת הָאֲנָכֵלִין דְאִין שְׁלִישִׁי עוֹשֶׂה רַבִּיעִי בְּתַרוּמָה, וְתוּ דְהָרִי תְּרוּמָה שְׁנִפְסְלָה אֲסוּר לְשִׁתּוֹתָה לְגַמְרִי וּמִמִּילָא דְלֹא שִׁינְיָה גְזָרָה זֹו רַק בְּמִשְׁקִין שְׁנִגְעוּ בְּשְׂאָר טוּמְאָוֹת חוּץ מִטְבוּ"י וּבְשְׂאָר טוּמְאָוֹת מְשָׁקִין לְעוֹלָם תְּחִילָה הֵן: אוֹת מ"ג וְכַמְלָא לְוַגְמִיו בִּיּוֹהַכ"פ בְּסַפֵּר תּוֹסְפַת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַקְשָׁה עַל הַרְמַב"ם דְּפוֹסֵק דְצִירוּף שְׁיַעוּר שְׁתִּיָּה הוּא רַק בְּרַבִּיעִית, מְהָא דְפוֹסֵק בְּעַצְמוֹ בְּפ"א מַה' חֲמִץ דְשֶׁכַר הַמְדִי לִית בִּיהַ פְּזִיזַת בְּכַדִי אֲכִילַת פָּרֶס, וְהָא בְּמִדְי דְשִׁתִּיָּה אִין הַשְׁיַעוּר שֶׁל צִירוּף בְּכַדִי אַכְפ"ר, אַף י"ל דְלִקְמ"ד דְהָרִי בְּגַמ' פ"ג דְפִסְחִים לֹא נִזְכַּר כָּלֵל שְׁכַר הַמְדִי, אֲלָא דְרַש"י שֶׁם הַזְכִּיר אֲכִילַת פָּרֶס גַּם עַל שְׁכַר הַמְדִי וִי"ל דְרַש"י ס"ל כְּהָרֵאָבָ"ד דְבְּשְׂאָר מְשָׁקִין נְמִי הַצִּירוּף הוּא בְּכַדִי אַכְפ"ר, וְאַפְּי' לְהַרְמַב"ם נְמִי לֹא קָשָׁה דְנִרְאָה שִׁיטָתוֹ דְמַחְלַק בֵּין הַמְחָה הַחֲמִץ דְפוֹסֵק בְּרִישׁ הַלְכוֹת חֲמִץ דְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וּבֵין שְׁכַר הַמְדִי שֶׁהוּא תַעֲרוּבוֹת חֲמִץ שְׁפוֹסֵק שֶׁם פ"א ה"ו שְׂאִינוּ אֲלָא בְּלָאוּ, וְלַעֲנִין הַמְחָה אֵת הַחֲמִץ כְּתֹב בְּפִי"ד מַה' מֵאֲכֵ"ס דְהַשְׁיַעוּר הוּא בְּרַבִּיעִית, וְלַעֲנִין שְׁכַר הַמְדִי כְּתֹב הַשְׁיַעוּר בְּכַדִי אַכְפ"ר, מְזָה נִרְאָה שִׁיטָתוֹ דְכִינּוּ דְמַרְבִּינּוּ מִהַנְּפֶשׁ לְרַבּוֹת אֵת הַשְׁוִיחַט וְהַנְּפֶשׁ גְּבִי כֶּרֶת כְּתִיב.

וסתם שתייה ברביעית ושתייה לא שינה רק בהמחה. להכי אם המחה פזית חמץ בכפיצה מים ושמתאו מקרי שותה חמץ וחיוב פרת, ובתוספתא פ"א דפסחים איתא פשם שאכילה בכזית פה גם שתייה ע"ש, אבל פשיש בהתערובות מים יותר מרביעית לא נקרא שוב שותה חמץ וליפא פרת רק לאו לחוד אם יש פזית בכדי אכפ"ר, והערות לגר בכריתות העלה דגם להרמב"ם דוקא היכא דהשיעור של איסור הוא פחות מרביעית פחמץ וקלב השיעורו בכזית אז שיעור הצירוף הוא ברביעית, אבל פשיש שיעור הוא ברביעית מודה הרמב"ם דהצירוף הוא בכדי אכפ"ר ולעגן ברכה אחרונה נמי השיעור הוא בכדי אכפ"ר: אות מ"ד ברש"י ד"ה לעגן אכילה וכו' ואמר לי רבי וכוי וכתב התוי"ט דאי הוי חצי זית פגול וח"ז נותר חיוב בין אם התרו בו משום פגול ובין אם התרו בו משום נותר, ויש להעיר הא קיי"ל בבכורות (דף י"ח) דאף פ"י אדם אי אפשר לצמצם, וא"כ אם התרו בו משום פגול איך יתחייב שפא רובו נותר וכן אם התרו בו משום נותר שפא רובו פגול ולמה יתחייב ועיין בפמ"ג ליו"ד בפתיחה להלכות תערובות חלק א' מש"כ בשם הרשב"א בתשובה לעגן אשם תלוי, ויש להאריך בזה אף פאן די להעיר דמפאן יהיה ראיה למש"כ השו"מ מהדורא ג' חלק ב' סי' קס"ז דבידי אדם אם מכנין להדיא לצמצם לכו"ע אפשר לצמצם ואכמ"ל: אות מ"ה דף י"ח ע"א במשנה הערלה וכלאי הפךרם מצטרפין, התוי"ט פאן הביא הר"ש שכתב בשם הירושלמי דמתניתין ר"מ היא דס"ל דכל האיסורין שבתורה מצטרפין זע"ז, וא"כ ערלה, וכלה"כ לאו דוקא דה"ה שפל איסורין שפיר מצטרפין, וראיתי מי שהעיר לר"מ למ"ל קרא דלא יאכל דכתיב גבי חמץ להורות דחצי שיעור אסור מה"ת כמש"כ הרמב"ם פי"ד, והקשו הרי בלאו"ה בכל האיסורים ח"ש אסור מה"ת, ותיגרץ הצ"ח בפסחים (דף מ"ג) דבסוף יום האחרון של פסח הנה אמינא דח"ש מותר מה"ת פינון דלא חזי שוב לאצטרופי, ועיין בנו"ב מהדו"ת חאו"ח ובעוד אחרונים שדברו מזה, ונהרי לר"מ אפתי חזי לאצטרופי עם איסורים אחרים דהרי ס"ל דכל האיסורים מצטרפין זע"ז, ונראה דמ"מ לא קשה מידי דעד פאן לא קאמר ר"מ דכל האיסורין מצטרפין, אלא היכא דחצי שיעור הראשון אסור גם בשעה שאכל חצי שיעור השני, אבל אם בשעה שאוכל ח"ש השני אסור, פכר הותר לגמרי חצי שיעור הראשון של איסור ונעשה פכר היתר פחמץ לאחר הפסח שאינו תועבה עוד, מודה ר"מ ודאי שאינו מצטרף לחצי שיעור איסור הראשון, ויש להאריך בזה הרבה אבל פכר הודעתי פמה פעמים שהנני רק מעורר לב המעיין הישר, ועיין מה שאכתוב עוד בזה לקמן בסמוך להעיר עוד בעגן זה: אות מ"ו הערלה וכלה"כ מצטרפין זע"ז, מפאן נראה לכאורה מבואר דגם פלאי הפךרם דלא פתיב בהו אכילה מ"מ שיעורו בכזית, דאי שיעורו בכל שהוא א"כ למ"ל צירוף לגביה, ודחוק לומר דכונת המשנה היא לעגן אם התרו בו משום ערלה ולא משום כלאה"כ ורובו היה ערלה ומיעוטו כלאה"כ משלימו לכזית וחיוב משום ערלה, ולהיפך אם התרו בו משום פלאים לא בעינן פלל באמת לשום צירוף פלל דעל כ"ש נמי חיוב, דלשון מתניתין בפשוטה ודאי לא משמע הכי, פלישנא דגמ' דלעיל גבי הפגול והנותר דאמר רב יהודא אמר שמואל דלעגן אכילה מצטרפין, ופירש"י שם דבכל אהד המיעוט משלים לרוב של השני ע"ש ד"ה אבל אכילה, אולם לפ"מ שכתבתי לעיל לשיטת הרמב"ם דכאן אזלה משנתנו רק לעגן תערובות דלעגן זה מצטרפי אבל לא למלקות באמת יש מקום לומר דבכלאי הפךרם לא בעינן שיעור

וצירוף פלל, ויש לעיין בזה בשו"ת שאגת אריה החדשות ואין בידי ספר זה עתה לעיין בו, ואולי יש לומר דכיון דמשנתנו ר"מ היא דס"ל בכ"מ דכל האיסורין מצטרפין מקרא דלא תאכל כל תועבה כמש"כ התו"ט פאן ונהבאתיו לעיל א"כ הרי פתיב לשון אכילה בכל איסורי תורה וצריכין שיעור פזית, ובזה א"ש מה שהקשו על הפלתי שפתב בסי' פ"ז סקט"ו דבשר בקלב דאסור גם שלא פדרה הנאתן גם נותן טעם לפגם אסור, וקשה דא"כ איך יליף ר"מ דנו"ט לפגם אסור מגעולי מדין דילמא הנה הצורה להגעיל משום בשר בקלב ונאמרו בזה תירוצים שונים, ולדברינו י"ל דלר"מ דס"ל דכל האיסורין מצטרפין מקרא דלא תאכל כ"ת, א"כ לדידה בכל האיסורין פתיב לשון אכילה ואין חייבין עליהו שלא כדה"נ, והא דאמר אב"י בפסחים (דף כ"ד) דהפל מודים בכלאי הפך דחייבין שלא כדה"נ משום דלא פתיב בהו לשון אכילה אין קשיא, דכבר פתב המל"מ בפ"ב מה' קרבן פסח דהפל מודים לאו דוקא ושייך לומר הפל אף שיש אחר החולק ובשדי חמד האריך בכלל זה ועיין עוד מה שנתתב איה"ש בסמוך בגמ' פאן עוד אריכות מעט אליבא דר"ש דמשנתנו ע"ש דלפ"מ שהבאתי שם מרש"י ותוס' סוף תמורה דילפינן ערלה בשרפה מכה"כ וה"ה דילפינן כלה"כ מערלה לענין שיעור א"כ בנדאי אין פאן קושיא אלא דאין זה ברור כ"כ והנני רק מעורר: אות מ"ז גמרא ומי בעי ר"ש לצרופי והתניא רש"א פל שהוא למלקות, התפארת רישלים בשבועות פרק ג' אות י"ד הקשה לשיטת רש"י דטעמא דר"ש דכ"ש למלקות הוא משום דס"ל דסתם אכילה בכ"ש, א"כ בכלאי הפך דלא פתיב אכילה מודה ר"ש דבעינן פזית למלקות, וא"כ מאי פריה הגמ' פאן ומי בעי ר"ש לצרופי הא בכלה"כ מודה ר"ש דבעינן פזית למלקות עכ"ד, ואין אני מבין פלל קושיתו הרי עכ"פ גבי ערלה פתיב אכילה שלש שנים ערלים לא יאכל, ושיפיר פריה הש"ס לר"ש למ"ל צירוף הרי על החצי שיעור ערלה חייב גם בלא צירוף כלה"כ, גם עיקר היסוד דהיא דלא פתיב אכילה מודה ר"ש דבעינן פזית למלקות לשיטת רש"י אין זה ברור פלל לענ"ד, ותו דהרי רש"י ותוס' בסוף תמורה פתבו דערלה היא בשרפה דילפינן לה בהיקש מכלה"כ, וא"כ הרי אין היקש למחצה וילפינן כלה"כ מערלה דבמשוהו חייב לר"ש דהרי בערלה פתיב אכילה ואין להאריך פאן בדבר זה, ולענ"ד אדרבה מכאן יהיה ראיה לשיטת רש"י בדעתו של ר"ש נגד שיטת הריטב"א בדעתו של ר"ש, דהנה יש לחקור לר"ש דס"ל כ"ש למלקות ולא אמרו פזית אלא לענין קרבן, איך הוא לשיטתיה בחולה שיש בו ספנה שמאכילין אותו איסור פחות פחות מכשיעור שלא יאכל פזית בכדי אכפ"ר, וזהו הוא מבואר אליבא דרבנן ואיך הוא אליבא דר"ש בזה פיון דס"ל כ"ש למלקות, ונראה דזה תלוי בטעמא דר"ש דלרש"י דטעמא דר"ש הוא דס"ל סתם אכילה בכ"ש, ונדאי דאין לר"ש לומר שייאכילו פחפ"ח מכשיעור דהרי גם כ"ש הוא לדידה שיעור שלם בדברים שאין בהן פרת אלא לאו בעלמא עכ"פ, אבל להריטב"א דגם ר"ש מודה דסתם אכילה בכזית אלא דמזיד חייב מלקות אכ"ש משום דאחשביה ליה להכ"ש, ולהכי קרבן דאתי על שוגג דלא שייך אחשביה מודה ר"ש דאינו חייב אלא על פזית, א"כ כשמאכילין לחולה איסור פחפ"ח מכשיעור ונדאי לא שייך לומר דאחשביה ונדאי שמאכילין אותו פחפ"ח מכשיעור כמו אליבא דרבנן, ולענ"ד הדבר ברור מאוד, וא"כ קשה לי לשיטת הריטב"א מאי פריה הש"ס פאן ומי בעי ר"ש צירוף והא ס"ל כ"ש למלקות, מאי קושיא הרי אפתי גם לר"ש נפ"מ גדולה לדינא אם מצטרף

אם לאו דאם מצטרף למשל ערלה וכלה"כ אין מאכילין לחולה ח"ו ערלה וחצי זית כלה"כ בכדי אכפ"ר פדין איסור אַחַד, ואם לא מצטרפי מאכילין שפיר לחולה חצי זית ערלה וח"ו כלה"כ אפי' בתוך שיעור אכפ"ר ומאי פריה הש"ס פאן אע"כ דטעמיה דר"ש אינו משום דאחשביה פהריטב"א אלא דס"ל דסתם אכילה בכל שיהא, וילעגו קרבן הללממ"ס הוא דבעינן פזית ולענ"ד היא ראיה נכונה לשיטת רש"י מיהו הא נדאי נראה ברור דלכל השיטות לעיני יוהכ"פ מודה ר"ש דאין חייבין על אכילה פחות מפקותבת ועל שתיה פחות ממלוא לוגמיו ובכדי אכפ"ר דנא, שהרי ביוהכ"פ פיתובא דעתא תליא מילתא ולא מיתבא דעתא בפחות מפקותבת ומלוא לוגמיו בשיעור אכפ"ר ככיומא (דף פ' ע"ב), ובפרט דלענין פרת י"ל דמודה ר"ש דבעינן שיעור כמו שחקר בזה הצ"ח ועוד אחרונים, ובאמת מבואר בירושלמי דפסחים פ"ק א"ל עוברין דר"ש מודה דכרת ליפא רק על שיעור שלם ע"ש ואכילה ושתיה דיוהכ"פ ה"ה בכרת ודו"ק: אות מ"ח והנה פבר פתבנו על דברי התוס' בשם רבינו יקר דר"ש מורה דבתערוכות בעינן שיעור שלם, שהקשו עליו רבים משבועות (דף כ"א ע"ב) ומה שתיקצו רבים ע"פ הריטב"א הנ"ל, אלא שיש סתירה לרבינו יקר מירושלמי מפסחים פ"ק ג' דשם מבואר דבתערוכות נמי ס"ל לר"ש דלוקין אכ"ש וכבר עמדו ע"ז מפרשי הים בגליון הש"ס שם ועיין שם בדברינו, ומ"מ אפשר ליישב דלא תקשה על רבינו יקר מהירושלמי הנה, די"ל דעד פאן לא קאמר רבינו יקר דבתערוכות מודה ר"ש דבעינן שיעור שלם, אלא פשאכל עם התערוכות שיעור שלם דאז אמרינן דאע"ג דבהתערוכות יש משהו איסור מודה ר"ש דפטור שהרי אינו חשוב אצלו רק פזית שלם אבל אם אכל חצי זית שיש בו רביע זית איסור ורביע זית היתר הרי חזינו דחשוב אצלו גם פחות מפזית שהרי אכל ביחד רק חצי זית, ס"ל באמת לר"ש דחייב גם על הרבע זית של איסור מלקות שהרי חשוב אצלו גם פחות מפזית.

דמה לי חצי פזית ומה לי רבע פזית וחייב אף שהיה בתערוכות, וגם בזה פבר לא קשה משבועות שם על רבינו יקר דשפיר מוכיח שם הש"ס דר"ע לא ס"ל כר"ש דלר"ש למ"ל שיהא פדי לצרף פזית הרי אדרבה אם אין בי לצרף פזית ואכלי נדאי חייב על משהו היין אף שהוא בתערוכות, וממילא גם מהירושלמי לקמ"ד דשם פריה הירושלמי אהא דאמרו על עירובו סופג ארבעים במה אנו קיימין אם ברוב חמץ הרי חייב פרת ואם בשרובו מצה הרי אדם יוצא בו ידי חובת מנה בפסח, ומשני דלית ביה פזית וכו' דאמר כ"ש למלקות [ולא לכרת] דאע"ג דר"ש מורה באכל פזית בתערוכות יחד דפטור ממלקות על המשהו חמץ כרבינו יקר, מ"מ בליפא בכל התערוכות יחד עם ההיתר פזית נדאי ס"ל לר"ש דלוקה גם אכל שהוא איסור אף בתערוכות פן י"ל לחומר הנושא ודו"ק היטב: אות מ"ט והנה התוס' בשבת (דף פ"ט ע"ב) ד"ה אסורין ומצטרפין דברי מענייני צירוף ומתראוי לבאר פאן דבריהם.

דהתוס' שם מחלקין דלמלקות מצטרפין שלשה איסורין שהם ממין אַחַד ולחטאת לא מצטרפי וזה צריך הסבר דבשלמא פגול ונותר מצטרפין למלקות לחוד מקרא דלא יאכל פי קודש הם ופסוק זה אינו שייך לענין חטאת להכי לקרבן לא מצטרפי, אבל אפי' דס"ל דאפי' שני איסורין אחרים ממין אַחַד מצטרפין קשה מאי שנא מלקות מחטאת ובאמת

שְׁהַרְמַב"ן ס"ל דגם פגול וְנוֹתֵר מְצֻטְרָפִין נְמִי לְקַרְבֵּן דְכִינוּ דִילְפִינוּ מְקַרָא דְלֹא יֵאכֵל כִּי קוֹדֵשׁ הֵם דְּמְצֻטְרָפִין מְצֻטְרָפִין לְכָל דְּבָר.

וְהָא דְאָמַר מְשַׁנֵּי מִינִים פְּטוֹר הוּא קָאֵי אַחְלָב וְדָם וְדו"ק, וְלִהְתּוּס' שְׁנֵי אִיסוּרִין מִמֵּין אֶחָד מְצֻטְרָפִין לְאַבְיֵי וְה"ה כְּמָה מִינִים מְאִיסוֹר אֶחָד, וּלפ"ז הָא דְפְּלִיגֵי אַמּוֹרָאֵי לְעִיל אִם נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה עִם נִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה מְצֻטְרָפִין הוּא מְשׁוּם דְשְׁנֵי מִינִים הֵם, וְא"כ לר"מ דְּמַפִּיק מְלֵא תֹאכֵל כָּל תּוֹעֵבָה כָּל הָאִיסוּרִים אִפִּי' מִמִּינִים שׁוֹנִים מְצֻטְרָפִין כְּמוֹ מְאִיסוֹר אֶחָד לְרַבָּנָן, וְא"ת א"כ בְּכָרִיתוֹת ר"פ אָמְרוּ לוֹ דְּבַרְיֵשׁ הַמְשַׁנֵּה פְּלִיג ר"מ וְכֹן פְּלִיג בְּסִיפָא ע"ש לְעֵנִין דְּכָמָה יִשְׁתָּה, וְאִמָּאי לֹא פְּלִיג גַּם בְּמַצִּיעֵתָא דְּמִמִּינִים הֵרְבָה שְׂאֵם אֶכֶל חֲצִי זֵית מִמֵּין זֶה וְח"ז מִמֵּין אַחַר דְּפְטוֹר הוּ"ל לר"מ לְפִלּוּג וְלוֹמַר דְּחִיב.

י"ל דְּקָרָא דְל"ת כָּל תּוֹעֵבָה דְּמַנְיָה יְלִיף ר"מ דְּכָל אִיסוּרִין מְצֻטְרָפִין פְּנִיל גַּם הֵנִי אִיסוּרִין דְּלִיפָא בְּהוּ רַק לֹא לְחֻדָּא וְלֹא קַרְבָּן מְשׁו"ה אִינּוּ מְצֻטְרָפִין רַק לְמַלְקוֹת וְלֹא לְקַרְבָּן, וְשֵׁם בְּפָרָק אָמְרוּ לוֹ הֲרִי לְעֵנִין קַרְבָּן אִיִּירִי וּמוֹדָה ר"מ לְרַבָּנָן דְּאִיסוּרִים מְחַלְקִין, וְעוֹד י"ל כְּסִבְרַת הַתּוֹס' דְּפָגוּל וְנוֹתֵר אַע"ג דְּנִפְקִי לְהוּ מְלֵא יֵאכֵל כִּי קוֹדֵשׁ הֵם הָא פְּנִיל נְמִי בְּשׂוֹר טְמֵא דְלִיפָא עָלֶיהָ רַק מַלְקוֹת, מְשׁו"ה לֹא מְצֻטְרָפִין רַק לְמַלְקוֹת וְלֹא לְקַרְבָּן וְזֶה נִכּוֹן, וְהִנֵּה הֲרַב אֹר שְׂמַח כְּתִב דְּהָא דְלֹאבְיֵי מוֹכַח דְּר"מ ס"ל דְּאַפִּי' שְׁנֵי אִיסוּרִין מְשַׁנֵּי מִינִים מְצֻטְרָפִין, הִיִּינִי דְּנֹקָא בְּשְׁנֵי אִיסוּרִין דְּמָנוּ קִיִּימִי בְּהַדִּי הַדִּי כְּעָרְלָה וְכִלְאֵה"כ דְּעָרְלָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת גַּם כְּלֵאִים בְּכָרָם וּמְצוֹ חִיִּילִי שְׁנִיָּהֶם עַל דְּבָר אֶחָד לְהַכִּי אִפִּי' כְּשֵׁהֶם נִפְרָדִים מְצֻטְרָפִי, אֲבָל נִבְלָה עִם טְמֵאָה לְמ"ד אִין אִיסוֹר חַע"א וְכֹן חֲלָב עַל דָּם דְּלֹא אֲפֻשֵׁר לְחוּל אֶהְדְּרִי בְּמַצִּיאוֹת מוֹדָה ר"א דְּאִינָם מְצֻטְרָפִין.

וּלפ"ז א"ש בְּפִשּׁוּטוֹ הָא דְלֹא פְּלִיג ר"מ בְּפָרָק אָמְרוּ לוֹ כְּמִש"כ לְעִיל דְּשֵׁם קָאֵי אַחְלָב וְדָם לְהַרְמַב"ן וּמוֹדָה ר"מ דְּלֹא מְצֻטְרָפִי, וּבִזְזָה אִין אֲנִי צְרִיכִין עוֹד לְמָה שְׁנֹדְחָקוֹ הַתּוֹס' לְאַבְיֵי לְמ"ל קָרָא דְּפָגוּל וְנוֹתֵר מְצֻטְרָפִין הָא לְדִידִיָּה כָּל הָאִיסוּרִין מְצֻטְרָפִין, דְּפָגוּל וְנוֹתֵר הָא אִין יְכוּלִין לְהִיּוֹת אֶהְדְּרִי דְּנוֹתֵר הוּא בְּדָבָר שְׁתֵּיָה לוֹ שְׁעַת הַפּוֹשֵׁר וְהִיתֵר לְכַהֲנִים וּפָגוּל הִיא בְּדָבָר שְׁלֹא הִיָּה לוֹ שְׁעַת הִיתֵר לְכַהֲנִים וְא"כ גַּם לְדִידִיָּה אִין מְצֻטְרָפִין לְהַכִּי בְּעֵינֵן דְּלֹא יֵאכֵל כִּי קוֹדֵם הֵם עַכ"ד.

וְעֵינֵין פְּרִיתוֹת (דָּף י"ד ע"א) מַה שְׁפִלְפֵל הַש"ס שָׁם עוֹד כְּתִב הֲרַב אֹר שְׂמַח דְּאִין לְהַקְשׁוֹת לְר"מ לְמ"ל קָרָא בְּנִזִיר דְּאִיסוּרֵי נִזִיר מְצֻטְרָפִין כְּמוֹ זָג וְיִין הֲרִי כָּל הָאִיסוּרִין מְצֻטְרָפִין זַע"ז, דִּי"ל דְּדוֹנְקָא דְּבָר הָאִיסוֹר לְכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָא תּוֹעֵבָה דְּוּמְיָא דְּעָרְלָה וְכִלְאֵי הַפָּרָם, אֲבָל דְּבָר הַפּוֹתֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל וְאִיסוֹר רַק לְאִיזָה פָּרַט כְּמוֹ אִיסוֹר יִין וְכִינְצָא בִּי לְנִזִיר אִינּוּ בְּכָלֵל לִית כָּל תּוֹעֵבָה דְּאִין זֶה תּוֹעֵבָה מְשׁו"ה בְּעֵינֵן קָרָא שְׂיִצְטָרְפוּ, וְהַמְאִירִי בְּנִזִיר כְּתִב בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דְּבְנִזִיר אֶכִּילָה וְשְׁתֵּיָה נְמִי מְצֻטְרָפִין, וְלֹא שְׂיִיף לְמִילָף אִיסוּרִין שְׂבָכֵל הַתּוֹרָה מְנִזִיר דְּאֶכִּילָה עִם שְׁתֵּיָה מְצֻטְרָפִין כְּמוֹ דִּילְפִינוּ מְנִזִיר עֵנִין טַעַם כְּעִיקָר, דְּגַבִּי נְיִיר בְּאִין כְּאֶחָד בְּתַחֲזִילַת הַנִּזְוִירוֹת וְחַד בְּלֹא חֲבָרִיָּה לֹא מְצִי חִיִּיל לְכוּ"ע, בֵּין לְרַבָּנָן וּבֵין לְר"ש דְּפְּלִיגֵי בְּנִזִיר מְאֶחָד מֵהֵן אִי הִנֵּה נִזִיר מְפּוֹלָן, וְא"ת הֲרִי ר"ש ס"ל בַּפ"ב דְּעָרְלָה דְּאַפִּי' שְׁנֵי מִינִים מְאִיסוֹר אֶת אִין מְצֻטְרָפִין וְאִמָּאי לֹא יְלִיף מְנִזִיר שְׂיִצְטָרְפוּ, י"ל דְּר"ש לְטַעַמֵיהָ בְּנִזִיר (דָּף ד') דְּלֹא דְרִישׁ כְּלָל הֵךְ קָרָא כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַיִּין דְּאִיסוּרֵי נִזִיר מְצֻטְרָפִין זַע"ז וּבְסִפְרֵי נְשֵׂא פִּיִּסְקָא כ"ד אִיתָא אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מְגַפֵּן הַיִּין לְלַמְדָּה שְׂאֵם אֶכֵּל

כַּוִּיַת מְפֻלָּן שֶׁהִיא לִוְקָה, וּמִפְּאֵן אַתָּה דֵּן לְכָל אִיסוּרִין שֶׁבַתּוֹרָה וּמָה נִזְיֵר שְׂאִין אִיסוּרוֹ אִיסוּר עוֹלָם וְכוּ' מִצְטָרְפִין זַע"ז בְּכַוִּיַת שְׂאָר אִיסוּרִין שֶׁבַתּוֹרָה וְכוּ' דִּין הוּא שְׂיִצְטָרְפוּ זַע"ז בְּכַוִּיַת עַכ"ל, וְצ"ע לְמֵאן אֲזִיל הֵךְ סְפָרֵי לר"ש הָא לֹא בְּעֵי צִירוּף וּלְרַבֵּן שְׁנֵי אִיסוּרִין בְּכָל הַתּוֹרָה לֹא מִצְטָרְפִי וּלר"מ ל"ל לְמִילָף מִנְזִיר הָא כְּבָר יִדְעִינָן לָהּ מִקְרָא דְל"ת פֶּל תוֹעֵבָה, וְהִנֵּה בְּתוֹסְפֹתָא פ"ג דְּמִכּוֹת אִיתָא דְּמַע"ש וּבִיכּוּרִים שְׂאֲכָלָן חוּץ לַחֹמֶה מִצְטָרְפִין דְּבָרֵי ר"מ וְחכ"א וְכוּ' וְגַם זֶה בְּעֵי בִּיאוּר וּפְיִרוּשׁ עֲמוּקָא וְאִינִי יָכוֹל לְהֶאָרִיף יוֹתֵר וְרַק מִרְאָה מְקוּם אֲנִי לָךְ לְפִלְפֵל, וְגַם צ"ע מֵאֵי מִקְשׁוֹ הַתּוֹס' שֶׁם ל"ל קָרָא דְלֹא יֵאָכֵל כִּי קוֹדֵשׁ הֵם, הָאֲצִטְרִיף טוֹבָא הֵיכָא דְהֵם מְשַׁנֵּי מִינֵי אִיסוּר כְּמוֹ חֶלֶב פְּגוּל וּבִשְׂרָ נוֹתֵר וּמכ"ש לְחֵם עִם בִּשְׂרָ דְהוּי שְׁנֵי מִינִים וְאַפ"ה מִצְטָרְפִין, מִשְׁא"כ בְּשְׂאָר אִיסוּרִין דְּאִין מִצְטָרְפִין רַק בְּמִין אֶחָד זוֹלַת לר"מ, אִם לֹא דְסִבְרַת הַתּוֹס' הִיא לְאַבְיֵי דְכָל הֵיכָא דְשׁוּנוּן בְּטַעֲמֵן מִצְטָרְפִין אִפִּי אִיסוּרִין הֲרַבָּה, וְאִם לֹא שׁוּוּ בְּטַעֲמָא אִפִּי בְּאִיסוּר אֶחָד פְּלִיגֵי חֲקָמִים עַל ר"מ וְס"ל דְּלֹא מִצְטָרְפִי וְעִינָן בְּפִלְתֵי סִי צ"ח, וּלפ"ז צ"ע בְּכָל הַנֵּי מְשַׁנְיֹת דְּפִרְקִין דְּמִחְלָק בֵּין שְׁנֵי אִיסוּרִין לְאִיסוּר אֶחָד, וּכְבָר אֲמַרְתִּי שֶׁהֲנִי רַק מְעוֹרֵר וְעִינָן שֶׁם בְּשִׁבְתָּ בְּמַהְרָשׁ"א וּבַהֲגָהוֹת הַג"מ ר' שְׁמִיחָה מְדַעְסוּיָא ז"ל וְדו"ק: אוֹת נ' בְּמִשְׁנֵה הַבְּגָד וְהַשֶּׁק וְכוּ' עִינָן בְּמ"מ פכ"ג מה' פְּלִים ה"ג, וְלַעֲיִין מָה דְּאִיתָא כָּאן בְּגַמ' לְאַחֲזִיזָה כָּל שֶׁהוּא כְּתַב הַרְמַב"ם שֶׁם דְּהֵאֵי כָּל שֶׁהוּא לָאו דְּוָקָא, דַּעַכ"פ צְרִיף שְׂיָהָא בּוֹ לֹא פְּחוֹת מְשַׁלֵּשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּלֹא כְּהַמְפָּרֵשׁ וְרַגְמ"ה וְתוֹס' כָּאן וּבְסוּפָה (דָּף י"ז ע"ב) וְהֶרָאָב"ד שֶׁם הַשִּׁיג עָלָיו וְעִינָן בְּסִפְרָ בְּאָר יִצְחָק חַח"מ סִי ה' עֲנָף א': שֶׁם בְּמִשְׁנֵה אר"ש מָה טַעַם מְפֻנֵי שֶׁהוּן רְאוּיָן לִיְטַמָּא מוֹשֵׁב.

דְּרַכּוּ שֶׁל ר"ש לְדָרוּשׁ טַעֲמָא דְקָרָא מְכ"ש טַעֲמֵי הַמְשַׁנָּה בְּכ"מ, וְלַעֲיִל בְּסוּמָף תְּנִיָּא אר"ש מָה טַעַם שְׂאֲפִשְׂרָ לְשַׁנֵּי שְׂיַעֲשֶׂה רֵאשׁוֹן, וְלֹא סָגִי לִיהָ שֶׁם טַעַם הַפְּשׁוּט דְכָל שְׁטוּמָאָתוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שׁוּנוּן מִצְטָרְפִין.

וְשֶׁם הָרִי טוּמְאָתוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שׁוּנוּן דְּשַׁנְיָהֶם אִינָם מְטַמְּאִין רַק בְּמַגָּע וְתוֹ לֹא וְדוּקָא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין וְלֹא אֲדָם וְכִלִּים וְשַׁנְיָהֶם שִׁיעוּרוֹן כְּפִיָּצָה, י"ל דְּמ"מ אִין טוּמְאָתוֹ שְׁנֵה לְגַמְרֵי דְרֵאשׁוֹן מְטַמָּא גַם חוֹלִין אֲבָל שְׁנֵי פוֹסֵל רַק תְּרוּמָה וְשְׁלִישֵׁי אִינּוּ פוֹסֵל רַק קוֹדֵשׁ, וְהַרְבֵּי מְשַׁנָּה אַחֲרוֹנָה הוֹסִיף דר"ש אֲזִיל לְשִׁיטְתָּיָהּ בְּעַרְלָה פ"ב דְּאִין שְׁנֵי שְׁמוֹת מְמִין אֶחָד מִצְטָרְפִין וְה"נ רֵאשׁוֹן שְׁנֵי וְשְׁלִישֵׁי כְּשְׁמוֹת מְחֻלְקִין דְּמוּ, מִשׁו"ה הַוָּצְרָף ר"ש טַעַם וּסְבָרָא אַחֲרָת לְמָה הֵנִי מִצְטָרְפִין, אֲמַנָּם הַרְמַב"ם פ"ד מה' טוּמְאָת אוֹכְלִין כְּתַב בְּאַמַּת הַטַּעַם הַפְּשׁוּט דְּמִצְטָרְפִין לְפִי שְׁטוּמָאָתוֹ וְשִׁיעוּרוֹ שׁוּנוּן, וְגַם לְסִבְרַת הַרְבֵּי מְשַׁנָּה אַחֲרוֹנָה דר"ש אֲזִיל לְשִׁיטְתָּיָהּ בְּעַרְלָה שֶׁם, וְהָרִי הַרְמַב"ם פוֹסֵק כְּרַבֵּן דר"ש דְּשַׁנֵּי שְׁמוֹת מְמִין אֶחָד מִצְטָרְפִין וְלִכּוֹן לֹא בְּעֵי לְטַעַם וְהַסְבֵּר אַחַר לְמָה מִצְטָרְפִין, אִף בְּמִשְׁנֵה דִּין הָרִי וְדֵאֵי אִין שִׁיעוּר בְּגַד וְשֶׁק וְעוֹר וְכוּ' שׁוּנוּן כְּמִפְּנֵי שֶׁ בְּמִשְׁנֵה דִּין גּוֹפָא וּבְמִפְּרָשִׁיָּהּ, לְהַכִּי אר"ש הַטַּעַם שְׂרֵאוּיָן לְטַמָּא מוֹשֵׁב: אוֹת נ"א וְהִנֵּה מְהָרְאוּי לְסִיִּים מַעֲיִן הַפְּתִיחָה דְּפִרְקָה זֶה בְּתַחֲלִילָה הוּא מְדַבֵּר מַעֲנִינֵי מַעֲלָה נְחֻתוֹם ג"כ בְּעַנְיָן מַעֲלָה, דִּישׁ לְהַסְתַּפֵּק לְשִׁיטַת רש"י בְּגִיטִין (דָּף י"ב ע"ב) דְּאִין הַקְּדֵשׁ חָל עַל פְּחוֹת מִשׁו"פ, אִף הַדִּין אִם הַקְּדֵשׁ פְּחוֹת מִשׁו"פ הַיּוֹם וְחֹזֵר וְהַקְּדֵשׁ לְמַחֵר פְּחוֹת מִשׁו"פ אִם מִצְטָרְפִין לְהִיּוֹת קוֹדֵשׁ גְּמוּר דְּלִמְעוּל בְּהוּ אִם לָאו, וְהַמְל"מ פ"ד מה' טוּמְאָת אוֹכְלִין חֲקַר כְּעִין זֶה לְעַנְיָן טוּמְאָה לְשִׁיטַת הַתּוֹס' דְּאוֹכֵל פְּחוֹת מְכַפִּיָּצָה לֹא מְקַבֵּל טוּמְאָה, אִם ב' חֲצָאֵי בְּצִיִּים שְׁנַגְעוּ כָּל אֶחָד בְּפִנֵי עֲצָמוֹ

בטומאה ואח"כ נצטרפו וקרי הם כפיצה אם הם טמאין, או דלמא פיון דבשעת קבלת הטומאה לא הנה בכל אחד פשיעור הצירוף שאח"כ לא מהני והביא המל"מ שם ראיה דמצטרף, והשעה"מ פ"ו מה' ברכות חולק עליו וס"ל דלא מצטרף מהראיות שהביא שם לדעתו, ועיין ביומא (דף פ"א ע"א) בתוס' ד"ה פל, ומפלוגתת רב המנונא עם רבא בזבחים (דף ל"ד ע"א) בשני חצאי זתים של חוץ לזמנו והפסק חצי זית חוץ למקומו באמצע אי מצטרפי, מבואר דבלא הפסק חצי הזית דחוץ למקומו לכו"ע ויקץ פישן הפגול ע"ש ואפשר דה"נ בנידן דידן, ועיין בספרי תקנת השבים סי' כ"ג מש"כ שם, ובאמת שרש"י עצמו בגיטין שם, (דף י"ב) שפתב בזה"ל בד"ה פחות פחות משו"פ עד שלא תצטרף הפרוטה יפרענה דלא חזיל הקדש אפחות משו"פ עכ"ל.

קרי כמעט מפורש דאלו המתין עד שתצטרף שתי חצאי הפרוסות הנה חל ההקדש והנה אסור לפרוע דהנה בה מעילה: אות נ"ב והנה בפסחים (דף כ"ט ע"א) האוכל חמץ של הקדש במועד מעל וי"א לא מעל מאן י"א וכו', והקשה מהר"ם מינץ הא פ"כ איירי בהקדשה ואח"כ נתחמצה דאל"כ לא חל ההקדש בפסחים (דף ל"כ) דמפריש תרומת חמץ לכו"ע אינו קדוש, וא"כ דקדושה היתה מעיקרא איך חל איסור חמץ על איסור הקדש פיון דלר"ש קאי התם כדפירש"י שם, ור"ש הרי ס"ל בכ"מ דאין אחע"א אפי' בכולל וחמור, ותיגרץ דמדאגביה קנייה ויצא לחולין ואחמץ אינו חייב עד שיאכל ואז כבר שב להיות חולין, אלא דא"כ קשה להקפד מ"ט די"א דלא מעל פיון דהאיסורין אינו באין פאחד, ותיגרץ עפ"מ שהסבירו הראשונים החילוק שבין הדיוט לגזבר דהדיוט פיון דאגביה מעל וגזבר אינו חייב עד שיהנה, משום דהדיוט אע"פ שלא ידע שהוא של הקדש עכ"פ ידע שאינו שלו רק של אחרים ונתפווין לגזול משו"ה מעל בהגבהה, משא"כ הגזבר דסבר שהוא שלו ולא הנה סבור לגזול פלג משו"ה לא מעל עד שיהנה עיין מל"מ פ"ו מה' מעילה ובשמ"ק בב"מ, וא"כ שפיר ס"ל להי"א א לא נוכל לומר מדאגביה קנייה, דהא עיקר הטעם דמעל אף בחמץ שלאחר הפסח אסור בהנאה לר"ש משום קנסא ולא שנה מידי, מ"מ הא בהקדש לא קנים פיון דאתה רואה של גבוה כדפירש"י ז"ל, וא"כ לשיטת רש"י דמייירי ששגג בהקדש והזיד בחמץ א"כ בשעת ההגבהה לא פיון לגזול וסבר שהוא שלו ואפי' אם ידע שאינו שלו הרי חמץ של הדיוט אסור לעולם מקנסא ולא שנה מידי, א"כ ה"ה דומה לגזבר דאינו מועל עד שיהנה ולא בהגבהה, וא"כ חייב המעילה וחייב פרת דחמץ שניהם באו פאחד בשעת אכילה ע"כ דברי המהר"ם מינץ אבד"ק אובין ישן יע"א ועוד האריף ע"ד הפלפול והחידוד: ואמת דבעיקר קושיתו איך חל איסור חמץ על הקדש, י"ל דמשכח"ל בפאמר על עיסה שעם חימוצה תקדש דחל איסור הקדש ואיסור חמץ בב"א, ובאיסור בב"א מודה ר"ש דאחע"א עיין תמורה (דף כ"ה) ובשאגת אריה סי' ס' ובתוס' זבחים (דף מ"ה ע"ב) ע"ש, ואפי' אם נימא דגם בכה"ג אי אפשר לחול ההקדש אפתי משכח"ל פגון שבשעה שאכל פזית מחמץ אפתי לא הנה בהפזית שו"פ והתוס' פתבו בשבועות (דף כ"ג ע"ב) דאחצי שיעור חל איסור אחר דלקרבן מעילה י"ל דמודה ר"ש דבעינן פזית ואכמ"ל, ואפי' לפ"מ שפתבנו לעיל דעל חצי שיעור לא חל איסור אחר אם האיסור הראשון של הקדש עיין לעיל בפרקין, מ"מ אם נימא דב' חצאי פרוטות מצטרפין כמו דבעינן למימר פאן, א"כ משכ"ל נמי פגון שהקדיש פחות משו"פ ונתחמצה ואז חל איסור חמץ שהרי איסור הקדש ליפא עדיין

כָּלֵל לְשִׁיטַת רַש"י, וְשׁוֹב הַקְדִּישׁ אַח"כּ עוֹד שָׁנָה חֲצֵי פְרוּטָה וּג"כ נִתְחַמֵּץ אַח"כּ וְשׁוֹב נִצְטָרְפוּ שְׁתֵּי חֲצָאֵי הַפְּרוּטוֹת וְחָל הַהֶקְדֵּשׁ לְמַפְרַע וְדו"ק, וְעֵינָן בְּזַבְחִים (חָף מ"ה ע"ב) בַּתּוֹס' ד"ה אָבֶק שֶׁהִקְשׁוּ דְמַאי אִירָאֵמָשׁוּם שְׁאִין נֶאֱכָלִין תִּיפּוֹק לִיה דְּאִין אִיסוּר טְנוּמָאָה חָל עַל אִיסוּר אִיסוּר מְעִילָה לַר"ש דְּאָמַר אִין פְּגוּל בְּעוֹלִין ע"ש, וְגַם שָׁם י"ל דְּמִיָּרִי שְׁהִיָּה בּוֹ כְּבִיצָה אָבֵל לֹא הָיָה בּוֹ שׁו"פ וְא"כ לֹא מְעַל אִפִּי' לַר"ש דְּלִקְרָבָן גַּם ר"ש מוֹדָה דְּבַעֲיָנָן שְׁיַעוּר פְּנ"ל, אָבֵל אִין לֹמַר דְּמִיָּרִי שֶׁהִקְדִּישׁ שָׁנָה חֲצֵי פְרוּטָה וְנִטְמָא וְאַח"כּ הַקְדִּישׁ עוֹד שָׁנָה חֲצֵי פְרוּטָה וְנִטְמָא, דְּהָרִי הֵתָם בְּעַצִּים מִיָּרִי וְלֹא מְקַבְּלֵי טְנוּמָאָה רַק מִשׁוּם חִיבַת הַקּוֹדֵשׁ כְּדַאִיתָא בַּמַּס' זַבְחִים דָּף ל"ד) וְא"כ כָּל זְמַן שֶׁהִקְדֵּשׁ לֹא חָל גַּם טְנוּמָאָה לִיתָא וְדו"ק: אוֹת נ"ג וְלִכְאוּרָה פְּקוּשְׁיַת הַתּוֹס' בְּזַבְחִים שָׁם יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת גַּם בְּמַכִּילֵתִין לְעִיל (דָּף ג' ע"ב) דְּאָמַר ר"ג אָמַר רַב זְרִיקַת פְּגוּל אִינוּ מוֹצִיא מִיָּדִי מְעִילָה, אִיָּהּ יְחוּל אִיסוּר פְּגוּל עַל אִיסוּר מְעִילָה, דְּבִשְׁלָמָא אִם זְרִיקָה מוֹצִיאָה מִיָּדִי מְעִילָה חָל הַפְּגוּל אַחַר שְׁאִיסוּר מְעִילָה כְּבָר לִיתָא אָבֵל לְרַב גִּיְדֵל קָשָׁה, וְהַתּוֹס' לְעִיל (דָּף ו' ע"א) הִקְשׁוּ מַר"ש אַרְבַּ גִּיְדֵל וְהָרִי לַר"ש בְּלֹאו"ה אִי אֶפְשָׁר לְהָאִי סְבָרָא דְּרַב גִּיְדֵל מִטַּעַם אַחַח"ע"א, [אַמַּת דְּלַר"ש אִיכָּא קוֹדֵם זְרִיקָה עוֹד לֹא דְלֹא תוּכַל לְאַכּוֹל בְּשַׁעְרֵיהּ כְּבַמְכּוֹת (דָּף י"ז ע"א) וְעֵינָן תּוֹס' יְבָמוֹת (דָּף ל"ג) ד"ה אֶלָּא, וְלֹא דְלֹא תוּכַל הוּא בְּכּוֹזֵית וּמְעִילָה הוּא בְּפְרוּטָה עֵינָן מ"מ פ"א מַה' מְעִילָה, וְלְרַב גִּיְדֵל קוֹדֵם זְרִיקָה לִיתָא לְלֹא דְלֹא תוּכַל לְאַכּוֹל בְּשַׁעְרֵיהּ כְּבַמְכּוֹת שָׁם (דָּף י"ח ע"ב) וְדו"ק בְּזָה הֵיטֵב שְׁקִצְרֵתִי כָּאִן מְאוּד] אָבֵל לְפִי הָאֵמַת אִין כָּאִן קוֹשְׁיָא דְהָא אִם לֹא יְחוּל הַפְּגוּל תַּתִּיר הַזְרִיקָה גַּם מִיָּדִי מְעִילָה, וְהַשְׁאֲרַת אִיסוּר מְעִילָה אַחַר הַזְרִיקָה כָּא מִפְּחַ הַפְּגוּל שְׁעַל יָדוּ אִין הַזְרִיקָה מוֹצִיאָה מִיָּדִי מְעִילָה, וְא"כ א"א לֹמַר שֶׁהַפְּגוּל לֹא יְחוּל מִשׁוּם אִיסוּר מְעִילָה דְּאִין אַחַח"ע"א שְׁהָרִי אִיסוּרָא דְּמְעִילָה כָּא רַק ע"י הַפְּגוּל וְדו"ק וְעֵינָן בַּתְּפִאֲרַת יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁנֵה דְּמְעִילָה פ"א מְרַב וְעֵינָן מַש"כ שָׁם בְּחִידוּשֵׁי בְּעֵנָן זֶה: אוֹת נ"ד אָמְנָם זֶה בְּרוּר דַּע"ג דְּקִי"ל דְּבִקְדָּשִׁים הֵיטֵר מִצְטָרֵף לְאִיסוּר כְּבַפְּסָחִים (דָּף מ"ה ע"א), מ"מ לְעֵנָן מְעִילָה לֹא שְׁיָיָה כָּלֵל שְׁהֵיטֵר יְצַטָּרֵף לְאִיסוּר, דְּעֵינָן דִּין מְעִילָה הוּא מִשׁוּם מְמוֹן הַקְדֵּשׁ וְא"א לְחוּלִין לְהַשְׁלִים הַפְּרוּטָה שְׁתֵּהָא כּוֹלָה קוֹדֵשׁ וְכֵן בְּרוּר לְעַנ"ד דַּע"ג דְּלְעֵנָן טַעַם פְּעִיקָר אִם בְּלַע מֵאֶכֶל שֶׁל חוּלִין טַעַם שֶׁל הַקְדֵּשׁ וְנָתַן בּוֹ טַעַם לְשִׁבְחָה, וְדַאי שְׁמַחֲוִיב הוּא לְפָדוֹת הַטַּעַם הַהוּא בְּשׁוּנוֹ כִּינּוּ דְּגַם בְּהִדְיוּט כַּה"ג חֲתִיב לְשַׁלֵּם לְבָעֲלִים בְּעַד הַנְּאֻת הַטַּעַם וְעֵינָן בְּסַפְרֵי תַקְנֵת הַשְּׁבִימִים ס' מ"ז וּמ"ח, מ"מ עֵנָן חֲתִיכָה נְעֻשִׁית נְבִלָה לֹא שְׁיָיָה כָּאִן לְחִיבֵי מְעִילָה עַל הַנְּאֻת שׁו"פ מִהַחֲתִיכָה אִם אִין שׁו"פ הַנְּאֻת טַעַם הַהֶקְדֵּשׁ לְבָדוּ, דְּכִינּוּ דְּעֵנָן מְעִילָה דִּין מְמוֹן הוּא וְלְעֵנָן מְמוֹן אִי אֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁהַחֲתִיכָה נְעֻשִׁית כּוֹלָה מְמוֹן הַקְדֵּשׁ, דַּאֲפִי' לְהַסּוּבְרִים דְּמִשׁוּם טַעַם פְּעִיקָר הַהֵיטֵר נְהַפֵּף לְאִיסוּר וְהֵאָרִיכוּ בְּזָה הַאֲחֻרוּנִים.

מ"מ לְעֵנָן מְעִילָה לְכו"ע אִין חוּלִין נְהַפֵּף לְהִיּוֹת קוֹדֵשׁ מִשׁוּם תַּעְרוּבוֹת הַקְדֵּשׁ שְׁבוּ, וְעֵינָן בְּדוּרְשׁ לְצִיּוֹן לְהַנּו"ב דְּרוּשׁ יו"ד וי"א מַה שְׁכַתְּבָה שָׁם לְחִידוּדָא לְבַד: אוֹת נ"ה עוֹד אֶכְתּוּב כָּאִן עֵנָן חֲצֵי שְׁיַעוּר לְעֵנָן מְעִילָה אִם אִיסוּר מַה"ת, דְּהִנֵּה הָרַב דְּרָף יָם דָּף מ"ב ע"ב מְסַפְרוּ כְּתַב וְז"ל, הִנֵּה לְפַמְש"כ הַפְּמ"ג בְּפִתְיָה כּוֹלֵל לְאוּ"ח ח"א אוֹת י"ז דְּהָא דְּחֲצֵי שְׁיַעוּר מַה"ת הוּא מִשׁוּם סְיָיָה, וְכִינּוּ דְּס"ב וְס"ה וּבְפִתְיָה לְבָשָׁר בְּחֻלְבַּב בִּיָּאָר יוֹתֵר דְּזָהוּ הַפְּנֵה שֶׁל חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי, דְּחֲזִי לְהַצְטָרֵף לְאַכּוֹל בְּכַדִּי אֶכִּילַת פָּרְס, וְיָבֵא לְאַכּוֹל שְׁיַעוּר שְׁלָם בְּכַדִּי אַכְפ"ר וְיִחְשׁוּב בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר מֵאַכְפ"ר, וְכֵן דַּעַת הַשְּׂאֵגָת

אריה סי' פ"א והנו"ב מהדו"ת האו"ח סי' נ"ג, עפ"ז נ"ל לחדש דאיסור מעילה דמצטרפת אפ"י לזמן מרובה גבה ח"ש מותר מה"ת פ"ן דלא שניף גבה סניג הנ"ל משום חשש שפא יאכל בכדי אכפ"ר ויספור שהוא יותר מכדי אכפ"ר, פ"ן דאפ"י לאחר שלש שנים נמי מצטרף, והרשב"א בגיטין (דף י"ב) הקשה בהא דהמקדיש ידי עבדו עושה פחות פחות משו"פ אמאי מותר הא ח"ש אסור מה"ת, ואם נימא דבמעילה ח"ש מותר מה"ת א"ש פמובן: אות נ"ו וי"ל עוד יותר דאף באיסור חלב וכדומה דח"ש אסור בהו מה"ת, מ"מ במקדשין דשניף בהו מעילה ח"ש מותר בהן מה"ת אפ"י לענין איסור חלב וכדומה, פ"ן דאין לגזור גם בהו שפא יאכל פזית בכדי אכפ"ר ויספור שהוא יותר מכדי אכפ"ר, דהרי גם לאחר שיעור אכפ"ר אסור לאכלו משום דרבע עליה איסור מעילה דמצטרף אפ"י לזמן מרובה, ובזה יתישב מה דקשה בהא דדייק הש"ס בכריתות (דף כ"ג ע"ב) דבקדשים אה"ע"א בכולל אף בקל על חמור, מדס"ל לרבי דכל חלב לה' אתי לרבות אימורי קדק"ל למעילה וכל איסור מעילה על איסור חלב ע"ש, וקשה מאי ראיה היא זו לאיסור כולל הא י"ל דאיסור מעילה על חלב הנה איסור מוסיף, דאחלב אינו חייב רק באכל פשיעור בכדי אכפ"ר ומעילה מצטרפת אפ"י לזמן מרובה, ע"ן בשו"ת בית יצחק חיו"ד סי' פ"ח שהעיר בזה, ועפ"מ"כ א"ש דאין לומר דמעילה הנה איסור מוסיף איסור דזמ"ר, פ"ן דמשום זה שמצטרף לזמ"ר ע"ז יגרע מהחלב האיסור של ח"ש דעד השפא הנה חצי שיעור שלו אסור מה"ת, והשפא שמצטרף לזמ"ר ח"ש של חלב זה מותר מה"ת משו"ה לא הנה מוסיף [איברא די"ל דעיקר הקושיא מעיקרא לקמ"ד דאיסור מוסיף הוא רק מה שנתוסף איסור חדש מה שלא הנה בראשון, אבל מה שנתרחק האיסור לזמן יותר.

מרובה אין זה איסור מוסיף, ונהרי הטעם המלך בה' יסודי התורה פקפק גם אהא דשלא פדרף אכילתו הנה איסור מוסיף, מטעם דהא לא נתוסף איסור חדש רק הרחבת איסור אכילה ע"ש] וכסברא זו כתב העמק יהושע בה' יוהכ"פ על קושית השאגת אריה שהקשה על התוס' דס"ל דיוהכ"פ על גבלה הנה רק כולל הא הוי גם מוסיף דמשום יוהכ"פ אסור אף שלא כדא"כ, ומתריץ העמק יהושע פ"ן דיוהכ"פ שיעורו בכפותבת ונבלה בכזית לא נחשב יוהכ"פ מוסיף נגד גבלה פ"ן דמאי דמוסיף בשיעור מגרע בשלא כדא"כ ע"ש, ונהי דתירוצו על קושית הש"א לא מיחנור דהרי משום יוהכ"פ לא בא גירעון באיסור הנבלה דהרי גם ביוהכ"פ חייב אנבלה בכזית, ורק משום חייב דיוהכ"פ בענין שיעור פפותבת, אבל גוף הסברא דאם מגרע בשאר ענין את האיסור אין זה איסור מוסיף ס"ל עכ"פ להגאון עמק יהושע פונתן, ובב"ד שפיר בא גרעון איסור דח"ש על איסור חלב גופא מפח איסור מעילה דמצטרף אפ"י לזמ"ר משו"ה מותר בו מה"ת ח"ש וכמו שנתבאר.

ובכריתות (דף ט"ו ע"ב) במשנה שם חשיב ר"ע הא דמעילה מצטרף אפ"י לזמ"ר לחומר נגד נותר, וע"ן בתוס' פסחים (דף ל"ג ע"א) ד"ה ומינה שחשבו נמי ענין הצירוף לזמ"ר דמעילה לחומר, ומ"מ אין זה סתירה לדברינו דאע"פ דלענין אין איסור חל על איסור אין זה נחשב איסור מוסיף מ"מ חומר מיהו הנה: ולפ"ז לר"ל דס"ל דחצי שיעור מותר מה"ת שוב לדידה הנה מקדשין על חלב איסור מוסיף הא דהקדש מצטרף אפ"י לזמן מרובה, פ"ן דלדידה לא יצמח מזה שיצטרף לזמ"ר שום קולא אחלב שיהי גם בלאו

הכי ח"ש מותר מה"ת, ומינשב בזה קושית התוס' בשבועות (דף כ"ד ע"א) ד"ה באיסור
שהקשו לר"ל דס"ל דלא אמרינו איסור פולל באיסור הבא מ"י עצמו, א"כ איך חל
איסור מוקדשין אהלב הרי הקדש הוא איסור פולל הבא ע"י עצמו ע"ש, ולהנ"ל א"ש
דלר"ל איסור מוקדשין אהלב איסור מוסף הוא דמצטרף אפי' לזמ"ר, ומוסיף חל אפי'
באיסור הבא ע"י עצמו עכ"ד הרב דר"ד ים פטפוטי אורייתא טבין הראנו להביאן
ולהשיב עליהן בקצרה: דבאמת יסוד דבריו דבמעילה חצי שיעור מותר מה"ת אפי' למ"ד
דבכל התורה, ח"ש אסור מה"ת מטעם דמצטרף אפי' לזמ"ר הוא תמוה, ובמזיד גם
מעילה אינה מצטרפת למלקות לזמ"ר, אע"פ שגם המנחת חינוך מצנה ככ"ז פתב ג"כ
דמעילה גם במזיד מצטרף לזמ"ר לענ"ד אין הדבר פו דרך לענין שוגג לקרבן מעילה
מרבין לקמן (דף י"ח ע"ב) מתמעול מעל אפי' לזמ"ר, ובכריתות (דף י"ח ע"ב) איתא
דיוכ"פ לא מכפר אפלא שיעורא דמעילה, ובב"מ (דף נ"ד רע"ב) יש קרא לרבות פחות
משו"פ דהקדש אפי' להשבון, וא"כ אדרבה אפי' לר"ל דבכה"ת ח"ש מותר מה"ת
במעילה מודה דאסור מקרא דנאת אשר חטא מה"ק ישלם, וגם דבירושלמי פ"ו ה"א
דתרומות איתא דבאיסורי הנאה מודה ר"ל דח"ש אסור מה"ת ומעילה הא איסור של
הנאה הוא, וקרא דנאת אח"ט מן הקודש ישלם אחי לכו"ע לומר דאף על פחות משו"פ
חייב בהשבון, ובתומים סי' ס"ו סמוך לסוף הסימן פתב וז"ל דאף דאין מעילה בפחות
משו"פ מ"מ איסורא מיהא איכא ולא גרע מפל ח"ש שבתורה עכ"ל, ובזה באמת אולי
אפשר ליישב קושית התוס' בשבועות הנ"ל שהקשו לר"ל איך חל איסור מוקדשין אהלב
פינו דמוקדשין הוא איסור הבא ע"י עצמו, די"ל דמוקדשין אהלב לשיטת ר"ל הוא
איסור מוסף דח"ש של חלב מותר מה"ת וח"ש של מוקדשין אסור מה"ת, אלא דצריך
עדיין עיון הרבה אם הא דח"ש אסור מה"ת מקרי איסור מוסף ואכמ"ל בזה, ונדע דמ"מ
בספרי תקנת השבים סי' כ"ג פתבתי דיש מקום לומר דהנאה שאינה של פילוי ח"ש
מותר מה"ת בקדשים לדעת מהרל"ח דבכל התורה דבר שהיה לו שעת הפנור ח"ש
שלו מותר לכו"ע עיין מ"מ פ"א ה"ז מה"ת חמץ, והקדש הרי הו"ל שעת הפנור א"כ הא
דח"ש שלו אסור מה"ת הוא חידוש וכל למעט בחידוש עדיף ועיין בהגהות הר"ש ש
בקדושין (דף נ') ובדורש לציון דרוש יו"ד ועיין בתוס' גדרים (דף ל"ד ע"ב) ד"ה היתה
לפניו פכר וכו' שלענ"ד דבריהם תמוהין וצע"ג: ונדע דאע"ג שהחלטנו לעיל דהא דחצי
שיעור באיסורין אסור מה"ת הוא לאו דוקא חצי אלא שליש או רביע או גם פחות מזה
ע"ש.

מ"מ כל שהוא ממש י"ל דבין במעילה ובין בכל האיסורין מותר מה"ת, כמש"כ הפסוק
משנה בה' חמץ (פ"א ה"ז) דמה דקיי"ל דלוקין מפת מרדות על פחות כפזית היינו דוקא
דבר הראוי עכ"פ להקרא פחות מפזית אבל משהו ממש לא, והנה הא דקיי"ל דאסור
לגזול אפי' פחות משו"פ פתב הרב המגיד כה' גנבה (פ"א ה"ב) דהוא מטעם חצי שיעור,
וכ"כ הסמ"ע בח"מ (סי' שנ"ט) א"כ כל שהוא ממש ליכא איסור בו מה"ת עכ"פ, ואף
שהכ"מ שם הקשה דא"כ אינה גבול יש בפחות מפשיעור מה שאסור ומה שמותר מה"ת,
הנה אף אם אמנם שקשה למצא גבול פזה בכל האיסורין, אבל בעניני ממון הגבול הוא
ברור, דכל שהוא מעט הפמות כ"כ עד שאין דר"ד בני אדם להקפיד עליו פלל פחטה אחת
ושעורה אחת או קטניות אחת וכדומה, שאפי' צערא בשעתו לית ליה לשום אדם עליה,

זהו פל שהוא שמונת מה"ת אפי' להכ"מ, ויתניישוב בזה מש"כ הכ"מ בעצמו בה' מעילה (פ"ב הט"ז) בשם הריק"ו דבאין שו"פ בהגינה ליפא איסור מעילה וכ"כ השמ"ק בבכורות (דף י"ד ע"א אות ג' ע"ש) והקשה המל"מ דמ"מ הרי אסור מה"ת משום תצי שיעור והארכת בזה בספרי תקנת השבים, ולדברינו י"ל דהשמ"ק והר"י קורקוס פונתם למשהו ממש וא"ש עם שהוא דחוק מעט, אולם בזה יתורץ ברחבה קושית המהר"ש"א בסנהדרין (דף ק"ח ע"א) ד"ה כמקל שהקשה הא ב"נ נהרג על פחות משו"פ, ולדברינו י"ל שלקחו פל אחד משהו ממש ודו"ק שקצרת: פה אני מוצא נכון לבאר ענין שיעור אכילת פרס כמה הוא, וכבר נשאל ע"ז הח"ס בליקוטי השו"ת סי' ט"ז ע"ש שהשיב שאין לו קבלה ע"ז.

אכן העלה בכחו הגדול שעכ"פ אין השיעור יותר מתשעה מינוטין וע"כ יש להחמיר שלא להאכיל איסור לחולה שיש בו סכנה פזית בכדי תשעה מינוטין אם אפשר, אבל זהו השיעור למעלה שאינו יותר מט' מינוטין אבל אפתי אין אני יודע השיעור למטה, כגון לענין אכילת פזית מצה וכיוצא בזה בכמה מינוטין או חייבין לאכול הכזית שנהגה בטוחים שיצאנו ידי חובתנו, שזה אין מבואר מדברי הח"ס ושאלתי זה מהגאון רשכבה"ג רבינו יוסף ראזין שליט"א וזוהי תשובתו: על דבר שיעור אכילת פרס זמן מבואר אין לנו רק קצת יש להביא ראיה מהך דזבחים דף ל"א ע"ב דשם מבואר דהקטרת פזית הוא זמן גדול מאכילה ע"ש, והנה זה מבואר במנחות דף כ"ו ע"ב דלמ"ד שם משמשלה בו האור די בשיעור שקיעה ע"ש, ועיין בתוס' מנחות דף נ"ז ע"ב גבי שיעור קרימה בתנור מהך דשבת דף כ' וע"ש בפסקי תוס' דזהו כמאכל בן דנרסאי ע"כ, והנה רבינו הרמב"ם ז"ל בהלכות ק"ש פ"א הי"א פתב דשיעור הנ"ל בגדר עשירית שעה והוא חד גדר עם שקיעה עיין שבת דף ל"ד ע"ב ע"ש בהך דרבה וכו', וכבר ידוע שיטת ר"ת בזבחים ומנחות גבי שקה"ח לגבי דם.

אך באמת רק בדבר הנעשה משני מציאות יש עליו ב' הפועלים וכמו בעירובין דף ע"ו ע"ב גבי פותל שבין שתי חבורות ובירושלמי סוף ב"מ גבי מיבש ובכורות דף ז' ע"ב גבי עור הבא ובכ"מ, והזמן שהוא נעשה משני הזמנים לא מחמת חלוקת השטח רק מחמת יש בו שני הדברים לכן הדבר הוא כן.

מקום שצריך יום פשר זה הזמן וכן מקום שצריך לילה פשר זה הזמן. רק מקום שפסול לילה פסול זה הזמן ומקום שפסול יום פסול זה הזמן ומאוד יש להאריך בזה ואכ"מ, עכ"פ נראה שרק בערך ששה מינוט הוא הזמן של שטח השקיעה ושל שטח הזריחה מלבד הספיקות וזה יותר מאכילת פרס, וכן מאכל בן דנרסאי הוא ג"כ בזה הגדר אם נימא דשיעור מיל ח"י מינוט.

ובאמת יש בזה להאריך הרבה בגדר פגול אם חשב להעלותו על המזבח ותיכף להורידו משמע מפאן דלא הנה פגול רק גדר הקטרה, ועיין מנחות דף נ"ז ע"א גבי חמצה בראשה של מזבח אם זה נקרא הקרבה, וכן להיפוך למאי דקיי"ל בזבחים דף מ"ו ע"ב גבי לשם אשים לשם ריח באברים שצלאן וכו' מה יהיה אז אם גדר הקטרה או רק שרפה ועיין בספרי פ' פנחס ופ' קרח.

ואם מחשב על זה אם הנה פגול דנהו רק שרפה, וזה תליא בהה דנבחים דף ל"א פ"א ושם רק בפשר אבל באימורים עיין מנחות דף י"ז ע"ב, אף רק אם אכילת מזבח שמה אכילה חולין דף פ"א ע"ב אבל אם ליכא ריח ניחח כמו אברים שצלאן חוץ או כמו אברי במת יחיד שהעלה ע"ג מזבח של ציבור עיין נבחים דף קי"ט ע"ב, וגבי במת יחיד ליכא ריח ניחח ופגול יש כמבואר בנבחים דף י"ד.

אבל גדר שרפה לא אכילה ולא הקטרה דאין בזה ריח ניחח דבמה, וכן אם הקטיר בלא מלח דאף דמלח מעכב מ"מ הקרבן פשר כמש"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות איסורי מזבח וכן הוא בתוספתא דקרבנות, אף מה ר"ל משום דגבי קרבן הקטרה אינה מעפכת רק במנחה מעכב הקומץ, או מ"מ הנה הקטרה ג"כ ואם יש בזה פגול ומאוד הארכתי בזה דאז י"ל מש"כ התוי"ט מעילה דף יו"ד ע"א דליכא מעילה משקרב על המזבח ואז רק שרפה כמו בקטורת לא אנקל כמו באברים וכמבואר בירושלמי פ"ב דיומא וסוטה ספ"ג ע"ש בזה, ועיין מש"כ הרמב"ם ז"ל במורה, ח"א פ"ח אם אכל אי אכילה פעולה ואכמ"ל, לכן אני מורה דיותר מששה מינוטין הנה אכילת פרס.

ובאמת הארכתי בזה די"ל אם אכל בלי הפסק פלל הנה כמו הך דחולין דף ל"ב ע"א גבי השוחט בספין רעה ובשבועות דף י"ז ע"א ע"ש, ורק אם לא חלק להאנקל זהו מחלוקת דר"מ ורבנן בכריתות דף י"ד ע"ב ע"ש בפיהמ"ש, ועיין ברמב"ם הלכות בימ"ק פ"א גבי רביעית יין מזוג וה"ד דאז הנה פהפסיק ובה' מאא"ס ואכמ"ל בזה, ומהה דנבחים דף ל"א ע"ב לא משמע פן אף שם ר"מ דחלקו וכמו פסחים דף קי"ב ע"ב ובכריתות דף ל"א ע"ב ע"ש.

דידו יוסף ראזין רב דפה דווינסק עכ"ל: הנה הבאתי פל לשונו אם פי יש בדבריו ענינים שאינם ברורים לי ואין אני בעניי יכול לעמוד על סוף דעתו מפני קוצר לשונו ורוב רמיזותיו הנעלמים מאתי, אבל עכ"פ הוא מורה מפורש להלכה למעשה שאכילת פרס עכ"פ אינו פחות מששה מינוטין, ומדברי הח"ס יודעים אנו שאכילת פרס אינה עכ"פ יותר מט' מינוטין וזה די לנו: פרק חמישי פי תמעול מעל אין מעל אלא שינוי.

כתב המזרחי דהפונה היא אין מעילה דכתיב פאן אלא שינוי, דומיא דאין נא אלא לשון בקשה ובכריתות ט' ע"א) ואין עמידה אלא תפלה ואין פגיעה אלא תפלה (שם כ"ו ע"ב) וכינצא בהם, שפירושם אין נא האמור פאן וכן אין עמידה ופגיעה האמור פאן, שהרי הפופר חוב לחברו או הפובש שכר שכיר מביא אשם גזילות אע"פ שלא שינה מרשות לרשות ושם נאמר ג"כ נפש פי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד וגומ' אלא ע"כ לומר כמו שפכתנו, ולשון רש"י פאן בפ"י החומש אין מעילה בכל מקום אלא שינוי הוא לאו דוקא עכ"ד, ואע"ג שיש מקום לדחות ראיותיו מ"מ הנכון בדבריו: בתוס' ד"ה ואומר וימעלו, באו"ד וא"ת וליתתי מעילה דגבי עפ"ם ולשתוק מסוטה, וי"ל דאצטריך סוטה לאשמעינן דאפי' בלא שינוי רשות כגון גזבר של הקדש אפ"ה אם נהנה מעל עכ"ל, איתא בגמ' סנהדרין (דף ק"י ע"א) וישמע משה ויפול על פניו מה שמועה שמע אמר ר' שב"נ מלמד שחשדוהו מאשת איש עכ"ל הגמ', והדבר תמוה מאוד וכבר דברו בזה הדרשנים פל אחר ע"פ דרכו, וע"פ דברי התוס' שלפנינו פאן י"ל דהנה בשקלים (פ"ה ה"ב) איתא והביטו אחרי משה וכו' אכיל הוא מיהודאי

וְשֵׁתִי מִיְהוּדָאִי וְכוּ' כְּלוּמַר שֶׁהוּא נִהְיֶה הַרְבֵּה מִפְסוּף תְּרוּמַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא עָלֵיהֶם הַגְּזֵרָה, וְהוּא מוֹרָה לְעַצְמוֹ הַיֵּתֵר דְּכִיּוֹן שֶׁהוּא הַגְּזֵרָה אֵין פֶּאן מְעִילָה דְּלִיכָא שְׁיֻנוּי רְשׁוּת, אֲבָל בְּאַמַּת אֵין הַיֵּתֵר כָּלֵל שְׁהֵרֵי יִלְפִינן מְסוּטָה שֶׁהִיא אֲשֶׁת אִישׁ וְאִינָה יוֹצֵאָה מְרֻשׁוֹת בְּעִלָּה ע"י הַבִּיאָה וְנָמִי קִרְאָה הַפְּתוּב מְעִילָה כַּמֶּש"כ הַתּוֹס' פֶּאן, דְּמוּכַח מֵאַשְׁתּוֹ אִישׁ דְּיֵישׁ מְעִילָה גַם בְּלֹא שְׁיֻנוּי רְשׁוּת פִּינּוֹן שְׁנֵהֲנָה, וְזֶהוּ שְׁאַמֵּר רַשְׁב"י וְיִשְׁמַע מִשָּׁה נִיפּוּל עַל פְּנֵיו שְׁמַע שְׁחוֹשְׁדִים אוֹתוֹ (שֶׁהוּא נִהְיֶה בְּהוֹרָאת הַיֵּתֵר שְׁוֹא וְשִׁקֵּר מִפְסוּף הַקְּדוּשִׁים שֶׁהוּא הַגְּזֵרָה עָלֵיהֶם וְאֲכִיל וְשֵׁתִי מִיְהוּדָאִי כְּדֹאִיתָא שְׁם בְּשִׁקְלִים, וְהִרְאָהּ שֶׁהַיֵּתֵר הוּא שִׁקֵּר הוּא) מֵאַשְׁתּוֹ אִישׁ כְּלוּמַר מְסוּטָה דְּמוּכַח דְּאַף דְּלִיכָא שְׁיֻנוּי רְשׁוּת מְעַל פִּינּוֹן שְׁנֵהֲנָה, וְאַף שְׁאֵין בְּסִפְרֵי זֶה עֲנִינֵי דְּרוּשׁ רַבִּים מ"מ הַבֵּאתִי זֶה מִפְּנֵי שֶׁלְעַנ"ד הוּא חִידוּד דְּרוּשֵׁינִי נְכוּן שְׁעַל פִּיהוּ יֵישׁ לְבָאָר גַם הַמִּשְׁפָּךְ הַמְאָמֵר בְּסִנְהֵדְרִין שְׁם וְאַנִי לְקַצֵּר אֲנִי צָרִיךְ: תּוֹס' ד"ה וְאוֹמֵר וְיִמְעָלוּ וְכוּ' וִי"ל דְּאִי מְסוּטָה הִנּוּ אֲמִינָא דְּנִקְא נִהְיֶה דְּוָמִיא דְּסוּטָה שְׁנֵהֲנָתִי וְכוּ' עכ"ל, אַע"ג דְּגַם ע"י בִּיאָה שְׁלֹא כְּדִרְכָּה נְאֻסָּה לְבַעֲלָה כְּדֹאִיתָא בִּיבְמוֹת (דָּף נ"ה ע"ב) וְכִשְׁלֹא כְּדִרְכָּה רוּצָה הַש"ס בְּקִידוּשֵׁין (דָּף כ"ב ע"ב) לֹמֵר דְּלִיכָא הַנְּאָה לְדִידָה וְעֵינֵין בְּרִיש"י סִנְהֵדְרִין (דָּף נ"ח ע"ב) ד"ה שְׁלֹא כְּדִרְכָּה וּבְתוֹס' יוֹמָא (דָּף פ"ב ע"ב), מ"מ עֵיקֵר עֲנִינָא דְּסוּטָה וְדֹאִי דְּכִרְכָּה הִיא, וְתוּ דְּמְעִילָה הֵרִי לֹא שְׁיִיף לְמִילָף מְסוּטָה שְׁלֹא כְּדִרְכָּה אִם אֵין לָהּ הַנְּאָה, דֹּא"כ אֲמֵאִי יִתְחַיֵּיב קִרְבֵּן מְעִילָה אִם לֹא נִהְיֶה וְלֹא שְׁיֵנָה גַם מְרֻשִׁית הַקְּדוּשׁ וְזֶה פְּשׁוּט: ע"ב בְּגַמ' אִף חֲטָא הָאֲמוּר בְּמְעִילָה פּוֹגֵם וְנִהְיֶה, פִּי' דְּקִרְבֵּן מְעִילָה לִיכָא אֲלֵא בְּפּוֹגֵם וְנִהְיֶה אֲבָל נִהְיֶה וְלֹא פֶּגַם בְּדָבָר שְׁיֵישׁ בּוֹ פֶּגַם אוֹ פֶּגַם וְלֹא נִהְיֶה אִפִּי' בְּדָבָר שְׁאֵין בּוֹ פֶּגַם לִיכָא מְעִילָה, מִיְהוּ אִיסוּר תּוֹרָה וְדֹאִי יֵישׁ בֵּין בִּהְנָאָה גְּרִידָא בֵּין בְּפֶגַם גְּרִידָא כ"כ הַמְּנַחֵחַ חִינּוּף מ"ע קכ"ז לְדָבָר פְּשׁוּט, וּבְאַשְׁרֵי לְדַעֲתִי יֵישׁ לְדָבָר בְּזֶה מְעַט הִנּוּ אֲנִי מוֹצֵא פֶּה הַמְּקוֹם לְעוֹרֵר אֶת לֵב הַמְּעֵינֵין הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵין זֶה וְזֶה הַחֲלִי בַּעֲזוּהִי"ת: אִיתָא בַּר"ה (דָּף כ"ח ע"א) א"ר יְהוּדָא בְּשׁוֹפֵר שָׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע וְאִם תִּקַּע יֵצֵא בְּשׁוֹפֵר שָׁל שְׁלָמִים לֹא יִתְקַע וְאִם תִּקַּע לֹא יֵצֵא, מ"ט עוֹלָה בֵּת מְעִילָה הִיא פִּינּוֹן דְּמְעַל בֵּה נִפְקָא לְחוּלִין שְׁלָמִים דְּלֹאוּ בֵּת מְעִילָה הִיא אִיסוּרָא הוּא דְּרַכִּיב עָלָה וְלֹא נִפְקָא לְחוּלִין, מִתְקַיֵּף לָהּ רַבָּא אִימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתִקַּע פִּי קְתִקַּע בְּאִיסוּרָא קְתִקַּע, אֲלֵא אֲמַר רַבָּא אֶחָד זֶה וְאַחֵר זֶה לֹא יֵצֵא, הִדֵּר אֲמַר רַבָּא אַח"ז וְאַח"ז יֵצֵא מְצוֹת לָאו לִיְהִנּוֹת גִּתְנוּ עכ"ל הַגַּמ', וְיֵישׁ לְהֵאָרִיף אֲבָל אֲתַנְהֵלָה לֹאֲטִי: א) הִנּוּ הַכּוֹפּוֹת תְּמָרִים שְׁם הַקִּשָּׁה דְּהֵא בְּשַׁעָה שְׁתַּלֵּשׁ הַקְּרָן יֵצֵא לְחוּלִין כְּדַתְּנֵן לְקַמֵּן (דָּף י"ט ע"ב) תַּלְשׁ מִן הַחֲטָאֵת וּבָא חֲבִירוֹ וְתַלְשׁ וּבָא חֲבִירוֹ וְתַלְשׁ כּוֹלֵן מְעָלוּ, וְאֵין לֹמֵר שְׁנַתְּלֵשׁ הַקְּרָן מְעַצְמוֹ אוֹ דְּבַתְּלֵשׁ בְּמִזִּיד אִיִּירִי דְּלֹא יֵצֵא לְחוּלִין פִּינּוֹן דְּאֵז לִיכָא מְעִילָה, א"כ מֵאִי פְּרִיף רַבָּא אִימַת מְעַל לְכִי תִקַּע לִישְׁנֵי דְּמִיִּירִי שְׁתַּלְשׁוּ בְּשׁוֹגֵג וּמְעַל בְּהַתְּלִישָׁה וְנִשְׂאָר בַּצ"ע וּבְאַמַּת אִיאֲפִשֶׁר כָּלֵל לֹמֵר דְּמִיִּירִי שְׁמַעַל בְּתַלְשָׁה דֹּא"כ הֵרִי יֵצֵא לְחוּלִין וּמִתֵּר לְתַקְוָע בּוֹ לְכַתְּחִילָה וְאַמֵּאִי אֲמַר רַב יְהוּדָא דְּרַק אִם תִּקַּע בְּדִיעֵבַד יֵצֵא.

גַם מִש"כ דְּבַתְּלֵשׁ בְּשׁוֹגֵג יֵצֵא הַשׁוֹפֵר לְחוּלִין אֵין זֶה בְּרוּר כ"כ מִתְרֵי טַעְמָא, חֲדָא דְּכִמוֹ שְׁהַעוֹלָה וְהַחֲטָאֵת בְּעַצְמָן אֵינָם יוֹצֵאִין ע"י מְעִילָה לְחוּלִין, ה"נ הַצְּמֵר וְהַשׁוֹפֵר שְׁלֵהֶם אֵין יוֹצֵאִין לְחוּלִין ע"י מְעִילָה מִשׁוּם דְּקוּדוּה"ג הֵם וְכָל קוּדוּה"ג אֵין יוֹצֵא לְחוּלִין ע"י מְעִילָה, וְרַב הַזְּרִיקָה מִתְּרַת הָעוֹר וְהַצְּמֵר וְהַשׁוֹפֵר שְׁנַתְּלֵשׁ מְחִיִּים וְאַכְמ"ל בְּזֶה אֲבָל הַדָּבָר בְּרוּר.

שנית היא במשנה שם אומר רבי כל דבר שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל, והרי גם בצמר הנתלש מחטאת וכן השופר נמי אין להם פדיון, חד דהרי קדוה"ג הם ותו דהא בעו העמדה והערכה לדינא דקדשי מזבח בעו העמוה"ר כדפסק הרמב"ם בפ"ה הי"ב מה' ערכין, אבל יותר קשה דלמה לא מעל בשעה שהגביה השופר לתקוע בו וכן הקשה באמת בשו"ת מהר"ם מינץ ס"ו ובספר קרן אורה במעילה (דף י"ט) ד"ה נטל ע"ש, ומזה הקשו על התוס' בקדושין (דף מ"ג ע"א) ד"ה שלא מצינו שכתבו דלקח דבר של הקדש לאכלו מעל בשעת הגבהה, והקרן אורה רוצה לדחות באמת דעת התוס' משום קושיא זו אבל הרי פדעת התוס' שם דבנטילה מעל מבואר בכמה דוכתי, בתגיגה (דף יו"ד ע"ב) ובנדרים (דף ל"ד ע"ב) נטלה לאכלה מעל לפי כולה להורישה לבניו מעל לפי טובת הנאה שבה ובנדרים (דף ל"ה ע"א) כפרי עליה ונתנה לו במתנה מי מעל וכו' ע"ש, הרי ברור דקדשים שיוצאין לחולין ע"י מעילה בהגבהה החפץ לעצמו מעל ויוצא לחולין, וא"כ קושית האחרונים עצומה היא דאמאי לא מעל בהגבהה השופר לתקוע בו, ועיין בהגהות חק נתן בבכורות (דף כ"ו ע"א) מש"כ בענין זה: ב) והרב מנחת ברוך תירץ דהא דנוטל דבר של הקדש לעצמו מעל בהגבהתו היינו דוקא כשרוצה לקנותו, כגון שסבור שהוא של הפקר ורצה לזכות בו פהיה דנדרים (דף ל"ד ע"ב) הנ"ל, או שהיה סבור שהוא של חבירו ורצה לגנבו או לגזלו, אבל אם היה סבור שהוא שלו ורק הגביהו להשתמש בו פשוט דלא מעל עד שישתמש בו כמש"כ התוס' בקדושין (דף נ"ה ע"א) ד"ה אין מועל אחמ"ו ובמל"מ פ"ו מה' מעילה ומפנ"ש פן בתוספתא דמעילה הביאה בפ"ו ה"ה מה' מעילה, וא"כ גם שמעתתא דהתקע בשופר של עולה מיירי בסבור שהוא שלו משו"ה לא מעל עד שתקע בו, וא"ת מאי טעמא לא קאמר דמיירי בידיע שאינו שלו ומעל בשעת הגבהה, י"ל דא"כ הרי יצא לחולין בהגבהתו ומותר לתקוע בו לכתחלה ולמה אומר רב יהודא דרק בדיעבד אם תקע יצא, אע"כ דבסבור דשלו הוא מיירי ולא יצא לחולין עד שתקע בו: ג) והאחרונים דלא תירצו פהמנחת ברוך נראה דס"ל דבסבור שהוא שלו גם לאחר שתקע בו לא יצא לחולין, דהרי הרמב"ם (פ"ו ה"ד מה' מעילה) כתב דאין מועל אחר מועל אלא בהמה וכלי תשמיש בלבד, כיצד בקע בקרדום של הקדש ונהנה ופגם בפריטה ובא חבירו וכו' כולם מעלו, והראב"ד השיג עליו וכתב דכיון שמעל הראשון בקרדום יצא לחולין ושוב אין השני מועל בה, א"כ להרמב"ם בסבור שהשופר הוא שלו קשה אמאי יצא לחולין אחר שתקע בו, ובאמת כבר הקשו זה להרמב"ם דע"י תשמיש לא יצא לחולין מ"ט שופר כשתקע בו יצא לחולין: ד) אבל באמת לא קשה מידי כמו שיתבאר.

דבב"מ (דף צ"ט ע"א) א"ר אמאי המשאיל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה וחבירו מותר לבקע בו לכתחלה, והתוס' שם ד"ה וחבירו נסתפקו אם כל הקרדום יצא לחולין אף שלא מעל רק לפי טוה"נ או דיצא לחולין לפי טוה"נ גרידא, והביאו תוספתא דבקע בקרדום של הקדש ובא חבירו ובקע וכו' כולם מעלו, והקשו התוס' דהרי כשמעל הראשון יצא לחולין, ואין לומר משום שהראשון נטל רק להשתמש בה ולהחזיר אח"כ משו"ה לא יצא לחולין דהא קי"ל שואל שלא מדעת גזלן הנה, ותירצו דמיירי בגזבר ופירשו הפה"ש"א והמהר"ם שם דקושית התוס' היא.

רק לפי הצד שכתבו התוס' גבי משאיל קרדום של הקדש דאע"ג דלא מעל רק לפי טוה"נ מ"מ יצא פולו לחולין משו"ה שפיר הקשו דאמאי מעל השני, אבל להצד דבמשאיל יצא לחולין רק לפי טוה"נ א"כ גם בנטל קרדום של הקדש ובקע בו לא יצא לחולין רק לפי טוה"נ משו"ה שפיר מעל גם השני, ועיין במל"מ פ"ו מה' מעילה מש"כ על דברי המהרש"א האלה, אבל הרב מנחת פרוץ מחלק בין משאיל קרדום של הקדש לנטל קרדום של הקדש דהרי התוס' בקדושין (דף נ"ה ע"א) פתבו דאע"ג דנטל דבר של הקדש וסבור שהוא שלו לא מעל בנטילה גרידא מ"מ אם נתנו לחבירו מעל כיון שפונתו היא להוציא מרשות לרשות והביאו ראיות לזה ע"ש, וא"כ גבי משאיל קרדום של הקדש וסבור שהיא שלו שפיר נסתפקו התוס', די"ל דיצא פולו לחולין כיון דרצה בהגבחתו להשאילו לאחר ולהוציאו מרשות לרשות, וגם י"ל להיפך דיצא לחולין רק לפי טוה"נ שבו כיון דלא מעל רק בשיעור טובה"נ, ואין לומר דלהמשאיל יש דין שואל שלא מדעת דהוה גזלן על כל החפץ, דכיון שהיה סבור שהוא שלו לא נקרא כלל שואל שלא מדעת ולא הוה גזלן, אבל גבי נטל קרדום של הקדש לפי ההנהגה אמינא שבתוס' דמייירי בינע שאין הקרדום שלו דבסבור שהוא שלו ליפא מעילה, ודאי דשפיר הקשו התוס' דהו"ל לצאת פולו לחולין אף שנטלו לבקע ולהחזירו אח"כ, דכיון דשואל שלא מדעת גזלן הוה פגול כל החפץ דמי מרשות הקדש ומעל ודאי בכולו, ותיירצו דמייירי בגזבר או בסבור שהוא שלו דדינו פגזבר כמש"כ התוס' בקדושין (דף נ"ה) שם, ושפיר אע"ג דסבור שהוא שלו ליפא מעילה בנטילה והגבחה מ"מ אם נשתמש בו מעל, וזהו דלא פמהרש"א ומהר"ם באמת, אבל המעיין בתוס' מנחות (דף ק"א ע"א) שכתבו דמשאיל קרדום לא מעל רק לפי טוה"נ דסתם משאיל סבור שהוא שלו, מבואר דעתם דבמשאיל לא יצא פולו לחולין משום דסבור שהוא שלו, אבל בנטל קרדום וינע שאינו שלו שפיר יצא פולו לחולין וכמש"כ בזה: ה) ופשוט דגם לתירוץ התוס' דבנטל קרדום מייירי נמי בגזבר או בסבור שהוא שלו ולא מעל בהגבחה, היינו שלא יצא פולו לחולין, אבל כשנשתמש בו יצא ודאי לחולין הנאת תשמישו עכ"פ כמו גבי משאיל דמעל לפי טוה"נ שבו, אלא דמשאיל כיון שהוציא עכ"פ מרשות לרשות גם לפי טעונו שסבור שהוא שלו, משו"ה שפיר נסתפקו התוס' שאולי יצא פולו לחולין אע"ג דלא מעל אלא לפי טוה"נ, אבל בנטל קרדום הרי בשעת הגבחה בסבור שהוא שלו לא עלה על דעתו להוציאו לרשות אחר, משו"ה גם בשעת תשמיש אינו יוצא לחולין רק הנאת השמוש גרידא וכמבואר בתוס' מנחות שם ע"ש, ומעתה פשוט דגם הרמב"ם ס"ל כהתוס' דהנאת תשמיש יצא לחולין ופוסק כהתוספתא, אלא דבמה שכתבו התוס' דהתוספתא מייירי בסבור שהוא שלו אבל בינע שאינו שלו מעל בכולו מטעם דשואל שלא מדעת גזלן הוא, י"ל דהרמב"ם ס"ל בזה כהריטב"א הובא במל"מ פ"ו מה' מעילה דחולק בזה על התוס' וס"ל דלא יצא לחולין פולו, אבל בזה דהנאת התשמיש יוצא לחולין גם הרמב"ם ס"ל כהתוס', והראב"ד דס"ל שאין הלכה כהתוספתא אלא כשמעל הראשון יצא לחולין, ס"ל דגם בסבור שהוא שלו אע"פ שבשעה שהוא מגביה לא מעל ולא יצא לחולין, מ"מ בשעת תשמיש כיון שמעל יצא פולו לחולין אע"ג דלא מעל רק לפי טוה"נ כמו שמבואר אצלנו טעמו במקום אחר, ומעתה א"ש הך שמעתתא דשופר של עולה דמייירי דסבור שהוא שלו מה"ט שכתבנו לעיל, משו"ה לדברי הפל לא מעל בשעת נטילה ומ"מ שפיר אמרינן דאם תקע בו מעל

וּנְצָא לְחֻלְיִן, דַּע"י הַנְּאֵת תְּשַׁמֵּיִשׁ טוֹה"נ יוֹצֵא לְחֻלְיִן לְכוּ"ע אֵלָא דְלֵהֲרַב"ד פִּי תַקַּע בּוֹ יוֹצֵא בְּלוֹ לְחֻלְיִן וְנָה בְּרוּר: ו) עוֹד הַקְּשָׁה הַכּוֹפּוֹת תְּמָרִים אֶהָא דְפָרִיף אֵימַת מְעַל לְכִי תַקַּע פִּי קְתַקַּע בְּאַיְסוּרָא קְתַקַּע, וְהוּ"ל לֹמַר דְּבִתְחִילַת תְּקִיעָה מְעַל וּמ"מ יוֹצֵא בְּסוּף תְּקִיעָה דְלֵהֲטוּר יוֹצֵאִין בְּסוּף תְּקִיעָה, גַּם הַטּוּרֵי אַבְנֵי הַקְּשָׁה שְׁם דְּהוּ"ל לֹמַר דְּבַג' תְּקִיעוֹת הֶרְאִשׁוֹנוֹת מְעַל וּמָה שְׁתַּקַּע אַח"כּ יוֹצֵא בְּהוּ, הַטִּיבּוֹ אֵת אֲסַר דְּבָרוֹ בְּזָה הָאֲחֻרוֹנִים לְתַרְזֵן עַפְמ"ש הֶרְשַׁב"א בְּחִידוּשׁוֹ לִיבְמוֹת (דָּף ק"ג ע"ב) דְּהָא דְפָרִיף אֵימַת מְעַל לְכִי תַקַּע הֵינּוּ דַּאֲז יוֹצֵא יְדֵי חוּבְתוֹ וּמְעַל בְּהַנְּאֵת הַמְצָנָה, וְע"ז קְאָמַר דְּמַצּוֹת לָאוּ לִיהֲנוֹת נִתְּנוּ, וּא"כּ מֵיִירֵי דַּאֲיִן לֹא שׁוּם הַנְּאֵה אַחֲרֵת רַק הַנְּאֵה שְׂיוֹצֵא יְדֵי חוּבְתוֹ, וְאֵי אֶמְרַת דַּאֲיִנוּ יוֹצֵא בַּג' תְּקִיעוֹת הֶרְאִשׁוֹנוֹת א"כּ הָרִי לֹא נִהְיָה עֲדִינֵן וְלֹא מְעַל וְלֹא יוֹצֵא לְחֻלְיִן, וְשׁוּב מָה שְׂיִתַּקַּע אַח"כּ יִהְיֶה שְׁנִית בְּאַיְסוּר וְכֵן לְעוֹלָם וְאֵי אֶפְשָׁר שְׂיִמְעוּל וְנָה אֶמַת וְיִצִּיב: ז) עוֹד הַקְּשׁוֹ הָאֲחֻרוֹנִים אֶהָא דְאֶמְרִינֵן בִּינּוּ דְמְעַל בְּהַ נְפָקָא לְחֻלְיִן, הָרִי בִּינּוּ דְהַשׁוֹפֵר הֵיךְ דְּחוּי מְעַיְקָרָא הֵיךְ לָן לְמִימַר בִּינּוּ דְנִדְחָה יְדְחָה כְּרַמ"א או"ח ס'א תַקַּפ"ו ס'א ג' גַּבִּי שׁוֹפֵר שְׁל עַכּו"ם.

אַף בְּאֶמַת לַקַּמ"ד חֲדָא דְכִינּוּ דַּע"כּ מֵיִירֵי הֶכָא בְּשׁוֹפֵר שְׂיִשׁ לֹא פְדִינֵן דַּאֲי לַאו"ה הָרִי אֵינּוּ יוֹצֵא לְחֻלְיִן ע"י מְעִילָה, כַּמֶּש"כּ הַתּוֹס' בְּכּוֹרוֹת (דָּף כ"ו ע"א), א"כּ אֵינּוּ דְחוּי דְכָל שְׂבִידוֹ לֹא הֵיךְ דְּחוּי, וְאֵע"ג דְּהֵתָם בַּר"ה מֵיִירֵי וּבַר"ה א"א לְפָדוֹת שְׂאִין פּוֹדִין קְדָשִׁים בִּיו"ט.

מ"מ בִּינּוּ דָאֵם פְּדָאוֹ פְּדוּי תּוֹ לֹא הֵיךְ דְּחוּי כְּבִסּוּפָה (דָּף ל"ג) גַּבִּי הַדָּם שְׂעַנְבִּי מְרוּבִין מְעַלְיוֹ דָאֵם עֶבֶר וּמִיַּעֲטֵן פֶּשֶׁר, וּפְרִיף וְהָא נִדְחָה וּמִשְׁנֵי דְחוּי מְעַיְקָרָא לֹא הֵיךְ דְּחוּי, וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּע"א שְׁם ד"ה נִקְטַם דְּזָהוּ מִשׁוּם דְּכָל דְּבִידוֹ לֹא הֵיךְ דְּחוּי, וּמַכ"ש לְהַמְג"א בַּאו"ח שְׁם דְּמִשׁוּם שְׂהַשׁוֹפֵר הֵיךְ דְּחוּי יוֹצֵא מ"מ בְּדִיעֵבַד דְּנִדְאֵי גִיחָא, דַּע"ג דַּאֲיִן לְתַקְוָע בְּשׁוֹפֵר שְׁל עוֹלָה מ"מ בְּדִיעֵבַד יוֹצֵא וּמְעַל וְיוֹצֵא שְׂפִיר לְחֻלְיִן וְדו"ק: ח) אַבְנֵי מָה שְׂיִשׁ לְכַאֲרָה לְעִינֵן בְּעִנְיָן זֶה הוּא לְפִי מַש"כּ הַמְּנַחַת חִינּוּף דְּפָגַם וְלֹא נִהְיָה אַע"ג שְׂאִין בּוֹ מְעִילָה מ"מ אֵיִסוּר תּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ כַּמֶּש"כּ לְעִיל, וְהַדְּבָר וְדַאֲי יִשָּׁר מַצֵּד הַסְּבָרָא דְהָא לֹא גִרַע הַקְּדָשׁ מִהַדְּיוּט לְעִנְיָן שְׂאִסוּר לְהַזִּיקוֹ וְלְהַפְסִידוֹ.

וְנָהִי דְאֶמְרִינֵן לְקַמֵּן בְּסוּגִינֵן דְּמִזִּיק הַקְּדָשׁ פְּטוּר דְּכִי יֵאֵכַל פְּרִט לְמִזִּיק וְעִינֵן בְּתוֹס' ב"ק (דָּף ו' ע"א) מ"מ וְדַאֲי דְאֵסוּר לְהַזִּיק הַקְּדָשׁ וְלְהַפְסִידוֹ לְכַתְּחִילָה מַה"ת, גַּם מְבֹאֵר בְּכַמָּה דּוּכְתֵי בַש"ס דְּחֻשְׁשׁוֹ לְהַפְסֵד קְדָשִׁים וְעִשׂוֹ גְזֵרוֹת וְהַרְחָקוֹת ע"ז, וּבְזָה מְיוֹשֵׁב קוֹשְׁבֵי הַשְּׁעָה"מ שְׂהַקְּשָׁה דְּבַפְסָחִים (דָּף כ"ו ע"א) גַּבִּי שְׂאֵנִי הֵיכָל דְּלִתּוּכּוֹ עִשׂוּי וְהֵיךְ הֵצֵל שְׁלֹא כְּדָרָף הַנְּאֵה מְבֹאֵר דְּשְׁלֹא כְּדָרָף הַנְּאֵה מוֹתֵר בְּקְדָשִׁים גַּם לְכַתְּחִילָה וְכַתּוּס' סְנֵהֲדִרִין (דָּף פ' ע"א) מְבֹאֵר דְּלֵהֲנִיחַ חֵלֶב שׁוֹר שְׁל הַקְּדָשׁ ע"ג מַכְתּוֹ דְּהֵיךְ שְׁלֹא כַּדָּה"נ אֵסוּר, וְלְדְבָרֵינוּ אֵין כָּאֵן קוֹשְׁיָא, דְּלֵהֲנִיחַ חֵלֶב הַקְּדָשׁ ע"ג מַכְתּוֹ וְדַאֲי אֵסוּר מִשׁוּם דְּקַמְפְּסִיד חֵלֶב שְׁל הַקְּדָשׁ, אַבְל הַנְּאֵת צֵל הֵהֵיכָל דְּלִיכָא בְּזָה שׁוּם הַפְּסֵד וּפָגַם לְהַקְּדָשׁ בִּינּוּ דְּהֵיךְ שְׁלֹא כַּדָּה"נ מוֹתֵר אַפִּי לְכַתְּחִילָה וְנָה בְּרוּר, וְהֵיךְ הַמְג"א בַּאו"ח (ס'א תַקַּפ"ו ס'א ד) פְּתַב דְּשׁוֹפֵר דְּבָר שְׂיִשׁ בּוֹ פָּגַם הוּא דְהָא כְּשִׁתּוֹקְעִין בּוֹ הַרְבֵּה מִתְּקַלְקַל, וְא"כּ אֵין מְעִילָה בְּשׁוֹפֵר עַד שְׂיִפְגְּנוּם בּוֹ שׁו"פ, וְא"כּ הָא דְקְאָמַר בַּר"ה שְׁם עוֹלָה דְּבִת מְעִילָה הֵיךְ בִּינּוּ דְּמְעַל נִפְק לְחֻלְיִן ע"כּ הוּא דְּבִתְקִיעָתוֹ פָּגַם בְּשׁו"פ מֵיִירֵי, דְּבִדְבָר שְׂיִשׁ בּוֹ פָּגַם הָרִי

אע"פ שנהנה לא מעל עד שיפגום נמי, וא"כ קשה אמאי קאמר דבשלימים לא יצא והיינו מטעם מצנה הפאה בעבירה, כמש"כ הטו"א בר"ה שם והח"ס בחידושי לוספה (דף ל"א ע"ב) דאף ע"ג דרב יהודה לית ליה מצנה הפאה בעבירה בגיטין (דף נ"ה), מ"מ קא דאם נימא לא יצא יתרון האיסור וקעבירה מודה רב יהודה דלא יצא וא"כ לא נהנה ומתרון האיסור עכת"ד ע"ש, וקרי הנהנה משלמים נמי ליפא מעילה רק איסור תורה וא"כ פיון דעכ"פ פגם בתקיעתו שו"פ, א"כ גם אם נימא דלא יצא נמי ישאר האיסור דפגם ולא נהנה דהזיק את הקדשים ולכאורה היא הערה חזקה, אכן לענ"ד אין פנות המג"א שם רק שע"י תקיעה מתקלקל השופר קצת אבל לא כל פה עד שיהא שופר משום זה דבר שיש בו פגם לענין מעילה שהוא נגד המציאות וא"כ א"ש הכל, ויש לי עוד תירוץ על קושטיא בקונטרסי ועכ"פ הא נדאי דפגם ולא נהנה בדבר שיש בו פגם איסור תורה יש בו פהמנחת חינוך.

וכן מוכח בתוס' יומא (דף נ"ט ע"ב) ד"ה הוא דאין לומר שהיו מקדשין לאפר פרה הקדש גמור דא"כ איך מזין ממנו ע"ש, ומאי קושטיא הא מצות ללה"נ ואין פאן רק פגם ואם זה איסור רק מדרבנן מותר להזות דהם אמרו והם אמרו אע"כ שאסור מה"ת: ט) אכן מה שכתב שם עוד המנחת חינוך דגם נהנה ולא פגם בדבר שיש בו פגם איסור תורה יש בו, לפי ענ"ד אין זה ברור כלל ולא ידענא מנ"ל הא: ומצד הסברא י"ל דדוקא בדבר שאין בו פגם גזה"כ הוא דאף שלא פגם ולא הפסיד להקדש פיון שנהנה מעל, אע"פ דבהדיוט זה נהנה וזה לא חסר פטור ומותר ויש דגם כופין על מידת סדום, אבל דבר שיש בו פגם דמעילה ליפא עד שיהנה ויפגום, מנ"ל דבנהנה ולא פגם יש אפי' איסור, דרבנן ועכ"פ איסור דאורייתא מנ"ל בזה נהנה וזה לא חסר בהקדש זה ועיין בב"מ (דף צ"ט ע"ב) וברש"י שם: י) נחזור עוד רגע להסוגיא דר"ה דכבר הקשינו באות א' דאיך קאמר שם דשופר של עולה פיון דמעל נפיק לחולין, הא עולה קדוה"ג היא וקדוה"ג אינו יוצא לחולין ע"י מעילה כמפנרש במשנה לקמן (דף י"ט ע"ב) לכו"ע, ואף אם נתלש הקרן מהעולה מחיים ג"כ לא פקע קדוה"ג מניה עד שיזרק הדם דאז הוריקה מתרת גם מה שנתלש ממנה מחיים, כמו שמתרת הוריקה עור העולה ובשר החטאת והאשם, וגם תנו שם דלרבי כל דבר שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל וקרן שנתלש מחיים לכאורה נדאי אין לו פדיון, דמלבד שהוא קדוה"ג הרי חסר בו העמדה והערכה וא"כ איך יוצא לחולין ע"י מעילה, ובאמת כל דברינו הם בכלל דברי התוס' במס' בכורות (דף כ"ו ע"א) ד"ה התולש שפכתבו דמסוגיא דר"ה הנ"ל מוכח דשופר של עולה יש לו פדיון מ"מ טעמא בעי למה יש לו פדיון, אכן התוס' בזבחים (דף פ"ו) ד"ה אתיא פכתבו בשם רבינו דמירי שהפרישו לדמי עולה וא"ש, והרובה לעמוד על יסוד הדבר עיין היטב בספרי תקנת השבים סי' ט"ז ו"ז ו"ח וגם בסי' פ"ב שם וירנה נחת, ומה שהבאתי באות ז' להקשות הא השופר נדחה קודם שמעל ואינו חוזר ונראה, פן הקשה גם הישועות יעקב לאו"ח סי' תקפ"ו ומרן הגאון ר' יעקב מליסא ז"ל בעל הגתיבות תירץ לו שם דהשופר אינו המצנה רק הקול והקול לא נדחה מעולם, ועיין שם שהוא ז"ל מסביר הדבר מעט יותר ולי די לפני בהערה זו: ומש"כ דע"י זריקת הדם נותר גם הנתלש מחיים, הנה רש"י בר"ה שם כתב שופר של עולה כגון שנתלש מחיים דאי נתלש לאחר זריקה אין מעילה לא בעורה ולא בקרניה שהכל לכהנים כדאמרין בזבחים (דף

פ"ו) ובמנחות (דף פ"ג), ודברי רש"י, אלה אולי לדברי ר"א שם דאיתא שם גבי עצמות קדשים שפרשו, אמר רבה לא שנו אלא שפירשו לאחר זריקה אבל אם פירשו לפני זריקה אתי זריקה ושריתניהו אפי' למיעבד בהו קמא דספינא וכו', ופליגא דר"א דאר"א פירשו לפני זריקה מועלין בהו לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין, ופירש"י דהא דאר"א פירשו לפני זריקה מועלין בה הנינו דמועלין בה לעולם דלר"א אין זריקה מתירתה, וכשפירשו לאחר זריקה לר"א מה"ת מותר לפהנים ליהנות מהו אלא שאסור מדרבנן, אבל התוס' שם כתבו דגם לר"א אין מועלין בהו כשפירשו לפני זריקה רק עד שעת זריקה דר"א נמי ס"ל דזריקה מתרת, אלא דר"א פליג בפירשו לאחר זריקה דלרבה מועלין בה ולר"א אין מועלין ורק מדרבנן אסור, וא"כ מש"כ רש"י בר"ה של דמייירי שנתלש מחיים דאי לאחר זריקה שוב אין בה מעילה זה אגיל כר"א לשיטת רש"י, ובמה דס"ל לרבה דעצמות שפירשו לפני זריקה הזריקה מתרת, הנה אפשר לומר דמייירי שפירשו לאחר שחיטה קודם זריקה, אבל כשפירשו קודם שחיטה בחיי הבהמה אין הזריקה מתיר, אף מלשון התוס' שם ד"ה אתיא זריקה משמע דמתיר גם למה שפירשו בחיי הבהמה, ועיין בתוס' בכורות (דף כ"ו ע"א) דמדמו עצמות שנתלשו מעולה לעולה שנתלש ממנה צמר ולכן הקשו הרבה לפירש"י, אבל באמת יש מקום לחלק ביניהם דעצמות קודם שפירשו והם מחונפין בגוף הקרבן דינו לקרב ע"ג המזבח כבזבחים (דף פ"ב) ע"ש, אבל צמר המחונפך לעור לכתחילה דין הוא שהו מתנה לפהו יחד עם העור כשמשטיין אותה עם צמרה, וההפשט הוא לאחר זריקה כדאיתא בזבחים (דף ק"ג ע"ב) מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה א"כ לא דמו להדדי ואין להאריך עוד יותר בזה שהו כא כל הענין רק ע"ד אגב רחוק מ"מ פללים הרבה פלולים בדברינו: ובתלוש מן הקרקע, במנחות (דף ע' ע"א) איתא א"ל רבנן לאפני א"כ מצינו תרומה במחל"ק ותנן לא מצינו תרומה במחל"ק, והעיר שם הג' ר' ישע'י פיק ו"ל בזה"ל לקוצר דעתי לא ידעתי לציין מקומו במשנה או בפרייתא שיהא מפורש דבר זה עכ"ל, והקשו עליו רבים דהרי כן מפורש בפרייתא דידן דתרומה היא דוקא בתלוש, ומצינו הרבה בש"ס דנקט אפרייתא לשון דתנן כמש"כ התוס' בכ"מ וכ"כ הרשב"א בשו"ת חלק ה' סי' מ' והביא הרבה דוגמאות, וכ"כ עוד הרבה ראשונים ונהביאם המגיה רחמים לחיים ברשב"א שם, ויותר ראה עינו של הגאון מצפה איתן שם במנחות שז"ל, נמצא מפורש בפרייתא דספרי פ' קרח וכו' וכבר כתבו התוס' בקדושין (דף מ') ובחולין (דף פ"ז ע"ב) דאשכחן דתנן אפרייתא, ועוד דהכי ידעין מדיוקא ממתניתין דבכורים (פ"ב) יש בבכורים מה שאין בתרומה ומעשר שהבכורים נקנין במחונפך לקרקע עכ"ד, אכן לפי הבנתם הו"ל להקשות על הגרי"פ ז"ל ממשנה מפורשת בתרומות (פ"א מ"ה) אין תורמין מן התלוש על המחונפך ע"ש ברע"ב ובתוי"ט ובקדושין (דף ס"ב ע"א) ברש"י ותוס', והקישא דמעילה להא דתרומה דמעילה אינה במחונפך עיקר מקורו הוא וראי ממשנה דתרומות המפורשת דאין תורמין מתלוש על המחונפך.

אף האמת דכ"ז לא נעלם מהגרי"פ ז"ל אשר כל רז לא אגס ליה בש"ס, אלא שהעיר דלא נמצא מפורש בלשון זה ממש כצורתו שלא מצינו תרומה במחונפך לקרקע אף שהדין הוא ודאי מפורש במשנה דתרומות הנ"ל ובפרייתות שהביאו הגאונים.

שוב ראיתי שהגר"י בכרך פתב ג"כ שם שהפננה היא למשנה דתרומות רק שדרך הש"ס לקצור המשנה כמש"כ התוס' בשבת (דף י"ב) וכן בקרא כמש"כ התוס' בשבת (דף קכ"ח) ועוד מקומות עכ"ד, אבל לענ"ד גם זה אינו ענין להערת הגרי"פ דבמנחות שם אין זה דילוג לשון אלא לשון משונה שלא נמצא כלל וע"ז העיר הגרי"פ, והנה רש"י פתב פאן ד"ה ובתלוש מן הקרקע דתרומה אינה נוהגת אלא בתלוש דכתיב ראשית דגנך היינו דאדגן עכ"ל וכן הוא לשון פירגמ"ה, ויש להקשות קצת דלמה כתבו פן בפשיטות כל פה, והרי במנחות (דף, ע' ע"א) בעי ר' אבנה שבולת שמרחה בכרי ושתלה וקרא עליה שם במקור מהו, פינו דמרחה טבלא לה פי קרא עליה שם קדשה לה או דלמא פינו דשתלה פקע טבלא מינה, ולא אפשטא האיבעיא וכן פסק הרמב"ם פי"א הכ"ו מתרומות ולמה פתב רש"י ורגמ"ה בפשיטות דליכא תרומה במחל"ק, וטפי הו"ל לפרש דזר האוכל תרומה שיתחייב חנומש לא משכח"ל במקור פדאיתא במנחות שם דאי גחין ואכיל בטלה דעתו ע"ש, וילפינו מעילה מתרומה דגם במעילה ליכא חנומש ואשם במקור, וי"ל דהמפרש ורגמ"ה ס"ל דהפרשת תרומה אינה פועלת רק היתר השירים דהא איסור מיתה יש גם בטבל עיין בספר אתון דאורייתא שחקר בזה, וכשמרחה בכרי ואח"כ שתלה הו"ל כהקדשו ואח"כ בנאו דמבואר לקמן (דף כ' ע"א) דיש בו מעילה, אלא דר' אבנה בעי שמה מקיע השתילה שם טבל מינה, וא"כ באמת לא משכח"ל כלל תרומה פלומר איסור וחייב מיתה רק בתלוש או בתלוש ולבסוף חברו וזה נכון ועיין בהגהות מצפה איתן במנחות שם ודו"ק בזה היטב מפני שקצרת: ברש"י ד"ה פגימתו והנאתו פאחד, והנה הקשיתי על שיטת המפרש דבעינו לענו מעילה שיהא הנאתו וביעורו שנה קושא עצומה.

דא"כ לפ"מ דאיתא בב"ק דף ק"א ע"ב דסתם עצים אין הנאתו וביעורו שנה, וגם לפ"מ שכתבו שם התוס' ד"ה שהנאתו אחר ביעורו דזמנין הנאתו וביעורו שנה כגון להתחמם פנגדו או לבשל, מ"מ עיקרו הוא להיסק לאפות פת שהנאתו אחר ביעורו ע"ש, א"כ איך נפרנס הש"ס דפסחים דף כ"ז ע"ב בעי מיניה רב"ח מרב חסדא תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו את הפת לרבנו דשרו בקמייתא מאי, א"ל הפת אסורה, ומה בין זו לערלה אמר רבא הכי השתא ערלה בטילה במאמתיים הקדש אפי' באלה לא בטיל, אלא א"ר אי קשאי ליה הא קשאי והלא מעל המסיק וכל היכא דמעל המסיק נפקא ליה לחולין ע"כ, ולשיטת המפרש דבעינו לענו מעילה שיהא הנאתו וביעורו שנה הרי לא מעל כלל והיא קושא עצומה לכאורה, והנלע"ד בהקדם מה שיש להתבונן בלשון רבא שאמר אי קשאי ליה הא קשאי דמשמע דקושאי זו יש לה שייכות לקושאי הראשונה וכי מה בין זו לערלה ויש להבין מה שייכות יש לה, אכן הנה יש לומר דהא דאפה את הפת בעצים האסורים או לענו שביעית דאמרין שאין הנאתו וביעורו שנה, היינו דוקא אם אמרין דאיושבח עצים בפת אבל אם יש שבח עצים בפת הנה שפיר הנאתו וביעורו שנה דהנה הנאת העצים כמו בעין עד האכילה מהפת, ולענו מעילה פינו שאפה את הפת ונכנס שבח העצים בהפת מעל מיד ע"י השינוי, כמו דאיתא במעילה דף כ' ע"א באבן או קורה שבנאה בתוך ביתו ע"י שינוי דמעל מיד אע"ג דלא דר תתתיו, והרי התוס' בב"ק שם בתוס' שהזכרנו לעיל כתבו דאם יש שבח סממנים בצמר הנה הנאתו וביעורו בשעת הבישה, וה"ה ודאי אם יש שבח עצים בפת הנה הנאתו וביעורו לענו מעילה שווין

בשעת השינוי ומעל אז, והנה פֶּכֶר הקשו רבים על תירוץ רבא דמשו"ה באַפָּה בעצי הקדש הפת אסורה אפי' לרבנן דשרו בשאר איסורין משום דס"ל אין שבח עצים בפת, משום דהנה דבשיל"מ ע"י פדיון ולא שניף גביה ביטול, הרי כתב הר"ש בפ"ב דמע"ש דדבר הנאסר מחמת בליעה ואין האיסור בעין לא מהני ליה פדיון, וא"כ איך לא מבטיל הנאת עצי ההקדש בפת הא אינו בעין, ואין לו פדיון ולא הנה דשיל"מ ושפיר בטיל, והתירוץ הישר בזה הוא דכיון דהא דרבנן ס"ל אין שבח עצים בפת הוא משום דס"ל דהשלהבת בא ממשהו הנשרף ונעשה גחלת ואפר וכן גחלת הנשרפין מותר כמש"כ רש"י ותוס' בפסחים שם דף כ"ו ע"ב ע"ש, וא"כ בהקדש דאפר הקדש נמי אסור לכו"ע בעצי הקדש יש שבח עצים בפת, וכיון דהוי כמו בעין שפיר מהני ליה פדיון ושפיר משני רבא דהנה דשיל"מ ולא בטיל, ואמת דבשו"ת שפסוף ספר אבני מילואים להקצוה"ח סי' ז' כתב דאפי' למ"ד יש שבח עצים בפת מ"מ אינו פבעין לענין זה דליהני להו פדיון, אכל לענ"ד אין דבריו שם מוכרחים כלל, ובפרט מש"כ שם וז"ל הגע עצמך אם ארג בכרפר של הקרש ויחלל אח"כ הכרפר האם יהיה הבגד מותר הרי אין חילול אלא מפאן ולהבא וכו' עכ"ד ע"ש, ודאי דבריו אלה המה פלא דאין זה דמיון כלל דשם אינו מחלל הבגד רק הכרפר, אכל אם יש שבת האריגה בבגד ויחלל הבגד שבח שיש בו משל הקדש אה"נ דמועיל החילול ויצא הבגד לחולין וז"ב, ומעתה אתי שפיר דברי הגמ' בפסחים שם כמין חומר, דבשילמא בלאו"ה לא הנה קשה והלא מעל המסיק די"ל דאין הנאתו וביעורו שנה וליפא מעילה, אכל השתא דרבא בעצמו משני דערלה בטילה במאמים הקדש אפי' באף לא בטיל, ואמאי לא בטיל הקדש היינו משום דיש לו פדיון וע"כ דבהקדש לכו"ע יש שבח עצים בפת והנה פבעין דתפיס פדיונו, א"כ הרי הנה הנאתו וביעורו שנה וא"כ קשה הרי מעל המסיק ויצאו הנאות העצים לחולין, לכן אמר אי קשיא הא קשיא והלא מעל המסיק ונכון בעזה"י"ת, והנה ראיתי בספר בית יצחק להגאון האמיתי מו"ה יצחק שמעלקעש זצ"ל שהביא קושיא דלמה לא מוקי לה הש"ס בפסחים שם דמקשה והרי מעל המסיק, כגון שהסיק בעצי גדולי הקדש וכמ"ד אין מועילין בגידולין, ותירץ דאף למ"ד יש שבח עצים בפת מ"מ באַפָּה בגידולי הקדש הפת מותר, דרש"י כתב במעילה דף י"ד הטעם דאין מעילה בגידולי הקדש משום דאין מועילין בשבח הקדש, א"כ נהי דרבנן אסרו גידולי הקדש אכל מה שהושבח מהגידולין הו"ל בגידולי גידולין, כמו דלא אסרו גידולי גידולין של טבל עכ"ד ונראה שהוא טעות הדפוס וצ"ל כמו דלא אסרו גידולי גידולין של תרומה, אולם הסברא דהשבח הוא פגידולי גידולין אין זה ברור, אלא דבלאו"ה הרי לדינא קיי"ל דמועילין בגידולין וק"ל, ודע דהפ"מ בירושלמי שם פ"ב דמע"ש ה"א השיג לגמרי על פירוש הר"ש ולדבריו אין ראיה מירושלמי גם על הא דלא מהני פדיון לדבר שאינו בעין וקצרתי דהרי הא ודאי שאין להניח דברי הר"ש שהוא מגדולי הראשונים מפני השגות הפ"מ כמובן מאילין, ודע דמה דצייר כאן בפ"ה רגמ"ה באיזה דיבורים תצאי פרוטה הוא תימה וצ"ע, ודע שע"פ דברינו יתורץ גם מה שיש להקשות דנימא דאיירי בעצי המערכה דקדוה"ג הם ואין יוצאין לחולין עדי מעילה, אולם עצי מערכה אין להם פדיון וא"כ תהדר הקושיא מ"ש מערלה ודו"ק: ברש"י ד"ה ואפי' לזמן מרובה כגון שאכל זה ח"ש בשחרית וחקירו לערב וכו' עכ"ל, בענינא דהקא גם ביום אחד משחרית לערב נקרא זמן מרובה, לפי דשארי אכילות

איסור שיעורן בכדי אכילת פרס, משא"כ בקדושין (דף ע' ע"א) הנושא אשה לשם ממון וכו' ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל חדש וכו' חדש נכנס וחדש יוצא וממנום אבד, התם נדאי חדש או אפי' שנים שלשה חדשים לאו זמן מרובה הוא.

כלל לפי הענין וזה פשוט: דף י"ט ע"א ברש"י ד"ה מְכַדִּי בְחֻטָּאת בְּהֵמָה תְּמִימָה אֵינְרִי וכו' דְּבִהְמָה בֵּין שְׁמִינָה בֵּין פְּחוּשָׁה חֲזֵינָא לְכַפְּרָה עַכ"ל וְכֵן הוּא גַם לְשׁוֹן פִּירְגַמ"ה ע"ש, לְכַאוּרָה קָשָׁה מְאוֹד לִפ"ז הָא דְאִיתָא בְּמִנְחֹת (דף ס"ד ע"א) בְּשִׁתֵּי חֻטָּאוֹת שֶׁל צִיבוּר אַחַת פְּחוּשָׁה וְאַחַת שְׁמִינָה, דָּאִם שְׁחַט הַפְּחוּשָׁה אוֹמְרִים לוֹ הֵבֵא שְׁמִינָה וְשַׁחֲט אַף שְׁעִי"ז נִפְסְלָה הַפְּחוּשָׁה לְגַמְרִי וְשֵׁם מֵינְרִי אִפִּי בְּשֶׁבֶת עֵי"ש, וְהַדְּבָר מִפְּלִיא מְאוֹד דְּכִיּוֹן דְּגַם פְּחוּשָׁה חֲזֵינָא לְכַפְּרָה כַּמֶּש"כ רִש"י וּרְגַמ"ה כָּאֵן לָמָּה יִשְׁחַט הַשְּׁמִינָה וְאִפִּי בְּשֶׁבֶת בְּדִיעֻבָּד עַכ"פּ פְּשָׁפְכָר שְׁחַט הַפְּחוּשָׁה, וְלִמְרָבָה הִפְלֵא הֵנָּה אֲמַרִּינוּ בְּתַמּוּרָה (דף כ"ג ע"א) דְּלִרְבָּנּוּ עָשׂוּ תִּקְנָה בְּקִדְּשִׁים דְּאֲמַרִּינוּ לִיה לָךְ הִתְּכַפֵּר בְּאַבוּדָה וְשִׂאִינָה אַבוּדָה תִּרְעָה וְרַבִּי ס"ל שֵׁם דְּלֹא עָשׂוּ תִּקְנָה בְּקִדְּשִׁים וְכָתְבוּ שֵׁם הַתּוֹסֵ' דְּמֵינְרִי בְּאַבוּדָה פְּחוּשָׁה וְשִׂאִינָה אַבוּדָה שְׁמִינָה דַּל"כ מֵאֵי טַעְמָא דְּרַבִּי ע"ש, וְלִהְלִכָּה פְּסִיקִינוּ שֵׁם כְּרַבָּנּוּ דְּאֲמַרִּינוּ לִיה לָךְ הִתְּכַפֵּר בְּאַבוּדָה הַפְּחוּשָׁה לְכַתְּחִילָה וְהִיא לְכַאוּרָה פְּלִיאָה נוֹרְאָה, וְעֵינּוּ בְּתוֹסֵ' ב"ק (דף ע"ח ע"ב) מִש"כ שֵׁם, דְּשֵׁם בְּמִנְחֹת פּוֹסֵק הִרְמַב"ם דְּאֲמַרִּינוּ לִיה לְכַתְּחִילָה אַחַר שְׁשַׁחַט הַפְּחוּשָׁה לָךְ הִתְּכַפֵּר עִם הַשְּׁמִינָה אִפִּי בְּשֶׁבֶת וּבְתַמּוּרָה שֵׁם פּוֹסֵק כְּרַבָּנּוּ דְּרַבִּי דְּאֲמַרִּינוּ לִיה לָךְ הִתְּכַפֵּר בְּאַבוּדָה הַפְּחוּשָׁה לִפ"מ שְׁבִיאוֹרוֹ הַתּוֹסֵ' וְעוֹד יֵשׁ לְהֵבִין בְּמָה דְּבְמִנְחֹת שֵׁם קַמְבְּעִי לִיה לְהַש"ס בְּנִמְצָאת רֵאשׁוֹנָה פְּחוּשָׁה בְּבִנְי מַעֲיִים מֵהוּ עֵי"ש, וּמִפְּרֵשׁ הִרְמַב"ם דְּהַאֲבַעֲלִי הִיא בְּנִמְצָאת טְרַפָּה בְּבִנְי מַעֲיִים וְעֵינּוּ בַּח"מ שֵׁם, וּמִצְוָה לְבָאָר מַה דְּחָקוּ לְהִרְמַב"ם לְהוֹצִיא לְשׁוֹן הַש"ס נִמְצָאת פְּחוּשָׁה בְּבִנְי מַעֲיִים מִיַּד פְּשׁוּטוֹ וּלְפָרֵשׁ שְׁנִמְצָא טְרַפָּה בְּבִנְי מַעֲיִים, וְרִש"י קִמְפָּרֵשׁ בְּאַמַּת כְּפִשׁוּטוֹ אֵלָּא שֶׁבִּפִּירְגַמ"ה הוֹסִיף שְׁפָחוּשָׁה בְּבִנְי מַעֲיִים כֹּל כֹּף עַד שְׂאִין מִמֶּנָּה חֵלֶב לְהַקְטִיר עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהוֹסְפָה זוֹ ג"כ טַעְמָא בְּעֵי לָמָּה בְּרִישׁ הָעֵנִין שֵׁם לֹא פִּירֵשׁ כְּנֻגַת פְּחוּשָׁה הֵכִי רַק כָּאֵן: וּמִפְּנֵי חוֹמֵר הַתְּמִיחוֹת הָאֵלָּה נִרְאָה לוֹמֵר דְּהָא דְּמִנְחֹת שֵׁם דְּאֲמַרִּינוּ לִיה שְׂשִׁיחֹט הַשְּׁמִינָה לְכַתְּחִילָה אַחַר שְׁפָכָר שְׁחַט הַפְּחוּשָׁה וְאִפִּי בְּשֶׁבֶת טַעְמָא אַחֲרֵינָא יֵשׁ בְּזָה, דְּשֵׁם הָרִי בְּחֻטָּאת הַצִּיבוּר אֵינְרִי, וְשִׁחִיטַת קִדְּשִׁים בְּעֵי שְׁלִיחוֹת וְהַמְקָנָה בְּקִדְּוִשִׁין (דף כ"ג) כְּתַב דְּבִשְׁחִיטָה לְכו"ע פְּהֵנִים שְׁלוּחֵי דִּידֵן גִּינְהוּ, וְהַרְשָׁב"א בְּנִדְרִים (דף ל"ו) כְּתַב בְּהִדְיָא דְּקָרְבָן שְׁנִשְׁחַט בְּלֹא שְׁלִיחוֹת הַבְּעָלִים פְּסוּל דְּהֵנָּה פְּקֻטְלָה עֵי"ש, וְהֵנָּה דַּעַת הַצִּיבוּר בּוֹדַאי לְשַׁחֲטֵי הַשְּׁמִינָה כְּשֵׁי שֶׁלְּפָנֵינוּ פְּחוּשָׁה וְשְׁמִינָה כְּדַכְתִּיב מִבְּחַר גְּדִרִיָּה וְעֵינּוּ בְּיוֹמָא (דף ל"ד:) וְזֶה פְּשׁוּט בְּסִבְרָא, וְא"כ הַשּׁוֹחֵט שְׁשַׁחַט הַפְּחוּשָׁה עָשָׂה שִׁנּוּי בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְכִיּוֹן דְּשִׁינָה בְּשְׁלִיחוֹת מִמִּילָא הַקָּרְבָן פְּסוּל, וּמִשׁו"ה אֲמַרִּינוּ לִיה לְכַתְּחִילָה שְׂשִׁיחֹט הַשְּׁמִינָה וְאִפִּי בְּשֶׁבֶת, אֲבָל בְּהִיא דְּתַמּוּרָה שֵׁם דְּמֵינְרִי בְּקָרְבָן שֶׁל יְחִיד שְׁפִיר הִלְכָה כְּרַבָּנּוּ דְּאוֹמְרִים לִיה שְׂשִׁיחֹט בְּאַבוּדָה הַפְּחוּשָׁה, דְּכִיּוֹן דְּהוּא עֲצָמוֹ אוֹ שְׁלוּחוֹ שׁוֹחֵט הַפְּחוּשָׁה בְּשְׁלִיחוֹתוֹ הָרִי אֵין כָּאֵן שִׁנּוּי בְּשְׁלִיחוֹת וְגַם פְּחוּשָׁה חֲזֵינָא לְכַפְּרָה שְׁפִיר עָשׂוּ תִּקְנָה בְּקִדְּשִׁים שְׂשִׁיחֹט בְּאַבוּדָה הַפְּחוּשָׁה, אוּלָּם לִפ"ז הָרִי יִפְלֵא מֵאֵי קַמְבְּעִי לִיה לְהַש"ס בְּנִמְצָאת פְּחוּשָׁה בְּבִנְי מַעֲיִים מֵהוּ, וּפִירֵשׁ"י דְּמַעֲקִירָא כִּי שְׁחַט לְשִׁנְיָה לֹא שְׁחַט בְּרִשׁוֹת ע"ש, הָרִי גַם אִם הִנֵּה שׁוֹחֵט אַחַר הִדְיָעָה שְׂרַאשׁוֹנָה פְּחוּשָׁה נְמִי לֹא הִנֵּה שׁוֹחֵט בְּרִשׁוֹת, דְּכִיּוֹן דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטַת הִרְאשׁוֹנָה לֹא הִנֵּה נוֹדַע עֲדִידִין שֶׁהִיא פְּחוּשָׁה בְּבִנְי מַעֲיִים, הָרִי לֹא

היה שום שינוי בשליחות וכשרה שפיר הראשונה בדיעבד עכ"פ ואסור לו לשחוט השמינה, משו"ה מפרש הרמב"ם דנמצאת פחושה בבני מעיים היינו שנמצאת טרפה בבני מעיים, דנדאי פשנדע אח"כ שהיא טרפה היא פסולה לגמרי ומחייב לשחוט קרבן אחר וזה נכון לענ"ד, ורגמ"ה לא רצה להוציא ביאור פחושה מפשוטו לגמרי להכי מפרש פאן שהיא פחושה כל פה עד שאין מה להקטיר ממנה וכל שאין ראוי לביילה ביילה מעפכת בה ומשו"ה פסולה לגמרי ופרט זה צ"ע עדיין, אולם לרש"י ע"כ לדון ולחלק דאם אין לפניו רק פחושה לחוד שפיר פשר להקדישה ולהתכפר עמה, ומשו"ה שם בתורה מייירי שבשעה שהקדיש האבודה שהיא פחושה לא הנה ליה אחרת יותר שמינה וכשהקדישה שפיר הקדישה, להכי גם פשנאבדה והפריש אחרת שמינה ואח"כ נמצאת גם הראשונה מקריבין הראשונה דעשו תקנה בקדשים, אבל במנחות שם הרי מייירי שלא קודם את הקדשת הפחושה למציאות השמינה אצלו כמפורש בלשון הגמ' משו"ה כשהקדיש הפחושה מעיקרא לאו שפיר קדיש, ואפשר דגם הרמב"ם ס"ל להכי, ומש"כ נמצאת טרפה בבני מעיים הוא משום דס"ל דאילו היתה נראית שמינה ונמצאת אף פחושה בבמ"ע פשרה לחטאת לגמרי דמאי הו"ל למיעבד פיון דהיתה נראית שמינה ועיין בתפארת ישראל במשניות מנחות פרק יו"ד אות ע"ט ודו"ק היטב בקל זה: דף י"ט ע"ב בגמ' היינו ת"ק אמר רבא איפא בינייהו עצים וכו', ראיתי מי שהעיר דה"ל להש"ס לתרץ איפא בינייהו קונם פרטי דקדושת הגוף אין בו וגם פדיון אין לו, ולהכי לת"ק אין בו מועל אח"כ מ ולרבי פיון דאין לו פדיון יש בו מועל אח"כ מ ונשאר בצ"ע, דדוחק לומר דרבא נחית לתרץ למ"ד אין מעילה בקונמות פיון דהלכה פסוקה היא דיש מעילה בקונמות, אולם לענ"ד אין פאן קושיא פלל דהא דס"ל לרבי דכל שאין לו פדיון יש בו מואמ"ו היינו רק אם הא דאין לו פדיון הוא מחמת חומר קדושתו, דכיון דאלים קדושתיה פל פה עד שאין לו פדיון להוציא מקדושתיה, אלים קדושתיה נמי שאין מעילה מוציא מקדושתיה ולהכי יש בו מועל אח"כ מ, אבל הא דקונם פרטי אין לו פדיון הרי ביארו פל הראשונים בנדרים (דף ל"ה) הטעם משום דלא אלים קדושתיה למתפיס פדיונו, וא"כ אי אפשר לומר דמשום דאין לו פדיון יהיה בו מועל אח"כ מ, הרי הסברא היא ממש להיפוך דכיון דלא אלים קדושתיה יוצא לחולין ע"י מעילה ונכון בעזה"ש: ד' כ' ע"א במשנה אכילתו ואכילת חבירו וכו', הנה בכל האיסורים שבתורה יש פלוגתא דריו"ח ור"ל דריו"ח ס"ל דהאוכל חייב גם על הנאת גרונו ור"ל מחייב אהנאת מעיו פמבואר בחולין (דף ק"ג ע"ב) ע"ש, ואולם במעילה ודאי מתחייב אהנאת גרונו שהרי במעילה העיקר מהאיסור הוא לא האכילה רק ההנאה ובלעיסה בפיו כבר נהנה וחייב, ויש להסביר יותר דריו"ח דס"ל דחייב באכילה על הנאת גרונו אזיל לשיטתיה, דא"ר אבנהו פל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל וכו' אהד איסור אכילה ואהד איסור הנאה במשמע, ובירושלמי פסחים פ"ב קאמר לה ר' אבנהו בשם ריו"ח ובלאו"ה ר' אבנהו תלמיד ריו"ח הנה, אלא דמ"מ רוב אסורי אכילה התירה התורה בהנאתו במפורש פמבואר בפבלי פרק פל שעה, ומסתברא דלא התירה התורה אלא שארי פל ההנאות פמו מכירה ונתינה וכיוצא בהם.

אבל הנאת אכילה גופא ודאי דאסורה גם מטעם הנאה משו"ה ס"ל לריו"ח דחייב על הנאת גרונו לחוד, אבל ר"ל ס"ל פחזקיה דכל מקום שנאמר לא תאכל וכו' אין איסור

הנָאָה בְּכָל־מִשׁוֹ"ה אֵינּוּ חַיִּיב עַד שְׁיֵהָא ג"כ הַנָּאָת מִיַּעֲרֵי שְׁשֻׁבַע מִהֶאֱכִילָהּ וּבְזֶה יֵשׁ לְהִסְבִּיר דְּבַרֵּי הַמַּחְצִית הַשְּׁקָל בְּאו"ח ס' תע"ה שֶׁפְּתַב דְּבַמְצֻנָת עֲשֵׂה לְכו"ע בְּעֵינֵי הַנָּאָת מִיַּעֲרֵי שְׁשֻׁבַע מִהֶאֱכִילָהּ דְּבַמ"ע וְדַאי אֲכִילָהּ מִמַּשׁ בְּעֵינֵי לֹא הַנָּאָת אֲכִילָהּ לַחֹד, וְא"כ בְּמַעֲלָה דְּהַעֲיָקָר הוּא הַהֲנָאָה מִמִּילָא וְדַאי דְּלְכו"ע חַיִּיב אֶהְנָאָת גְּרוֹנוֹ וְלֹא אֶהְנָאָת מִעֵינִים דְּוָקָא, דְּהַרֵּי הַתּוֹס' בְּמַנְחוֹת (דָּף ס"ט ע"א) ד"ה דְּבָלַע וּבִיּוֹתַר בְּיָאוּר פְּתַבּוּ הַתּוֹס' יִשְׁנִים בְּיּוֹמָא (דָּף פ"א) ד"ה זָר שְׂבָלַע שְׁזִיפִין שְׂכַתְּבוּ בְּשֵׁם ר"ח פְּהֵן בּוּזָה"ל, וְהַר"ר חַיִּים פְּהֵן תִּיבְרִי דְּהַכָּא מִיַּיְרֵי בְּתַרוּמָה שְׁנַתְּחַלְלָהּ בְּאַכִּילַת הָרֵאשׁוֹן וְנִפְקָא לָהּ מִתּוֹרַת תְּרוּמָה כְּדָאֲמַרִּינֵן פ"ק דְּכַרִּיתוֹת פְּהֵן שְׂסָף שְׂמֵן שֶׁל תְּרוּמָה בֵּן בְּתוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַגֵּל בּוֹ וְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ דְּכַתִּיב וּמַתּוֹ בּוֹ כִּי יִחַלְלֶנָּהּ פֶּרֶט לְזוֹ שְׂמֻחַן־לֵלֶת וְעוֹמְדַת לְהַכִּי פְּטוֹר הַשְּׁנִי אֲבָל בְּחֻלּוֹ מִיַּיְרֵי גַבֵּי חֵלֶב וְכו' עכ"ל, וְעֵינֵי בְּתוֹ"י בְּכַתְּבוֹת (דָּף לָמ"ד ע"ב) ע"ש, וְא"כ לְשִׁיטַת ר"ח פְּהֵן גַּם בְּמַעֲלָה הַדִּין כֵּן דְּבַגְרוֹנוֹ כְּבָר נִתְחַלֵּל וּכְשֶׁנֶּהְנָה בְּמִיַּעֲרֵי לֹא מִיַּד עֶבֶד דְּכָבֵר חֻלּוֹ הוּא, וְלֹא מִבְּעֵינֵי בְּקַדְוֶשֶׁת דְּמִים אֲלֵא אִפִּי בְּקַדְוֶשֶׁת הַגּוֹף נְמִי שְׁהַרֵּי תְּרוּמָה קַדְוֶשֶׁת הַגּוֹף הִיא וּמ"מ בְּאַכִּילַת הָרֵאשׁוֹן שְׁפִיר נִתְחַלְלָהּ, וּבְזֶה יֵשׁ לְיִישָׁב מַה דְּקָשָׁה לְכַאוּרָה לְפִי מִש"כ בְּסִפְרָא בְּרוּךְ טַעַם שְׁעַר מִתּוֹף דָּאָף לְרִי"ח דְּמַחְיִיב בְּכָל הָאִיסוּרִים אֶהְנָאָת גְּרוֹנוֹ וְהַנָּאָת מִיַּעֲרֵי שׁוּב אֵינּוּ בְּכָל־אֲכִילָהּ, מ"מ בְּאִיסוּרֵי הַנָּאָה מוֹדָה דְּהַנָּאָת מִיַּעֲרֵי לַחֹד נְמִי הִנָּה הַנָּאָה ע"ש, א"כ לְמ"ל קָרָא בְּכַרִּיתוֹת (דָּף כ"ג) דְּאִיסוּר מְוַקְדָּשִׁין חָל עַל אִיסוּר חֵלֶב הַרֵי חַיִּיב חֵלֶב בָּא רַק בְּהַנָּאָת גְּרוֹנוֹ וְעַל מְוַקְדָּשִׁין חַיִּיב אֶהְנָאָת מִיַּעֲרֵי ג"כ שְׁהַרֵּי עכ"פ נֶהְנָה, אָכֵן ע"פ דְּבַרֵּינוּ הַנְּ"ל לְפִי שִׁיטַת ר"ח א"ש דְּמִיַּד שְׁנֵהְנָה בְּהַנָּאָת גְּרוֹנוֹ נִתְחַלֵּל וּכְשָׁבָא לְמִיַּעֲרֵי כְּבָר אֵינּוּ קוֹדֶשׁ, וְעֵינֵי בְּתוֹס' רַע"א עַל הַמְּשֻׁנָה דְּכַרִּיתוֹת פ"ג יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָהּ אַחַת וְחַיִּיב עָלֶיהָ ד' חֲטָאוֹת וְאֲשֶׁם אֶחָד מַה שֶׁפְּתַב שְׁם הַגָּאוֹן ר' בּוֹנֵימ אִיגְר ו'ל, וְמַה שְׁדִּיקְמָה שְׁם הַלְעִיסָה וְהַנָּאָת מִיַּעֲרֵי לְזַרְק חֵץ מִתְחַיִּילַת אַרְבַּע לְסוּף אַרְבַּע וְקַרְע שִׁירָאִין בְּהַלִּיכְתּוֹ אִין הַגִּידֵן דּוּמָה לְרֵאָיָה מִכְּמָה טַעַמִּים, וְגַם לִיכָא לְהַקְשׁוֹת לר"ל דס"ל דְּבָכָל הָאִיסוּרִים הַחַיִּיב בָּא עַל הַנָּאָת מִיַּעֲרֵי וּבְמַעֲלָהּ הַרֵי הַחַיִּיב בָּא עַל הַנָּאָת גְּרוֹנוֹ כְּנ"ל, א"כ לְמ"ל קָרָא דְּאִיסוּר מְעִילָהּ חָל עַל חֵלֶב כְּבַכְרִיתוֹת ס"פ דֵּם שְׁחִיטָה וְיִלְיָף מְזָה דְּבְקַדְוֶשִׁים אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר, הֲלֹא אַחֲלָב בָּא הָאִיסוּר בְּהַנָּאָת מִיַּעֲרֵי וְאִמְעִילָהּ חַיִּיב מִקְוָדֶם בְּהַנָּאָת גְּרוֹנוֹ וְאֵינֶם בָּאִים כְּאֶחָד, וְהַתּוֹס' בְּשִׁבּוּעוֹת (דָּף כ"ד ע"א) הַקְּשׁוֹ לר"ל דס"ל דְּלֹא אֲמַרִּינֵן כּוֹלֵל בְּאִיסוּר הַבָּא ע"י עֲצָמוֹ, אִיף חַיִּיב אֲמֻנְקְדָּשִׁין הָא הָאִיסוּר בָּא ע"י עֲצָמוֹ, וּמֵאִי קוֹשְׁיָא הַרֵי לר"ל לְשִׁיטְתָּיָה דְּאַחֲלָב חַיִּיב אֶהְנָאָת מִיַּעֲרֵי וְהַנָּאָת מְוַקְדָּשִׁין בָּא בְּהַנָּאָת גְּרוֹנוֹ וְלֹא בְּעֵינֵי כּוֹלֵל כָּלֵל, גַּם זֶה לֹא קָשָׁה מִיַּד דְּנֵהִי דר"ל ס"ל דְּבָכָל הָאִיסוּרִין חַיִּיב אֶהְנָאָת מִיַּעֲרֵי, מ"מ ס"ל וְדַאי דְּהָאִיסוּר מִתְחִיל מִשְׁעָה הַנָּאָת גְּרוֹנוֹ דס"ל לר"ל דְּהַנָּאָת גְּרוֹנוֹ וְהַנָּאָת מִיַּעֲרֵי בְּעֵינֵי, וְא"כ הַרֵי מִתְחִיל הָאִיסוּר מִשְׁעַת הַנָּאָת גְּרוֹנוֹ, וּמִשׁוֹ"ה אִם לֹא אִיסוּר כּוֹלֵל אוֹ אִי לֹא קָרָא דְּבְמְוַקְדָּשִׁין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר, לֹא הִנָּה אֲתִי אִיסוּר מְוַקְדָּשִׁין וְחָל עַל אִיסוּר חֵלֶב וְדו"ק בְּכָל זֶה הֵיטָב: מִצְטָרְפִין זַע"ז אִפִּי לְזִמְן מְרוּבָה, כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּפִסְחִים (דָּף כ"ג ע"א) ד"ה וּמִיָּנָה וְנ"ל, וְא"ת אֲמֵאִי לֹא מְפָרְשֵׁי לִיָּה לֹא אִם אֲמַרְתָּ בְּשָׂאָר מִצְוֹת שְׁלֹא חַיִּיב בְּהֵן מִיָּתָה עַד דְּהִנָּה כְּזִית בְּכַדֵּי אַכְפ"ר, תֹּאמַר בְּמַעֲלָהּ וְכו' צִירְף אֶת הַמַּעֲלָה לְזַמ"ר, וְי"ל דְּאִיכָא נְמִי לְמִיפְרָף דְּנִילִיף מִתְּרוּמָה שְׁלֹא יִצְטָרֵף עכ"ל, וְכַתֵּב הַפְּהַרְשֵׁ"א שְׁם ע"ז וְנ"ל, מִיָּהוּ קָצַת קָשָׁה דְּתַקְשָׁה לָהּ אַהֲף סְתָמָא דְּמִתְנִיתָא כְּדַקְשֵׁיָא לְהוּ בְּסִמּוּף דְּרַבְּנָן לֹא פְּלִיגֵי אַרְבֵּי אֲלֵא

לענן מיתה מדכתיב ומתו בו אכל לכל שאר מילי יליף להו מתרומה ונילף שלא יצטרף, ויש לומר דלרבנן איכא למימר דהרביבוי דתמעול מעל דאמרין התם לענן צירוף מפקא ליה מהו ג"ש, אכל לרבי פינן דיתורא דבו לא מפקא ליה מג"ש ה"נ יתורא דתמעול מעל לא מפיק מג"ש לענן צירוף ואיכא לאוקמי תמעול מעל לדרשא אחריתא כמו דאיתא התם ודו"ק עכ"ל המהרש"א: ודברי המהרש"א האלה תמוהין תדא דאיך נימא דצירוף את המעילה לזמ"ר לית ליה לרבי, והא רבא פריה בכריתות (דף י"ח ע"ב) לרבי דס"ל דידיעת ספק מחלקת מהא דצירוף את המעילה לזמ"ר ואפ"י מכאן ועד ג' שנים ואמאי הא פירר עליה יוהכ"פ, ואם איתא דרבי יליף גם לענן צירוף מעילה ג"ש מתרומה הרי לא פריה רבא מידי, ותו מש"כ המהרש"א דתמעול מעל איכא לאוקמי לדרשא אחריתא נמי תמוה, דהמענין לעיל במכילתין (דף י"ח ע"ב) יראה דכל מה דמרבין שם מתמעול מעל הפל הוא לאפוקי מג"ש דחטא חטא מתרומה, וכן מש"כ התוס' בכ"מ ע"י סנהדרין (ט"ו ע"א) ובשאר מקומות הפל הוא לאפוקי מג"ש דתרומה, וא"כ מאי חזית דלענן צירוף אהני ג"ש דלא מצטרף לזמן מרובה וריבויא דתמעול מעל לשאר דברים נימא איכא, ועוד פינן דרבי ס"ל דלחלק לא צריף קרא דמשמע שניהם פאחד ומשמע פל אחד בפ"ע פדכתב הרשב"א בחידושי לקדושין (דף ט' ע"ב) גבי ובעלה מלמד שנקנית בביאה, ומאן דס"ל דלחלק לא צריף קרא ס"ל דברה תורה פלשון בני אדם עיין מלא הרועים ערוך דברה תורה כלב"א, וא"כ הרי לא נוכל לרבות מתמעול מעל שום דבר, אלא דזה ודאי אינו דבכמה דוכתי משמע דריבויא דתמעול מעל כו"ע מודים ביה ועיין בתוס' סוטה (דף כ"ד ע"א) ע"ש, גם הצ"ח שם פתב דבר תימה על תירוץ התוס' הג"ל וז"ל, ומה דתנן צירוף את המעילה לזמ"ר היינו הנאת מעילה דליכא בו מיתה, ועוד דגבי הנאה בדבר שאינו של אכילה לא שייף פדי אכילת פרס, ובהנאה ליכא מיתה ורבי ורבנן שווין בהנאה, והמהרש"א שכתב דהו דצירוף את המעילה לזמ"ר רבנן היא ולא רבי לא ידעתי מי דחקו לזה עכ"ל, וכמה נפלאים דבריו אלה דהרי להדיא איתא במכילתין שם אכילתו ואכילת חבירו ואפ"י לזמן מרובה מנין ת"ל תמעול מעל ריבה, הרי מפורש בהברייתא דת"כ דגם לענן אכילה אתרבאי אפי' לזמן מרובה ואיך אתיא הו ברייתא כרבי וגם.

לא העיר על המהרש"א כמש"כ לעיל: וראיתי לגדול אחד שעמד על הסתירה לדברי המהרש"א מגמ' דכריתות הג"ל וגם על קושי דברי הצ"ח, וכתב לינישב וז"ל, ואמנם ע"פ המבואר בשבת (דף ס"ט) דהזיד בלאו ושגג במיתה חייב קרבן, והיכא דליכא רק לאו לחודא ודאי דבעינן דשגג ביה, ומעתה באמת בכל אכילה פינן דהנאה נמי איכא באכילתו, נהי דמטעם אכילה ילפינן מתרומה דלא מצטרף מ"מ מטעם הנאה מצטרף דבהנאה ליכא מיתה ולא ילפינן מתרומה, ומ"מ נפ"מ בהזיד בלאו דאז מטעם הנאה דליכא מיתה רק לאו גרידא והו"ל מזיד וליכא מעילה, ומטעם אכילה אינו מועל שאינו מצטרף דבאכילה הא איכא מיתה וילפינן מתרומה שאינו מצטרף.

ומעתה אף לרבי מועלין אף לזמן מרובה וגם באכילה מטעם הנאה, דנהי דמטעם אכילה אינו מצטרף מ"מ מועיל צירוף גם באכילה מטעם הנאה זהו פננת הצ"ח ובה מיושב גם דברי המהרש"א דכונתו דרק באכילה ליכא צירוף לרבי ומ"מ מעל מטעם הנאה, ונפ"מ להיכא דהזיד בלאו פנ"ל והיא עצה עצמוקה עכ"ל הגדול הג"ל וז"ל, והנה אף

שְׁהַנְחִתוּם מְעִיד עַל עֵיטָה זֹה שֶׁהִיא עֲצָה עֲמוּקָה מ"מ אֵין לָזֶה מְקוֹם כָּלֵל, דְּמַלְבַּד דְּקָשָׁה לְהַעֲמִים כֵּן בְּמַהְרָשׁ"א וְהַצַּל"ח וְדַמִּי כְּמֵאן דְּבַעֲי לְמִינְעַל פִּילָא בְּמְקוֹם דְּאָפִי' קוּפָא דְּמַחְסָא לִיכָא, מְלַבַּד זֶה אָפִי' בְּיִשׁוּב דְּבָרֵי הַתּוֹס' עֲצָמֵן זִילֵת הַמְהָרָשׁ"א וְהַצַּל"ח אֵין זֶה רַק דְּבַר חֲכָמָה לְפָנֵם רְהִיטָא, שְׁהָרֵי הַתּוֹ הַמְקוֹמוֹ בְּשַׁבַּת שָׁם (דָּף ס"ט ע"א) ד"ה כְּגוֹן שְׁשׁוּגָא בְּכַרְת פְּתִיבוּ וְנ"ל, וְצ"ל דְּרִי"ח מִיְיָרֵי אֶלְיָבָא דְּרַבְּנָן אֲבָל לְרַבִּי דְּנַפְקָא לִיהָ מַג"ש דְּעֵלְיָה מוֹדָה רִי"ח דְּבַעֲי עַד דְּשׁוּגָא בְּלָאוּ וְכַרְת וְכו' עכ"ל, הָרֵי מְפֹרָשׁ דְּלְרַבִּי בְּעֵינָן לָאוּ וְכַרְת וְאֵנָן הָרֵי אֶלְיָבָא דְּרַבִּי קִיְיָמִינוּ הַשְּׁתָא, וּבְזֶה אֲזִידִי לִיהָ כָּל הַחֲזִידוּד כְּעֵנָן בְּקָר וּבְגִלְיוֹן הַש"ס שָׁם מְרָאָה מְקוֹם לְחִידוּשֵׁי הַרְמָבַ"ן וְהָר"ן בְּשַׁבּוּעוֹת וְאֵינָם בְּיָדֵי: וּבַעֲיָקָר הַדְּבַר נִרְאִין דְּבָרֵי הַמְּגִינֵי שְׁלֵמָה שְׁכַתָּב עַל קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' שָׁם דִּיָּה אָף מְעִילָה בְּכֹזְיַת, דְּכִינוּ דְּכוּ"ע ס"ל ג"ש דְּחֲטָא חֲטָא מְתָרוּמָה וְרַבְּנָן לֹא פְּלִיגֵי אַרְבֵּי אֶלָּא לְעֵנָן מִיתָה, א"כ אֲמַאי ס"ל לְרַבְּנָן דְּמְעִילָה שְׁיַעוּרָה בְּשׁו"פ וְתָרוּמָה בְּכֹזְיַת וְנִשְׁאַרוּ בְּתִימָה, וְכַתָּב ע"ז הַמַּג"ש וְנ"ל לְעַנְד"ד דְּרַשׁ"י נִשְׁמַר מְזָה שְׁכַתָּב בַּד"ה וּמִיָּנָה מַה תְּרוּמָה בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה וְכו' אָף מְעִילָה אֵין מִיתָה הָרֵי שְׁצ"ל דְּהָאֵי מִיָּנָה דְּנֻקָא אֲמִיתָה קָאֵי וְלֹא אֲשׁוּגָא לְעֵנָן קָרוּ וְחֻנְמִשׁ כַּמְש"כ לְעֵיל, וְהַטַּעַם בְּזֶה דְּבַשׁוּגָא כִּינוּ דְּמַתְמַעוּל מְעַל יְלְפִינוּ אָפִי' מִיָּדֵי דְּלָאוּ אֲכִילָה, וּמִיָּדֵי דְּלָאוּ אֲכִילָה הִנֵּה הַשְּׁיַעוּר בְּשׁו"פ כַּמְש"כ הַתּוֹס' בְּדִיבּוּר הַקּוּדָם א"כ ה"ה בְּמִיָּדֵי דְּאֲכִילָה, דְּהָא אֲקִשְׁיָנָהוּ רַחֲמֵנָא אֲהַדְּדִי בֵּין בְּאֲכִילָה וּבֵין בְּמָמוֹן, וְעוּד דְּהָא עֵיקָר הַדִּין דְּאֲכִילָה לֹא יְלְפִינוּ מְתָרוּמָה בְּשׁוּגָא דְּאֲדַרְבָּה אֵי לָאוּ ג"ש דְּחֲטָא חֲטָא הִנֵּה אֲמִינָא דְּקָרָא מִיְיָרֵי בֵּין בְּאֲכִילָה וּבֵין בְּהִנְאָה וּבֵין פָּגָם וְלֹא נִהְנָה וְנִהְנָה וְלֹא פָּגָם נְמִי חֲזִיב, אֶלָּא דַּג"ש אֲתִי לְמַעוּטֵי נִהְנָה וְלֹא פָּגָם אוּ פָּגָם וְלֹא נִהְנָה כְּדִאִיתָא בַּגַּמ' לְעֵיל, וְס"ד כִּינוּ דְּאִיכָא ג"ש לִיכָא מְעִילָה רַק בְּאֲכִילָה לְהִכִּי אֲצַטְרִיף תְּמַעוּל מְעַל, א"כ לֹא יְלְפִינוּ מְתָרוּמָה אֶלָּא לְמַעַט פָּגָם לְחֻד אוּ נִהְנָה לְחֻד, אֲבָל עֵיקָר הַדִּין פְּתוּב בְּקָרָא וְלָכֵן לֹא יְלְפִינוּ מְתָרוּמָה וְאֲדַרְבָּה אֲכִילָה לְמָמוֹן אֲקִשְׁיָנוּ, וְרַק מִזִּיד לְרַבִּי דְּלֹא פְּתִיב בְּקָרָא כָּלֵל לֹא אֲכִילָה, וְלֹא מָמוֹן וְעֵיקָרוּ מְתָרוּמָה אֲתִיָּא לֵה יְלְפִינוּ לְגַמְרֵי מְתָרוּמָה, וְעוּד דְּלִיכָא לְמִימַר דְּנִיגִילִף מָמוֹן דְּהָא מָמוֹן לֹא פְּתִיב בְּמִזִּיד כָּלֵל, וְעוּד דְּלְדַבְּרֵי הַתּוֹס' הִנֵּה כְּפִשְׁטִיָּה כִּינוּ דְּכַתְּבוּ לְעֵיל דְּבְּמִזִּיד לֹא חֲזִיב בְּמְעִילָה רַק אֲאֲכִילָה וְלֹא בְּשַׁאֲר הַנְּאוּת, א"כ לֹא קָשָׁה מִיָּדֵי דְּבַשׁוּגָא אֲמִינָן דּוּן מִיָּנָה וְאוּקִי בְּאַתְרָה דְּהָא בְּשַׁאֲר הַנְּאוּת נְמִי מְשַׁלֵּם קָרוּ וְחֻנְמִשׁ אֲמִינָן אוּקִי בְּאַתְרָה, אֲבָל בְּמִזִּיד לְרַבִּי דְּלֹא יְלְפִינוּ מְתָרוּמָה רַק אֲאֲכִילָה אֲבָל שַׁאֲר נִהְנָה לִיכָא מִיתָה, א"כ לִיכָא לְמִימַר אוּקִי בְּאַתְרָה וְלַעַנ"ד אֵין בְּזֶה סִפְק עכ"ל הַמַּג"ש, וְלַפ"ז מַש"כ הַתּוֹס' דְּלְרַבִּי יְלְפִינוּ מְעִילָה מְתָרוּמָה שְׁלֵא יִצְטָרֵף הִנֵּה נְמִי רַק לְעֵנָן מִזִּיד, דְּאֵי לָאוּ ג"ש הִנֵּה יְלְפִינוּ וּמְקִשְׁיָנוּ מִזִּיד דְּאֲכִילָה לְשׁוּגָא דְּיִצְטָרֵף אָפִי' לְזַמ"ר וְאִהְיֵי ג"ש דְּלֹא יִצְטָרֵף, אֲבָל לְעֵנָן שׁוּגָא וְדִאֵי אָף לְרַבִּי לֹא יְלְפִינוּ פְּטוּרָא לְעֵנָן זֶה מְתָרוּמָה וּמְצַטְרֵף אָפִי' לְזַמ"ר, וְשִׁפִּיר אֲתִיָּא בְּרִייתָא דְּמְעִילָה (דָּף י"ח ע"ב) וּמְשַׁנְתִּינוּ בְּפִשְׁטָה אָף כְּרַבִּי לְעֵנָן שׁוּגָא, וּמַשׁוּ"ה מוֹתִיב רַבָּא שִׁפִּיר בְּכָרִיתוֹת שָׁם דְּלְרַבִּי דִּידִיעַת סִפְק מְחַלְקָת הָא כִּיפֵר לִיהָ יוּהַכ"פ: וְלִיְיָשֵׁב דְּבָרֵי הַמְהָרָשׁ"א וְהַצַּל"ח נֶאֱמַר דְּהִנֵּה בִּירוּשְׁלָמֵי שְׁבּוּעוֹת (פ"ב) וְהוֹרִיֹּת (פ"ג) אַר"י ד"ה הִיא מְשׁוּם דְּסִפְק יְדִיעָה כִּידִיעָה, וְטַעֲמָא דְּרַבִּי דִּידִיעַת סִפְק מְחַלְקָת לְחֲטָאוֹת הוּא אֶלְיָבָא דְּר"ל מְשׁוּם דְּעַל יְדִיעַת סִפְק מְבִיא אֲשָׁם תְּלוּי, וְע"כ ס"ל דְּמְחַלְקָת אָפִי' לְעֵנָן חֲטָאוֹת נְמִי, וְכַדִּאִיתָא בִּירוּשְׁלָמֵי שָׁם דְּמוֹדָה ר"ל בְּכַהֵן מְשִׁיחַ שְׁאֵין יְדִיעַת סִפְק קוֹבַעְתּוֹ לְחֲטָאת, שְׁנֶאֱמַר כְּחֲטָאת כְּאֲשָׁם אֵת שְׁמִבִּיא אֲשָׁם תְּלוּי יְדִיעַת סִפְק

קובעתו לחטאת את שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספק קובעתו לחטאת, דמשיח פטור מאשם תלוי פדאיתא במשנה פ"ב דהוריות, ולפ"ז באמת יש להבין מאי דמותיב רבא בכריתות שם דלרבי אמאי מצטרף במעילה מפאן עד ג' שנים והא פיר עליה יוהכ"פ, מאי קושיא הא דילמא אתיא הך ברייתא פרבון דר"ע דליפא אשם תלוי במעילה כבכריתות (דף כ"ב) וא"כ לא אמרינן בזה ידיעת ספק מחלקת לחטאות, [הג"ה, והנה הגמ' משני שם אי בעית אימא פי מכפר יוהכ"פ אכוליה שיעורא אפליגיה דשיעורא לא מכפר, וכתב המל"מ בה' שנגות (פ"ג ה"ט) וז"ל הרי דאע"ג דיוהכ"פ הנה פידיעת ספק מ"מ מצטרף מה שמעל קודם יוהכ"פ עם מה שמעל אחר יוהכ"פ משום דאינו מכפר על פלגא דשיעורא, ואע"ג דאנן קי"ל דאין ידיעת ספק מחלקת לחטאות מ"מ יש ללמוד מזה לאשם תלוי דקי"ל דידיעת ספק מחלקת לא"ת דאין יוהכ"פ מכפר על פלגא דשיעורא, ולא חשוב יוהכ"פ פידיעת ספק ומצטרף חצי וית דיוהכ"פ עם ח"ז דמוצאי יוהכ"פ כל שיהיה בכדי אכילת פרס וכו', ועיין מש"כ רבינו בפ"ח מה' אבות הטומאה וז"ל אכל פחות מפשיעור וטבל ועלה ואכל מעט וכו' הרי דאין הטבילה מועלת לחצי שיעור ה"נ אין יוהכ"פ מועיל לחצי שיעור, ומיהו יש לחלק ביניהם דשאני טבילה מיוהכ"פ וכו' אף סוגיית הש"ס דכריתות מוכחת בהדיא דאין יוהכ"פ מכפר אחצי שיעור והוא דבר פלא בעיני עכ"ל, ובספר ושב הפהו תמה על הרמב"ם אמאי לא הביא הך דינא לענין מעילה גופא אם מעל ביוהכ"פ ולאחר יוהכ"פ, ודבריו תמוהין דכיון דאנן קי"ל אין ידיעת ספק מחלקת לחטאות וה"ה לענין אשם ודאי, וגם קי"ל דאין אשם תלוי בספק מעילה פרבון דר"ע בכריתות, ובחטאת ואשם ודאי הרי אין יוהכ"פ מכפר, וקושית רבא היא רק למ"ד ידיעת ספק מחלקת לחטאות ויוהכ"פ במקום ידיעת ספק קאי, והמל"מ פתב שפיר דיש נפ"מ באשם תלוי גופא אם אכל חצי שיעור ביוהכ"פ סמוך לערב וח"ש בערב תוה פדי אכילת פרס דבאשם תלוי קי"ל דידיעת ספק מחלקת, ומ"מ קשה למה השמיט הרמב"ם הך דינא דאין יוהכ"פ מכפר אחצי שיעור, ועיין מש"כ בזה במהדו"ק (דף י"ח ע"ב) בשם הג"מ ר' ישראל סאלאנטער זצ"ל, ואפשר לומר דמש"כ המל"מ שדין זה פלא אינו פלא כ"כ דלא עדיף יוהכ"פ מחטאת, אם הנה אוכל חצי שיעור חלב והנה מביא עליו חטאת פשיטא דהנה חולין בעזרה ואינו מכפר, כבכריתות (דף י"ג) לא התירו לאכול פחות מפשיעור לירד ולטבול ואם אכל אחר הטבילה מצטרף לח"ש הראשון, אף הנ"מ בעשה עבירה מתחילה לכן פיון שלא נשלם כל הכזית אינו מכפר כמו שאין נשאלין על הנדר קודם שחל, אבל פיון דכפרת שעיר המשתלח מועיל גם על להבא כמש"כ התוס' בשבועות (דף י"ג) דאע"ג שאין קרבנות מכפרין על עבירות שאח"כ נאפי' בו ביום.

שעיר המשתלח שאני דכתיב פי ביום הזה יכפר וגומ' דמשמע דכל היום מכפר ע"ש, וכיון דמכפר גם אלהבא שלא יהא התחלת חטא פלל ודאי דמכפר גמי אחצי שיעור מכ"ש דשיעור שלם, ולא אמרינן שם בכריתות דלא מכפר על חצי שיעורא אלא לענין מעילה דמצטרף ח"ש דקודם יוהכ"פ עם ח"ש דאחר יוהכ"פ, וח"ש דקודם יוהכ"פ הרי הנה ההתחלה בחטא ונקרא חטא עד יוהכ"פ אלא שאין החטא בשלימות, ע"כ אין יוהכ"פ מכפר כמו חטאת שאינו מכפר אחצי שיעור וכנ"ל, אבל בעבירת יוהכ"פ גופא ובפרט לאחר שעיר המשתלח, פיון שאינו בתורת פירה אלא שאינו מניח לחטא לחול פלל

בתחילתו א"כ כ"ש דמהני אחצי שיעור, לא הביא הרמב"ם זה לדינא דאין יוהכ"פ מכפר אחצי שיעור.

ונפ"מ לדין אם אכל יוהכ"פ עם תשכה ח"ש ספק חלב וח"ש לאחר תשכה בתוך שיעור אכילת פסח דיתחייב אשם תלוי כיון דאין יוהכ"פ מכפר אחצי שיעור, דהרי נפ"מ אחרת אין לנו כמו שפיתבנו לענין קושית הושב הכהן, ולדברינו כיון שאכל חצי שיעור הראשון ביוהכ"פ גופא ואחר שילוח השפיר, דאל"כ אין מציאות כלל שיהא בתוך אכילת פסח עם ח"ש דמוצאי יוהכ"פ, א"כ אין התחלה להחטא כלל וא"כ ודאי דמהני לח"ש נמי מכ"ש דמהני לשיעור שלם ולכן לא הביא זה הרמב"ם, ע"כ הג"ה: נשוב לדברינו דעכ"פ קשה מאי פריה הש"ס בכריתות דליהוי יוהכ"פ פספק ידיעה לחלק ולכפר, ולמה צירף את המעילה אפי' מפאן ועד ג' שנים.

דלמא ס"ל לרבי פרבנו דר"ע דאין כלל אשם תלוי במעילה ולא שיניף בזה כלל לומר ידיעת ספק מחלקת לחטאות כמו שהבאתי מהירושלמי וראיתי אח"כ בהגהות מצפה איתן בכריתות שם שעמד על הרבה מדברינו פאן וגם הקשה קושיא זו שהקשינו עתה ומתיר לה ונ"ל, ואע"ג דעל ספק מעילות ליכא אשם תלוי לרבנו דר"ע מ"מ כיון דכיפר עליה יוהכ"פ מאיסור דידיה ואיהו במקום אשם תלוי קאי היכא דאיכא הנה כידיעת ספק עכ"ל, ודבריו תמוהין ונעלם ממנו הירושלמי שהבאתי לעיל דשם מפורש דאת שאינו מביא אשם תלוי אין ידיעת ספק מחלקת לחטאות כמו שנתבאר, ומשו"ה בכהן משיח אין ידיעת ספק מחלקת לחטאות כמו שנתבאר, וע"כ דפסיקא ליה דרבי כר"ע ס"ל דיש אשם תלוי אספק מעילות וצ"ע מנין: אולם באמת יש שם בסוגיא עוד קושיות.

נדא דלמה לא משני באמת דהברייתא רבנו דרבי היא ידיעת ספק לא מחלקת פדמשני לעיל, ועוד אמאי מקשה הש"ס על ר"ל דס"ל כר"ז ידיעת ספק מחלקת לחטאות דבאשם מבע"ל ולמה לא הקשה לר"ז פו, אכן סברת ר"ל הבאנו לעיל מירושלמי דכיון שהידיעה מועלת לחייב אשם תלוי מחייב חטאת נמי ולהכי בכהן משיח אין ידיעת ספקו מחלקת לחטאות, ולפי"ז בח"ש דאין ידיעת ספקו מביא אשם תלוי אינה מחלקת למנין חטאות, ומעתה לר"ז דס"ל ידיעת ספק מחלקת לחטאות רק לרבי, ולרבנו דרבי מודה דאין ידיעת ספק מחלקת יקשה בהברייתא למה דאין ידיעת ספק מחלקת לאשם תלוי מעל שגגתו אשר שגג, הו"ל להשיב לרבי דגם בחטאות אין ידעס"פ מחלקת, ומפשטות הברייתא מדלא הזכירו רבנו חטאות כלל משמע דלא פליגי רבנו על זה, אף באמת ניחא דמאחר שהחליטו דאין ידיעת ספק מחלקת לאשם תלוי ממילא ידעינן ידיעת ספק אינו מועיל לחלק לחטאות [ונטינו מזה מעט מהירושלמי ע"פ ש"ס דילן דר"ז יסבנר דרק אם ידיעת ספק מחלקת לא"ת להכי מחלקת לחטאות נמי] דכל הסברא דיועיל ידיעת ספק לחילוק חטאות הוא מכח דידס"פ מועיל לחלק לאשם תלוי, וכיון דס"ל לרבנו דאין מועיל לאשם תלוי ממילא אינו מועיל לחטאות וכל זה לר"ז לפי מה דחידשה הגמ' אליביה: אבל רבא דלא ס"ל סברת הירושלמי מדמקשה דלא יצטרפו ב' תצאי זתים מחמת ידס"פ דיוהכ"פ, וע"כ לדידיה טעמא דרבי מסברא אחרת דידס"פ מחלקת לחטאות לא מכח חיוב אשם תלוי, א"כ אין הברייתא יוצאת מידי פשוטה דרבנו פליגי ארבי רק בא"ת אבל בחטאות מודו ליה, ואי מפרשינן דרבי ס"ל דידס"פ מחלקת לחטאות גם רבנו

ס"ל ה"כ, וא"כ שפיר מקשה רבא מהברייתא דצינרף את המעילה לזמ"ר דארף אי אתיא
פרבנן דרבי מ"מ גזע דגם רבי ה"כ ס"ל כפושטא דברייתא דבטאת לא פליגי, וא"כ אי
כדר"ז דרבי ס"ל ידיעת ספק מחלקת לחטאות א"כ גם רבנן ס"ל ה"כ, ואם אנו מוכרחין
לומר דלרבנן אין ידס"פ מחלקת לחטאות ע"כ דלרבי נמי רק ידיעת נדאי מחלקת
לחטאות, ומתורצת שפיר נמי הקושיא שהקשינו דמאי פריה רבא דלמא אתיא הך
ברייתא פרבנן דרבי, דהרי אפי' אתיא פרבנן פריה שפיר, ומתורץ נמי שפיר מה
שהקשינו דמאי פריה רבא מברייתא דצינרף דלמא ס"ל פרבנן דר"ע דאין מביאין אשם
תלוי, על ספק מעילות, דכ"ז קשה רק לסברת הירושלמי דידס"פ לחטאות תליא באשם
תלוי, אבל רבא הלא הוכחנו דלא ס"ל סברת הירושלמי ומשו"ה פריה שפיר, ומעתה
מתורץ גם מה שהקשינו דלמה מקשה רק לר"ל דיתלה רבי חטאת באשם ואינו מקשה
כן לר"ז, דלר"ל דהוא חידוש לנו בירושלמי דידס"פ בחטאת תליא בידס"פ דא"ת
לשיטתיה פריה שפיר, אבל לר"ז א"א להקשות דלמא פרבא ס"ל דאין חיוב חילוק
חטאת בא מפת חילוק אשם תלוי בידיעת ספק, ומהו ברייתא דאכל ושתה בהעלם אחד
אפתי לא ידע עד שהקשה רבא ועיין, וממילא אין התחלת קושיא מפירכת רבא להתוס'
ומהר"ש"א והצל"ח בפסחים, דלפי מה שנתבאר לא מוקי רבא ברייתא דצינרף פרבי אלא
דפריה מרבנן ארבי, ועיין בספר ארצות החיים סי' א' בארץ יהודא ודו"ק היטב: בגמ'
פנין דשניה מעל א"ר כגון שהניחה ע"פ ארובה, בב"ק (נ"ד כ') פירש"י דאילו בנאו
בבבנן הנה שינוי, והקשו שם התוס' כי קבעה נמי הנה שינוי החזר לברייתו כדאמרו
האי מאן דגזל גסכא מחבריה ועבדיה זוזי לא קני מ"ט דהנה שינוי החזר לברייתו,
והתורת חיים שם הקשה דלמה לא הביאו התוס' ממשנה שלימה דעל המירוש הגזול
שבנאו בבבנן שאינו צריך לקעקע פל הבבנן מפני תקנת השבים, הרי דאי לאו מפני
תקנה"ש הנה צריך לקעקע הבבנן ולהחזיר מריש לבעליו, הרי דלא קנאו אף שבנאו
בבבנן ועיין בפירגמ"ה פאן ובקצוה"ח סי' ש"ס: לשלימות הבנת הסוגיא שם נבאר עוד
מעט דהנה נדאי דתירוצי הגמ' הנאה הנראית לעינים אסרה תורה צריך באור.

דאטו מי שנהנה ממחנך לקרקע הנאה הנראית לעינים מעל הרי נדאי דזה לא ניתן
להאמר כלל, וא"כ מאי משני הגמ' הנאה הנל"ע אסת"ו ונהו פלא, הרי מ"מ מוכח שפיר
דתלוש ולבסוף חברו תלוש הנה דאל"כ למה מעל, אבל נתבונן נא דהנה לכאורה קשה
להיפוך מאי קאמר וכיין דבני לה מיהת מעל לימא מסייע ליה לרב וכו' דתלוש ולבסוף
חברו הנה תלוש, מאי ראיה היא זו לפי מש"כ התוס' בעירובין דף ל"א ע"ב ובב"מ דף
נ"ד ע"א ד"ה הקדש אין מתחלל על הקרקע, שהקשו דאיך אמר שמואל בונין בחול
ואח"כ מקדישין למ"ד תלוש ולבסח"ב הנה מחנך הא אין הקדש מתחלל על הקרקע,
ותירצו פנין דאם לא הנה קדוש סופו ליעקר ממילא מקרי תלוש ע"ש, וא"כ מאי מיייתי
סייעתא פאן לרב תלוש ולבסח"ב הנה תלוש מהא דאי בני לה מעל, נימא דבעלמא תלוש
ולבסח"ב מחנך הנה, והא דכאן מעל הוא משום דאם לא ימעול הרי לא יצא הקורה
לחולין וסופו ליעקר מכאן, שהרי איסור דאורייתא יש גם במחנך שאסור ליהנות
מהקדש מחנך מה"ת, כמבואר אצלנו דרק מעילה ליכא במחנך אבל אסור מה"ת
ליהנות ממחנך, ויהא הגזבר מוכרח לעקור משם הקורה כדי שיוכל לדור בביתו, ותו
דקא ע"כ בעצים דיומיה עסקינן דאל"כ הרי לא היו מקדישין הקורות כלל כמפורש

לעיל סוף פ"ג דף י"ד ע"ב, ובפעמים דיומא אם אין מעילה בהקורה ונשאר בקדושתיה
הרי בודאי יעקרו משם הקורה שהיא נחוצה מיד לבדה"ב משו"ה דינה פתלוש ויש בה
מעילה ויוצאה לחולין, ואין לומר דהכא אין סוף הקורה ליעקר מפאן משום תקנת מריש
שתקנו חז"ל שאין חייב להרוס ביתו ולעקור הקורה שאינו שלו משום תקנת השבים,
זה אינו טענה כלל חדא דהא כל עיקר תקנת מריש הוא משום דהפקר בי"ד הפקר, ודבר
של הקדש אין פח לבי"ד להפקיר פדאיתא בגמ' יבמות דף ע"ט ע"ב, בימי רבי בקשו
להתיר נתינים משום הפקר בי"ד הפקר וא"ל רבי חלקינו נתיר להם חלק מזבח מי נתיר,
הרי דדבר של הקדש אי אפשר לבי"ד להפקיר, ותו דהרי פאן לא שינו תקנת מריש
כלל דהרי אדרבה פיון דמה"ת עומד הקורה ליעקר ומשו"ה דינו פתלוש כמש"כ בשם
התוס' לעיל, וכיון דדינו פתלוש מועלין בו ויוצא לחולין ע"י מעילה, וא"ל שוב לעקור
הקורה ממילא אין פאן מקום כלל לתקנת מריש והיא קושיא עצומה, וע"כ לומר דהס"ד
רצה להביא סייעתא לרב מפאן מטעם ממנ"פ דאם ניאא דמשום דעומד הקורה ליעקר
מפאן ה"ה פתלוש פבר, בודאי אינו מועל שהרי הוא כמו שאינו נהנה כלל דהא כל
הנאתו היא מה שהוא יושב תחת האבן והקורה ומגינים עליו או על פירותיו מזרם וממטר
עיין ברש"י וברגמ"ה, ואם אתה דן האבן והקורה פנטולים ותלושים משם הרי אינו
נהנה כלל ולמה זה ימעול ממנ"פ, אלא ע"כ דתלוש ולבס"ח דינו פתלוש גם בלי הסברא
דכיון דסופו ליעקר פעקור פבר דמי, ודחי רב אחא בריה דר"א הנאה הנראית לעינים
אסרה תורה, פלומר לעולם בעלמא תלוש ולבס"ח מחובר הנה והכא הקורה דינו פתלוש
משום דסופו ליעקר, ומ"מ לא נוכל לדון פאן מהאי טעמא פאילו לא נהנה כלל שהרי
הנאה הנראית לעינים אסת"ו והרי עינינו רואות שנהנה, דסברא שעומד ליעקר מהני
רק לענין שלא יהא דינו פמחובר אבל לא דנימא שלא נהנה כלל שהרי עינינו ראות
שנהנה, ולפ"ז סברא זו דהנאה הנל"ע אסרה תורה אינה שינו רק פאן אבל לא לענין
הדר בבית של הקדש פמוכו, ומשו"ה על הסייעתא מהדר בבית של הקדש הוצרך ר"ל
לומר תירוץ אחר ומינושב הערת התוס' ודו"ק היטב, ואני מודיע בזה צערי שפירגמ"ה
פאן אינו מוכן לענ"ד ואני יודע ליישבו אפי' בדוחק: עוד אבאר פאן דאע"ג דאין מעילה
פקרקע ובמחובר לקרקע מ"מ החליטו הראשונים והאחרונים דאיסור הנאה דאורייתא
יש בהן ובזה אין שום ספק כלל אע"ג דהשעה"מ בה' מעילה לא כתב פן, אולם אם חייב
בתשלומין על הנאתו ממחובר תשלומין לפי מה שנהנה, יש בזה מחלוקת הראשונים
בשמ"ק בב"ק סוף דף נא"ו ע"ב ד"ה ולענין פסק הלכה כתב המאירי ז"ל וכו' וזה לשונו
שם, וא"ת האיך חייב והרי אמרו אין מעילה פקרקעות והמחובר לקרקע ה"ה פקרקע,
הם מתרצים דמעילה ליפא הא תשלומין איפא, וגדולי הרבנים פתבו שאף בנזקי שן
ורגל פטור בהקדש דכולהו ילפינו מקרו וכו' כל מזיק הקדש באיזה מין של הניג פטור
וכו' ולענין מעילה אף הם סוברים שכל שאין בו מעילה אין בו תשלומין עכ"ל, ובזה
ביארתי בעז"ה דברי רש"י בב"ק שם דף נא"ו ע"ב ד"ה שור רעהו א"ר ולא שור
דהקדש וכו' לישנא אחריןא להכי נקט שור הקדש ולא מוקי לה באכילת בהמתו שדה
הקדש, משום דלא משכ"ל וכו', ושדה הקדש נמי דנהה לצורך בדה"ב או המקדיש שדהו
פדהו לאתרי וכו' ואי קודם פדייה אין מעילה פקרקעות וכל המחובר לקרקע פקרקע
דמי עכ"ל, ונתלבטו בזה רבים חדא הרי פשההמה תלשה ואכלה הרי פבר הנה תלוש

כְּמוֹ שֶׁפָּתְבוּ הַתּוֹסֵ' בַּב"ב דָּף ע"ט ע"א ד"ה מוֹעֲלִין וּבְמַעֲיֵלָה דָּף י"ג ע"א ד"ה וּמוֹעֲלִין
בְּהֶן, וְתוֹ דְּמָה עֲנִין תְּשֻׁלוּמִין לְמַעֲיֵלָה דְּנָהִי דְּמַעֲיֵלָה לִיפָּא בְּמַחְנֹבֵר לְקַרְקַע תְּשֻׁלוּמִין אִיפָּא
מ"מ, וְלַעֲנִין דְּלַעֲנִין הַקְּוֹשֵׁיָא הֶרְאֵשׁוּנָה י"ל דְּשׁוֹר כְּשִׁתְּלֵשׁ בְּפִיו מְמַחְנֹבֵר גְּמָאָס הָאֵנְכֵל
מְפַנֵּי הֶרִירִין כְּמַפְנֵרֵשׁ בְּשַׁבַּת דָּף ק"מ סוּף ע"א וּכְבָר לֹא שָׁנָה כְּלוּם וְאִין לְחִיבּוֹ אֵלָא
אַשְׁעַת הַתְּלִישָׁה וְאִזְ הִנֵּה תוֹלֵשׁ מְמַחְנֹבֵר, וְאֵע"ג דְּבִשְׁבַּת שָׁם אִיתָא דִּישׁ בַּע"ח שְׁאִין
מְמַאֲסִין מְאָכֵל בְּרִירִין אֲבָל כָּאֵן הֶרִי שׁוֹר כְּתִיב בְּפִרְשָׁה שֶׁהוּא מְמַאֲס בְּרִירִין, וְלַעֲנִין
קְוֹשֵׁיָא הַשְּׁנִיָּה בְּרוּר הַדְּבָר דְּרִש"י אֲזִיל כָּאֵן בְּשִׁיטַת גְּדוּלֵי הֶרְבָּנִים שִׁבְשַׁמ"ק הַנִּלְדָּל דְּכָל
שְׁאִין בּוֹ מַעֲיֵלָה אִין בּוֹ תְּשֻׁלוּמִין וְזֶה בְּרוּר וְנִכּוֹן לַעֲנִין דְּ, וְעֵינִין בִּירוּשְׁלַמִי ע"ז פ"ג ה"ז
עַל דְּעַתִּיָּה דְּרַב וְעַל דְּעַתִּיָּה דְּר"י לַעֲנִין הַמְּשַׁתְּחֵנָה לְבֵית וְאֵכָמ"ל בְּזֶה עוֹד: וּבְמַנְחוֹת דָּף
ע' ע"א אִיתָא בְּעִי ר"א שְׁיִבְנֹלֵת שְׁמִרְחָה בְּכָרִי וּשְׁתֵּלָה וְקָרָא עֲלֶיהָ שֵׁם תְּרוּמָה בְּמַחְנֹבֵר
מֵהוּ וְכו', א"ל רַבִּנּוֹן לְאַבְיִי א"כ מְצִינוּ תְּרוּמָה בְּמַחְנֹבֵר לְקַרְקַע וְתַנּוּן לֹא מְצִינוּ תְּרוּמָה
בְּמַחְנֹבֵר לְקַרְקַע, א"ל כִּי תַנְיָא הֵהִיא לַעֲנִין אִיחִיּוּבָא מִיְתָה וְחֻקְמָשׁ, אִי תְּלִישׁ וְאֲכִיל תְּלוּשׁ
הוּא וְאִי גָחִין וְאֲכִיל בְּטֵלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כָּל אֲדָם ע"כ, מְבֹאָר לְכַאוּרָה דְּדוֹקָא אִי תְּלִישׁ
תְּחִילָה וְאַח"כ נְטֵלוּ בְּפִיו הִנֵּה תְּלוּשׁ אֲבָל אִם מְמַחְנֹבֵר אֲכָל בְּפִיו שְׁפִיר הו"ל דִּין מְמַחְנֹבֵר,
אֵע"פ שְׁגָם אִם נְטֵלוּ בְּפִיו בְּמַחְנֹבֵר נְמִי ע"כ נְתִלֵשׁ קוֹדָם שְׁבִלַע בְּגִרוֹנוֹ, אֲמַנָּם י"ל דְּזֶהוּ
דוֹקָא בְּאֲדָם אֲבָל בְּהֵמָה שְׁדַרְכָּה בְּכֹף הִנֵּה תְּלוּשׁ שְׁכַן כְּתַב הַשֵּׁ"ף בַּח"מ ס"א צ"ה סק"ט
ד"ה וְנִרְאָה וְכו' דְּהֵתָם כְּבָר נְתִלְשׁוּ וְכו' עכ"ל, ע"ש, אֲבָל אֲדָם כִּינּוּן שְׁאִין דְּרַכּוֹ בְּכֹף לֹא
מְקָרִי זֶה תְּלוּשׁ, אֲבָל לֹמֵר דָּגָם בְּאֲדָם נְחֻשֵׁב תְּלוּשׁ אֵלָא דְּכִינּוּן שְׁבָא בְּפִיו גְּמָאָס וְאִינוּ
שָׁנָה כְּלוּם, זֶה קִשָּׁה לְהֵאֱמַר דְּהָא מְבֹאָר בְּחֻלִּין דָּף ע"א ע"א דְּשִׁלָּא בְּפִנּוּי חֲזִי אַפְתִּי
וְעֵינִין תּוֹס' כְּתוּבוֹת דָּף ל' ע"ב ד"ה לֹא: וּמ"מ כְּשִׁנְעַמִּיק בְּדָבָר יוֹתֵר יֵשׁ עוֹד מֵה לְדַבָּר
בְּזֶה, דְּלְכַאוּרָה לְפִי טַעְמָא דְּאַבְיִי לֹא רַק תְּרוּמָה לֹא מְצִינוּ בְּמַחְנֹבֵר לְקַרְקַע אֵלָא כָּל
אִיסוּרֵי גְדוּלֵי קַרְקַע כְּמוֹ עֲרָלָה וְכִלְאֵי הַפָּרִם נְמִי אִי אֲפָשֵׁר בְּמַחְנֹבֵר דְּאִי תְּלִישׁ וְאֲכִיל
תְּלוּשׁ הוּא וְאִי גָחִין וְאֲכִיל בְּטֵלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כָּל אֲדָם, וְלִשׁוֹן הַשֵּׁ"ס מְשַׁמַּע דְּרַק אִיסוּר
תְּרוּמָה לְחִיּוּבָא לֹא מְצִינוּ בְּמַחְל"ק אֲבָל לֹא שְׁאָר אִיסוּרִים זוּלַת חִיּוּב מַעֲיֵלָה דְּיִלְפִינוּן לֵה
חַח"ט מְתֵרוּמָה וְזֶהוּ פְּלֵא לְכַאוּרָה, אִף אַקְדִּים לָף הַקְּדָמָה שִׁלְעַנ"ד לֹא עֲמָדוּ עֲלֶיהָ עֲדִינּוּ
הָאֲתֵרוּמִין וְהַנִּיחוּ לִי בַּעַז"ה מְקוּם לְהַתְּגַדֵּר בּוֹ, דְּבִכְרִיתוֹת דָּף ז' ע"א אִיתָא תַנִּי ר"ח
קַמְיָה דְּרַבָּא מְנִין לְכַה"ג שְׁנַטְל מִשְׁמֵן הַמְּשַׁחָה שְׁעַל רֵאשׁוֹ וּנְתַנּוּ עַל בְּנֵי מִיעֵיו שֶׁהוּא חִיּוּב
וְכו', א"ל ר"א בְּרִיָּה דְּרַבָּא מ"ש מְהָא דְּתַנְיָא כְּהֵן שְׁסָף בְּשִׁמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה בֶּן בֵּתוֹ יִשְׂרָאֵל
מִתְעַגֵּל בּוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ, א"ל הֵתָם וּמֵתוּ בּוֹ כִּי יִחְלָלוּהוּ כְּתִיב כִּינּוּן דְּחִלְלִיהָ הָא אִיתְּחִיל
אֲבָל גְּבִי שְׁמֵן הַמְּשַׁחָה כִּי שְׁמֵן מְשַׁחַת אֲלָקִיו עֲלִיו כְּתִיב אֵע"ג דְּאִיתְּחִיהָ עֲלִיו לֹא אִיתְּחִיל,
וְיֵשׁ בְּבִיאוּר בְּרִיָּתָא זוֹ ב' פִּירוּשִׁים לְהֶרְאֵשׁוּנִים ו"ל, דְּרִש"י פ"א ע"פ הַתּוֹסֵפְתָא הַכּוֹנֵה
שְׁהַכְּהֵן סָף א"ע בְּהֵיתֵר שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, וְרִשְׁאֵי אַח"כ בֶּן בֵּתוֹ הַיִּשְׂרָאֵל לְהַתְּעַגֵּל בּוֹ, כִּינּוּן
דְּבִטְלָה בְּהֵיתֵרָא בְּטֵלָה עכ"ל, וְכֵן מְפָרֵשׁ לֵה הֶרְמַב"ם, וְלִפִּי"ז קִשָּׁה קֶצֶת הַלְּשׁוֹן כִּינּוּן
דְּאִיתְּחִיל הָא אִיתְּחִיל דְּהָא הַכְּהֵן סָף עֲצָמוּ בְּהֵיתֵר וּבְמָה חִלְלִיהָ אֲבָל אִין לְנוּ לְחֻלּוֹק עַל
הֶרְאֵשׁוּנִים דַּס"ל דְּבַחְלִלִיהָ בְּהֵיתֵר אִיתְּחִיל, וַס"ל דְּדוֹקָא אִם חִלְלִיהָ בְּהֵיתֵר אִיתְּחִיל אֲבָל
אִם אִיתְּחִיל בְּאִיסוּר כְּגוֹן שְׁזָר סָף שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה עַל בְּשָׂרוֹ לֹא אִיתְּחִיל וְאִיסוּר לְזָר אַחַר
לְהַתְּעַגֵּל בּוֹ, אֲבָל בְּפִירְגַמ"ה שָׁם מְפָרֵשׁ לֵה בַּזֶּה"ל, כְּהֵן שְׁסָף שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה בֶּן בֵּתוֹ
יִשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ רִשְׁאֵי לְסוּכּוֹ, אֵע"כ מִתְּעַגֵּל בּוֹ אוֹתוֹ בֶּן בֵּתוֹ יִשְׂרָאֵל כְּדִי שְׁיִמְשַׁח כָּל גּוֹפּוֹ

ואינו חושש, הואיל והוא לא שם על עצמו אותו שמן באיסור קנודם לכן, א"ל לא דמי
התם בשמן של תרומה ומתו בו כי יחללוהו פתיב, הוא הפהן שפכו ענוש שחללו וכיון
שחללו יצא לחולין הלכה מתעגל בו ואינו חושש, הכא אע"ג דאיתיה עליו לא איתחיל
דקא נמשח ראשו בהיתר, וכיון דלא איתחיל הלכה פי כף על בני מייעו חייב עכ"ל
פירגמ"ה, נמצא דרש"י ורמב"ם מחולקים עם רגמ"ה מקצה אל קצה, דלרש"י ורמב"ם
דוקא אם איתחיל בהיתר נתחלל ומותר אט"פ התרומה לזר אבל אם איתחיל באיסור
כגון שפך זר א"ע בשמן של תרומה או פהן שפך מתחילה בן בתו זר אסור לזר אחר או
לאותו בן בתו זר להתעגל בו כמש"כ המל"מ פי"א מה' תרומות ה"ח, ולרגמ"ה הדין
הוא ממש להיפוך דאם היתחיל באיסור נתחללה אבל אם היתחיל בהיתר הנה דומיא
דכה"ג שפך בשמן המשחה שמפני שנמשח בהיתר לא נתחללה, וכהן שפך א"ע בשמן
של תרומה אסור לכן בתו זר להתעגל בו וזה ברור והארכתי בזה בעז"ה בקונטרס נפלא
בחידידושי לרמב"ם ה' מעילה סוף פרק ב' ע"ש, והתוס' ישנים בכתובות דף למ"ד ע"ב
על ה' דאיתא בגמ' שם גבי תרומה סוף סוף פיון דלעסה קניה מתחייב בנפשיה לא הנה
עד דבלעה כתבו ונ"ל, וא"ת פיון דלעס נתחלקל ואיך חייב תו עלה כדאמר בפ"ק
דכריתות פהן שפך שמן של תרומה בן בתו ישראל מתעגל בו ואינו חושש, וי"ל דהתם
נדאי נתחלקל וכו' אבל הכא לא נגמרה כל הנאתו בלעיסה לחוד עכ"ל, והנה הא נדאי
דלשיטת רש"י והרמב"ם אין כל מוכן לקנישת התוס' דהרי שאני התם בכריתות
דאיתחיל בהיתר משא"כ בכתובות שם דזר הוא והיתחיל באיסור, וע"כ דהתו"י
בכתובות מפרשי כפירגמ"ה בכריתות דאדרבא באיתחיל באיסור יוצא לחולין להכי
הקשו שפיר, ומשו"ה הוכרחו לתרץ דלעוס לא נגמרה הנאתו עדיין ולא יצא לחולין אם
שנהו דחוק גדול ואכמ"ל, אבל לשיטת רש"י והרמב"ם מעיקרא לקמ"ד דשאני התם
דאיתחיל בהיתר אבל בכתובות הרי איתחיל באיסור, וא"כ באיתחיל בהיתר גם ע"י
לעיסה דהיתר נמי יוצאה לחולין דכן הסבא החיצונה נותנת דלעיסה לא עדיף מסוף שמן
של תרומה על גופו מבחוי דנדאי ראוי להתעגל בו עדיין ומ"מ יצא לחולין, ולפי"ז י"ל
דהתם פנונת אפיי היא דאי גחין ואכיל ולעס ג"כ כשהוא עדיין מחובר הרי בטלה דעתו
אצל כל אדם ואין זהאכילה והו"ל איתחיל בהיתר, וא"כ נעשה חולין להכי כשבלע
בגרונו אף דאז נעשה נדאי תלוש פטור שהרי כבר נעשה חולין בלעיסה קודם שבלע,
אבל זהו שייך רק בתרומה אבל בשארי איסורים כערלה וכלה"כ דלא שייך בהו דין
חילול אע"ג דלעס כשהוא מחובר מ"מ כשבלע בגרונו דנדאי נעשה תלוש חייב על הנאת
גרונו ומיעיו ודו"ק בזה היטב: והנה ידוע חקירת המל"מ פ"ז מה' תרומות בהא דקיי"ל
דאוכל תרומה בטומאת הגוף שהוא במיתה הוא דוקא באוכל תרומה טהורה אבל על
תרומה טמאה שאכל בטוה"ג פטור ממיתה, וחקר בטמא שאכל תרומה הטמאה רק
מדרבנן אם חייב מיתה פיון דמדאורייתא היא טהורה, או דילמא פיון דמדרבנן התרומה
טמאה מחוללת ועומדת היא גם מה"ת, והארכי בזה האחרונים ובחיוד הרב מלא הרועים
הרבה מאוד והחליטו שיש בזה מחלוקת תנאים ואמוראים וראשונים.

וכבר האריף המל"מ בה' יסוה"ת דכל שלא כדרכו אכילה איסור דרבנן יש בו עכ"פ
ולהכי מותר רק לחולה שאין בו סכנה ולא לבריא, אבל איסור דאורייתא אין בו דא"כ
היה אסור לחולה שאין בו סכנה ע"ש, וא"כ אי גחין ואכל תרומה ממחובר דהנה שלא

בְּדָרֶךְ אַכִּילָהּ, וְהַעֲלֵנוּ לְעִיל דְּלִשְׁיטַת רַשׁ"י וְהַרְמַב"ם בְּכַרִּיתוֹת מִקְרֵי זֶה אֵינְתָּחִיל בְּהִיתָר, אַע"ג דַּעכ"פ מְדַרְבְּנָן אָסוּר לְאַכּוֹל גַּם שְׁלֹכְדָה"נ מ"מ פִּינּוֹן דְּמִדְּאוּרֵינְיָתָא מְוֹתָר מִקְרֵי אֵינְתָּחִיל בְּהִיתָר וְיִצְא לְחֻלִּין וְכִינּוֹן שְׁזָכִינוּ לְזֶה א"ש הַגְּמָרָא דְּמִנְחֹת דָּף ע' גַּם לַרְגַּמ"ה וְסִינְעָתוֹ דַּס"ל לְהִיפּוּף דְּרַק בְּאֵינְתָּחִיל בְּאִיסוּר יִצְא לְחֻלִּין וְלֹא בְּאֵינְתָּחִיל בְּהִיתָר, דְּגַם לְדִידְהוּ מִיַּיְרֵי שְׁלַעַס ג"כ בְּמִחְוָר אֶלָּא דַּס"ל דְּכִינּוֹן שְׁמִדְרַבְּנָן אָסוּר לְאַכּוֹל תְּרוּמָה אִפִּי שְׁלֹא בְּדָרֶךְ אַכִּילָתָן מִקְרֵי זֶה אֵינְתָּחִיל בְּאִיסוּר וְיִצְא שְׁפִיר לְחֻלִּין וּפְטוּר מִמִּילָא עַל בְּלִיעַת גְּרוֹנוֹ בְּתַלוּשׁ.

וְשׁוּב שְׁפִיר דְּאִין שְׁנִיף הִיתָר זֶה רַק בְּתְרוּמָה דְּשִׁינְיָה בְּהַ דִּין חִילוּל וְיִצְיָאָה לְחֻלִּין אַבְל בְּעָרְלָה וְכֹלָה"כ דְּלֹא שְׁנִיף בְּהוּ דִּין חִילוּל חֲזִיב וְדָאֵי עַל בְּלִיעַת וְהִנְאָת גְּרוֹנוֹ שֶׁהוּא וְדָאֵי בְּתַלוּשׁ, וְמָה שֶׁהִכְרִיחוּ הַתּו"י בְּכַתְּנֻבוֹת דָּף ל' ע"ב דַּע"י לְעִיסָה אִין תְּרוּמָה יוֹצֵא לְחֻלִּין אִין דְּבְרִיָּהֶם מְוַכְרְחִים כָּלָל, וְיִשׁ לִינְשֵׁב קוֹנְשֵׁתָם בְּלֹאו"ה וּבְפֶרֶט לַפ"מ שְׁפַתְבַּר הַמְּהַר"ם שִׁיף בַּגַּמ' שֶׁם דְּקוֹנְשֵׁת הַגַּמ' סוּף סוּף פִּינּוֹן דְּלַעֲסִיָּה קַנְיִיָּה לְעִסְיָה לֹא דוֹקָא ע"ש דַּא"כ קוֹנְשֵׁתָם מְעִיקְרָא לַקַּמ"ד, וְכִבֵּר הַזְּפֶרֶתִי שְׁבַקְוִוּטְרַס הָאֲרַכְתִּי בְּסוֹגֵיָא דְּכַרִּיתוֹת אֲרִיכוֹת נִפְלָא בַּעֲזָה שִׁי"ת אַף פָּאן דִּי בְּזָה: וְדַע דְּלִפְנֵי רַגְמ"ה וְסִינְעָתוֹ בְּכַרִּיתוֹת שֶׁם דַּס"ל דְּדוֹקָא בְּאֵינְתָּחִיל בְּאִיסוּר יוֹצֵא הַתְּרוּמָה לְחֻלִּין אַבְל לֹא בְּאֵינְתָּחִיל בְּהִיתָר, יִשׁ מְקוּר טְהוּר לְהָא דְקִי"ל דְּאִין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל בְּקִדְשִׁים אֶלָּא בְּבִהְמָה בְּלִבְד אוֹ בְּבִהְמָה וְכִלֵּי שְׁרַת בְּלִבְד עֵינּוּ בְּמִשְׁנָה וּבַגְמ' לְעִיל דָּף י"ט ע"ב, וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים מְאוּד מְנָא לֵן הָא דְכָל שְׁמַעֵל יִצְא הַהִקְדָּשׁ לְחֻלִּין וְאִין בּוּ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל, וְלִפְנֵי רַגְמ"ה וְסִינְעָתוֹ י"ל דְּכִינּוֹן דְּרוּבָא דְּרוּבָא מְדִינֵי מְעִילָה מְתְרוּמָה יְלִפִּינּוּ לְהוּ מַג"ש דְּחֻטָּא חֻטָּא בֵּין לְהַקֵּל וּבֵין לְהַחְמִיר, א"כ י"ל דְּגַם לְהָא יְלִפִּינּוּ מְעִילָה מְתְרוּמָה דְּאִם אֵינְתָּחִיל בְּאִיסוּר יוֹצֵא לְחֻלִּין וְכִינּוֹן שְׁמַעֵל חֻטָּא זִימְנָא שׁוּב אִין בּוּ מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל יִצְא לְחֻלִּין, אַף לִפִּי שְׁלֹא נִתְבָּרַר אֲצֵלֵי הַדְּבָר פְּרָאוּי וְלִשְׁיטַת רַשׁ"י וְהַרְמַב"ם אִין לְזֶה מְקוּם כָּלָל קַצְרֵתִי: וְהִנְה בִּירוּשְׁלַמֵי תְרוּמוֹת פ"ו ה"ב אֵינְתָּא בְּשִׁפְסַק עֲמָהֵן לְהַאֲכִילָן דְּוּבְשֵׁנִי [הֵינְנוּ פִּירוֹת הָאֵילָן כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר כִּי כָל שְׁאוֹר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ דְּכָל דְּבִשׁ הֵינְנוּ פִּירוֹת] חוּלִין וְהַאֲכִילָן דְּוּבְשֵׁנִי תְרוּמָה וְכו' כַּמ"ד נִפְשׁוּ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מִן הָאִיסוּרִין, וְע"ש בַּפ"מ וּמְרָה"פ וְעַכ"פ יוֹצֵא דְלַרְבָּנָן דְּמִתְנִיתִין פִּינּוֹן שְׁפַסְסַק לְהַאֲכִיל חוּלִין וְהַאֲכִיל לְהַפּוֹעֲלִים תְּרוּמָה שְׁנִפְשׁוּ שֶׁל אָדָם חוֹתָה חֲזִיב לְשַׁלֵּם לְהַפּוֹעֲלִים דְּמֵי חוּלִין, וְהַפּוֹעֲלִים מְשַׁלְמִין לִפְהֵן שִׁוֵּי הַתְּרוּמָה שְׁאֲכָלוּ וּבַע"ב מְשַׁלֵּם לָהֶם כְּמוֹ שְׁשׁוּה סְעוּדָה שֶׁל חוּלִין הַשְּׁנוּה יוֹתֵר מְתְרוּמָה, וְאַע"ג שְׁהַאֲכִילָן אִיסוּר שְׁנִפְשׁוּ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מ"מ אִין בַּע"ב מְשַׁלֵּם כְּאֵלוֹ לֹא הַאֲכִילָן כָּלָל, וְקִשָּׁה מְאוּד מ"ש מְמוּכָר בְּשֶׁר טְרָפָה וְאֲכָלוּ הַלּוֹקֵחַ שְׁצָרִיף הַמוּכָר לְהַחְזִיר כָּל הַדָּמִים שְׁקִבֵּל וְכִבֵּר הַקִּשָּׁה כֵּן בְּמַהֲרֵי"ט אֶלְגָּזֵי פֶּרֶק ה', וְע"ש שְׁהַאֲרִיף הַרְבֵּה מְאוּד בְּבִיאוּר יְרוּשְׁלַמֵי זֶה, וְאַנְחֵנוּ נִבְאָר בְּקַצְרָה פִּינְד ה' הַטּוֹבָה עֲלֵינוּ, וְנִקְדִּים לְהַעִיר לְמָה צִיָּיר הִירוּשְׁלַמֵי שְׁפַסְסַק לְהַאֲכִילָן דְּוּבְשֵׁנִי מָה לִי דְּוּבְשֵׁנִי מָה לִי לְחֵם אוֹ שְׁאָרֵי אוֹכְלִין שֶׁל תְּרוּמָה.

אַכֵּן בְּשׁו"ע יו"ד סי' קי"ט פְּסָקִינּוּ דְּאִם מְכַר לְחַבְּירוֹ אִיסוּר דְּרַבְּנָן וְאֲכָלוּ א"צ לְהַחְזִיר הַדָּמִים, וְכַתְּבֵם שֶׁם הַשֵּׁ"ף ס"ק כ"ז דְּהַמוּכָר א"צ לְהַחְזִיר לְהַלּוֹקֵחַ דָּמִים כָּלָל, וְהַפ"ח חוּלֵק עֲלֵיו וְס"ל דְּנָהִי דַּא"צ לְהַחְזִיר כָּל הַדָּמִים אַבְל עַכ"פ מָה שְׁשׁוּה הַמְּאָכֵל הָאִיסוּר פְּחוֹת מְמַאֲכֵל כְּשֶׁר וְדָאֵי צָרִיף לְהַחְזִיר לוֹ, וּמִצַּד הַסְּבָרָא הַחִיצוֹנָה נִרְאָה כַּהַפ"ח דְּנָהִי דְּלֹא קִנְסוּ רַבְּנָן לְמוּכָר אִיסוּר דְּרַבְּנָן אַבְל לְמָה יִשְׁלַם הַקּוֹנֵה יוֹתֵר מִמָּה שְׁשׁוּה הַחֲפִץ

בשוק, והש"ף שם כתב ונ"ל ה' הטעם דהם לא גזרו איסור פדי להוציא ממון דלענין
ממון אוקמה אדין תורה וכו' עכ"ל, וכ"כ עוד הש"ף ביו"ד סי' רמ"ב בבהגהת או"ה בד"ה
עוד נראה מבואר ע"ש, ויש להביא סמוכין לסברא זו מהא דאבב ריבית וגזל דרבנן אינו
יוצא בדיינים ומעונב גרושין מפח תקנת חכמים אינו חייב במזונות אשתו עיין באהע"ז
סי' קי"ט סעי' ה' ויש לפלפל בזה הרבה, ויש לכאורה לומר דר' יוסי דס"ל בגיטין דף
ס"א ע"א דגזל דרבנן יוצא בדיינים חולק עם החכמים בסברא זו, דאיהו ס"ל דגם לענין
ממון גזרו רבנן ולא אוקמוה אדין תורה, ועפ"ז היה, אפטר ליישב איזה קושיות מה
דקשה לדברי הש"ף ועיין במהרי"ט אלגזי שם שהביא דברי הש"ף ומתמה עליו ומיישב
בדברים שאינם מסתברים כלל דאמי עלה מדין זה נהנה וזה חסר משהו דמגלגלין עליו
את הכל, והביא שם שגם המחנה אפרים טרח ליישב דברי הש"ף ע"ש במהרי"ט אלגזי
דף מ"ט ודף נ' בדפוס ויילנא והדברים יגעים: וכן חלק באמת הפר"ח על הש"ף וגם
דברי הפר"ח הביא מהרי"ט אלגזי שם דס"ל דבאמת חייב המוכר להתזיר להלוקח מה
ששנה האיסור דרבנן פחות ממאכל פטר, וא"כ נאמר דמשו"ה צייר הירושלמי הנ"ל
שפסק עם הפועלים לתת להם דובשני חולין ונתן להם דובשני תרומה, משום דתרומת
פירות היא מדרבנן להכי אינו מחזיר כל הדמים אלא דכיון דאפי' באיסור דרבנן נפש
האוכל חותה מעט משו"ה צריף לשלם להם הפותר מה דחולין שנה יותר מתרומה עכ"פ
כדעת הפר"ח, ובאמת בדברי הש"ף גופא יש להתבונן הרבה דהא בש"ף ח"מ סי' נ"ח
ס"ק איתא דהא דלא אמרינן מחויב שבועה ואינו יכול לשבע משלם בשבועה דרבנן,
הוא רק בשבועת היסת אבל לא בשבועת המשנה דאלמיה כדאורייתא גם להפסיד ממון
וביו"ד סי' רס"ו בש"ף סק"ו הביא דברי הב"ח בכונת הטור במוכר עבדו לכותי לא יצא
לחירות פינן דהנה רק קנס לא קנסו בכותי, וכתב עליו הש"ף שאין דבריו מוכרחים
ע"ש, ונהרי פותי מה"ת הרי הוא ישראל גמור ושחיטתו פשרה רק רבנן גזרו שיהא
פנקרי, ועיין ביו"ד סי' ב' בש"ף סק"ב ובפמ"ג שם ס"ק כ"ד דמבואר פן דכותים גירי
אמת הן, וא"כ למה מיאן הש"ף בסברת הב"ח הרי י"ל שפיר דחו"ל לא גזרו על כותי
אלא לענין איסור כשחיטה וגט אשה וגט שחרור וכיוצא בהם.

אבל לא להוציא ממנו העבד שהוא ממונו דהא לענין ממון אוקמוהו אד"ת, וצריף לחלק
בין העניינים, ואכמ"ל בזה: ואין להקשות אפתי לשיטת הרמב"ם דס"ל דתרומת כל
פירות האילן מה"ת הוא כמבואר בדבריו בריש פ"ב דתרומות ונהרי באיסור דאורייתא
מחויב להתזיר ללוקח כל הדמים, גם זה לקמ"ד דנהי דהפ"מ מפרש דובשני תמרים
וכיוצא בהן שיהם פירות האילן, לענ"ד אין הדבר פן אלא דהירושלמי נקט פאן לשון
המשנה בב"מ דף פ"ג ע"א השוכר את הפועלים וכו' מקום שנהגו לספק במתיקה יספק
ופירש"י במתיקה לפתן וכן פ"ה הרע"ב במשניות, וידוע דלפתן הוא ירק ובירק גם
הרמב"ם ס"ל דתרומתו הוא רק מדרבנן כמפורש בדבריו בפ"ב מה' תרומות ה"ז,
ודובשני פאן בירושלמי הוא מיני מתיקה שבמשנה הנ"ל וא"כ דברינו מוצקים גם
להרמב"ם בעז"ה: אולם אם המצא תמצא דיעה בראשונים דגם תרומת ירק היא מה"ת,
אז נהיה מוכרחין לומר דהדיעה ההיא ס"ל כפירגמ"ה וסייעתו הנ"ל דבאכל תרומה
באיסור מתחלל, וא"כ הרי ביארנו לעיל דיש חילוק בין תרומה לשאר איסורין דבתרומה

אימא ביומא דף פ"א זר שאכל שזיפין של תרומה וקאיאן ויבא אחר באכלו משלם רק דמי עצים משום דנתחלקה, ולפ"ז נהי דנפשו של אדם חותה מאיסור.

מ"מ הרי מיד שבלעו נתחלל ונעשה חולין וא"כ הרי יש לו הנאת מיעינים בהיתר משא"כ בשאר איסורין להכי חייב בעה"ב לשלם להפועל רק המותר ששנה חולין יותר מתרומה דבחולין הנה להפועל גם הנאת החי, ובתרומה אין לו רק הנאת מיעינים, אבל בשאר איסורין דלא שנייה חילול הרי גם הנאת מיעינים ליפא, ויש להאריף עוד הרבה אבל כבר יצאתי גם במעט דברי אלה חוץ לגדרי ע"כ אקצור, ודו"ק בכ"ז: והגאון רשכבה"ג ר' יוסף ראזין מדונינסק פתב לי בענין זה ונ"ל על דבר הו דמעילה דף כ' ע"א הפונה היא דלא שהמעילה בזמן שנהנה, רק דזהו גופא מה שע"י זה תיקן הבית ואז הנה תלוש להכי מעל, וכן נראה מדברי הרמב"ם בזה ומשו"ה פיון דבני מעל, וכן בהו דב"ק דף ק"א ר"ל הנאה הנראית לעינים אסרה תורה, דתיקף בזמן שצבע אז נאסר עצם הדבר לא מחמת הלבשה רק דאסור לצבוע, וכמו הו דעירובין דף ל"א דאסור לקנות בית באיסורי הנאה אף דלא ישב בה פלל רק דהקנין גופא אסור ושוב לא הנה עירוב, וכמש"כ הרמב"ם ו"ל וכמו שרפיפא דפסחים דף כ"ז ע"ב ותוס' נדרים דף כ"ז ע"ב ר"ל שיש לו קנין דבר, ועיין מש"כ התוס' בע"ז דף מ"ח דאסור ליטע, ועיקר הדבר בב"ק שם ר"ל דנפ"מ אם יש שבח סממנים ע"ג צמר ר"ל אם גוף הצמר נאסר או רק משום שיש עליו צבע איסור, ונפ"מ אם אח"כ העביר הצבע בצפון אם מותר הצמר, וזהו דמקשה דלמה ידלוק הא יכול להעביר הצבע, וע"כ דנאסר הפל בגדר חתיכה נעשית נבלה, ובאמת זהו מחלוקת בתוספתא דע"ז ריש פרק ז' גבי הדש קלעילין ור"ל פהו דמעילה דף י"ג ע"א ש"מ אבקי מעלי לה, וס"ל לאחרים דגם מטילין לחומר שבו ר"ל לבערו, והא דבר שאין בו ממש אין צריף ביעור עיין פסחים דף נ"ב גבי טעם דכבש שלשה כבשים, ועל פרסן לומר דזה נחשב דבר שיש בו ממש, ועיין מעשר שני פ"ה גבי ביעור מעשר גבי תבלין, ומה דפליגי ב"ש וב"ה בתבשיל ע"ש בזה, ובירושלמי פ"ז דשבועית בזה דביעור ליפא רק בדבר שיש בו ממש וזהו הא דב"ק שם, ועיין ירושלמי פ"ג דערלה גבי צבע דבר שיש בו רוח חיים אם נאסר.

וע"כ דס"ל דכולו נאסר דאל"כ מה שנייה בזה גבי בעלי חיים נאסר דהא לא נאסר רק במה שיש צבע איסור. וכן ר"ל בירושלמי פסחים פ"ב גבי רטיה מפלאי הפרם וערלה, דרצה לומר שאסור לעשות אפילו לא ליהנות דזה גופא איסור, ויש להאריף הרבה בהו דפסחים דף כ"ב ע"ב ואכמ"ל עכ"ל הגאון הנפלא האמיתי, והגם שדבריו רחוקים מדברינו הבאתים בזה מפני שמלאכת שמים היא, וגם לפי פירושו קושית התוס' למה לא משני הש"ס גם על סייעתא השנייה הנאה הנראית לעינים אסרה תורה לא קשה מידי פמוכין: פרק ששי בתוס' ד"ה השליח שעשה שליחותו השליח מעל דילפינו חטא חטא מתרומה עכ"ל, בפיהמ"ש להרמב"ם וכן הרע"ב במשנה פאן הביאו דמעילה ע"י שליח חייב המשלח מקרא דואשמה הנפש שהיא ע"ש, וכבר תמה עליהם התוי"ט דהרי מפורש בקדושין (דף מ"ב) דשליחות במעילה ילפינו חטא חטא מתרומה וכבר דיברנו מזה, והג"מ ר' דוד דייטש ו"ל פתב שיש ליישב דברי הרמב"ם והרע"ב.

דְּהִנָּה שָׁם בְּקִדּוּשֵׁי מִסִּיק הַש"ס אָמַר רַבָּא אֲת"ל סְבַר שְׂמַאי שְׁנֵי כְּתוּבֵין הַבכ"א מְלַמְדִין, וּפִירַשׁ י"י דְּהִינָּה מְעִילָה וּטְבִיחָה וּמְכִירָה דְּשְׁלִיחוֹת יָד מוֹקֵי לָהּ ב"ש גּוּפָא אֲמַחְשָׁבָה וְעֵינֵין בִּיבְמוֹת (דָּף קי"ז) בְּתוֹס', וְלִכְאוּרָה קָשָׁה אִפִּי' אִם יִסְבְּרַן שְׂמַאי דב' כְּתוּבֵין הַבכ"א אֵין מְלַמְדִין מ"מ לֹא שְׁיִיף הֶכָּא כָּלֵל זָה, דְּהָא הִטְעַם דב' כְּתוּבֵין הַבכ"א אֵין מְלַמְדִין הוּא דאל"כ ב' כְּתוּבֵין למ"ל לְכַתְּנָב חַד וְאִידָף גִּילְיָף מִינְיָה, וְהֶכָּא לְרַבָּא גּוּפָא תַרְנוּנִיָּהוּ צָרִיכֵי דג"ש דְּחֻטָּא חֻטָּא מְתְרוּמָה אֲצֻטְרִיף לְעֵגְנֵן פָּגַם וּמְחַנְבֵר וּשְׂאָר עֵגְנֵינִים עֵינֵין לְעִיל (דָּף י"ח ע"ב), וְהִיקָשׁ דְּטְבִיחָה וּמְכִירָה אֲצֻטְרִיף לָמָּה טְבִיחָה אֵינָה חוֹזְרַת אִף מְכִירָה אֵינָה חוֹזְרַת כְּדֵאִתָּא בב"ק (דָּף ס"ח) ע"ש, וע"כ דְּגַם רַבָּא אֵית לָהּ דְּרַשׁ זָה דּוֹאשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא, וְאֵינִתֵר מְקַרָּא זָה וּמְשׁו"ה שְׁפִיר הו"ל ב"כ הַבָּאִין כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְדִין, וְהַנְּצֵרָה רַבָּא לֹאמַר אֲת"ל דס"ל לְשְׂמַאי דבכּהבכ"א מְלַמְדִין, וְאֵע"ג דְּרַבָּא גּוּפָא קְאָמַר בְּחִגִּיגָה (דָּף יו"ד) דְּבַמְעִילָה יֵשׁ שְׁלִיחוֹת מַג"ש דְּחֻטָּא חֻטָּא הוּא רַק מְשׁוּם דְּהָדָּ ג"ש מְפֹרָשׁ בְּפִרְיָתָא דְּמִינֵי הַש"ס בְּמְכִילְתֵין שָׁם, אֲבָל עֵיקַר הַיְלִפוּתָא לְשְׁלִיחוֹת הִיא מְקַרָּא דּוֹאשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא, וְגַם סְתָמָא דגמ' בְּקִדּוּשֵׁין קְאָמְרָה דְּמְעִילָה וּטְבִיחָה וּמְכִירָה הו"ל ב"כ הַבכ"א וְקָשָׁה הָא תַרְנוּנִיָּהוּ קְרָאֵי צָרִיכֵי כְּנ"ל, אֲלָא ע"כ דְּגַם סְתָמָא דגמ' ס"ל לְדְרַשׁ זָה דּוֹאשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא, וְעֵינֵין בְּסִפְרָא אֹר חֻדְשׁ עַל מַס' קִדּוּשֵׁין בְּסוּף הַסִּפְרָא מַש"כ הַגָּאוֹן הַמְּחַבֵּר שָׁם בְּזָה: ע"ב רַשְׁב"ג מְתִיר וְכו' בְּקִנְיָה וּבְכַבֵּד וּבְלָב וְכו' כצ"ל וְכֵן הוּא בְּנִדְרִים דָּף נ"ד: ש"מ מוֹסִיף עַל שְׁלִיחוֹתוֹ הֵנָּה וְכו', עֵינֵין בְּרַש"י וּרְגַמ"ה וְתוֹס' וְהִנָּה עֵיקַר בְּעֵינֵי הַגַּמ' הוּא אִם לְעֵגְנֵן אִם הַמוֹכֵר שֶׁהוּא הַמְּשַׁלֵּחַ יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ אִם לֹא, אֲבָל זָה בְּרוּר מְסַבְּרָא דְּהִלּוּקַם יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ אִם אֵין הַמוֹכֵר רוֹצֵה לְתַת לוֹ כּוֹר רַק לְתַתּוֹ וְכֵן כְּתַב הַר"ן וְהָרַא"ש בְּכַתְּנֻבוֹת שָׁם וְהוּא פְּשוּט, וְא"כ קָשָׁה מְאוּד לָמָּה לֹא יִהְיֶה זָה גּוּפָא קַפִּידָא גַם לְעֵגְנֵן הַמוֹכֵר הַמְּשַׁלֵּחַ, וְהָרִי אֵלוֹ אָמַר הַמְּשַׁלֵּחַ לְהַשְׁלִיחַ לְמַפְּוֹר לְתַתּוֹ וּמְכַר רַק לְתַתּוֹ כְּדַבְּרֵיו, אֲלָא שֶׁהַתְּנָה עִם הַלּוֹקֵם שֶׁאִם יִרְצֶה הַלּוֹקֵם לְחַזֵּר בּוֹ הִרְשׁוּת בְּיָדוֹ וְהַמוֹכֵר לֹא יִהְיֶה יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ.

הָא וְדַאי דְּמִסְתָּמָא הוּא שְׁנֵינֵי וְעוֹת בְּשְׁלִיחוֹת דָּאִם יוֹזֵל לְחַזֵּר בּוֹ הַלּוֹקֵם וְאִם יִוְקַר לֹא יוֹכֵל הַמוֹכֵר לְחַזֵּר בּוֹ, וְא"כ ה"נ אִפִּי' תִּימָא דְּמוֹסִיף עַל שְׁלִיחוֹתוֹ הֵנָּה פִּינֵן שֶׁהַלּוֹקֵם יְכוּל לְחַזֵּר לָמָּה לֹא הֵנָּה מְעַבֵּיר עַל דַּעַת בַּעַ"ב הַמְּשַׁלֵּחַ, וְעֵינֵין בְּקִצּוּה"ח ס' ר"ה סע' ז' מַה שֶׁהֵבִיא מְשׁו"ת חוֹת יָאִיר וּמַש"כ הַקִּצּוֹת שָׁם עַל דְּבָרָיו וּבְתוֹס' בב"מ (דָּף ק"א ע"א) ד"ה דְּמִי עָבַד גְּדוּל וּבְמִקְנָה קִדּוּשֵׁין (דָּף כ"ו) ד"ה אֲלָא מְהֶכָּא וְאֶקַּח אֶת סִפְרָא הַמְּקַנָּה, וְהַרְמַב"ם פ"א מְשַׁלְּחוֹת ה"ג כְּתַב נִתְּן לוֹ מְעוֹת לְשְׁלוּחֵי לְקַנּוֹת לוֹ קַרְקַע וְקַנְיָה לוֹ שְׁלֵא בְּאַחֲרֵי ה"ז עֲנוּת וְהַשְׁלִיחַ לּוֹקֵם אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ שְׁלֵא בְּאַחֲרֵי וְחַזֵּר וּמוֹכְרָה לְמַשְׁלַח בְּאַחֲרֵי הוֹאִיל וְקַנְיָה אוֹתָהּ בְּמְעוֹתָיו וְהַאֲחָרִיּוֹת עַל הַשְׁלִיחַ וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה עכ"ל, וְעֵינֵין בְּרַאב"ד שָׁם וְהַכ"מ שָׁם כְּתַב וז"ל, וְהַר"ן בְּפִרְקָא הָאִישׁ מְקַדְּשׁ תַּיְרִץ דַּא"ה"נ דְּאֵין כּוֹפֵין לְמַשְׁלַח וְיְכוּל לֹאמַר תַּן לִי מְעוֹתֵי דְּלַתְקוּנֵי שְׁדַרְתִּיף וְלֹא לְעוֹמֵי, וְיִוְתַר הֵייתִי רוֹצֵה בְּאַחֲרֵי הַמוֹכֵר מְאַחֲרֵי תַתּוֹ, אֲלָא אִם הוּא חִפְזָא בְּקַרְקַע יִקְבַּל הַשְׁלִיחַ עָלָיו אַחֲרֵי, וְלִי נִרְאֶה דַּא"ה"נ דְּמַחְיֵיב הַמְּשַׁלֵּחַ לְקַבְּלָהּ כְּשִׁיִּקְבַּל עָלָיו הַשְׁלִיחַ אַחֲרֵי מְפִנֵי שְׁהָרִי קַנְיָה בְּמְעוֹת הַמְּשַׁלֵּחַ וְאֵין כָּאֵן אוֹנָאָה לְגַבֵּי מְשַׁלֵּחַ שְׁהָרִי זָה קִיבַל עָלָיו אַחֲרֵי עכ"ל, וְא"כ לְסַבְּרַת הַכ"מ גַּם בנ"ד א"ש דְּכִינֵן דְּכָל הָעוֹת הוּא מַה שֶׁהַלּוֹקֵם יוֹכֵל לְחַזֵּר בּוֹ, א"כ שֶׁהַלּוֹקֵם מְקַבַּל עָלָיו עֲתָה שְׁלֵא לְחַזֵּר בּוֹ וְרוֹצֵה בְּלַתּוֹ כְּבָר מְתַקֵּן הָעוֹת וְהַקְּנִין

קנינים, אבל לפי דעת הר"ן וכן להראב"ד שם אפתי צע"ג סוגיא זו לענ"ד, וראיתי בספר
יד אליהו מר' אליהו קאלישער בפסקים סי' כ' דייבר מעט בסוגיא זו אבל לא נגע בענינינו
כפי הצורך לענ"ד והנני רק מעורר, והנה לכאורה יש לפשוט עיקר איבעיא זו מהא דתנן
להדיא בתרומות (פ"ד מ"ד) אם נתפונן להוסיף אין תרומתו תרומה, הרי דמעביר על
דבריו הנה דאל"כ למה אין תרומתו תרומה, יהיו השירים מתקנים לתולין גמורים
והתרומה מדומע אם מעט טבל כמה שהוסיף, ועיין בר"ש שם מה שמחלק, אכן
בירושלמי (פ"ד ה"ד) מתרומות איתא ר"ח בעי קומי ר' יוסי תמן תנינא א"ל תן להם
חתיכה חתיכה והוא אמר טולו שתיים שתיים והם נטלו שלש שלש פולן מעלו והכא אמרת
הכין, א"ל תמן מחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותיה של בעה"ב ברם הכא על כל
חיטה וחיטה נסתיימה שליחותיה של בעה"ב עכ"ל הירושלמי שם, ועיי"ש במפרשי
הירושלמי ובגירסת הגר"א ז"ל בשנות אליהו, ונראה דהירושלמי לא סבירא ליה
פתירוצא דרב ששית פאן גם לפי האמת וכבר הודעתיה שהנני רק מעורר: דף כ"א ע"א
במשנה א"ל הבא לי מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא מה"ד וה"ל מה"ח השליח מעל,
המהרי"ק שורש כ"ז הוכיח מפאן דבשינוי כל דהוא פקע השליחות מהשליח, והמכתב
מאליה ש"ח סי' ל"ט הקשה ע"ז מדאמרין בגיטין (דף כ"ט ע"א) אל תגרשה אלא בבית
וגרשה בעליה וכו', שמשם הוכיחו האחרונים דדוקא כשאמר לו בלשון שלילה אז הנה
קפידא אבל אם א"ל גרשה בבית וגרשה בעליה הגט פשר כמש"כ הב"ח והב"ש סי'
קמ"א סכ"ב, ומתחילה תירץ דמעילה שאני דחידוש הוא דבעלמא קי"ל אין שליח
לד"ע ובמעילה ישל"ע להכי כל ששינה כל דהוא בטלה שליחותו ע"ש שהאר"י, אבל
באמת אשתמיטתיה התוס' בגיטין (דף ס"ה ע"ב) ד"ה הא והא רבנן וכו' דמדמו הדיא
דהבא לי מן החלון להדיא דעירב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות, וא"כ מהסוגיא דגיטין
(דף ס"ה) הו"ל להקשות אהדיא דגיטין (דף כ"ט) מ"ש בית ועליה מתמרים וגרוגרות
וממגדל ושוקף שם.

וכאשר באמת בתוספתא רפ"ג דמס' עירובין שנויים בנלם יחד וכן פסק בשו"ע או"ח
סי' ת"ט סעי' ו' דבבית ועליה הנה שינוי פמו תמרים וגרוגרת, וא"כ המשנה דידן דהבא
לי מן החלון והביא מן הדלוסקמא איתא בסוגיא שליחה דגיטין (דף ס"ה) הנ"ל ולא
קשה מידי, וישוב הגמ' דגיטין (דף כ"ט) הנה לפי רעת השו"ע או"ח סי' ת"ט סעי' ו'
צ"ל דלאו דוקא נקט לשון שלילה, אי נמי משום דמילתא תליא בפלוגתא דרבה ורב
יוסף (דף ס"ה) שם לפירש"י שם, דתמרים וגרוגרת דהנה קפידא היינו דוקא בשל חבירו
משום דלית ליה רשות בגרוגרת דחבריה אבל בשלו אין קפידא, א"כ ה"ה בית ועליה
אין קפידא, ואע"ג דלרבה ואפ"י שם יש קפידא גם בשלו בתמרים וגרוגרות ובמגדל
ושוקף וא"ה ה"ה בנדאי בבית ועליה, ודעת הרמב"ם ושו"ע שם כרבה ואפ"י, מ"מ
הש"ס בגיטין י"ל דלא נחית נפשיה בפלוגתא ונקיט גוונא דלכו"ע חשיב שינוי, ולתוס'
ורשב"א דבתמרים וגרוגרת שלו הנה קפידא גם לרב יוסף וה"ה מגדל ושוקף שלו
וכמש"כ הרשב"א בספרו עבודת הקודש בדיני עירוב וה"ה בית ועליה, ולפ"ז צריך
ישוב הסוגיא דגיטין (דף כ"ט) למה לי לשון שלילה.

ואפשר ליישב משום דלא מעייל נפשיה בפלוגתא דרבנן ור"א בגיטין (דף ס"ה) דלר"א
מראה מקום הוא לו וא"כ אין זה שינוי אלא א"כ א"ל בלשון שלילה, ולפ"ז לתוס'

והרשב"א אֶתְיָא מִשְׁנֵתֵינוּ דְכָאן בְּמַעֲלָה פְּרַבְנָן דר"א בֵּין לְרַבָּה בֵּין לְרַב יוֹסֵף, אָבֵל לְפִירֶש"י לָא אֶתְיָא רַק אֲלִיבָא דְרַבָּה אָבֵל לְרַב יוֹסֵף קִשְׁיָא, וּבְאַמַּת הַתּוֹס' בְּגִיטִין (דף ס"ה ע"ב) הִבִּיאוּ רָאִיָּה מִמְשַׁנְתָּנוּ לְפִירוּשָׁם נֶגֶד פִּירֶש"י, וְעֵינֵין עוֹד בְּתוֹס' בּב"מ (דף מ"ב ע"ב) ד"ה מִי אָמַר לִי, וְאֶפְשָׁר צ"ל לְפִירֶש"י לְרַב יוֹסֵף דְּמַעֲלָה שְׂאֵנִי כְּמוֹ שְׂעֵלָה עַל דַּעַת הַמַּכְתָּב לְאֵלֵיהּוּ כ"כ הַגָּאוֹן צָמַח צָדֵק הַחֲדָשׁ, וּבְפִשְׁט גִּרְסָה דְּוִדָּאֵי בְּגִט שְׂפַל הָעֵנָן שֶׁל הַנְּתִיבָה הִיא כְּמַעַט רַגַע מְסַתְמָא אֵינּוּ מְקַפִּיד מִבֵּית לְעֵלְיָהּ רַק אִם הִתְנָה בְּפִירוּשׁ, אָבֵל לְעֵנָן עִירוּב אוֹ לְעֵנָן מְעִילָה אֲמַדִּינּוּ דַּעֲתִיָּה דְּמְסַתְמָא מְקַפִּיד הוּא בֵּין בֵּית לְעֵלְיָהּ וּמַחְלוּן לְדְלוֹסְקָמָא וְכִינְצָא, וְגַם י"ל דְּעֵנָן בֵּית וְעֵלְיָהּ תְּלִיָּא בְּמַחְלוּקַת ר"מ וְחֻכְמִים בְּנִדְרִים (דף נ"ו) דְּלַחְכְּמִים עֲלֵיהּ בְּכֻלָּל בֵּית מִשׁוּ"ה צ"ל אֵלָּא בְּבֵית וְדו"ק, וְעֵינֵין בְּתוֹסְפָתָא דְּמַכִּילְתִּין פ"ב דְּאִיתָא שָׁם שְׂאֵם אָמַר לוֹ לְקִנּוּת מִיוֹסֵף וְקִנְיָה מִשְׁמַעוֹן הָוֵי קַפִּידָא וְשִׁנּוּי פְּדַעַת הַתּוֹס' וְעֵינֵין בְּמַהֲרִי"ט ח"ב ח"מ ס' כ"ז וּבְרִש"ש גִּיטִין כ"ט ע"א וּבְמַחְנָה אֲפָרִים ס' ג' מַה' שְׁלוּחִים וְדִי בְּזָה פָּאן: בְּגַמ' מֵאֵי קַמ"ל דְּדְבָרִים שְׂפַלֵּב אֵינָם דְּבָרִים, בְּפִיֵּהֶם"ש לְהַרְמַב"ם ז"ל לְלַמְדֵּינוּ שְׁהַעֲיָקֵר הַיְדוּעַ בְּיַדְנוּ דְּדְבָרִים שְׂפַלֵּב אֵינָם דְּבָרִים פְּשׁוּטִים ג"כ לְעֵנָן מְעִילָה עַכ"ל, פְּנוּנְתוֹ נִרְאָה דְּלֵא נִימָא פִּינּוּ דְּעֵיִקֵר שְׁלִיחוֹת זֶה דְּמַעֲלָה הוּא לְדָבָר עֲבִירָה וְהוּא חִידוּשׁ שְׁבַכְה"ת אֲשֵׁלֵד"ע, גַּם דְּבָרִים שְׂפַלֵּב יִבְטְלוּ הַשְׁלִיחוֹת וְהוּא פְּסֻכְרַת הַיָּד אֲלֵיהּוּ שְׁהַבְּאִתִּי בְּמַתְנִיתִין, אֵי נָמִי פִּינּוּ דְּעֵיִקֵר מְעִילָה הוּא בֵּין אָדָם לְמַקּוֹם וְכַלְפֵּי שְׂמִים גְּלִיָּא מַחְשַׁבְתּוֹ נִימָא דְּדְבָרִים שְׂפַלֵּב נָמִי הֵנָּה דְּבָרִים.

קַמ"ל דַּמ"מ גַּבֵּי מְעִילָה נָמִי דְּבַשְׁב"ל אֵינָם דְּבָרִים: שָׁם בְּגַמ' א"ר שְׁשֵׁת שְׁנִזְכָּרוּ שְׁנִיָּהֶם, פִּי' וְלֵהֲכִי מַעַל הַחֲנוּנִי כְּשִׁיּוּצִיא, וְהַקְּשָׁה הַגְּרַע"א ז"ל בְּתוֹס' רַע"א בְּמַשְׁנָה פָּאן עַל הַגַּמ' דְּנִדְרִים (דף ל"ה ע"א) דְּלָמָּה לֹא פִּשְׁט הַאֲיִבְעִיא שָׁם מִמְשַׁנְתָּנוּ, וְהִיא קְוִשְׁיָה צְרִיכָה יָשׁוּב וְתִירוּץ הַתְּפָאֶרֶת רְיוּשָׁלַיִם קְשָׁה לְהַבִּין, אִף י"ל דְּבְמַתְנִיתִין לְהֲכִי לֹא מַעַל הַחֲנוּנִי קוּדָם שְׁהוּצִיא אוֹ מִשׁוּם שְׁהַשִּׁינּוּי רְשׁוּת לֹא עָשָׂה הַחֲנוּנִי כְּמַש"כ הַר"ן שָׁם, וְאֵי מִשׁוּם הַנְּאָה שְׁמַכְר הַחֲפִץ זֶה לֹא הוּא הַנְּאָה רַק בְּזַבְיָא דְּרַמִּי עַל אֲפִיָּה פְּדִאִיתָא שָׁם בְּנִדְרִים, מִשׁוּ"ה לֹא מַעַל הַחֲנוּנִי עַד שְׁהוּצִיא, אָבֵל הַתָּם בְּנִדְרִים הָרִי בְּמַתְנָה נָתַן לוֹ וְנִהְיָה תִּיִכְף מִשְׁקִיבֵל לְהֲכִי קַמְבְּעִי לִיָּה דְּשָׁמָא מַעַל מִיָּד, וְקַפְשֵׁט לִיָּה דַּמ"מ לֹא מַעַל עַד שְׁיּוּצִיא פִּינּוּ דְּנָתַן לוֹ אַחַר כְּמַש"כ הַר"ן שָׁם, וּבְזֶה נִיחָא נָמִי הַאֲיִבְעִיא בּב"מ (דף צ"ו ע"ב) גַּבֵּי בַּעַל בְּנֻכְסֵי אֲשֵׁתוֹ וּמְסִיק דְּבַעַל מַעַל כְּשִׁיּוּצִיא, וְגַם שָׁם אֵין לְפִשְׁט מִמְשַׁנְתָּנוּ.

מַה"ט דְּהָא הַבַּעַל קוֹנֵה הַדְּבָרִים בְּלִי נְתִיבָה שׁוּם דְּבָר תְּמוּרְתָם: שָׁם אַר"א עֲשָׂאוּם כְּמַעֲטָן שֶׁל זְתִים וְכו' רִיו"ח אָמַר כְּאוֹתָהּ שְׁשִׁנּוּי וְכו' אֲלֵמָא אֲתַעְבִּיד מַחְשַׁבְתּוֹ ה"נ אֲתַעְבִּיד מַחְשַׁבְתּוֹ, הַגָּאוֹן הַנְּפִלָא ר' יוֹסֵף חֲזָן וְצ"ל בְּסִפְרוֹ תִּקְרִי לֵב כְּתַב וְז"ל יֵשׁ לְחַקְנוֹר בְּשְׁלִיחוֹת יָד וְטְבִיחָה וּמְכִירָה דְּנָמִי יֵשׁ שְׁלֵד"ע כְּמוֹ בְּמַעֲלָה, אִם נָמִי חֲזִיב בְּשֵׁלַח יָד ע"י חֲרָשׁ שׁו"ק אוֹ גִּנְבַּ שְׁטָבַח אוֹ מְכָר ע"י חֲשׁו"ק חֲזִיב כְּמוֹ בְּמַעֲלָה דְּהָא אֲתַעְבִּיד שְׁלִיחוֹתֵיהּ אוֹ לֹא, וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּכָל שְׁהוּא לְדָבָר עֲבִירָה גַּם אִם עָשָׂה ע"י מִי שְׂאֵינּוּ בְּר שְׁלִיחוֹת נָמִי חֲזִיב, וְרָאִיָּה לְזֶה מַהָּא דַּב"מ דף יו"ד דְּמְבַרְאָר שָׁם דְּהָא דְּרַבִּי קִרָא חֲצָר לְעֵנָן גִּנְבָה הֵנָּה מְטַעַם שְׁלִיחוֹת אַע"ג דְּחֲצָר דְּגַט הוּא מְטַעַם יָד עֵינֵין בַּח"מ ס' רמ"ג, וּבְגַמ' הַקְּשׁוֹ א"כ יֵשׁ שְׁלִיחַ לְדָבָר עֲבִירָה וְתִירוּצוֹ שָׁם רַב סָמָא וְרַבִּינָא ע"ש, וְלְכַאוּרָה קְשָׁה אִף נִימָא שְׁיָהָא חֲצָר מְטַעַם שְׁלִיחוֹת הָרִי מֵאֲתָם גַּם אֲתָם מְמַעֲטִינּוּ גַם עַכּו"ם מִשׁוּם שְׂאֵינּוּ בָּן בְּרִית מַכ"ש חֲצָר שְׂאֵינּוּ חֵי מְדַבֵּר רַק דּוּמָם וְלֹא נְצֻטָּה בְּשׁוּם מְצוּה וְאֵינּוּ כְּמוֹ אֲתָם כָּלָל, וְע"כ

לומר דמריבויא דחצר לענין גנבה דהוה שליח גם לדבר עבירה אע"ג דגם בגנבה קיי"ל אין שלית לד"ע, ילפינן דחצר וכל דדמי ליה שאינו בגדר שליחות בעלמא מ"מ בדבר עבירה מתחייב על ידם המשלח וכן איתא בשמ"ק שם בשם הרמב"ן, ומשו"ה יש שליח לדבר עבירה ע"י גוי ומשו"ק שיקרי חצר גרע מכולם ומ"מ מתחייב המשלח על ידו.

ואין להקשות א"כ למה איתא בב"מ דף ע"א דישאל שאלה מעות מישראל ע"י גוי בריבית אין איסורו מה"ת וכן פסקו הפוסקים, י"ל דהתם עיקר השליחות היא להלוואה שאין בזה איסור כלל, אלא שמסתעף ממעשה השליחות ההיא גם עבירה בריבית, וכיון דלעיקר הלוואה אין שליחות לגוי ממילא אין שליחות גם להא שאלה בריבית, וממילא פשהגוי נותן הריבית אין פאן עבירה מה"ת כלל, משא"כ בשאר איסורים דלא שייך סבא זו, והא דפריך הש"ס גבי מעילה והא לאו בני שליחות ניהו י"ל משום דכל מילי דמעילה חטא חטא מתרומה ילפינן ובתרומה הרי אין שליחות לחשו"ק ה"ה ס"ד דמקשה דגם במעילה הדיו פו, אף מדברי התוס' בב"מ שם דף יו"ד ד"ה אשה ועבד מבואר דגם לד"ע אין שליחות לגוי וחשו"ק ופטור המשלח ובשמ"ק שם מביא כמה ראשונים שפיתבו פהתו הנ"ל, וגם מהסוגיא דב"מ דף צ' גבי חסום פרחי ודש ביה ושם בענין אמירה לעכו"ם דאיסור לאו פסירוס מוכח דלא לקי ישראל המשלח ואין פאן רק איסור דרבנן דאמירה לעכו"ם, גם בשו"ת הרדב"ז הקדשות סי' תל"ב נקט בפשיטות דאין שליח לד"ע אפי' ע"י גוי וחש"ק עכ"ד הגאון בעל חקרי לב הנ"ל בתשובותיו, ויש פאן מקום להאריך הרבה מאוד מענין לענין אבל הנני רק מעורר: בתוס' ד"ה הבא לי מן החלון וכו' שליח מעל פירוש לכשיוציא הבעה"ב שהוא מסתמא גזבר וכו' עכ"ל, התוס' בקדושין (דף נ"ה) ובב"מ (דף צ"ו) ס"ל דטעמא דגזבר לא מעל עד שיוציא משום דמעילה תליא רק בקמה שמכוון להוציא מרשות לרשות, פגון דהיה סבור שהוא חולין של חבירו ורצה להחזיק לעצמו ולהוציא מרשות חבירו לרשות שלו או להשתמש בו דהוה שולח יד, וכן בסבור שהוא שלו ונתן לחבירו דמוציא מרשות דידיה לרשות אחר.

אבל אם אינו רוצה להוציא מרשות לרשות אינו מועל בנטילתו עד שיהנה, ואם סבור ראובן שממון זה של שמעון ונתנו לשמעון לא מעל, ומשו"ה גזבר שהיה סבור שהוא שלו ונטלו לעצמו ונהרי לא היה בדעתו להוציא מרשות לרשות לא מעל עד שנהנה, וכן הוא דעת הרמב"ם להדיא בפ"ו ה"ז מה' מעילה, אבל התוס' פאן ס"ל דדוקא הגזבר לפי שאצלו הוא מקום הנחת ההקדשות תמיד וכל שהוא ברשות גזבר הוא ברשות הקדש ולא יצא לרשות אחר, אבל אם היה ההקדש ברשות אחר וסבור שהוא שלו ונטלו לעצמו מעל, וזהו שפיתבו פאן דמדקאמר בעה"ב ולא קאמר המשלח משמע דהחלון והדלוסקמא הם בבית המשלח ומשו"ה קורא אותי בעה"ב, וממילא מסתמא הוא הגזבר דמסתמא מונח מעות הקדש בבית הגזבר, ויקשה הא"י תלוי הדבר בקמה שבעה"ב הוא הגזבר, הרי ממנ"פ אם השליח חשב שהמעות חולין של בעה"ב הנה אף אם אינו גזבר בקמה מעל השליח, הרי לא רצה להוציא מרשות לרשות, ואם חשב השליח שהמעות של איש אחר אף אם בעה"ב הוא הגזבר הא"מ השליח רצה להוציא מרשות לרשות האחר לרשות בעל הבית, והו"ל להתוס' לקבוע דבריהם על הרישא דבעשה שליחותו בעה"ב מעל דאם הוא גזבר לא מעל עד שיוציא, וגם בזה.

מה לי אם הוא גזנר פנין דהמעוות שבחלון היו בביתו ונהיה סבור שהוא שלו אינו מועל ואינו תלוי פלל בגזנר, ומה דאמרין בגמ' באבנים המסורות לגזנר עסקינו היינו דמשו"ה מונחים אצלו ונהיה סבור שהם שלו, לאפוקי אם היו מונחים בידי אחר ונהיה נוטלם שהיה רוצה ליטול ולהחזיק בשל אחר אבל לא תלוי בגזנר או לא כמש"כ להדיא המל"מ פ"ו מה' מעילה, א"כ מה זה שדייקו התוס' פאן לומר שהוא מסתמא הגזנר מה צורך לזה הא בלאו"ה פנין שהיו מונחים אצלו וסבור שהם שלו לא למעול, אע"כ דהתוס' פאן ס"ל דדוקא גזנר שבנטילתו אינו מוציא מרשות הקדש דרשותו רשות הקדש הוא משו"ה לא מעל כמו שהוציא המל"מ שם מהתוס' פרק השואל, וכן דייקו התוס' לעיל (דף י"ט ע"ב) ד"ה נטל אבן לפי שאינו מוציא מרשות הקדש בנטילתו שפל זמן שהוא ברשות הגזנר הרי הוא ברשות הקדש עיי"ש, משמע מלשונם שם נמי דדוקא בגזנר לפי שאצלו הוא מקום הנחת ההקדשות, וכל היכא דאיתא ברשות גזנר הנה ברשות הקדש ולא יצא מרשות הקדש לרשות אחר, אבל אם היה ההקדש בידי אחר ונהיה סבור שהוא שלו ונטלו לעצמו מעל פן הוא שיטתם פאן ודו"ק היטב: תוס' ד"ה נתנו ע"ג הקוף וכו' לכה נראה דהכא מייירי בעומד וראהו שהפיל הניח וכו' ואמר הרואה תקני לי פת וכו' עכ"ל, אזלי התוס' הכא בשיטת רש"י עירובין (דף ל"א ע"ב) דקטן לא אלים למקני רשותא, דבעי אמירה שיאמר השליח שביתת פלוני במקום הנה ואמירת הקטן לא פלוג הוא, וכאן במעילה מייירי בעומד ורואה והמשלח אומר שביתתי תהא שם, ולהתוס' בעירובין שם דפליגי על רש"י מייירי פאן ברואה שהניח הפיל אבל לא בעינו שיאמר המשלח דבר, ולשיטת התוס' שם הא דבקטן אינו עירוב הוא משום דלא מהימן שהניח אבל אמירה לא בעינו, ורוב הפוסקים ס"ל פ"ש"י ותוס' פאן דבעירב בפת אמירה בעינו וכמש"כ המג"א סי' תט"ו סק"ה דאם לא אמר אינו עירוב, ומה שהגיה שם הנתיב חיים דאם לא אמר הנה עירוב דנמשך בנראה לשיטת התוס' בעירובין שם אבל הגהתו תמוה דהא קיי"ל פ"ש"י והתוס' פאן.

דחפרון דקטן אינו משום דאינו נאמן אלא משום דבעינו אמירה ואין אמירת קטן פלוג, ואמנם התוס' שם הקשו על רש"י קושיא עצומה דהא מפורש הקשה שם הש"ס גבי קטן וליחוש דלמא לא ממטי ליה הרי דלא מהימן, ואמת דרבינו יונתן באלפס במשנה שם מפרש קושית הגמ' לא על קטן אלא על מי שאינו מודה בעירוב וא"כ י"ל דקטן נאמן.

אבל דא עקא דרש"י גופא מפרש קושית הגמ' על קטן וא"כ התמיה עצומה פאמור, ואולי י"ל דהרי שם פתבו התוס' להס"ד דגמ' דאע"ג דחזקה שלים עושה שליחותו היינו רק בסומך עליו בכל השליחות, אבל אם סומך עליו רק במקצת השליחות אין אומרים חזקה זו ע"ש, אלא דמסקנת הש"ס דגם בזה אמרינו חזקה שלים עושה שליחותו, וא"כ י"ל דבקטן נחתינו סד דרגא ולא אמרינו גביה חזקה שלים עושה שליחותו רק בעשהו שלים לכל השליחות ולא בסומך רק במקצת, וא"כ שפיר מוכרח רש"י לפרש טעמא דקטן משום דלא אלים למקני רשותא דאל"כ הנה אמרינו חזקה שלים עושה שליחותו דהא עושה הפל על ידו ונאמן, אבל באמר לאחר לקבל ממנו פריה הש"ס שפיר דלמא לא ממטי ליה, ומתרג' בעומד ורואהו, דכיון דאין כל השליחות נעשה ע"י גבי קטן לא אמרינו חזקה שעש"ל אפי' לפי האמת ויש להאריך בזה, ועיין בהגהות מלא הרועים בעירובין שם, אבל קצתתי מפני שאין פאן עיקר ענין זה פמוכז, ודע דבירושלמי פרק

בכל מערבין איתא דהא דהשולח ביד קטן אינו עירוב הוא רק בקטן מממש, אבל קטן בן תשע ועשר אמר שמואל שם דעירובו עירוב, אבל הפוסקים השמיטו ירושלמי זה ולא הביאוהו לדינא, משמע דס"ל דלא כהירושלמי אלא דבעינו בן י"ג שנה שלימות לענון עירוב ע"י, והטעם שהשמיטוהו הפוסקים י"ל דשמואל בירושלמי אגזיל לשיטתיה בעירובין (דף פ' ע"א) דבעירובי תחומין אין צריף לזכות, ובתוס' שם ד"ה רב פתבו להסביר דעירובי תחומין קיל דלא קנו רשות אחרים היא וכו', ועוד פיון דעירוב תחומין אין מערבין אלא מדעתו אמירתו שהוא אומר לו צא וערב לי חשוכה כזכיה ע"ש, וא"כ לשמואל דקטן שהגיע לעונת הפעוטות שיש לו קנן במטלטלין כבגטין (דף נ"ו) עירובו עירוב אף באין דעת אחרת מקנה אותו פיון שאין זה קנן גמור, אבל לדינא דקיי"ל כרב שם דצריף לזכות דהנה קנן גמור אין עירוב קטן פלום פיון דאין פאן דעת אחרת מקנה, ולא דמי לשיטתו מבוואות דיש שם דעת אחרת מקנה ועיין בריטב"א בעירובין שם מיהו זה א"ש אליבא שיטת רש"י ושיטת התוס' פאן אבל לשיטת התוס' בעירובין הנ"ל דחפרון דקטן לענון עירוב הוא רק משום נאמנות, א"כ אין לנו עדיין שום טעם וסברא למה לא נפסוק כשמואל בירושלמי שם, ואולי דבאמת לשיטתם הלכה כהירושלמי אלא דרוב הפוסקים לא ס"ל כשיטתם כנ"ל, ואפשר עוד לפלפל אליבא דר' יהודא דס"ל בתרומות פ"א דקטן שתרם תרומתו תרומה וא"כ יכול הקטן להיות גם שליח, דהרי כל עיקר פלל זה דאין שליחות לקטן הוא משום דאינו יכול לתרום כמש"כ רש"י בב"מ (דף ע"א ע"ב) ע"ש, גם יש לעיין לפי מש"כ התוס' בגיטין (דף ס"ד ע"ב) דבמדי דאיתא לקטן שפיר יש לו שליחות ע"ש, ונהרי קטן לעצמו שפיר מערב בפת או ברגליו כדמוכח בשו"ע או"ח סי' תי"ד סעי' ב', וזהו מסתמא בקטן בר דעת שהגיע לעונות הפעוטות עכ"פ וא"כ יש מקום לומר לדינא דקטן בן תשע ועשר יכול להיות שליח לערב וקצירתי מאוד: ע"ב בגמ' דא"ל אי יהבית דינר וכו', התו' בכתובות שם הקשו דגם בקטניות נימא הכי ע"ש ובהגהות חק נתן פאן, ובפשוטו י"ל דגבי קטניות יכול השליח לומר מה איכפת לך אלה ואביא לך עוד קטניות פיון שהוא דבר הנפרד, אבל גבי בגד או אטרוג אין לומר פן שביא לו עוד שהרי אי אפשר להצטרף שני חלקים או שני אטרוגים להדדי וק"ל חיי אריה, אכן כבר כתבו התוס' שפסקוהו בסכום גדול ביחד בפעם אחד מוזיל לו המוכר טפי כידוע שפן דרף התגרים, ועיין ברש"י בכתובות שם ובמפרשים וקצירתי: במשנה או שאמר פרוטה מן פים זה הקדש, ראיתי מי שהקשה פאן עפ"מ שיש לחקור בהא דקיי"ל דבדאורייתא אין ברייה, אם הפונה שאין בדבריו פלום ונשאר הדבר כמו קודם אמירה או דאמירתו שפיר מהני אלא שאין אנו יכולין לברר על מה חל אמירתו, ולמשל בהא דאיתא לקמן שאמר שני לנגין שאני עתיד להפריש ה"ה תרומה דר"י ור"ש אסרו לשתות משום דאין ברייה, אם הפונה היא דכיון דאין ברייה דמי פלא אמר פלל ונשאר היין טבל פשהיה, או דאמירתו מ"מ מהני ויצא היין מדין טבל אלא דמ"מ אסור לשתות משום דאין ידוע איזו שני לנגין הם התרומה והו"ל היין דימוע שאסורה לזר אבל לכהן מותר באמת לשתות, ויש בזה מחלוקת הראשונים דבתוס' עירובין (דף ל"ז ע"ב) ד"ה אלא מעתה וכו' דהתוס' שם ס"ל דלא חל האמירה פלל ונשארו טבל פשהיה, ובשם הר"י הביאו דס"ל דדבריו עשו פעולתו אלא דאין ידוע לנו איזו הן התרומה משום דאין ברייה עיי"ש, ובדעת רש"י יש סתירות בענין זה באיזה מקומות, אבל הרמב"ם נראה

דס"ל פְּהַתּוֹסֶפֶת דְּלֹא חָלוּ דְבָרָיו כָּלֵל וְנִשְׁאָרוּ הַתְּבוּאָה טָבֵל פְּשִׁיזָה עֵינָן בְּדַבְּרָיו בַּה' מַעֲשֵׂר פ"א ה"א, וְכֹן מַשְׁמַע דַּעַת רַגְמ"ה בְּפִירוּשׁוֹ בְּחֻלְיָן (דָּף י"ד ע"א) וְהֵכִי מַשְׁמַע פְּשִׁטוּת הַסּוּגָיָא דְעִירוּבֵין שָׁם (דָּף ל"ו ע"ב) דְּאִיתָא הֵתָם דְּהַאֲמַר מ"ש שְׁיִישׁ לִי בְּבֵיתִי מְחֻלָּל עַל סָלַע שְׁתַּעֲלָה בְּיַדִּי מִן הַפִּיס דְּלָמ"ד אֵין בְּרִינָה לֹא חִילָל ע"ש הָרִי דְּלֹא מְהַנִּי אֲמִירְתּוֹ כָּלֵל וְעֵינָן בְּסִפְרָ דְּבַר אַבְרָהָם ס' לָמ"ד, וְא"כ קִשָּׁה בְּמִשְׁנֵתָנוּ לָמָּה בְּאֲמַר פְּרוּטָה מְפִיס זֶה הַקָּרֶשׁ לְכוּ"ע חָל הַהֲקָדָשׁ אֲלֵא דְלֹר"ע כִּינּוּן שְׁהוּצִיא הָרֵאשׁוֹנָה מְעַל וְלִרְבִּנּוּ עַד שְׁיִוְצִיא כָּל הַפִּיס, הָרִי אָנּוּ קִי"ל דְּאֵין בְּרִינָה וְא"כ לֹא פָּעַל בְּדַבְּרָיו כָּלֵל וְנִשְׁאָר הַפִּל חֻלְיָן וְאִיךָ יָבִיא קָרְבַּן מְעִילָה אִפִּי' פְּשִׁיזָה כָּל הַפִּיס זֹוהִי הַקּוֹשְׁיָא שְׁרָאִיתִי מִי שְׁמַקְשָׁה, אֲבָל לְעַנ"ד אֵין כָּאֵן קוֹשְׁיָא כָּל עֵיקָר דְּהַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין שָׁם פְּלִיגִי שָׁם עִם הַר"י רַק בְּעֵשָׂה אֵיזָה מַעֲשָׂה קִנְיָן אוֹ קָרָא שָׁם תְּרוּמָה וְתִלְהָ הַדְּבָר בְּתַנָּאי דְּלֵהָבָא, כְּגוֹן דְּאֲמַר שְׁנֵי לִגְוִין שְׁאֵנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ הָרִי הֵן תְּרוּמָה וְכֹן סָלַע שְׁתַּעֲלָה בְּיַדִּי מִן הַפִּיס וְכוּ', לְהֵכִי ס"ל לְהַתּוֹס' וְהַרְבֵּב"ם וְרַגְמ"ה דְּכִינּוּ דְּאֵין בְּרִינָה לֹא חָל הַמַּעֲשָׂה וְהַדִּיבּוּר כָּלֵל וּבְטַל הַקִּנְיָן אוֹ קְרִיאַת הַשֵּׁם, וְהַר"י ס"ל דְּאֵף דְּאֵין בְּרִינָה חָל הַמַּעֲשָׂה וְהַדִּיבּוּר וּמִשׁוּ"ה ס"ל דְּאֲחַר מְהֵן וְדָאי תְּרוּמָה דְּקְרִיאַת הַשֵּׁם וְדָאי חָל, אֲבָל כָּל זֶה הוּא בְּקָרָא שָׁם תְּרוּמָה אוֹ הַקָּדָשׁ עַל תְּנָאי כְּמוֹשְׁבִיאָרְנוּ לְעִיל, דְּמָה שְׁאֲמַר.

מָה שְׁתַּעֲלָה בְּיַדִּי מִן הַפִּיס אוֹ מָה שְׁאֵנִי עֲתִיד לְהַפְרִישׁ הֵנָּה תְּנָאי דְּלֵהָבָא, אֲבָל בְּקָרָא שָׁם תְּרוּמָה בְּלֹא שׁוּם תְּנָאי כְּגוֹן שְׁאֲמַר שְׁנֵי לִגְוִין בְּחֻבֵית זֹו יִהְיֶה תְּרוּמָה אוֹ סָלַע אֲחַד בְּכִיס זֶה וְהֵיךָ מַעֲשֵׂר, כְּהֵךָ דְּהֵכָא בְּמִשְׁנֵתָנוּ שְׁלֹא אֲמַר פְּרוּטָה שְׁתַּעֲלָה בְּיַדִּי מְפִיס זֶה יִהְיֶה הַקָּדָשׁ דָּאָז הֵנָּה תְּנָאי דְּלֵהָבָא אֲלֵא אֲמַר פְּרוּטָה בְּכִיס זֶה הַקָּדָשׁ בְּלֹא שׁוּם תְּנָאי, וְדָאי דְּלְכוּ"ע אִפִּי' אִם אֵין בְּרִינָה חָל הַהֲקָדָשׁ עַל פְּרוּטָה אַחַת וְכֹן חָל בְּאֲנָפִן זֶה עַל שְׁנֵי לִגְוִין שָׁם תְּרוּמָה וְעַל סָלַע אֲחַד שָׁם מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וְשִׁפִּיר פְּלִיגִי כָּאֵן ר"ע וְרַבִּנּוּ מְתִי מְעַל אִם מִיָּד כְּשִׁהוּצִיא הָרֵאשׁוֹנָה אוֹ עַד שְׁיִוְצִיא אֶת כָּל הַפִּיס, וְיִישׁ לִי לְעַנ"ד הָעֵרָה עֲצוּמָה עַל הַסּוּבְרִים דָּאֵם אֵין בְּרִינָה בְּטַל הַמַּעֲשָׂה וְהַעֲנִין לְגַמְרִי וְהֵנָּה כְּלֹא אֲמַר וְכְלֹא עֲשָׂה כְּלוּם, דְּאִיךָ יִפְרָסוּ הַש"ס דְּזִבְחִים (דָּף ג' ע"א) דְּבַעֲי לְהוֹכִיחַ דְּבִגְט סְתָמָא פְּסוּל מִמִּשְׁנָה דְּהִיוּ לֹו שְׁתֵּי נִשְׁיִים שְׁשִׁמוּתֵיהֶן שְׁוֹת וְאֲמַר לְלַבְלָר כְּתוּב וְאֵיזָה שְׁאֲרָצָה אֲגַרְשׁ פְּסוּל, וְדָחִי שְׁאֵנִי הֵתָם שְׁאֵין בְּרִינָה וּפִירִשׁ"י דְּגִרְע מְסִתְמָא דְּשִׁמָּא הֵיךָ בְּדַעְתּוֹ שְׁל בְּעַל בְּשַׁעָה שְׁנַכְתֵּב לְשֵׁם הַשְּׁנִיָּה וְאַנְתִּיק לְשֵׁם אַחֲרָת עכ"ד, וְאִם נִימָא דְּהָא דְּאֵין בְּרִינָה הֵנָּה כְּלֹא אֲמַר כָּלֵל הָרִי הוּא כְּסִתְמָא מִמֶּשׁ וְשׁוּב מוֹכַח דְּסִתְמָא פְּסוּל דְּהָא לֹא אֲנִתִיק כָּלֵל לְשֵׁם אַחֲרָת, וְהֵנָּה בְּגִיטִין שָׁם יִישׁ מְחֻלְוֶקַת אִם אַחֲרוֹן פּוֹסֵל לְכַהֲנָה, וְכַתֵּב הָרַב קָרָן אוֹרָה בְּזִבְחִים שָׁם דְּרִיו"ח דס"ל בְּגִיטִין שָׁם דְּגַם אַחֲרוֹן אֵינוּ פּוֹסֵל ס"ל דְּאֵין בְּרִינָה הֵינּוּ דְּהֵנָּה כְּסִתְמָא דְּלֹא הֵנָּה גַּט כָּלֵל וְלֵהֵכִי לֹא פְּסוּל, וּמֵאֵן דס"ל שָׁם דְּאַחֲרוֹן פּוֹסֵל הוּא סוּבַר דְּאֲמִירְתּוֹ אֲמִירָה מְעִלְיָא הִיא אֲלֵא דְּמִסְפְּקִינוּ עַל אֵיזָה כְּנוֹן אֲבָל מ"מ סְפֵק יִישׁ שְׁמָא כְּנוֹן לְזוּ מִשׁוּ"ה פּוֹסֵל, וְי"ל עוֹד דְּרִיו"ח לְשִׁיטְתָּהּ דְּאִפִּי' בְּדַרְבְּנָן אֵין בְּרִינָה א"כ ס"ל דְּאֵין כָּאֵן סְפֵק כָּלֵל, וְלֹר' אוֹשְׁעִיא דס"ל דְּבַדְרַבְּנָן יִישׁ בְּרִינָה ס"ל דְּאֲמִירְתּוֹ מְהַנִּי אֲלֵא דְּהֵנָּה סְפֵק לְאֵיזָה כְּנוֹן וְסְפֵק דְּרַבְּנָן לְקוּלָא וְעַפ"ז יִישׁ לְפִלְפֵל כָּאֵן הַרְבֵּה אֲבָל לְעַנְיָנוּ דִּי בְּזָה: דָּף כ"ב ע"א בַּגְמ' כִּי אֲתִי רַב דִּימִי אֲמַר רַמִּי לִיָּה ר"ל לְרִיו"ח מ"ש רִישָׁא וּמ"ש סִיפָא וְכוּ', כִּי אֲתִי רַבִּין אֲמַר וְכוּ', ר"פ אֲמַר פִּיסִין אֲלִגְוִין רַמִּי לִיָּה.

אין פאן חלילה הכחשה בין תלמא אמוראי אלה אלא שפאשר נשנית משנתנו בביהמ"ד
הקשה ליה ר"ל לריו"ח כל השלשה קושיות האלה, ועל פולן תירץ לו ריו"ח התירוצ
האחד דמשנתנו מיירי באמר לא יפטור פיס זה מהקדש (עיין תוס' שבת אלא דרב דימי
היה בביהמ"ד רק בשעה שהקשה ר"ל לריו"ח מרישא אסיפא, ורבין היה בביהמ"ד
בשעה שהקשה לו פיסין אשונרים ורב פפא קיבל מרבו ששמע שהקשה ר"ל לריו"ח גם
פיסין אלוגין, וריו"ח תירץ על כל שלשה הקושיות רק תירוצו האחד דבתירוצ זה א"ש
באמת הכל פן כתב הרב הגאון ר' אברהם נפתלי הירש הלוי בספרו מלא רצון, והוסיף
עוד דהא דמשני ריו"ח באומר לא יפטור פיס זה מן ההקדש, אין הפונה שמגיע המשנה
אלא פונתו דסיפא קאי על הרישא, דמיירי שהיו לפניו שני פיסין ועל אחד אמר פרוטה
בכיס זה הקדש ועל השני אמר פרוטה מן פיס זה הקדש, דמשנינו לשונו בהשני מוכן
פונתו שלא יפטור פיס שני מהקדש, ומשו"ה בשונרים לא אמרינן דכונתו שלא יפטור
דיר זה מהקדש דהתם הרי לא היה רק דיר אחד ואין הוכחה משנינו לשון משא"כ פאן
גבי הכיסין ובזה א"ש פמה דחוקים שנדחקו בהם הקדמונים עכ"ד, אבל מ"מ הן כל
הראשונים לא פירשו שהיו לפניו שני פיסין ואנו אין לצו אלא דברי הראשונים ז"ל: